

အသုံးချကျင့်လမ်း မြတ်ပဋ္ဌာန်း

အပိုင်း (၂)

ဥပနိဿယပစ္စယော

“ဥပနိဿယပစ္စည်း”သည် အင်မတန် ကျယ်ဝန်း၏။

လောက၌ လူသားတို့ ပြောဆိုသုံးနှုန်း နေသော အကြောင်းအကျိုးများသည် အဘယ်ကြောင့်ဖြစ်
၏။ ဘယ်အလှူသည် အဘယ်ကြောင့်ဖြစ်၏။ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏...
စသည်များကို ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းဖြင့် ပြောရလျှင် “ဥပနိဿယပစ္စည်း”ကိုပဲ ပြောရခြင်းများ၏။

လူတို့ပြုလုပ်ကြသော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ အကြောင်းတို့သည်...

- ၁။ အားကြီးသော အကြောင်းတရား
- ၂။ အားနည်းသော အကြောင်းတရား ဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။

“ဥပနိဿယပစ္စည်း”သည် သာမည (အားနည်းသောအကြောင်းတရား) မဟုတ်၊ အားကြီးသော
အကြောင်းတရား ဖြစ်၏။

🌸 ဥပနိဿယ (၃) မျိုး 🌸

(၁) **အာရမ္မဏူပနိဿယ**

စိတ်များဖြစ်ပေါ်လာရာ၌ ထက်သန်အားကောင်းသော အာရုံတို့သည် အားကြီးသော မှီရာဖြစ်၏။ သာမန်အာရုံမဟုတ်ဘဲ အလွန်စွဲမက်လောက်သော အာရုံ၊ လွန်စွာ ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းသော အာရုံ ဖြစ်၏။ ထိုအာရုံတို့သည် မိမိတို့ကို အလေးအနက် အာရုံပြုကြသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ စိတ်၊ စေတသိက်တရားတို့အား လျင်သောအဟုန်ဖြင့်ဖြစ်စေရန် လွန်စွာကြီးမားသည့်အကြောင်းများ ဖြစ်ကြ၏။

“အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်း”သည် “အာရမ္မဏာဓိပတိ” နှင့် တူ၏။

(၂) **အနန္တရူပနိဿယ**

အာရုံတစ်ခုကို အာရုံပြု၍ စိတ်၊ စေတသိက်တို့ အဆက်မပြတ်ဖြစ်ကြရာဝယ် နောက်နောက်သော စိတ်တို့သည် ရှေးရှေးသောစိတ်တို့၏ ပြင်းထန်သော တွန်းအားကြောင့်သာ လျင်စွာ ဆက်လက်ဖြစ်ကြ ၏။

“အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်း”သည် “အနန္တရ” နှင့် တူ၏။

(၃) **ပကတူပနိဿယ**

စိတ်၊ စေတသိက်တို့ တလစပ်ဖြစ်စေရန် အားကြီးသော မှီရာအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုရာဝယ် ဖော်ပြခဲ့သောအာရုံများနှင့် ရှေးရှေးသောစိတ်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော ပင်ကိုယ်အားဖြင့် အားကြီးသော မှီရာဖြစ်ကြသည့် အခြားသော အကြောင်းတရားတို့သည် “ပကတူပနိဿယ” မည်၏။

ဤ “ပကတူပနိဿယ”သည် အလွန်ကျယ်၏။

အဇ္ဈတ္တဖြစ်စေ၊ ဗဟိဒ္ဓဖြစ်စေ... ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်စေရန် အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းတရားသည် “ပကတူပနိဿယပစ္စည်း” ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤ “ပကတူပနိဿယ”ကို ပစ္စည်းပဒေသာပင်ကြီး (မဟာပစ္စည်းကြီး) ဟု ကျမ်းဂန်တို့၌ ဆိုထားကြ၏။

- သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ ဟု ဆိုအပ်သော ကုသိုလ်တရားတို့သည်၎င်း၊
- ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာ (တောင့်တသောတဏှာ) ဟု ဆိုအပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့သည်၎င်း၊
- ကာယိကသုခ၊ ကာယိကဒုက္ခ သည်၎င်း၊
- ကလျာဏမိတ္တစသောပုဂ္ဂိုလ် သည်၎င်း၊
- လျောက်ပတ်သော ဘောဇဉ်၊ ဥတု၊ ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ သည်၎င်း၊
- အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ၎င်း ...

ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ကုသိုလ်စိတ် (၂၁)၊ အကုသိုလ်စိတ် (၁၂)၊ ဝိပါက်စိတ် (၃၆)၊ ကြိယာစိတ် (၂၀) ပေါင်း စိတ် (၈၉)၊ စေတသိက် (၅၂) → ‘နာမက္ခန္ဓာ’ တို့အား “ပကတူပနိဿယသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

“ဥပနိဿယပစ္စည်း”ကို မိုးတွင်းကာလမှာ ထစ်ချုန်းရွာသွန်းသော မိုးကြီးနှင့်တူသည်ဟု ဥပမာပေးကြ၏။

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	သင်္ချာ (၉)		အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
အားကြီးသော ကု (၂၁)၊ စေ (၃၈)	ကု	ကု	ကု (၂၁)၊ စေ (၃၈)
အားကြီးသော အကု (၁၂)၊ စေ (၂၇)	အကု	အကု	အကု (၁၂)၊ စေ (၂၇)
အားကြီးသော ဝိ (၃၆)၊ ကြိ (၂၀)၊ စေ (၃၈)၊ ရုပ် (၂၈)	အဗျာ	အဗျာ	ဝိ (၃၆)၊ ကြိ (၂၀)၊ စေ (၃၈)

အကြောင်း (ပစ္စည်း) (ကုသိုလ်) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) (ကုသိုလ်) တရား
သဒ္ဓါ (ပြဓာန်းသော မဟာကု စိတ္တုပ္ပါဒ်) သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ အားကောင်းသော အရ-မဂ် ကြံ့ ကု (၂၀)	ဒါန၊ သီလ၊ ဥပုသ်၊ ဈာန်၊ ဝိပဿနာ၊ မဂ်၊ အဘိညာဉ်၊ သမာပတ် ကု (၂၁) စေ (၃၈)

အကြောင်း (ပစ္စည်း) (ကုသိုလ်) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) (အကုသိုလ်) တရား
သဒ္ဓါ၊ သီလာ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ ပြဓာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် အားကောင်းသော လောကီကု (၁၇)	မာန၊ ဒိဋ္ဌိ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ပတ္တနာ အကု (၁၂)၊ စေ (၂၇)

အကြောင်း (ပစ္စည်း) (ကုသိုလ်) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) (အဗျာကတ) တရား
သဒ္ဓါ၊ သီလာ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ ပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် အားကောင်းသော ကု (၂၁)	ကိုယ်ကို ပူပန်ခြင်း၊ ရှာဖွေမှု အရင်းခံရှိသော ဆင်းရဲ၊ ကာယိကသုခ၊ ကာယိကဒုက္ခ၊ ဝိပါက်၊ ဖလသမာပတ်၊ ကြိယာသမာပတ်၊ ဝိ (၃၆)၊ ကြံ (၂၀)

အကြောင်း (ပစ္စည်း) (အကုသိုလ်) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) (အကုသိုလ်) တရား
ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် အားကောင်းသော အကု (၁၂)၊ စေ (၂၇)	သတ်ခြင်း၊ ခိုးခြင်း၊ လိမ်ခြင်း၊ ကာမေသုပြုခြင်း၊ မူးယစ်ဆေးသုံးခြင်း၊ ဒုစရိုက်မှုပြုခြင်း၊ ပဉ္စနန္တရိယကံ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ အကု (၁၂)၊ စေ (၂၇)

အကြောင်း (ပစ္စည်း) (အကုသိုလ်) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) (ကုသိုလ်) တရား
သတ်ခြင်း၊ ခိုးခြင်း၊ လိမ်ခြင်း၊ ကာမေသုပြုခြင်း၊ မူးယစ်ဆေးသုံးခြင်း၊ ဒုစရိုက်မှုပြုခြင်း၊ ပဉ္စနန္တရိယကံ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာ အကု (၁၂)၊ စေ (၂၇)	ဒါန၊ သီလာ၊ ဥပုသ်၊ ဈာန်၊ ဝိပဿနာ၊ မဂ်၊ အဘိညာဉ်၊ သမာပတ်၊ သဒ္ဓါ၊ သီလာ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ ကု (၂၁)၊ စေ (၃၈)

အကြောင်း (ပစ္စည်း) (အကုသိုလ်) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) (အဗျာကတ) တရား
ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာ အကု (၁၂)၊ စေ (၂၇)	ကိုယ်ကိုပူပန်ခြင်း၊ ရှာဖွေခြင်း အရင်းခံရှိသောဆင်းရဲ ကာယိကသုခ၊ ကာယိကဒုက္ခ၊ ဖလသမာပတ်၊ ဝိပါက် ဝိ (၃၆)၊ ကြံ (၂၀)၊ စေ (၃၈)

ကုသိုလ်က အကုသိုလ်ကို ကျေးဇူးပြုခြင်း၊ အကုသိုလ်က ကုသိုလ်ကို ကျေးဇူးပြုခြင်းတို့၌ “အနန္တရူပနိဿယ” ဖြင့် ကျေးဇူးမပြုဘဲ “**အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယ**” တို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ထို့ကြောင့် “**ကေသဉ္စိ**” ဟု ဟောတော်မူ၏။

စိတ်ဖြစ်စဉ် (ဝီထိ) များကိုကြည့်လျှင် ကုသိုလ်ဇောများ နောက်မှာ “တဒါရုံ” သို့မဟုတ် “ဘဝင်” ဖြစ်၏။ အကုသိုလ်ဇောဖြစ်လျှင် နောက်စိတ်ဖြစ်စဉ် တစ်ခုဖြစ်မှ ဖြစ်၏။ **စိတ်ဖြစ်စဉ် ‘ဝီထိ’ ခြားသွားသောစိတ်ကို “အနန္တရပစ္စည်း” မဖြစ်ပါ။**

အကြောင်း (ပစ္စည်း) (အဗျာကတ) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) (အဗျာကတ) တရား
ကာယိကသုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဥတု ဘောဇန၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သေနာသန၊ ဖလသမာပတ် ရဟန္တာ ဝိ (၃၆)၊ ကြံ (၂၀)၊ စေ (၃၈)၊ ရုပ် (၂၈)	ကာယိကသုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဥတု ဘောဇန၊ သေနာသန၊ ဖလသမာပတ် ကိရိယာသမာပတ်၊ သင်္ခါရတရားတို့ကို ဝိပဿနာရှု။ ဝိ (၃၆)၊ ကြံ (၂၀)၊ စေ (၃၈)၊ ရုပ် (၂၈)

အကြောင်း (ပစ္စည်း) (အဗျာကတ) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) (ကုသိုလ်) တရား
ကာယိကသုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဥတု ဘောဇန၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သေနာသန အရ-ဖိုလ် ကြည့် ဝိ၊ ကြံ၊ ရုပ်	ဒါန၊ သီလ၊ ဥပုသ်၊ ဈာန်၊ ဝိပဿနာ၊ မဂ်၊ အဘိညာဉ်၊ သမာပတ်၊ သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ ကု (၂၁)၊ စေ (၃၈)

အကြောင်း (ပစ္စည်း) (အများကတ) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) (အကုသိုလ်) တရား
ကာယိကသုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဥတု ဘောဇန၊ သေနာသန လောကီဝိ (၃၂)၊ ကြံ (၂၀)၊ စေ (၃၈)၊ ရုပ် (၂၈)	သတ်ခြင်း၊ ခိုးခြင်း၊ ကာမေသုပြုခြင်း၊ လိမ်ခြင်း၊ မူးယစ်ဆေးသုံးခြင်း၊ ပဉ္စနန္ဒရိယကံ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာ အကု (၁၂)၊ စေ (၂၇)

🌸 သမ္ပတ္တိစက် (၄) ပါး 🌸

- ၁။ ပတိရူပဒေသဝါသ = သင့်လျော်သောအရပ်၌ နေရခြင်း။
- ၂။ သပ္ပုရိသုပဿယ = သူတော်ကောင်း (မိတ်ဆွေကောင်း) ကို အမှီအခိုရခြင်း။
- ၃။ အတ္တသမ္မာပဏိဓိ = စိတ်ကိုကောင်းအောင် ထားခြင်း။
- ၄။ ပုဗ္ဗေ ကတပုညတာ = ကြိုတင်ပြုဖူးသော ကောင်းမှုရှိခြင်း။

(အံ၊ ၁၊ ၃၄၁) စက္ကသုတ်၊ စတုက္ကနိပါတ်

**အတွင်းစိတ်ကောင်း ပြင်မိတ်ကောင်းနှင့်
ကောင်းမှုရှေးကံ နေရာမှန်
ကော်ကြီးပွားကြောင်း**

🌸 “ဥပနိဿယ” နှင့် “နိဿယ” 🌸

“ဥပနိဿယသတ္တိ”သည် အရင်းအမြစ် အခြေခံဖြစ်သော မှီရာသတ္တိမျိုး ဖြစ်၏။

“နိဿယသတ္တိ”ကား အကျိုးတရားဖြစ်ပေါ်ချိန်မှ မကင်းရာ မကင်းကြောင်းဖြစ်သော မှီရာသတ္တိ မျိုး ဖြစ်၏။

“စက္ခုဝိညာဉ်ဝိပါက်စိတ်”ဖြစ်ဖို့ရာ၌...

- “ကံ”သည် အခြေခံ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း “ဥပနိဿယ” ဖြစ်၍
- “စက္ခုဝတ္ထု”မှာမူ စက္ခုဝိညာဉ် ဖြစ်ပေါ်ချိန်ကျမှ မကင်းရာ မကင်းကြောင်း မှီရာ “နိဿယ” ဖြစ်သည်။

ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏သန္တာန်၌ ကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ်၊ ဝိပါက်စိတ်၊ ကြိယာစိတ်တို့ တစ်မျိုးမျိုး ဖြစ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌...

- ကောင်းသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ မကောင်းသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။
- မိမိ၏စိတ်ကို မိမိဘာသာ ပြုပြင်၍လည်း ဖြစ်နိုင်၏။
- သူတစ်ပါးတို့က တိုက်တွန်း၍လည်း ဖြစ်နိုင်၏။
- သူတစ်ပါးတို့၏ ကောင်း၊ မကောင်းသော အပြုအမူ (ကံ)၊ အကျိုးခံစားရပုံကို ကြည့်၍ ‘အတုမြင် အတတ်သင်’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။
- ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ မိမိတွေ့ကြုံခံစားရသော သက်ရှိသက်မဲ့အရာများကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။

ဤသို့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏သန္တာန်၌ ကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ်၊ ဝိပါက်စိတ်၊ ကြိယာစိတ်တို့ တစ်မျိုးမျိုးဖြစ်ရာ၌ ‘အဝေး-အနီး’၊ ‘အတွင်း-အပြင်’၊ ‘တိုက်ရိုက်-သွယ်ဝိုက်’ စသည်ဖြင့် မရေမတွက် နိုင်အောင် များစွာသော အကြောင်းတရားတို့သည် ရှိကြ၏။ ထိုအကြောင်းတရားဟူသမျှတို့သည် “ပကတူပနိဿယပစ္စည်း”သာ ဖြစ်၏။

 “အနန္တရူပနိဿယ” နှင့် “ပကတူပနိဿယ”

“အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်း”၏သတ္တိသည် အခြားမဲ့သောစိတ်၌သာ ကျရောက် ပျံ့နှံ့၏။

> တစ် “ဝိထိ” အတွင်း၌သာ ဖြစ်၏။

“ပကတူပနိဿယပစ္စည်း”၏သတ္တိကား အဝေး၌လည်း ပျံ့နှံ့၏။

> တစ် “ဝိထိ” အတွင်း နှင့် “ဝိထိ”ခြား၍ ဖြစ်၏။

> အတိတ်အာရုံတစ်ခုကို ပြန်လည်အောက်မေ့၍ ‘မနောဒွါရ’၌ဖြစ်သော ‘စိတ်အစဉ်’အား “ပကတူပနိဿယပစ္စယသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏ဟု မှတ်ရမည်။

“ဥပနိဿယသတ္တိ”သည် “အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ” သန္တာန်တို့၌ “အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်” ကာလသုံးပါး တို့ကို ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။ ရံခါ ပညတ်၌လည်း ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။ (၃၁) ဘုံ၌ ပုဂ္ဂိုလ် (၁၂) ယောက် တို့ကို ကျေးဇူးပြု၏။

ကျေးဇူးမပြုနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ နေရာ၊ အချိန် ဟူ၍ မရှိ။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ “အဗျာကတ”သည် “အဗျာကတ”ကို ကျေးဇူးပြုသောနေရာမှာ “ဥတုဘောဇန၊ သေနာသန” တို့ကို ထည့်ဟောလျှင် ရနိုင်ပါလျက်နှင့် အဘယ့်ကြောင့် သီးခြားထုတ်၍ ဟောရပါ သနည်း?

- ❖ “ဥတုဘောဇန၊ သေနာသန” တို့သည် လူသတ္တဝါတို့၏ အမှီသဟဲ “ဥပနိဿယ” ဖြစ်နေကြ၏။ ထိုတရားတို့သည် “ပညတ် တရား”လေလော၊ “အဗျာကတ တရား”လေလော ဟူ၍ သံသယဖြစ်ဖွယ် ရှိနေသောကြောင့် “ပစ္စယနိဒ္ဒေသ”၌ သီးခြားဟောရသည်။
- ❖ “ဥတုဘောဇန၊ သေနာသန”တို့ကို ပဉ္စာဝါရ၌ ဟောထားသောကြောင့် “ပညတ်”မဟုတ်၊ “ပရမတ်” ဖြစ်သည်။

- ❖ ပဉ္စာဝါရ၌ “ပရမတ်”သက်သက် ဟောထားသောကြောင့် ပဉ္စာဝါရမှာ “ပုဂ္ဂလောပိ”ဟု မဟောပါ။
- ❖ “ပုဂ္ဂလ”ဟူသည် ပညတ်ဖြစ်၏။

“ဥတုဘောဇနမ္ပိ၊ ပုဂ္ဂလောပိ၊ သေနာသနမ္ပိ” ဟု “ပိ” များနှင့် ဟောထားသောကြောင့် ကျန်သည့် တရားများကိုလည်း ယူနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဥပနိဿယပစ္စည်း”ကို မြတ်ဗုဒ္ဓသည် အကျယ်ဝန်းဆုံး ဟောတော်မူ၏။

“ဥတုဘောဇန၊ ပုဂ္ဂလ၊ သေနာသန” တို့ကို ဥပနိဿယ (၉) ချက်နှင့် စဉ်းစားကြည့်လျှင်...

- > ‘ကုသိုလ်’ကို ကျေးဇူးပြုသလော?
- > ‘အကုသိုလ်’ကို ကျေးဇူးပြုသလော?
- > ‘အဗျာကတ’ကို ကျေးဇူးပြုသလော?
- > ‘ထို (၉) ချက်မှ အလွတ်’ ကျေးဇူးပြုသလော? ... ဟု မေးစရာရှိ၏။

ပဉ္စာဝါရ၌ လေ့လာကြည့်မှ သိနိုင်၏။ ‘အဗျာကတ’ သုံးချက်ထဲ၌ ပါဝင်၏။

ကု + ကု → အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ အနန္တဂ္ဂပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယ (၃) မျိုးလုံး ရ၏။

ကု + အကု → အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယ (၂) မျိုးသာ ရ၏။

ကု + အဗျာ → (၃) မျိုးလုံး ရ၏။

အကု + အကု → (၃) မျိုးလုံး ရ၏။

အကု + ကု → “ပကတူပနိဿယ”သာ ရ၏။

အကု + အဗျာ → အနန္တဂ္ဂပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယ (၂) မျိုးသာ ရ၏။

အဗျာ + အဗျာ → (၃) မျိုးလုံး ရ၏။

အဗျာ + ကု → (၃) မျိုးလုံး ရ၏။

အဗျာ + အကု → (၃) မျိုးလုံး ရ၏။

ပုရေဇာတပစ္စယော

ပုရေဇာတ = ပုရေ + ဇာတ။

ပုရေ = ပစ္စယုပ္ပန်တရား မဖြစ်မီ ရှေးဦးစွာ။

ဇာတ = ဖြစ်နှင့်သော တရား။

➢ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ မဖြစ်မီ ရှေးဦးစွာဖြစ်နှင့်သော ဝတ္ထုရုပ် (၆) ပါး၊ အာရုံ (၆) ပါး တရားများ။

“ပုရေဇာတပစ္စယသတ္တိ” ဟူသည်...

- ❖ ဆိုင်ရာပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား မှီရာ(ဝတ္ထု) အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အာရုံအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်စေ ... ကျေးဇူးပြုဖို့ရာ ထိုပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ မဖြစ်မီ ရှေးဦးစွာဖြစ်နှင့်သော “ဝတ္ထုရုပ် (၆) ပါး” ၊ “အာရုံ (၆)ပါး” ဟူသော “ရုပ်တရားတို့၏ သတ္တိ” ဖြစ်၏။
- ❖ ပုရေဇာတပစ္စည်းသည် “ဝတ္ထုပုရေဇာတ” နှင့် “အာရမ္မဏပုရေဇာတ” ဟု (၂) မျိုးရှိ၏။
- ❖ “ဝတ္ထုပုရေဇာတ”သည် “ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း” နှင့် တူ၏။

🌸 အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်း 🌸

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် (၁၈) ပါး	ကာမစိတ် (၅၄)၊ အဘိညာဉ်ဒွေ အပ္ပမညာ ကြည့် စေတသိက် (၅၀)

မှတ်ချက် 🙌 “အာရမ္မဏပစ္စည်း”၌ ပစ္စည်းထိုက်သောတရားတို့သည် ပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ် ဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တရားများ နှင့် ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ် တို့ဖြစ်ကြ၏။

- 🙌 အာရုံနှင့် ပတ်သက်၍ အကျယ်ဝန်းဆုံး ဖြစ်၏။
- 🙌 “အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်း”၌ ပစ္စည်းထိုက်သောတရားတို့သည်ကား “အာရမ္မဏာဓိပတိ”ကဲ့သို့ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော “နိပ္ပန္နရုပ်(၁၈)ပါး”တို့သာ ဖြစ်ကြ၏။

“နိဗ္ဗာန်ရုပ်(၁၈)ပါး”တို့တွင် ‘ရူပ’ ၊ ‘သဒ္ဒ’ ၊ ‘ဂန္ဓ’ ၊ ‘ရသ’ ၊ ‘ဖောဠဗ္ဗ ဟူသော မဟာဘုတ် (၃) ပါး’ ၊
ပေါင်း(၇)ပါးသောရုပ်တို့သည် “ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဠဗ္ဗာရုံ” ဟူသော အာရုံ (၅) ပါးတို့၌
ပါဝင်ကြ၏။

ကျန်သောရုပ်တို့ကား “ဓမ္မာရုံ”၌ ပါဝင်ကြ၏။

“အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ”နှင့်“ပစ္စယနိဒ္ဒေသ”တို့၌...

- ❖ “ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ရူပါရုံ... စသော အာရုံ (၅)ပါး” သာ “အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်း” တပ်သည် ဟူ၍ ထင်မှတ်ဖွယ်ရှိ၏။

သို့သော် “ပဗ္ဗာဝါရ”၌...

- ❖ အာရုံ(၅)ပါးမှ ကျန်သော နိဗ္ဗာန်ရုပ်အားလုံးပါဝင်သဖြင့် “နိဗ္ဗာန်ရုပ် (၁၈) ပါး”လုံးသည် “အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်း”ထိုက်သည်ဟု မှတ်ရမည်။

“အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်း”၌

- ❖ “ကာမစိတ် (၅၄)၊ အဘိညာဉ် ဒွေ” တို့သည်သာ “ပစ္စုပ္ပန် နိဗ္ဗာန်ရုပ်” များကို အာရုံပြုနိုင်ကြ၏။
- ❖ “ကျန်သော ရူပစိတ်၊ အရူပစိတ်၊ လောကုတ္တရာစိတ်” တို့သည်ကား “ကသိုဏ်း၊ ပညတ်” စသည်ကို သာ အာရုံပြု၍ “ပစ္စုပ္ပန် နိဗ္ဗာန်ရုပ်”ကို အာရုံမပြုသောကြောင့် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၌ မပါဝင်ကြ။
- ❖ “ကာမစိတ် (၅၄)၊ အဘိညာဉ် ဒွေ” တို့သည်လည်း “ပစ္စုပ္ပန် နိဗ္ဗာန်ရုပ်” များကို အာရုံပြုမှသာ “အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်း”၏ ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ခံကြ၏။
- ❖ ကျန်သော အာရုံများကို အာရုံပြုသည့် အခါ “အာရမ္မဏပုရေဇာတသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း ကို မခံရ။

“နိဗ္ဗန္ဒရုပ်”များသည် “ပရမတ်”တရားများသာဖြစ်၍... “သတ္တဝါ၊ ပညတ်” မဟုတ်သော ကြောင့်၊ “သတ္တဝါ၊ ပညတ်”ကို အာရုံပြုမှဖြစ်ကြသော “အပ္ပမညာ စေတသိက် (၂) ပါး” ကိုလည်း “အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်း” ၏ “ပစ္စယုပ္ပန်တရား”မှ ကြဉ်ရ၏။

“ပစ္စယုပ္ပန်တရား”တို့ မဖြစ်မီ ရှေးဦးစွာ ကြိုတင်၍ ဖြစ်နှင့်သည်ဟူ၍ဆိုရာ၌... “ဖြစ်ပြီး ချုပ်ပျောက်သွားသည်”ကို မဆိုလို။ “ဝတ္ထု၊ အာရုံ”ဟူသော “ရုပ်ပစ္စည်းတရား”တို့သည် မိမိကိုမှီ၍ ဖြစ်ထိုက်သမျှသော စိတ်၊ စေတသိက်၊ နာမ်တရားတို့ အားလုံးဖြစ်ပြီးသည်အထိ “ထင်ရှားရှိခြင်း → အတ္ထိသဘော” တည်ရှိနေ၏။

ထို့ကြောင့် “ပုရေဇာတပစ္စည်း”ထိုက်သည့် ယင်း “ဝတ္ထု၊ အာရုံ” ဟူသောတရားတို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ မဖြစ်မီ ရှေးဦးစွာဖြစ်နှင့်၍ မချုပ်ပျောက်သေးဘဲ “အတ္ထိသဘော”ဖြင့် ထင်ရှားရှိနေ လျက် “ဆိုင်ရာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား”တို့အား ကျေးဇူးပြုကြ၏။

ဤ “ပုရေဇာတပစ္စည်း”သည် ကမ္ဘာဦးကစ၍ ပေါ်ထွန်းခဲ့သော နေ၊ လ နှစ်ပါးနှင့် တူ၏။ ကမ္ဘာဦးကစ၍ ပေါ်ထွန်းခဲ့သော နေ၊ လ နှစ်ပါးတို့သည် ယခုတိုင်အောင် ထင်ရှားရှိလျက် သတ္တဝါ အပေါင်းအား အလင်းရောင်ပေး၍ ကျေးဇူးပြုကြ၏။

“ဝတ္ထု၊ အာရုံ”ဟူသော “ရုပ်ပစ္စည်းတရား”တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ မဖြစ်မီ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်နှင့်၍ မချုပ်ပျောက်သေးဘဲ ထင်ရှားရှိလျက် မိမိတို့နောက်မှဖြစ်ကြသည့် စိတ်၊ စေတသိက်၊ နာမ်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုသောသတ္တိသည် “ပုရေဇာတပစ္စယသတ္တိ” ဖြစ်၏။

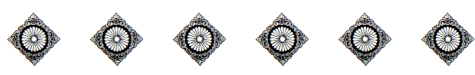
- ❖ ဝတ္ထုရုပ် (၆) ပါးနှင့် သက်ဆိုင်သော ပုရေဇာတပစ္စည်းကို **“ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း”** ဟု ခေါ်၏။
- ❖ အာရုံ (၆) ပါးနှင့် သက်ဆိုင်သော ပုရေဇာတပစ္စည်းကို **“အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်း”** ဟု ခေါ်၏။

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
ရှေးရှေး “ရုပ်” စက္ခုဝတ္ထု... စသော ဝတ္ထု (၆) ပါး ရူပါရုံ... စသော အာရုံ (၆) ပါး	နောက်နောက် “နာမ်” စိတ်၊ စေတသိက် စိတ်၊ စေတသိက်

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	သင်္ချာ (၃)	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော နိဗ္ဗန္ဓရုပ် (၁၈) ပါး	အဗျာ ကု အဗျာ အကု အဗျာ အဗျာ	မဟာကု (၈)၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု-သောတ ကုအဘိညာဉ် အကု (၁၂)၊ စေ (၂၇) ကာမဝိ (၃၂)၊ ကာမကြံ (၁၁)၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု-သောတ ကြံအဘိညာဉ်

“ပုရေဇာတသတ္တိ”သည်...

- ❖ ကာလအားဖြင့်... ပစ္စုပ္ပန်၌သာ ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။
- ❖ ဘုံအားဖြင့်... ပဉ္စဝေါကာရ (၂၆) ဘုံတို့၌သာ ရနိုင်၏။ အရူပ (၄) ဘုံ နှင့် အသညသတ်ဘုံ တို့ရမရ။
- ❖ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့်... မဂ္ဂဋ္ဌာန် လေးယောက် တို့မှတစ်ပါး၊ ကျန် ပုဂ္ဂိုလ် (၈) ယောက်တို့၌ ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။

“စက္ခုပသာဒ”က “စက္ခုဝိညာဉ်”ကို ကျေးဇူးပြုသောအခါ...

- (၁) **“နိဿယ”**မှာ မှီရာအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း အကြောင်းတစ်ခု၊
- (၂) **“ပုရေဇာတ”**မှာ ‘ပစ္စည်းတရား’သည် ရှေ့ကဖြစ်နှင့်ပြီး၊ ‘ပစ္စယုပ္ပန်တရား’တို့က နောက်မှဖြစ်ခြင်း အကြောင်းတစ်ခု၊
- (၃) **“အတ္ထိ”**မှာ ‘ပစ္စည်းတရား’က အရင်ဖြစ်ပြီး ချုပ်သွားပြီးမှ ကျေးဇူးပြုတာမဟုတ်ဘဲ၊ “စက္ခုပသာဒ” မချုပ်မီ ထင်ရှားရှိဆဲ၌ ကျေးဇူးပြုခြင်း အကြောင်းတစ်ခု၊
- (၄) **“အဝိဂတ”**မှာ “စက္ခုဝိညာဉ်”ကို ကျေးဇူးပြုသောအခါ “စက္ခုပသာဒ” အရင်ဖြစ်ပြီး ထင်ရှား ရှိဆဲသာမက ဘယ်လိုမှ ကင်းလို့မရဘဲ မကင်းနိုင်သောသဘော ကျေးဇူးပြုခြင်း အကြောင်းတစ်ခု၊
- (၅) **“ဣန္ဒြိယ”**မှာ မြင်သောနေရာ၌ “စက္ခုပသာဒရုပ်”က အစိုးရ၏။ “စက္ခုပသာဒရုပ်” မရှိလျှင် ဘယ်နည်းနှင့်မှ “စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်” ဖြစ်ခြင်းမရှိသော အကြောင်းတစ်ခု၊
- (၆) **“ဝိပယုတ္တ”**မှာ “စက္ခုပသာဒ”သည် ‘အတီတဘဝင်၏ ဥပါဒ်’မှာ ဖြစ်၏။ “စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်” ကား ‘စိတ္တက္ခဏ (၄) ချက် လွန်မှ’ ဖြစ်၏။ ဖြစ်ချင်းလည်း မတူ။ “စက္ခုပသာဒရုပ်”သည် စိတ္တက္ခဏ (၁၇) ချက် ကြာမှ ချုပ်၏။ “စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်”ကား “ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် → စိတ္တက္ခဏတစ်ခု”အတွင်း၌ ချုပ်၏။ ချုပ်လည်း မတူသော အကြောင်းတစ်ခုတို့ ဖြစ်ကြ၏။

ထို့ကြောင့် (၆) ပစ္စည်း တို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

🌸 ကိစ္ဆိကာလေ 🌸

“ပဋိသန္ဓေဝိထိ”ကို ကြည့်လျှင်...

➢ ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင် (၁၅၊ ၁၆) ချက် ဖြစ်၏။

“ပုရေဇာတပစ္စည်း”သည် သူ့ရှေ့မှာ အရင်ဖြစ်သောတရားရှိမှ ကျေးဇူးပြု၏။

ဘဝ၏ ပထမဆုံး ပဋိသန္ဓေစိတ်မှာ သူ့ရှေ့က အရင်ရှိနေသော အရင်ဘဝက စိတ်ကို ဤပစ္စည်းက ဟောလိုရင်းမဟုတ်၊ ယခုဘဝ၏ စိတ်ကိုသာ ဟော၏။

ထို့ကြောင့် ယခုဘဝ၏ ပထမဆုံးဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်ကို “ပုရေဇာတပစ္စယသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်သည့်အတွက် “ကိစ္ဆိကာလေ န ပုရေဇာတပစ္စယော”ဟု ဟော၏။

“ပဋိသန္ဓေစိတ်” နှင့် “ဟဒယဝတ္ထုရုပ်” တို့သည် တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်ကြပြီး အချင်းချင်းမရှိကြ၏။ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် အတူဖြစ်သော “ဟဒယဝတ္ထုရုပ်”က အရင်ဖြစ်၏။ ထို “ဝတ္ထုရုပ်”သည် ပဌမဘဝင် ကို “ပုရေဇာတပစ္စယသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

“ပဋိသန္ဓေစိတ်”မှာ ယခုဘဝ၌ သူ့ရှေ့က စိတ်မရှိ၊ ထို့ကြောင့်...

- ❖ ကိစ္ဆိကာလေ = ပဝတ္တိအခါ၌ → “ပုရေဇာတပစ္စယသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- ❖ ကိစ္ဆိကာလေ = ပဋိသန္ဓေအခါ၌ → “ပုရေဇာတပစ္စယ သတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးမပြုပါ။

“ကိစ္ဆိကာလေ” အဓိပ္ပါယ်သည် “သဟဇာတပစ္စည်း” နှင့် ပြောင်းပြန်မှတ်ပါ။

အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော - အာရမ္မဏပုရေဇာတံ၊
ဝတ္ထုပုရေဇာတံ။

အာရမ္မဏပုရေဇာတံ - အရဟာ စက္ခု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ သောတံ...ပေ...
ဃာနံ...ပေ... ဇိဝံ...ပေ...ကာယံ...ပေ... ရူပေ...ပေ... သဒ္ဓေ...ပေ... ဂန္ဓေ...ပေ... ရသေ...ပေ...
ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ...ပေ... ဝတ္ထု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပံ ပဿတိ၊
ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဓံ သုဏာတိ။ ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဿ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။
သဒ္ဓါယတနံ သောတဝိညာဏဿ...ပေ... ဂန္ဓာယတနံ ဃာနဝိညာဏဿ...ပေ... ရသာယတနံ ဇိဝုဝိညာ
ဏဿ...ပေ... ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ကာယဝိညာဏဿ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဝတ္ထုပုရေဇာတံ - စက္ခုယတနံ စက္ခုဝိညာဏဿ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ သောတာယတနံ
သောတဝိညာဏဿ...ပေ...ဃာနာယတနံ ဃာနဝိညာဏဿ...ပေ... ဇိဝုယတနံ ဇိဝုဝိညာဏဿ
...ပေ... ကာယာယတနံ ကာယဝိညာဏဿ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝတ္ထု ဝိပါကာဗျာကတာနံ
ကိရိယာ ဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော - အာရမ္မဏပုရေဇာတံ၊
ဝတ္ထုပုရေဇာတံ။

အာရမ္မဏပုရေဇာတံ - သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ စက္ခု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။
သောတံ...ပေ... ဃာနံ...ပေ... ဇိဝံ...ပေ... ကာယံ...ပေ... ရူပေ...ပေ... သဒ္ဓေ...ပေ... ဂန္ဓေ...ပေ...
ရသေ...ပေ... ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ...ပေ... ဝတ္ထု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပံ
ပဿန္တိ။ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဓံ သုဏန္တိ။

ဝတ္ထုပုရေဇာတံ - ဝတ္ထု ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလသာ ဓမ္မဿ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော - အာရမ္မဏပုရေဇာတံ၊
ဝတ္ထုပုရေဇာတံ။

အာရမ္မဏပုရေဇာတံ - စက္ခု အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ, တံ အာရပ္ပ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ,
ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သေတံ...ပေ...ဃာနံ...ပေ...ဇိဝံ...ပေ...ကာယံ...
ပေ...ရူပေ...ပေ...သဒ္ဓေ...ပေ...ဂန္ဓေ...ပေ...ရသေ...ပေ...ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ...ပေ...ဝတ္ထု အဿာဒေတိ
အဘိနန္ဒတိ, တံ အာရပ္ပရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ..ပေ... ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဝတ္ထုပုရေဇာတံ - ဝတ္ထု အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

ပစ္စုဇာတပစ္စယော

ပစ္စုဇာတပစ္စယော = ပစ္စု + ဇာတ + ပစ္စယော။

ပစ္စု = နောက်မှ ၊

ဇာတ = ဖြစ်၍ ၊

ပစ္စယော = ကျေးဇူးပြုခြင်း။

➢ နောက်မှဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက် နာမ်တရားတို့က ရှေးစိတ်တို့နှင့်အတူ ဖြစ်လာကြသော ရုပ်တရားတို့အား ခိုင်မြဲစွာ တည်တံ့နေစေဖို့ ကျေးဇူးပြုခြင်းသောကို “ပစ္စုဇာတပစ္စည်း” ဟု ခေါ်သည်။

❖ လင်းတငယ်တို့အား အစာစားရလိမ့်မည်ဟူသော တောင့်တမျှော်လင့်မှု စေတနာသည် ရှေးဦးစွာကြိုတင်ဖြစ်နှင့်သော လင်းတငယ်တို့၏ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်အား ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့...

➢ နောက် စေတနာနာမ် + ရှေ့ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်

❖ နောက်နှစ်တို့၌ နှစ်စဉ်ရွာသွန်းချသော မိုးရေတို့သည် ရှေးနှစ်များက ပေါက်နေသော သစ်ပင်ငယ် တို့အား ကြီးပွားစည်ပင်စေခြင်းငှါ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့...

➢ နောက် ရွာသွန်းသော မိုးရေ + ရှေ့ပေါက် သစ်ပင်ငယ်

• ထင်ရှားဖြစ်ဆဲသောစိတ်သည် ရှေးကဖြစ်နှင့်ပြီးသော ထင်ရှားနေကုန်သော “ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ → အကြောင်းတရားလေးပါး”တို့ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်အပေါင်းအား သန္တာန်စဉ်ဆက် ရုပ်သက်ရှည်စေခြင်းငှါ...“သဟဇာတပစ္စယသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

• “ပုရေဇာတပစ္စည်း”သည် ရုပ်တရားများက မိမိတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်၊ စေတသိက်၊ နာမ်တရားတို့အား ထိုနာမ်တရားတို့မဖြစ်မီ ရှေးဦးစွာဖြစ်နှင့်၍ ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ဆိုလို၏။

- “ပစ္စယဇာတပစ္စည်း”သည်ကား နောက်မှဖြစ်ပေါ်လာကြသည့် စိတ်၊ စေတသိက်၊ နာမ်တရားများ က မိမိတို့ မဖြစ်မီ ရှေးဦးစွာဖြစ်နှင့်ကြသည့် ရုပ်တရားတို့အား သန္တာန်စဉ်ဆက် ရုပ်သက်ရှည်စေခြင်းငှါ ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ဆိုလို၏။

ထို့ကြောင့် ဤ “ပစ္စယဇာတပစ္စည်း”သည် “ပုရေဇာတပစ္စည်း”၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။

🌸 ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဖြစ်ပုံ 🌸

သတ္တဝါတစ်ဦးသည် ဘဝဟောင်းမှ စုတေပြီး ချက်ချင်းပင် ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေ နေရ၏။ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြစ်၏။ ထိုပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဖြစ်ဆဲ “ဥပါဒ်”ခဏနှင့်အတူ တပြိုင်နက်ပင် “ကမ္မဇရုပ်” (ကာယဒသကကလာပ်၊ ဝတ္ထုဒသကကလာပ်၊ ဘာဝဒသကကလာပ်) အပေါင်းလည်း ဖြစ်ကြ၏။

ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဖြစ်ဆဲ “ဥပါဒ်”ခဏ၌ “ကံ”တည်းဟူသော အကြောင်းတရားတစ်ခုတည်း ကြောင့် “ကမ္မဇရုပ်”တစ်မျိုးတည်းသာ ဖြစ်သေး၍၊ ထိုကမ္မဇရုပ်ကို “ဧကဇကာယ”ဟုခေါ်၏။

စိတ်တစ်ခုမှာ “ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်”ဟူ၍ ခဏငယ်သုံးခုစီရှိလေရာ ထိုပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီခဏဝယ် “ဥတုဇရုပ်”အပေါင်းလည်း ဖြစ်၏။ ယင်းပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီခဏ၌ “ကံ” နှင့် “ဥတု” ဟူသော အကြောင်းတရားနှစ်ပါးကြောင့် “ကမ္မဇရုပ်” ၊ “ဥတုဇရုပ်” နှစ်မျိုးရှိလာပြီဖြစ်ရာ၊ ထိုရုပ်နှစ်မျိုးကို “ဒွိဇကာယ”ဟုခေါ်၏။

ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ဖြစ်တည်ပျက်ပြီးနောက် ဘဝင်စိတ်တို့ တစ်ခုပြီးတစ်ခု အဆက်မပြတ် ဖြစ်ကြရာ ပထမဘဝင်စိတ်၏ ဖြစ်ဆဲ ဥပါဒ်ခဏ၌ “စိတ္တဇရုပ်”များလည်း ဖြစ်လာကြ၏။ ထိုပထမ ဘဝင်စိတ်၏ ဖြစ်ဆဲ ဥပါဒ်ခဏ၌ “ကံ” ၊ “ဥတု” ၊ “စိတ်” အကြောင်းသုံးပါးကြောင့် ဖြစ်ကြသော “ကမ္မဇရုပ်” ၊ “ဥတုဇရုပ်” ၊ “စိတ္တဇရုပ်” သုံးမျိုးရှိလာပြီဖြစ်ရာ၊ ယင်းသုံးမျိုးကို “တိဇကာယ” ဟုခေါ်၏။

ထို“ပဋိသန္ဓေ”စသော စိတ်အပေါင်းနှင့် ယင်းရုပ်သုံးမျိုးအပေါင်းတို့ အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြု လျက် ရုပ်ခန္ဓာကိုယ် တဖြည်းဖြည်း ကြီးထွားလာခဲ့ရာ၊ ထိုသတ္တဝါသည် “ဗဟိဒ္ဓ”မှရသော အာဟာရ ထဲမှ သြဇာဓာတ်ပျံ့နှံ့ခြင်းကို ရရှိသောအခါတွင် “အာဟာရဇရုပ်”အပေါင်းလည်း ဖြစ်လာကြ၏။

ထိုအခါတွင် “ကံ ၊ ဥတု ၊ စိတ် ၊ အာဟာရ → အကြောင်းတရားလေးပါး” တို့ကြောင့် ကမ္မဇရုပ် ၊ ဥတုဇရုပ် ၊ စိတ္တဇရုပ် ၊ အာဟာရဇရုပ် → ရုပ်လေးမျိုးလုံးရှိလာကြပြီဖြစ်ရာ၊ ထိုရုပ်စုလေးမျိုးကို “စတုဇကာယ”ဟုခေါ်၏။

“ပစ္စာဇာတပစ္စည်း”သည် နောက်စိတ်က ရှေးစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ရုပ်တရားကိုသာ ကျေးဇူး ပြုထောက်ပံ့နိုင်သောကြောင့် ဘဝသစ်၌ ပထမဆုံးဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် မိမိရှေ့၌ စိတ်တစ်ခုမျှ မဖြစ်၊ မည်သည့်ရုပ်မျှ မဖြစ်။ ထို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်က မည်သည့်ရုပ်ကိုမျှ ကျေးဇူးမပြုနိုင်။

ပဋိသန္ဓေစိတ် နောက်၌ဖြစ်သော ဘဝင်စိတ်တို့တွင်...

- ပထမဘဝင်စိတ်သည် -
 - ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ ကမ္မဇရုပ်၊
 - ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီခဏ၌ ဥတုဇရုပ် ... “ဒွိဇကာယ” ရုပ်စုနှစ်မျိုး အား၎င်း၊
- ဒုတိယဘဝင်စိတ်သည် ပထမဘဝင်စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ -
 - ကမ္မဇရုပ်၊
 - ဥတုဇရုပ်၊
 - စိတ္တဇရုပ် ... “တိဇကာယ” ရုပ်သုံးမျိုး အား၎င်း၊
- တတိယဘဝင်စိတ်သည် ဒုတိယဘဝင်စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ -
 - ရုပ်တရားများအား၎င်း

... စသည် နည်းအားဖြင့် ‘ပစ္စာဇာတသတ္တိ’ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

“အာဟာရဇရုပ်စု”ဖြစ်လာသောအခါ၌ နောက်ကဖြစ်သော စိတ်၊ နာမ်တရားက၊ ရှေးစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ ဖြစ်နှင့်လေပြီးသော ကမ္မဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ် → စတုဇကာယ ရုပ်စုလေးမျိုးအား “ပစ္စာဇာတသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ ပဋိသန္ဓေစိတ် ဖြစ်သည်မှစ၍ စုတေသည့်တိုင်အောင် “ဘဝင်စိတ်” နှင့် “ဝီထိစိတ်”တို့သည် တစ်လှည့်စီ ဖြစ်နေကြ၏။ ထို ဘဝင်စိတ် နှင့် ဝီထိစိတ် တို့တွင် နောက်စိတ်တွေက ရှေးစိတ်များနှင့်အတူဖြစ်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ခန္ဓာကိုယ်ရှိ စတုသမုဋ္ဌာနိက ရုပ်စုလေးမျိုးတို့အား “ပစ္ဆာဇာတပစ္စယသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။ ထောက်ပံ့သွားကြ၏။ ယင်းသတ္တဝါ၏ ခန္ဓာကိုယ်ရှိ ရုပ်အပေါင်းတို့သည် စိတ်၊ စေတသိက် နာမ်တရားတို့၏ အထောက်အပံ့ကို အဆက်မပြတ်ရနေကြ သောကြောင့်သာ မပျက်မစီးဘဲ စည်ပင်ရှင်သန်ကြ၏။ “ဆီ”၏ အထောက်အပံ့ကို ရသောကြောင့် “ဆီမီး”သည် အဆက်မပြတ် တောက်လောင်နေနိုင်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အရူပဝိပါက်လေးခု ကြည့် ပထမဘဝင် အစရှိသော နောက်နောက်သော စိတ် (၈၅)၊ စေ (၅၂)	“ပဋိသန္ဓေ”စသော ရှေးစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဌီသို့ရောက်သော (ဧကဇကာယ) ဒွိဇ၊ တိဇ၊ စတုဇကာယ ရုပ်အပေါင်း

- မှတ်ချက်** 🙌 နောက်ဖြစ်သော နာမ်တရားတို့က ရှေ့စိတ်နှင့်အတူဖြစ်သော ရုပ်တရားအား ကျေးဇူးပြုပုံ ကို သေချာလေ့လာကြည့်လျှင် ဘဝသစ်တစ်ခု၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ ၊ ဌီခဏ များ၌ “ဒွိဇကာယ”ခေါ်သော ရုပ်နှစ်မျိုးအားသာ နောက်ဘဝင်စိတ်က ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။
- 🙌 သို့သော် အချို့သော သုံးချက်စုခေါ်ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း ကျေးဇူးပြုပုံဆိုင်ရာ ကျမ်းများ၌၊ နောက်ဖြစ်သော နာမ်တရားက “ဧကဇကာယ” ကမ္မဇရုပ်စုတစ်မျိုးတည်းကို ကျေးဇူး ပြုပုံ သဘောဖြင့် ပစ္စယုပ္ပန်တရားများထဲ၌ “ဧကဇကာယ”ဟု ထည့်သွင်းထား၏။
- 🙌 စင်စစ်မှာ “ဧကဇကာယ” ရုပ်သက်သက်အား ကျေးဇူးပြုခံရခြင်း မရှိ။ ထို့ကြောင့် သဘာဝယုတ္တိ မရှိသည့်အတွက် “ဧကဇကာယ” ထည့်သွင်းခြင်းကို ပညာရှင်တို့သည် မနှစ်သက်ကြ။

“ပစ္စုပ္ပန်” နှင့် နာမ်တရားသည် ရုပ်တရားအား ကျေးဇူးပြုပုံကို စဉ်းစားစရာ တစ်ခုရှိ၏။

“ရုပ်တရားတို့သည် မိမိတို့ဆိုင်ရာ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ အကြောင်းတရားလေးပါး တို့ကြောင့် ဖြစ်လာခဲ့ကြရာ၊ ထိုရုပ်တရားတို့ကို နောက်နောက် နာမ်တရားတို့က ကျေးဇူးပြုရာ၌ အဘယ်သို့ အကျိုးထူးရှိလေသနည်း” ဟူ၍ စဉ်းစားဖွယ်၊ မေးဖွယ်ရှိရာ...

- ❖ ရုပ်အစဉ်အဆက်ကို တာရှည်စွာ တည်တံ့စေခြင်း အကျိုးရှိ၏။
- ❖ နာမ်တရား၏ အထောက်အပံ့ကို မရလျှင် သူသေကောင်၏ ရုပ်ကိုယ်သည် တခဏချင်းပင် ညှိုးနွမ်းပုပ်ဆွေးပျက်စီးသွားပုံကို ကြည့်၍ သိနိုင်၏။

ဆိုင်ရာ ပစ္စယုပ္ပန် (ကျေးဇူးခံ) တရားတို့အား၊ ပစ္စည်း (ကျေးဇူးပြု) တရားတို့က ကျေးဇူးပြုရာ၌ **ဇနကသတ္တိ** ၊ **ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ** ၊ **ဇနကောပတ္တမ္ဘကသတ္တိ** သုံးမျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

- (၁) “**ဇနကသတ္တိ**” ဟူသည် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ဥပါဒ် (ဖြစ်ပေါ်လာ) အောင်သာ ကျေးဇူးပြုနိုင်သည့် သတ္တိမျိုးဖြစ်၏။
- (၂) “**ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ**” ဟူသည် ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်လာသော တရားစုအား ဌီခဏ၊ ဘင်ခဏ (တည်ပျက်) တို့၌ တည်တံ့အောင်သာ ထောက်ပံ့နိုင်သော သတ္တိမျိုးဖြစ်၏။
- (၃) “**ဇနကောပတ္တမ္ဘကသတ္တိ**” ကား ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ဖြစ်လည်းဖြစ်ပေါ်လာအောင်၊ တည်လည်းတည်တံ့နေအောင် နှစ်ပါးစုံအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်သော သတ္တိမျိုးဖြစ်၏။

ဤ “ပစ္စုပ္ပန်” သည် ...

- ❖ “ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ” သာ ရှိ၏ (“ဇနကသတ္တိ” မရှိ)။
- ❖ ဆိုင်ရာအကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာပြီးသော ရုပ်တရားတို့အား နာမ်တရားတို့က အထောက်အပံ့ပေးသောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးကြ၏။

“ပစ္စုပ္ပန်ပစ္စယသတ္တိ”သည်...

- ❖ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌သာ ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။
- ❖ ပုဂ္ဂိုလ် (၁၂) ယောက်လုံးတို့၏ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။
- ❖ နာမ်တရားက ရုပ်တရားအား ကျေးဇူးပြုသည်ဖြစ်ရာ ရုပ်နာမ်နှစ်မျိုးလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ပစ္စည်းဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ဤပစ္စည်းသည်...

- ❖ “ရုပ်ခန္ဓာ”တစ်ပါးသာရှိသော ဧကဝေါကာရ = အသညသတ်ဘုံနှင့်၎င်း၊
- ❖ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးသာရှိသော စတုဝေါကာရ = အရူပလေးဘုံနှင့်၎င်း... မသက်ဆိုင်ဘဲ၊

ရုပ်နာမ်အစုံ ခန္ဓာငါးပါးလုံးရှိသော “ပဉ္စဝေါကာရ (၂၆)ဘုံ”နှင့်သာ သက်ဆိုင်၏။

အရူပဝိပါက်စိတ် လေးပါးသည် အရူပဘုံ၌သာ ပဋိသန္ဓေ ၊ ဘဝင် ၊ စုတိစိတ် ဖြစ်၍ ပဉ္စဝေါကာရ ဘုံများနှင့် မသက်ဆိုင်သောကြောင့် ယင်းစိတ်လေးပါးကို “ပစ္စုပ္ပန်ပစ္စည်း”မှ ကြဉ်ရ၏။

ပဉ္စဝေါကာရ (၂၆)ဘုံတွင်လည်း ကာမ (၁၁) ဘုံ နှင့် ရူပဗြဟ္မာ (၁၅) ဘုံဟူ၍ နှစ်ပိုင်းခွဲခြား၍ မှတ်သားရမည်။ “ပစ္စုပ္ပန်ပစ္စည်း”၏ သဘောအဓိပ္ပါယ် ရှင်းလင်းချက်တို့သည် ကာမဘုံသား အများစုကို အဓိကရည်ရွယ်၍ ဆို၏။

ထိုကာမဘုံသားများတွင် ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြစ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ခန္ဓာငါးပါး ကိုယ်လက်အင်္ဂါ အပြည့်အစုံ တခါတည်းဖြစ်နိုင်ကြသော ဥပပတ်သတ္တဝါများအဖို့ ဘဝဖြစ်ရာမှာ အထက်က ပြဆိုခဲ့ သကဲ့သို့ ကြာမြင့်မှုမရှိ။

ရူပ (၁၅)ဘုံ၌ဖြစ်သော ဗြဟ္မာတို့သည် ကာမဘုံသားများကဲ့သို့ အစာအာဟာရကို စားသုံးခြင်း မရှိဘဲ ပီတိဘက္ခ = ဈာန်ချမ်းသာ၌ ဝမ်းမြောက်မှု ပီတိလျှင် အစာရှိကြလျက် ကပ်ကမ္ဘာပေါင်းများစွာ တည်နေနိုင်ကြ၏။

ထိုဗြဟ္မာတို့၏ ကိုယ်၌ အာဟာရဇ ရုပ်ကလာပ်များ မရှိဘဲ “ကမ္မဇ ၊ စိတ္တဇ ၊ ဥတုဇ = တိဇကာယ” ရုပ်စုသုံးမျိုးသာ ရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဗြဟ္မာတို့အဖို့ “တိဇကာယ” ရုပ်သုံးစုအပေါင်း အားသာ စိတ်၊ စေတသိက် နာမ်တရားတို့က “ပစ္စုပ္ပန်ပစ္စယသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။

အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား	အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား
အဗျာကတဿ	ကုသလော ဓမ္မော
ပုဗ္ဗော၊ မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း စသော... ရှေးစိတ်နှင့်အတူဖြစ်၍ ရုပ်၏ ဌီသို့ရောက်သော တိဇ၊ စတုဇကာယရုပ်	ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ နောက်ဖြစ်သော ကု (၂၁)၊ စေ (၃၈)
အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ	အကုသလော ဓမ္မော
ရှေးစိတ်နှင့်အတူဖြစ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော တိဇ၊ စတုဇကာယရုပ်	ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ နောက်ဖြစ်သော အကု (၁၂)၊ စေ (၂၇)
အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ	အဗျာကတော ဓမ္မော
ရှေးစိတ်နှင့်အတူဖြစ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော ကေဇ၊ ဒွိဇ၊ တိဇ၊ စတုဇကာယရုပ်	ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ နောက်ဖြစ်သော အရူဝိ (၄)၊ ကြဉ် ဝိ (၂၂)၊ ကြံ (၂၀)၊ စေ (၃၅)

ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော - ပစ္ဆာဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော - ပစ္ဆာဇာတာ အကုသလာ ခန္ဓာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော - ပစ္ဆာဇာတာ ဝိပါကာ ဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။(၁)

“အာဟာရဇရပ်”သည် “အဇ္ဈတ္တဩဇာ” ၊ “ဗဟိဒ္ဓဩဇာ” ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။

အဇ္ဈတ္တဩဇာ

- ❖ ကမ္မဇရပ် အဋ္ဌကလာပ်၌ပါသော “အဇ္ဈတ္တဩဇာ”သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်မှစ၍ ဖြစ်၏။
- ❖ ထိုဩဇာအာဟာရသည် ရုပ်ကို မဖြစ်နိုင်။
- ❖ “အဇ္ဈတ္တဩဇာ”သည် “ဗဟိဒ္ဓဩဇာ”၏ အထောက်အပံ့ရမှသာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။

- “ပုရေဇာတ”မှာ ရုပ်က ရှေ့ကနေပြီး၊ နောက်မှဖြစ်သော နာမ်တရားကို ကျေးဇူးပြု၏။
- “ပတ္တဇာတ”ကား နာမ်တရားက နောက်ကနေပြီး၊ ရှေ့မှာရှိသော ရုပ်တရားကို ကျေးဇူးပြု၏။

ထို့ကြောင့် ရုပ်က နာမ်ကို ကြီးဖြင့်ချည်ထားသကဲ့သို့ နာမ်ကလည်း ရုပ်ကိုကြီးဖြင့် ပြန်ချည်ထားသကဲ့သို့ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ရုပ်နာမ်သန္တတိအစဉ်က ကြီးမားလာပြီး မသေဘဲ အကောင်အထည်ကြီးဖြစ်နေ၏။

ခန္ဓာကိုယ်မှာ သန္တတိအစဉ်ကြီး မသေဘဲ အကောင်အထည် သဏ္ဍာန်ကြီး ဖြစ်နေမှုသည် “ပုရေဇာတ” နှင့် “ပတ္တဇာတ” အကြောင်းအကျိုးကြောင့် ဖြစ်နေ၏။

“ပတ္တဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ”ဟူသည်...

စတုသမုဋ္ဌာနိက ရူပကာယဖြစ်ပြီးနောက် ဌီအိုက်တည်နေသောအခါ၌ ဖြစ်ကြသော စိတ်၊ စေတသိက် တရားများကို ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် “ပတ္တဇာတပစ္စည်း”သည် ဌီခဏမှာသာ ကျေးဇူးပြု၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် “ဧကဇကာယ”ရှိ၏ ဟု ယူရမည်။

ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်အိုက်မှာ “ကမ္မဇရပ်”စပြီး ဖြစ်သော်လည်း အားမကောင်းသေး။ ဌီအိုက်ရောက်မှ အားကောင်းထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီကာလအထိကို ကံအကြောင်း တရားတစ်မျိုးတည်းကြောင့် “ကမ္မဇရပ်”တစ်မျိုးတည်းဖြစ်၍ “ဧကဇကာယ”ဟုခေါ်၏။

ပဋိသန္ဓေ၏ ဘင်ခဏရောက်သောအခါ၌ “ကမ္မဇရပ်၊ ဥတုဇရပ်” နှစ်မျိုးဖြစ်ကြ၏။ ထိုနှစ်မျိုးကို “ဒွိဇကာယ”ဟုခေါ်၏။

အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည် “ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း”ကို...

➢ **ဥပတ္တမ္မကပစ္စည်း** = အထောက်အကူပြုသောပစ္စည်း ဟူ၍ ဆိုကြ၏။

❖ အထောက်အကူပြုသော အကြောင်းတရား၊ အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်နေသော သဘောတရား ဖြစ်၏။

❖ ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရား၊ ထုတ်လုပ်သော အကြောင်းတရား မဟုတ်။

“အကြောင်းအကျိုး”ဟု ပြောရသော်လည်း အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုးမဟုတ်၊ တစ်ခုနှင့် တစ်ခု... အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်နေမှု၊ ကျေးဇူးပြုနေမှု၊ အထောက်အကူပြုနေမှုများကိုသာ ဆိုလို၏။

ယင်းသို့ သဘောမပေါက်လျှင် “အကျိုးတရားက အရင်ဖြစ်နှင့်ပြီး၊ အကြောင်းတရားက နောက်မှ ဖြစ်၏ဟူသည် ဖြစ်နိုင်ပါမလား”ဟု စဉ်းစားစရာ ဖြစ်နိုင်၏။

မိဘထက် သားသမီးက အရင်မွေးနေသကဲ့သို့ အဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုလိုရင်းမဟုတ်၊ “ကျေးဇူးပြုမှု” ဟူသည် ကြိုတင်ပြီး ဖြစ်မှုဖြစ်စေ၊ နောက်မှဖြစ်မှု ဖြစ်စေ၊ အတူတကွဖြစ်မှုဖြစ်စေ၊ အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်နေခြင်း၊ အထောက်အကူပြုနေခြင်းကို ဆိုလို၏။

- ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်အခိုက်အတန့်မှာ - “ကမ္မဇရုပ်”ဖြစ်၏။
- ထို “ပဋိသန္ဓေစိတ်” နှင့် “ကမ္မဇရုပ်” တို့ကို ကံတရားသည် ပြုလုပ်ပေး၏။ ထို့ကြောင့် -
 - ➔ “ပဋိသန္ဓေစိတ်” ကို “ဝိပါက်” ဟုခေါ်၏။
 - ➔ “ကမ္မဇရုပ်”ကို “ကဋုတ္တာရုပ်” ဟု ခေါ်၏။
- ထို “ကမ္မဇရုပ်တရား”ကို ကံသည် တစ်ကြိမ်တည်း ပြုလုပ်ပေးသည် မဟုတ်ဘဲ၊ အသက်ရှင် နေသမျှ ကာလပတ်လုံး အကြိမ်ကြိမ် ပြုလုပ်ပေးနေ၏။ ပြုလုပ်ပေးနေမှုမှာ စက္ကန့်တိုင်း၊ ခဏတိုင်း ဖြစ်၏။
- ပဋိသန္ဓေစိတ်၏...
 - ➔ ဥပါဒ်ခဏ၌ “ကမ္မဇရုပ်ပေါင်း” (၃၀) ဖြစ်၏။
 - ➔ ဋီခဏ၌ နှစ်ဆ (၆၀)၊
 - ➔ ဘင်ခဏ၌ (၉၀) ဖြစ်၏။

- ထို့အတူပင် “ဘဝင်စိတ်”ဖြစ်လာသောအခါ၌ အထပ်ထပ်ရုပ်တွေ ဖြစ်၏။ ကံသည် ရုပ်များကို ပြုလုပ်ပေးမှုကြောင့် ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်မှာ ကြီးထွားလာ၏။
- ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ ဖြစ်သောရုပ်သည် ရုပ်သက် → စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက် (ခဏငယ် ၅၁-ချက်) ပြည့်သွားလျှင် ပျက်၏။ အဆင့်ဆင့် မပြတ်ပြုလုပ်ပေးနေသဖြင့် ဖြစ်လိုက်၊ ပျက်လိုက် ဖြစ်နေ၏။
- “ကမ္မဇရုပ်”တို့တွင် တေဇောဓာတ် (ဥတု) ပါလာ၏။ ထိုဥတုသည် ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် ပြိုင်တူ ဖြစ်၏။ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီခဏ၌ ယင်းတေဇောဓာတ်သည် “ဥတုဇရုပ်”ကို ပြုလုပ်ပေး၏။ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ ထိုတေဇောဓာတ်သည် အားမကောင်းသေးဘဲ ဌီခဏရောက်မှ တေဇောဓာတ်သည် အားကောင်းသောကြောင့် “ဥတုဇရုပ်”ကို ပြုလုပ်ပေး၏။
- ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ရုပ်ကို မပြုလုပ်ပေးနိုင်၊ ယင်းစိတ်၏ နောက်၌ “ဘဝင်စိတ်”ဖြစ်၏။
 - **ဘဝင် = ဘဝ + အင် = ဘဝမှာရှင်သန်ဖို့အတွက် အကြောင်းဖြစ်သောစိတ်** ကို “ဘဝင်စိတ်” ဟု ခေါ်၏။
- “ပဋိသန္ဓေစိတ်” နှင့် “ဘဝင်စိတ်”သည် အတူတူပင်ဖြစ်၏။ နာမည်သာ ကွာခြား၏။
 - ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ “ဥပါဒ်ခဏ”၌ “**ကမ္မဇရုပ်**”ကို ရည်ရွယ်၍ “**ကေဇကာယ**” ၊
 - ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ “ဌီခဏ၊ ဘင်ခဏ” တို့၌ “ဥတုဇရုပ်” ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထို “**ကမ္မဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်**” တို့ကို ရည်ရွယ်၍ “**ဒွိဇကာယ**”ဟု ဆို၏။
- ထို “ကမ္မဇရုပ် ၊ ဥတုဇရုပ်” တို့ကို ဆက်လက်ရှင်သန်ခွင့်ရအောင် ပထမဘဝင်စိတ်သည် အထောက်အပံ့ပေးနေခြင်းဖြစ်၏။ “ပစ္ဆာဇာတသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနေ၏။ အကယ်၍ “ဘဝင်စိတ်” မဖြစ်ဘူး ဆိုလျှင် ယင်းရုပ်တို့သည် ဆက်လက်ရှင်သန်ခွင့် မရနိုင်။ ဘဝင်စိတ် ဖြစ်လာသဖြင့် ထိုဘဝင်စိတ်က ယင်းရုပ်တို့ကို အထောက်အကူပြုခြင်းမှာ “ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း” ဖြစ်၏။
 - ပထမဘဝင်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ “စိတ္တဇရုပ်”ကို ပြုလုပ်ပေး၏။ ထို “**ကမ္မဇရုပ် ၊ ဥတုဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်**” တို့ကို ရည်ရွယ်၍ “**တိဇကာယ**”ဟု ဆို၏။ ယင်း ရုပ်သုံးခုတို့ကို ဆက်လက်ရှင်သန်ခွင့်ရအောင် “ဒုတိယဘဝင်စိတ်”သည် အထောက်အပံ့ပေးနေခြင်း ဖြစ်၏။

ဆိုလိုရင်းမှာ - “ရုပ်တရား” နှင့် “နာမ်တရား” တို့သည်...

- ❖ အပြန်အလှန် ဆက်စပ်နေကြ၏။
- ❖ တစ်ခုနှင့် တစ်ခု အမှီပြုနေကြ၏။
- ❖ တစ်ခုရှိနေ၍ တစ်ခုသည် ရှိနေ၏။
- ❖ တစ်ခု မရှိလျှင် တစ်ခုသည် မရှိ။

ရုပ်တရားတို့သည် ကံ ၊ ဥတု ၊ စိတ် ၊ အာဟာရ ကြောင့် ဖြစ်ကြ၏။ နောက်မှဖြစ်သော နာမ်တရားများက ပြုလုပ်ပေးခြင်းကြောင့် ယင်းရုပ်တရားတို့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း မဟုတ်ကြဘဲ၊ “နောက်မှဖြစ်သော နာမ်တရားများ”က “ရှေ့ကဖြစ်နှင့်သော ရုပ်တရားများ”ကို ဆက်လက် ရှင်သန်ခွင့်ရအောင် အထောက်အကူ ပေးနေခြင်းသည် **“ပစ္ဆာဇာတသတ္တိ”**ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနေ၏ဟု ဆိုလိုသည်။

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

အဆုံးအမ သြဝါဒစကား

“စာသင်တိုက်ကြီးတွေ၊ ရိပ်သာကြီးတွေ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ရှေးရှေးဆရာသမားများက အခက်အခဲအမျိုးမျိုးကြားထဲက ကြိုးစားတည်ထောင်သွားကြတာ၊ ရှေးရှေးဆရာသမားဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှ “ပုရေဇာတပစ္စယ”သဘောမျိုးနဲ့ အစဉ်အလာကောင်းတွေဖြစ်အောင် ကြိုးစားတည်ထောင်ခဲ့တာကို နောင်လာနောင်သား တပည့်များကလဲ “ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း”ဖြစ်အောင် အစဉ်အလာကောင်းတွေကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းကြဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။

“ပုရေဇာတပစ္စည်း”တွေ ဘယ်လောက်ပင် အားကောင်းကောင်း၊ “ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း”ချို့တဲ့ရင် အစဉ်အလာကောင်းတွေ ဆိတ်သုဉ်းသွားမှာပဲ။

မန္တလေးမြို့လို မြို့ကြီးတွေမှာ ရှေးကထင်ရှားခဲ့တဲ့ စာသင်တိုက်ကြီးအချို့ဟာ အခုဆိုရင် နာမည်လောက်ပဲ ကျန်တော့တယ်။ အရင်က ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့တဲ့ ရိပ်သာကြီးအချို့ဟာလဲ အမည်

လောက်ပဲ ရှိတော့တယ်။ သာသနာအတွက်၊ အများအတွက် အကျိုးမပြု အထောက်အကူမပြုကြတော့ဘူး။ ဒါဟာ နောင်လာနောင်သားတို့ရဲ့ “ပစ္စာဇာတပစ္စည်း” ချို့တဲ့မှုပါပဲ။

မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်ကြီး အခုလို တည်တံ့နေမှုဟာ ဘုရားအစရှိတဲ့ ရှေးရှေးသူတော်မြတ်များက “ပုရေဇာတပစ္စယသတ္တိ”အားကောင်းခဲ့ကြသလို၊ အရှင်မဟာကဿပ အစရှိတဲ့ နောင်လာနောင်သား အဆက်ဆက်ကလဲ “ပစ္စာဇာတပစ္စယသတ္တိ” အားကောင်းအောင် ကြိုးစားခဲ့ကြလို့ အခုလို တည်တံ့နေတာပါ။

ဒီနေ့ စာသင်သားတွေ၊ တပည့်တွေ၊ သာသနာဝန်ထမ်းတွေအားလုံးဟာ မိမိတို့ အပေါ်မှာ ကျရောက်လာတဲ့ “ပစ္စာဇာတပစ္စယ” တာဝန်ကြီးကို ပေါ့ပေါ့တန်တန် သဘောမထားကြပါနဲ့။ သာသနာ နောင်ရေး၊ စာသင်တိုက်/ရိပ်သာတို့ရဲ့ နောင်ရေးဟာ ဒီနေ့ စာသင်သားတွေ၊ တပည့်တွေ၊ သာသနာ ဝန်ထမ်း တွေရဲ့ “ပစ္စာဇာတပစ္စယ” တာဝန်ကျေမှုအပေါ်မှာ လုံးလုံးလျားလျား တည်နေတယ်ဆိုတာကို သတိပြုကြပါ။”

အမရပူရမြို့ (တောင်မြို့) ညဝါအကျော်
တူးမောင်းတိုက် နာယကဆရာတော်ကြီး ဘဒ္ဒန္တနန္ဒိယ

🌸 သားသမီး၊ တပည့် (၃) မျိုး 🌸

- ၁။ အတိဇာတသားသမီး၊ တပည့် = မိဘထက် ဆရာထက် သာလွန်သော သားသမီး၊ တပည့်။
- ၂။ အနုဇာတသားသမီး၊ တပည့် = မိဘနှင့် ဆရာနှင့် တန်းတူဖြစ်သော သားသမီး၊ တပည့်။
- ၃။ အဝဇာတသားသမီး၊ တပည့် = မိဘအောက် ဆရာအောက် ကျသော သားသမီး၊ တပည့်။

(မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ၊ ၄ ၊ ၂၇၆)

အာသေဝနပစ္စယော

အာသေဝနပစ္စယော = အာ + သေဝန + ပစ္စယာ ။

အာ = အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်

သေဝန = ဖြစ်စေ၍၊ မှီဝဲ၍

ပစ္စယ = ကျေးဇူးပြုခြင်း။

- ရှေးရှေးသော ဇာတိတို့သည် နောက်နောက်ဇာတိတို့အား အားကောင်းအောင် ထောက်ပံ့ ကျေးဇူးပြုနိုင်သော သတ္တိကို **“အာသေဝနပစ္စယသတ္တိ”** ဟုခေါ်၏။
- တရား တစ်မျိုးတည်းကိုပင် **“အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ဖြစ်စေခြင်းသဘော”** ဖြစ်၏။
- ထိုသဘောကိုပင် အထုံ ၊ ဝါသနာ ၊ စရိုက် စသည်ဖြင့် လောက၌ သုံးနှုန်းကြ၏။

အာရုံခြောက်ပါး တစ်ပါးပါးကြောင့် ဝီထိစိတ်အစဉ်ဖြစ်ရာ၌ **“ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း”** မှ **“ဝုဋ္ဌော”** တိုင်အောင် အမျိုးမတူသောတရားတို့ တစ်မျိုးပြီးတစ်မျိုး ဖြစ်စေခြင်းသည် တစ်ကြိမ်စီသာ ဖြစ်ရသောကြောင့် **“အာသေဝနသတ္တိ”** မရှိသဖြင့်၊ အားမကောင်း၍ **“အနန္တရသဘော”** သာ ဖြစ်၏။

ဇာတိတို့သည် ဇာတိတစ်မျိုးတည်းပင် အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ်ဖြစ်၍ အားကောင်း၏။ ထို့ကြောင့် **“အာသေဝန”** ဟု ခေါ်ရ၏။ **“အနန္တရသတ္တိ”** လည်း ဖြစ်၏။

ဇာတိတစ်ခုသည် မိမိနှင့်မျိုးတူ ဇာတိတစ်မျိုးကို အထပ်ထပ်ဖြစ်စေခြင်း၊ အလားတူ ဖြစ်ရအောင် မိမိ၏သတ္တိအရှိန်ကို ထုံမွမ်းပေးခြင်းကြောင့်၊ နောက်ဖြစ်ရသော ဇာတိတို့ ဆိုင်ရာကိစ္စ၌ အလေ့အကျင့်ရသဖြင့် အားရှိခြင်း၊ အားအစွမ်းကြီးမားခြင်း အကျိုးရှိ၏။

ထို့ကြောင့် **“အာသေဝနပစ္စည်း”** ၏ သဘောသတ္တိကို အဋ္ဌကထာဆရာတို့က ...

- ❖ ကျမ်းဂန်တစ်ခုခုကို အထပ်ထပ် ရွတ်ဖတ်လေ့လာမှု
- ❖ နံ့သာ အမွှေးအကြိုင်ကို အထပ်ထပ် ထုံးမွမ်းမှု

ဟူ၍ ဥပမာနှစ်မျိုးတို့ဖြင့် အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုကြ၏။

 အာရုံ နှင့် ဝီထိစိတ်

အာရုံခြောက်မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကြောင့် စိတ်အစဉ် (ဝီထိ) သည် (၁၇) ကြိမ် ဖြစ်ရာ၌၊ စိတ်တစ်မျိုးတည်း (၅) ကြိမ်၊ (၇) ကြိမ် ဖြစ်သော စိတ်တို့မှာ ဇောစိတ်များသာ ဖြစ်ကြ၏။ ဇောစိတ်တို့သည် အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်၍ တက်ကြွစွာ လှုပ်ရှားကြသဖြင့် ဝီထိစိတ်တို့တွင် အားအကောင်းဆုံးစိတ်များ ဖြစ်ကြ၏။

ထို့ကြောင့် ကာယကံ ၊ ဝစီကံ ၊ မနောကံ → ကံသုံးပါး တို့တွင် တစ်ပါးပါးက အကျိုးတရားကို ဖြစ်ထွန်းစေရာတွင် ယင်းကံ၏အကျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် သတ္တိရှိသောစိတ်မှာ “ဇောစိတ်”များသာ ဖြစ်ကြ၏။ “ဇောစိတ်”များကြောင့်သာ ပြုလုပ်သောကံ၏ အကျိုးတရား ပေါ်ထွက်လာခြင်း ဖြစ်၏။ ဇောစိတ်သည် အရှိန်အဟုန် ပြင်းထန်စွာ အားကောင်းလှုပ်ရှားလေလေ၊ အကျိုးတရားလည်း ကြီးမားလေလေ ဖြစ်၏။

ထို အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ကြသော ဇောစိတ်တို့သည် “ကုသိုလ် ၊ အကုသိုလ် ၊ ကြိယာ” ဟူသော အကြောင်း “ကံ” တရားများ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းတို့၏ အကျိုးတရားများသည် “ဝိပါက်စိတ်” များ ဖြစ်ကြ၏။

ဇောစိတ် သုံးမျိုးတို့တွင် “ကုသိုလ် ၊ အကုသိုလ်” အကြောင်း “ကံ” တရားတို့သည် အကျိုး “ဝိပါက်” တရားများကို အကြောင်းညီညွတ်လျှင် ဧကန်ဖြစ်စေနိုင်သော တရားများ ဖြစ်ကြ၏။

“ကြိယာဇောစိတ်”များကား ဘဝ၏ အကျိုးတရားများကို ခံစားခွင့် မရှိသော၊ ဘဝသံသရာ အဆုံးသတ်မည်ဖြစ်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌သာ ဖြစ်ကြသည့်စိတ်များ ဖြစ်သောကြောင့် စိတ်အစဉ် အကြိမ်များစွာ ဖြစ်ကြသော်လည်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား တစ်စုံတစ်ရာအကျိုးကို မပေးကြ။ ထို့ကြောင့် ...

- ❖ “**ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံစိတ်**” တို့သည် နောင်ဘဝဖြစ်ကြဦးမည့် “**ပုထုဇဉ် ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်**” များအတွက် အပင်ပေါက်စေနိုင်သည့် **အရင်းခံ ဗီဇဓာတ်ရှိသော မျိုးစေ့** နှင့်တူ၍ ၊
- ❖ “**ကြိယာစိတ်**” တို့ကား နောင်ဘဝမရှိသော “**ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်**”များအတွက် အပင်ပေါက် စေနိုင်သည့် **အရင်းခံ ဗီဇဓာတ်မရှိသော မျိုးစေ့** နှင့် တူကြ၏။

ဇောစိတ်တို့သည် စိတ်အစဉ်၌ မိမိမဖြစ်မီ ရှေးအဖို့၌လည်း ဖြစ်စေဖို့ လုံ့လပယောဂ စိုက်ရ၏။
ဖြစ်သည့်အခါ၌လည်း အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်၍ ထက်မြက်အားရှိအောင် လုံ့လပယောဂစိုက်ကြရသော
စိတ်များ ဖြစ်ကြ၏။ အကျိုးပေးမှု၊ မပေးမှုသည် ပုဂ္ဂိုလ်များအပေါ်၌ မူတည်၏။

ကံ အကျိုးတရားကို နောင်ဘဝ၌ ခံစားရဦးမည့် ပုထုဇဉ် ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌
ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးကျိုးကို ကေနပေးနိုင်သည့် ကံစိတ်များသည် “ကုသိုလ် ၊ အကုသိုလ်ဇောစိတ်”များ
ဖြစ်ကြ၏။

ကံအကျိုးကို မခံစားရသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ အကျိုးမပေးသော ကံစိတ်များကို
“ကြိယာစိတ်” (ပြုကာမျှ ဖြစ်သောစိတ်) ဟူ၍ ခေါ်ရ၏။

အကျိုး “ဝိပါက်စိတ်” များမှာ ကံအားလျော်စွာ ယခုဘဝ၌ အလိုလိုဖြစ်ပေါ်လာသောတရားများ
ဖြစ်၍ လုံ့လပယောဂ တက်ကြွမှု အရှိန်အဟုန် အားစွမ်းမရှိသော စိတ်များဖြစ်ကြ၏။

 ပစ္စည်းတရား

“အာသေဝနပစ္စည်း”တရား၌ လုံ့လပယောဂဖြင့်လည်းပြုသော၊ အရှိန်အဟုန်လည်းရှိသော
လောကီဇောစိတ် (၄၇)ပါးတို့သာ ပါဝင်နိုင်ကြ၏။

“မဂ်ဇော”တို့သည် တစ်ကြိမ်တည်းဖြင့် ဆိုင်ရာ ကိလေသာပယ်သတ်ခြင်းကိစ္စကို ပြီးပြတ်အောင်
ဆောင်ရွက်ရသောကြောင့် မိမိနောက်၌ “မဂ်စိတ်”တစ်ခု ဖြစ်စေရန် “အာသေဝနသတ္တိ”ပေးဖို့ ဗျာပါရ
မရှိကြ။

“ဖိုလ်ဇော”တို့သည်လည်း ကုသိုလ်ဇာတ် (မဂ်စိတ်) နှင့် အဗျာကတဇာတ် (ဖိုလ်စိတ်) ဖြစ်၍
ဇာတ်ချင်း မတူသောကြောင့် မိမိ၏သဘောသတ္တိ အရှိန်အငွေ့ကို မထုံမွမ်းနိုင်။ ထို့ကြောင့် “မဂ်ဇော”၌
“အာသေဝနသတ္တိ”မရှိ၊ “ဖိုလ်ဇော”တို့သည် အကျိုးတရားမျှသာ ဖြစ်၍၊ အထူးပြုပြင်တတ်သော အရှိန်
အငွေ့သတ္တိမရှိကြ။ ထို့ကြောင့် “ဖိုလ်ဇော” နှင့် “ဝိပါက်စိတ်” တို့သည် “အာသေဝနပစ္စည်း”မထိုက်ကြ။

ထိုတရားတို့သည် ကံပျစ်ချတိုင်း ဖြစ်ရသော တရားများသာဖြစ်သောကြောင့် သူတစ်ပါး၏
အထုံအငွေ့ကို မယူနိုင်ကြသဖြင့် “ပစ္စယုပ္ပန်” (အကျိုး) တရား၌လည်း မပါဝင်ကြ။

 ပစ္စယုပ္ပန်တရား

ဖိုလ်စိတ်လေးပါးသည် “ဝိပါက်စိတ်”ဖြစ်၍ “ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား” နှစ်ပါးတို့၌ မပါဝင်နိုင်သော်လည်း၊ “ကုသိုလ်”ဖြစ်သော မဂ်စိတ်လေးပါးသည် “ပစ္စယုပ္ပန်တရား” ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် “ပစ္စယုပ္ပန်တရား”၌ လောကီဇာစိတ် (၄၇)၊ မဂ်ဇာ (၄)၊ ပေါင်း (၅၁) ဟု ဆိုရ၏။

“အာသေဝနပစ္စည်း”၏ သဘောသည် ကုသိုလ်ချင်း ၊ အကုသိုလ်ချင်း ၊ ကြိယာချင်း... အမျိုးတူဇာတ်တူလျှင် အကျိုးပြုနိုင်၏။ “မဂ်ဇာ”သည် မိမိဖြစ်ပေါ်ရမည့်အရေး၌ ရှေး၌ဖြစ်သော လောကီ၊ လောကီကုသိုလ်ဇာတို့၏ “အာသေဝနသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ရယူသောကြောင့် “ပစ္စယုပ္ပန်တရား”၌ ပါဝင်၏။

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
အဆုံးဇော ကြည့် ရှေးရှေးသော လောကီဇာစိတ် (၄၇) ၊ စေ (၅၂)	ပထမဇော ဖိုလ်ဇော ကြည့် နောက်နောက်သော ဇာစိတ် (၅၁) ၊ စေ (၅၂)

အဆုံးဇော (သတ္တမဇော ၊ ပဉ္စမဇော) ၏ နောက်၌ ဇောမဖြစ်တော့ပါ။ အမျိုးဇာတ် မတူသော “တဒါရုံ” သို့မဟုတ် “ဘဝင်”သာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အဆုံးဇောသည် “အာသေဝနပစ္စည်း” မဖြစ်နိုင်။ “ပစ္စယုပ္ပန်”သာ ဖြစ်၏။

ပထမဇောသည် ယင်း၏ ရှေ့၌ ဇာတ်တူဇောမရှိသောကြောင့် “အာသေဝန ပစ္စယုပ္ပန်” မဖြစ်နိုင်၊ “ပစ္စည်း”သာ ဖြစ်၏။

 “ဥပနိဿယ” နှင့် “အာသေဝန”

ကာလတစ်ပါး၌၎င်း ၊ ဘဝတစ်ပါး၌၎င်း ကုသိုလ် ၊ အကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်ပွားစေခြင်းငှါ ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းသည် **“ဥပနိဿယပစ္စည်း”** ဖြစ်၏။

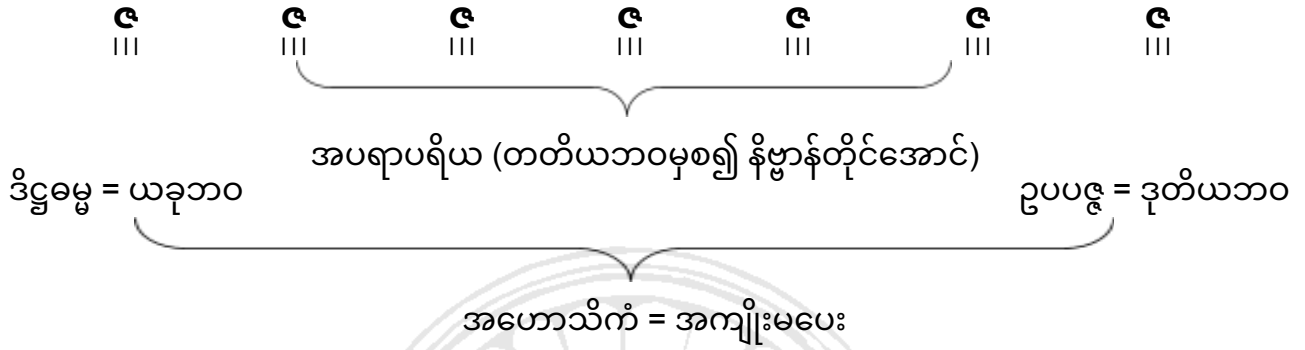
ထို ကုသိုလ် ၊ အကုသိုလ်တရားတို့ အားရှိသည်ထက် အားရှိအောင် ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းသည် **“အာသေဝနပစ္စည်း”** ဖြစ်၏။

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	သင်္ချာ (၃)		အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
အဆုံးဇော ကြည့် ရှေးရှေးသော လောကီကုဇော (၁၇) နာမ်ခန္ဓာ	ကု	ကု	ပထမဇော ကြည့် နောက်နောက်သော ကုဇော (၂၁) နာမ်ခန္ဓာ
အဆုံးဇော ကြည့် ရှေးရှေးသော အကုသိုလ်ဇော (၁၂) နာမ်ခန္ဓာ	အကု	အကု	ပထမဇော ကြည့် နောက်နောက်သော အကုဇော (၁၂) နာမ်ခန္ဓာ
အဆုံးဇော ကြည့် ရှေးရှေးသော ကြိယာဇော (၁၈) နာမ်ခန္ဓာ	အဗျာ	အဗျာ	ပထမဇော ကြည့် နောက်နောက်သော ကြိယာဇော (၁၈) နာမ်ခန္ဓာ

“အာသေဝနသတ္တိ”သည် “အနန္တရ”ကဲ့သို့ အတိတ်ကာလ၌သာ ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။

- ❖ “အနန္တရ” သည် စိတ်အားလုံးတို့၌ ကျေးဇူးပြု၏။
- ❖ “အာသေဝန”ကား ဇောစိတ်တို့၌ ကျေးဇူးပြု၏။
 - “နာမ်ခန္ဓာ”ရကောင်းသော ပဉ္စဝေါကာရ (၂၆) ဘုံ ၊ စတုဝေါကာရ (၄) ဘုံ တို့၌သာ ရနိုင်၏။
 - ရုပ်ခန္ဓာသာရှိသော “အသညသတ်ဘုံ”၌ မဖြစ်။
 - ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ် (၄) ယောက်၊ ဖလဋ္ဌာန် (၄) ယောက်တို့၏ “အဇ္ဈတ္တသန္တာန်”၌သာ ကျေးဇူးပြု၏။

🌸 **ဇောစေတနာ နှင့် အကျိုးပေးရာဘဝ** 🌸

🌸 **ဒါန၏ ဒိဋ္ဌဓမ္မအကျိုး** 🌸

- ၁။ ဝတ္ထုသမ္ပဒါ = အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည် အနာဂါမ် ၊ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း။
- ၂။ စေတနာသမ္ပဒါ = အလှူရှင်သည် စေတနာ ထက်သန်ခြင်း။
- ၃။ ပစ္စယသမ္ပဒါ = တရားသဖြင့် ရှာဖွေ၍ ရသောပစ္စည်းဖြစ်ခြင်း။
- ၄။ ဂုဏောတိရေကသမ္ပဒါ = အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည် နိရောဓသမာပတ်မှ ထပြီးခါစ ဖြစ်ခြင်း။

(သုခသာမဏေဝတ္ထု၊ ဓမ္မပဒ၊ ၄၊ ၂၊ ၅၉)

🌸 ကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်းတရား (၄) ပါး 🌸

- ၁။ နိယမိတ = စိတ်ထဲမှာ “ကုသိုလ်ပဲ ဖြစ်စေရမည်၊ အကုသိုလ် မဖြစ်စေရ” ဟူ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ချက်ထားဖို့ လိုခြင်း။
- ၂။ ပရိဏာမိတ = မိမိ၏စိတ်ကို ကုသိုလ်ဘက်သို့ ညွှတ်ထားရခြင်း။
- ၃။ အာဘုဇိတ = ကုသိုလ်ကိုသာ အမြဲနှလုံးသွင်းနေရခြင်း။
- ၄။ သမုဒါစာရ = ကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ အလေ့အကျင့်ရှိနေရခြင်း။

(အဋ္ဌသာလီနီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၁၇)

**ဆုံးဖြတ်, ညွှတ်စဉ် မြဲဆင်ခြင် မှန်ပင်လေ့ကျင့်ထား။
ကုသိုလ်ဖြစ်စဉ် လေးမျိုးလျှင် မြဲပင်ရှိစေသား။**

🌸 အဆုံးအမ သြဝါဒစကားများ 🌸

- မကောင်းတာဆိုလျှင် လုပ်ချင်ပေမယ့် ပေပြီး မလုပ်ဘဲ နေရမယ်။
- မကောင်းတာဆိုလျှင် ပြောချင်ပေမယ့် ပေပြီး မပြောဘဲ နေရမယ်။
- မကောင်းတာဆိုလျှင် ကြံချင် (တွေးချင်) ပေမယ့် ပေပြီး မကြံဘဲ မတွေးဘဲ နေရမယ်။
- ကောင်းတာဆိုလျှင် မလုပ်ချင်ပေမယ့် ပေပြီး လုပ်ရမယ်။
- ကောင်းတာဆိုလျှင် မပြောချင်ပေမယ့် ပေပြီး ပြောရမယ်။
- ကောင်းတာဆိုလျှင် မကြံချင် (မတွေးချင်) ပေမယ့် ပေပြီး ကြံ (တွေး) ရမယ်။

မန္တလေးမြို့၊ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်
အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂူရု ၊ မစိုးရိမ်ဆရာတော်ကြီး
ဘဒ္ဒန္တသုရိယာဘိဝံသ

အကျိုးပေးရာတွင် အကုသိုလ်ကံသည်
ကုသိုလ်ကံထက် ပိုမိုမြန်ဆန်လွယ်ကူနေခြင်း

- “အကုသိုလ်ကံ” ဆိုတာ ဘဝကို နိမ့်ကျသွားစေတဲ့ အဆင်းလမ်းတွေ။ အဆင်းဆိုတာ သိပ်ပြီး အားစိုက်စရာမလိုဘူး။ သက်မဲ့ပစ္စည်းတစ်ခုကို လိုမ့်ချ လိုက်လျှင် လိမ့်ဆင်းသွားတာပဲ။
- “ကုသိုလ်ကံ” တွေက ဘဝကို မြင့်တက်သွားစေတဲ့ အတက်လမ်းတွေ ဆိုတော့ ကြိုးစားအားထုတ်ပြီး အချိန်ယူရတဲ့သဘောပေါ့။

ဒါပေမဲ့ အကျိုးပေးနဲ့ ရပ်တည်ခွင့်ရတဲ့ အခါမှာတော့...

- ❖ “အကုသိုလ်ကံ” ရဲ့ အကျိုးပေးခိုက်မှာ ရပ်တည်ရတာက အကျိုးပေး မြန်သလောက် ဆင်းရဲဒုက္ခကြီးတယ်။ ပူပြင်းတယ်။
- ❖ “ကုသိုလ်ကံ” အကျိုးမှာ ရပ်တည်ခွင့်ရတာကတော့ အကျိုးပေး နှေးပေမဲ့ ကြိုးစားရသလောက် အမောပြေတယ်။ အေးချမ်းတယ်။

မင်းကွန်းတိပိဋကဆရာတော်ကြီး

“အနန္တရာနံ ပဂုဏဗလဝတာယ ဥပကာရကော”

- မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော သဘာဝတရားတို့ကို အလေ့အကျင့်ရအောင် ၊
အားကောင်းလာအောင် ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းကို “အာသေဝနပစ္စည်း”ဟု ခေါ်၏။

(အဋ္ဌကထာ)

“အာသေဝနပစ္စည်း” နှင့် အမျိုးတူပစ္စည်းတို့သည်...

- အနန္တရ
- သမနန္တရ
- ဥပနိဿယ
- နတ္ထိ
- ဝိဂတ တို့ ဖြစ်ကြ၏။

“အာသေဝနပစ္စည်း”ကို နားလည်သဘောပေါက်လျှင်... မိမိ၏သန္တာန်၌ -

- ❖ ကုသိုလ်တွေ အဘယ့်ကြောင့် အားကောင်းသလဲ?
- ❖ အကုသိုလ်တွေ အဘယ့်ကြောင့် အားကောင်းသလဲ? ဟု အကြောင်းရင်းကို သဘောပေါက်၏။

ထို့ကြောင့် မိမိ၏သန္တာန်၌ -

- ❖ “ကုသိုလ်တွေကိုသာ အားကောင်းအောင်” ပြုလုပ်ပြီး
- ❖ “အကုသိုလ်တွေကို အားနည်းအောင်” ပြုလုပ်ဖို့ အလွန်အရေးကြီး၏။

ကုသိုလ်တရားတွေကို အားကောင်းအောင် ပြုလုပ်ပြီး အကုသိုလ်တရားတွေကို ဖယ်ရှားနိုင်ရမည်။ အကုသိုလ်တရားတွေကို မဖယ်ရှားနိုင်သေးသမျှ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ကျင်လည်နေရဦးမည် ဖြစ်၏။

🌸 တိက္ခာပညာ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝိထိ ပုံစံ 🌸

န . ဒ . မ . ဥ . န . ဂေါ . (သော)မဂ် . ဖိုလ် . ဖိုလ် . ဖိုလ် / ဘ

🌸 မန္တပညာ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝိထိ ပုံစံ 🌸

န . ဒ . မ . ပ . ဥ . န . ဂေါ . (သော)မဂ် . ဖိုလ် . ဖိုလ် / ဘ

(အထက်မဂ္ဂဝိထိတို့၌ “ဂေါတြဘူ”နေရာဝယ် “ဝေါဒါန်”ပြောင်း၍ ချရုံသာ။)

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော – ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ခန္ဓာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော။ အနုလောမံ ဂေါတြဘူဿ... အနုလောမံ ဝေါဒါနဿ... ဂေါတြဘူ မဂ္ဂဿ... ဝေါဒါနံ မဂ္ဂဿ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော – ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ခန္ဓာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော – ပုရိမာ ပုရိမာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော။

(၁)

အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်သည် အတိတ်ဘဝငါးရာ၌ ပုဏ္ဏားမျိုးဖြစ်ခဲ့၍ ဇာတိမာန်ဖြင့် နှုတ်ကြမ်းစွာ ဆက်ဆံခဲ့၏။ (ဥပါန၊ ၄၊ ၁၇၃)

နောက်ဆုံးဘဝ၌ ရဟန္တာဖြစ်သော်လည်း စရိုက်၊ ဝါသနာ မပယ်နိုင်သဖြင့် နှုတ်ထွက်ကြမ်းတော် မူ၏။ ထိုအကြောင်းအရာကို ဗုဒ္ဓသိတော်မူသောအခါ၌ -

“ရဟန်းတို့... အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟာ သူတစ်ပါးကို နှိမ်ချလိုသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ကြမ်းတမ်းသော စကားပြောဆိုခြင်းမရှိ၊ အမှန်စင်စစ်မှာ ရှေးဘဝများစွာက အလေ့အကျင့်များစွာ ပြောဆိုခဲ့ခြင်းကြောင့်သာ ဖြစ်၏”

ဟု မိန့်တော်မူ၏။

အရှင်မြတ်သည် နတ်တို့ ချစ်ခင်မြတ်နိုးရာ၌ တေဒဂ်ရတော်မူ၏။” (အံ၊ ၁၊ ၂၅၊ ၄၊ ၂၁၅)

အရှင်မြတ်၏ ကောင်းဂုဏ်များအကြောင်းကို ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ် (ဝိ၊ ၁၊ ၃၆၀၊ ဝိ၊ ၃၊ ၂၉၉) ၌ လေ့လာကြည့်ပါ။

ကမ္မပစ္စယော

- “စေတနာ”ဟူသည် စေ့ဆော်ခြင်း၊ တိုက်တွန်းခြင်း၊ ပြုပြင်စီရင်ခြင်း သဘောရှိသော “စေတနာ စေတသိက်” ဖြစ်၏။
- ယင်းစေတနာစေတသိက်သည် စိတ် (၈၉) ပါးလုံး၌ ယှဉ်၍ ဖြစ်၏။

- ❖ “ကမ္မ (ကံ)” ဟူသည်ကား ပြုလုပ်ခြင်းသဘော ဖြစ်၏။
- ❖ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ် ဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်းဟူသမျှသည် “ကံ”မည်သည်သာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ ဟူ၍ ကံသုံးပါးစကားသည် ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။

ထို “ကံသုံးပါး”တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်းဟူသမျှ၌ စိတ်၊ စေတသိက် ဟူသော နာမ်တရားတို့အား စေ့ဆော်တိုက်တွန်းပေးသော “စေတနာ”စေတသိက်ပါသည်သာ ဖြစ်၏။ “စေတနာ”၏ စေ့ဆော် တိုက်တွန်းမှုမပါဘဲ အကျိုးပေးနိုင်လောက်အောင် ကံထမြောက်သည့် မည်သည့် ကံတစ်ပါးကိုမျှ မပြုလုပ်နိုင်။

“ကံသုံးပါး”လုံးကို “စေတနာ”ဖြင့်သာ ပြုကြရ၏။ “စေတနာ”သည် “ကံသုံးပါး”လုံးတို့၌ အကြီးအမှူး ဖြစ်၏။ “ကံသုံးပါး”ကိုပြုတိုင်း “စေတနာ”ပါရသည်သာ ဖြစ်၏။ “စေတနာ”မှလည်း “ကံသုံးပါး” ပြီးစီး အထမြောက်နိုင်၏။ ထိုသို့ “စေတနာ”သည် အမှုကံဟူသမျှကိုပြုကြောင်း ပြီးစီးစေကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ကံ”မည်၏။

“စေတနာ”သည် အမှုကံဟူသမျှကို ပြီးစီးအောင် လုပ်ဆောင်သော လက်သည် အစစ်ဖြစ်သော ကြောင့် “စေတနာ”သည်ပင် ကံဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်ဗုဒ္ဓသည် “စေတနာဟံ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ ဝဒါမိ = ရဟန်းတို့ စိတ်စွမ်းအားထဲ၌ စေ့ဆော် လှုံ့ဆော်မှုကိုပေးနိုင်သော စေတနာစွမ်းအားကို “ကံ”ဟူ၍ ငါဘုရား မိန့်တော်မူ၏”ဟု ဟောကြားတော်မူ၏။

နိဗ္ဗေဒိကသုတ် (အံ၊ ၂၊ ၃၅၈) (ဆက္ကနိပါတ်)

🌸 သတ္တဝါတို့၏ အရှင်သခင် 🌸

သတ္တဝါတို့သည် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ ဟူသော အမှုကံသုံးပါးတို့ကို အဆက်မပြတ် ပြုလုပ်နေကြ၏။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ကြရာတွင် ကောင်းသောအမှုကံ (ကုသိုလ်)တို့ကို ပြုလုပ်ကြသည် လည်း ရှိကြ၏။ မကောင်းသောအမှုကံ (အကုသိုလ်) တို့ကို ပြုလုပ်ကြသည်လည်း ရှိကြ၏။ ထိုသို့ ပြုလုပ်အပ်သော ကောင်းသောအမှုကံ၊ မကောင်းသောအမှုကံ အားလျော်စွာ သတ္တဝါတို့သည် ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌၎င်း၊ နောင်တမလွန်ဘဝ၌၎င်း ကောင်းကျိုးချမ်းသာ၊ မကောင်းကျိုးဆင်းရဲတို့ကို ခံစား ကြရ၏။

ကောင်းသောအမှုကံတို့ကို ပြုလုပ်ကြလျှင် ကောင်းသောချမ်းသာဘုံဘဝများသို့ရောက်၍ ချမ်းသာ သုခကို ခံစားကြရ၏။ မကောင်းသောအမှုကံတို့ကို ပြုလုပ်ကြလျှင်ကား မကောင်းသော ဆင်းရဲသော ဘုံဘဝများသို့ရောက်၍ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားကြရ၏။

ထို့ကြောင့် သတ္တဝါတို့သည် မိမိတို့ပြုလုပ်ကြသည့် အမှုကံသာ အားကိုးရာ မှီခိုရာရှိကြ၏။ မိတ်ဆွေ ဖြစ်ကြ၏။ မိဘ ဖြစ်ကြ၏။ အရှင်သခင် ဖြစ်ကြ၏။ ထိုကံတို့၏ ကောင်းမွေ၊ ဆိုးမွေတို့ကို ခံယူကြရကုန်၏။

ကမ္မံ သတ္တေ ဝိဘဇတိ = “ကံ”သည် သတ္တဝါတို့ကို အမျိုးမျိုးဖြစ်အောင် ခွဲခြား၏ - ဟူ၍ စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ် (မ၊ ၃၊ ၂၄၄) ၌ မိန့်တော်မူသောကြောင့် (၃၂)ဘုံအတွင်း၌ သတ္တဝါတို့ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံဖြစ်အောင် ဖန်တီးသူမှာ “ကံ”သာဖြစ်၏။ “စေတနာ”သာဖြစ်၏။

- (၁) ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့၌ ယှဉ်သော “စေတနာ”သည် ကမ္မ (ကံ)၊
- (၂) ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ် အမှုအရာကို ပြုပြင်စီရင်အပ်သော စိတ်၏ လုံ့လပယောဂ ကြောင့်ကြမျာပါရ စိုက်ထုတ်မှုသဘောသည် စေတနာ (ကံ)။

ထို “ကံ” စေတနာသတ္တိ အကြောင်းတို့သည် အကျိုးဝိပါက်နာမ်ခန္ဓာတို့အား၎င်း၊ ယှဉ်ဖက် သမ္ပယုတ်တရား၊ သမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့အား၎င်း ကျေးဇူးပြုခြင်းကို “ကမ္မပစ္စယသတ္တိ”ဟု ခေါ်၏။

🌸 “စေတနာ”မည်သော ကံနှစ်မျိုး 🌸

ထို စေတနာကံသည် “နာနာက္ခဏိကံ” ၊ “သဟဇာတကံ” ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။

“နာနာက္ခဏိကံ”ဟူသည်...

- ရှေးရှေးအတိတ်က ပြုခဲ့ဖူးသော ကုသိုလ်စိတ် (၂၁)၊ အကုသိုလ်စိတ် (၁၂) တို့၌ ပါသော စေတနာ (၃၃)ပါး ဖြစ်၏။ (အတိတ်မှ ပစ္စုပ္ပန်သို့ ကျေးဇူးပြုမှုကံ)

နာနာက္ခဏိကံ = နာနာ + ခဏ။

နာနာ = ကွဲပြားနေမှု၊

ခဏ = အချိန်ကာလ။

“စေတနာကံ” ပြုရာအချိန်ကာလသည် တခြား၊ အကျိုးပေးရာ အချိန်ကာလသည် တခြား ဖြစ်၏။ မတူညီသော အချိန်ကာလ၌ဖြစ်သောအကျိုးကို ပြုလုပ်တတ်သော “စေတနာကံ”သည် “နာနာက္ခဏိကံ” ဖြစ်၏။ “စေတနာကံ”၏ ဖြစ်ရာအချိန်ကာလသည် ရှေ့၌ဖြစ်ပြီး၊ ယင်း၏ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ရာ အချိန်ကာလသည် နောက်မှဖြစ်၏ဟု ဆိုလိုသည်။

ဤ “စေတနာကံ”သည် မျိုးစေ့နှင့်တူ၏။

မျိုးစေ့သည် မြေ၊ ရေ စသော အကြောင်းအထောက်အပံ့ရလျှင် ကြီးကျယ်သော သစ်ပင်ကြီးကို ဖြစ်စေနိုင်၏။ ထို့အတူ “နာနာက္ခဏိကံ ကံစေတနာ”သည် ဂတိ၊ ကာလ၊ ဥပဓိ၊ ပယောဂဟူသော အကြောင်းအထောက်အပံ့ကိုရလျှင် ကြီးကျယ်သော အကျိုးဝိပါက် နာမ်ခန္ဓာနှင့် ကမ္မဇရုပ်များကို ဖြစ်စေလျက် ခန္ဓာအစဉ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်၏။

- ❖ “စေတနာကံ”သည် “မျိုးစေ့”နှင့်တူ၍
- ❖ “အကျိုးဝိပါက် (ပစ္စယုပ္ပန်တရား)”သည် “သစ်ပင်”နှင့် တူ၏။

“သဟဇာတကံ”သည်ကား...

- အတူဖြစ်ဖက် “စိတ်၊ စေတသိက်တရားများ” နှင့် “စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်”တို့အား စေ့ဆော် စီရင်မှုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသော စိတ် (၈၉)ပါး၌ဖြစ်သော “စေတနာ”ဖြစ်၏။ (ပစ္စုပ္ပန်အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုမှုကံ)
- အတူတကွဖြစ်ပြီး ယှဉ်ဘက်တရားများကို စွမ်းအားပေးသော စေတနာမျိုး ဖြစ်၏။

အခြားသုတ်တွေ၌ “ကံ”အကြောင်းဟောမှုမှန်သမျှသည်၎င်း၊ “ကံကောင်းတယ်၊ ကံကောင်းဘူး၊ ကံအတိုင်းပဲ”ဟု လူအများပြောဆိုကြမှုသည်၎င်း “နာနာက္ခဏိကကံ”ကို ရည်ညွှန်း၏။

“သဟဇာတကံ”သည် အဘိဓမ္မာ၌သာ ဟော၏။

❖ “**သဟဇာတ စေတနာ**”သည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့နှင့် **တပြိုင်နက်သော အချိန်ကာလ၌** အတူဖြစ်၏။

❖ “**နာနာက္ခဏိက စေတနာ**”သည်ကား ရှေးဦးစွာဖြစ်ပြီးနောက် **အခြားသောအချိန်ကာလ၌သာ** ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြု၏။

“စေတနာကံ”တစ်ခုတည်းကပင် အမှုကိစ္စနှစ်ခုကို ပြီးစေနိုင်၏။

ဆီမီးသည် တစ်ကြိမ်မျှထွန်းလိုက်လျှင် အမှောင်ကိုလည်းခွင်း၊ အလင်းကိုလည်းဆောင် နှစ်ကိစ္စကို တစ်ပြိုင်နက်ပြီးစေသကဲ့သို့၊ ထို့အတူပင် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် စေတနာကံသည် မိမိနှင့်အတူ ဖြစ်ဖက်တရားတို့အား “သဟဇာတကမ္မသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးသည့်အပြင် နောင်ဖြစ်ပေါ်မည့် “အကျိုးဝိပါက်တရား”တို့အားလည်း “နာနာက္ခဏိကကမ္မသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်သော သတ္တိထူးကို ချန်ရစ်ခဲ့ပြီး ချုပ်ပျောက်သွား၏။

 မရှိပဲနှင့် အကျိုးပေးမှု

ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စေတနာသည် အခြားသော နာမ်တရားများကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ပြီးနောက် ချက်ချင်းပျောက်သွား၏။ ထိုသို့ ချုပ်ပျောက်သွားပြီးသော စေတနာသည် အချိန်ကွာခြား၍၎င်း၊ ဘဝများစွာ ကွာခြား၍၎င်း “အကျိုးဝိပါက်”များကို ဖြစ်စေ၏။

လောကူပမာအားဖြင့် ...

- (က) အမြော်အမြင်ရှိသော မိဘတို့သည် မိမိတို့သားသမီးများကို နုနယ်ငယ်ရွယ်စဉ်အချိန်မှာ ကျန်းမာ စေကြောင်း အစားကောင်း၊ ဆေးကောင်းများကို ကျွေးမွေးကြ၏။ ထိုအစာနှင့် ဆေးတို့ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်တို့သည် ကာလကြာလျှင် စွဲမြဲတည်ရှိတော့သည် မဟုတ်၊ ထိုသားသမီးငယ်တို့ ကြီးရင့်အရွယ်ရောက်လာသောအခါ သူတကာထက် ကျန်းမာသန်စွမ်း ထွားကျိုင်း၍ သန်ရှင်းသည့် ရုပ်အဆင်းရှိကြ၏။
- (ခ) ငယ်ရွယ်စဉ်အချိန်က သင်ကြားထားသော အတတ်ပညာတို့သည် အချိန်ကာလကြာလျှင် ခန္ဓာ ကိုယ်အတွင်း၌ စွဲမြဲစွာ တည်ရှိကြတော့သည် မဟုတ်၊ အချို့အတတ်ပညာများကို လုံးဝ မမှတ် တော့ချေ။ သို့သော် ငယ်ရွယ်စဉ်အချိန်ကာလက သင်ကြားခဲ့မှုကြောင့် အရွယ်ရောက်လာသော အခါ အောက်အောက် အတန်းများ၌ သင်ကြားခဲ့သောကြောင့် အထက်အထက်အတန်းများ ရောက်သောအခါ၌ ကျေးဇူးပြုလျက် အသိဉာဏ်များ တိုးတက်ကြ၏။

ထိုကဲ့သို့ မရှိတော့ပဲ ချုပ်ပျောက်ပြီး နောက်မှ ကျေးဇူးပြုခံစားရသော်လည်း အခြားသူ ခံစားရ သည် မဟုတ်ဘဲ ထိုသူပင် ခံစားရ၏။

🌸 “စေတနာ” နှင့် “ကံ” 🌸

“စေတနာ” နှင့် “ကံ” သည် အတူတူဟု ဆိုရသော်လည်း သဘောတရားမှာ နဲ့နဲ့ကွာခြား၏။

- “စေတနာ”ဖြစ်တိုင်း “ကံ”မမြောက်ပါ။ “စေတနာ”တော့ ဖြစ်၏။
- သို့သော် “ကံ”သည် မြောက်ချင်သည့်အခါမှ မြောက်၏။
- “ကံ”မမြောက်လျှင် ကြီးကျယ်သော “ပဋိသန္ဓေအကျိုး”ကို မပေးနိုင်ပါ။

ထိုအကြောင်းကို နားလည်သဘောပေါက်လိုလျှင် တတိယသင်္ဂါယနာတင်ပွဲ (ပါရာဇိကဏ်၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၉) ၊ စက္ခုပါလမထေရ်ဝတ္ထု (ဓမ္မပဒ၊ ။၊ ၁၊ ၁၂) တို့ကို လေ့လာကြည့်ပါ။

နောက်တနည်းပြောရလျှင် “စေတနာ” နှင့် “ကံ” တို့သည် တူ၏ဟုဆိုရသော်လည်း၊ သဘောတရားအနေဖြင့် -

- “စေတနာ”သည် “အကြောင်းတရား”ဖြစ်၏။
- “ကံ”ကား “အကျိုးတရား” ဖြစ်၏။

“ကံ”ကို “အကျိုးတရား”ဟု ပြောရခြင်းမှာ “စေတနာ”နှင့်သာယှဉ်ပြီး ပြောရခြင်း ဖြစ်၏။ အမှန်စင်စစ်မှာမူ “ကံ”သည်လည်း “အကြောင်းတရား”ပင်ဖြစ်၏။

“စေတနာ”ဖြစ်ပြီးမှ “ကံ”ကိုပြုလုပ်ခြင်း ဖြစ်၏။ “စေတနာ”ဖြစ်ပြီးမှ အကုသိုလ် ၊ ကုသိုလ် တို့ကို ပြုလုပ်သဖြင့် “ကံ”မြောက်၏။ “စေတနာ” နှင့် “ကံ” တို့တွင် “စေတနာ”သည် အစဦးစွာ ဖြစ်၏။

“ကံ”ကား နောက်မှ ဖြစ်၏။ “စေတနာ”ပါမှ ပြုလုပ်သည့်အမှုကိစ္စသည် “ကံ”မြောက်၏။

“စေတနာ”မပါလျှင်ကား “ကံ”မမြောက်ဟု မှတ်ပါ။

“ကံ”ပြုလုပ်မှုသည် တစ်ချိန်ဖြစ်၏။ အကျိုးပေးမှုကား တစ်ချိန်ဖြစ်၏။ ထိုပစ္စည်းမျိုးသည် ပဋ္ဌာန်း၌ “ဥပနိဿယပစ္စည်း” နှင့် “ကမ္မပစ္စည်း”သာ ဖြစ်၏။ ဘဝပေါင်းသိန်းသန်းများစွာရှိမှ အကျိုးပေးသော သတ္တိရှိသောပစ္စည်းသည် “ကမ္မပစ္စည်း” တစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်၏။

သဟဇာတကမ္မ ၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မ နှစ်မျိုးတွင် “နာနာက္ခဏိကကမ္မ”သည် ထူးဆန်းနေ၏။ “နာနာက္ခဏိကကမ္မ”ဟူသည် အတိတ်ကုသိုလ် ၊ အကုသိုလ် တို့မှ လူ ၊ နတ် ၊ ဗြဟ္မာ ခန္ဓာ ၊ တိရစ္ဆာန်ခန္ဓာ စသည်များကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော “စေတနာ” ဖြစ်၏။

 လောကုတ္တရာကုသိုလ်ကံ

? “လောကုတ္တရာကုသိုလ်ကံ” သည် “နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်း”တပ်သလား ဟု မေးလျှင် -

“ကမ္မပစ္စည်း”သည် အတိတ်ကုသိုလ်ကံ ၊ အကုသိုလ်ကံ တို့ကြောင့် လူခန္ဓာ ၊ နတ်ခန္ဓာ ၊ တိရစ္ဆာန်ခန္ဓာ စသည်များကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုလုပ်ပေးသော “ကံ”တရား ဖြစ်၏။

“လောကုတ္တရာကုသိုလ်ကံ”သည် ခန္ဓာမဖြစ်တော့ဘဲ နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင် ကျေးဇူးပြုပေးခြင်းဖြစ်၏။ သို့သော် “လောကုတ္တရာမဂ်”ရပြီးလျှင် ဖိုလ်တစ်ခါတည်း ဖြစ်၏။ “မဂ္ဂဝီထိ” ကို ကြည့်လျှင် “မဂ်ကုသိုလ်”သည် အစဦးစွာဖြစ်၍ ၊ “အတိတ်”ဖြစ်၏။

ဘဝခြားပြီးဖြစ်သော “အတိတ်” မဟုတ်သော်လည်း၊ “ပုထုဇဉ်ဘဝ” မှ “အရိယာဘဝ” ကို “ဒိဋ္ဌဓမ္မအကျိုး”အနေဖြင့် ပြောင်းလဲပေးသော “မဂ်စေတနာ”သည် “ကမ္မပစ္စည်း၏ သတ္တိ”ဖြစ်၏။ ဘဝပြောင်းနည်း တစ်မျိုးဟု ဆိုနိုင်၏။

 စေတနာသည် ခန္ဓာကိုယ်ကို ဖြစ်စေခြင်း

? အနာဂတ်ဘဝ၌ ဖြစ်သော “ကမ္မဇရုပ်”သည် ဘယ်တရားကြောင့် ဖြစ်သလဲ? မေးလျှင် -

အတိတ်ဘဝကဖြစ်စေ ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကဖြစ်စေ ကမ္ဘာပေါင်းသိန်းသောင်းဘဝက ပြုလုပ်ခဲ့ သော ကုသိုလ်“ကံ”ကြောင့်ဖြစ်စေ ၊ ပြုလုပ်ခဲ့သော “စေတနာ” တစ်ခုခုကြောင့် → အနာဂတ် ဘဝ၌ “ရုပ်တရား”ကို ဖြစ်စေ၏။

- > “စေတနာ နာမ်တရား”သည်သာ နာမ်၊ ရုပ် နှစ်မျိုးလုံးကို ဖြစ်စေ၏။
- > ဘဝတစ်ခုမှ “ရုပ်တရား”သည် အခြားဘဝတစ်ခု၏ “ရုပ်တရား”ကို မဖြစ်စေနိုင်။
- ဘဝတစ်ခုမှ “ရုပ်တရား”သည် အခြားဘဝတစ်ခု၏ “နာမ်တရား”ကိုလည်းမဖြစ်စေနိုင်။

 သဟဇာတကမ္မ

? “စေတနာ”သည် ပစ္စယုပ္ပန်အကျိုးတရားကို ဘယ်လိုအကျိုးပြုသလဲ - ဆိုလျှင်

“စေတနာ” ပစ္စည်းတရား ကိုယ့်သန္တာန်၌ဖြစ်နေတုန်း၊ ဖြစ်နေဆဲသာ ပစ္စယုပ္ပန်အကျိုးကို ပေး၏။ ပစ္စည်းတရားသည် ဥပါဒ် ၊ ဌီ ၊ ဘင် ဖြစ်ပြီး ချုပ်သွားလျှင် ထိုပစ္စည်း၏ အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် မရှိတော့။

“စေတနာ”နှင့်အတူ ဖြစ်နေတုန်း ဥပါဒ် ၊ ဌီ ၊ ဘင် ခဏငယ်သုံးချက်အတွင်းသာ ကျေးဇူး ပြု၏။ နောက် စိတ္တက္ခဏ ကို လိုက်ပြီး ကျေးဇူးမပြု။ ထိုသဘောသည် “သဟဇာတကမ္မ” သဘော ဖြစ်၏။

🌸 ပဋိသန္ဓေ (၄) မျိုး 🌸

- ၁။ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပဋိသန္ဓေ
- ၂။ သုဂတိအဟိတ်ပဋိသန္ဓေ
- ၃။ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ
- ၄။ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ

🌸 ကုသိုလ် (၂) မျိုး 🌸

- ၁။ ဉာဏ်ပါသော တိဟိတ်ကုသိုလ် (ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ် ၊ ဩမကကုသိုလ်)
- ၂။ ဉာဏ်မပါသော ဒွိဟိတ်ကုသိုလ် (ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ် ၊ ဩမကကုသိုလ်)

🌸 ကမ္မသတ္တိ၏ ဥပမာများ 🌸

- သဟဇာတကံသည် တပည့်ကြီး၊ လက်သမားကြီး စသည် ပုဂ္ဂိုလ်တို့က မိမိကိစ္စ၊ သူတစ်ပါးတို့ ကိစ္စတို့၌ လုံလျာပါရ စိုက်ထုတ်၍ ပြီးစေသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။
- “နာနာက္ခဏိကကံ”ကား သစ်စေ့က အပင်ကို ဖြစ်စေခြင်း၊ အသီးအပွင့်တို့ကို ဖြစ်စေခြင်း ကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

🌸 ကမ္မသတ္တိ (၂) မျိုး 🌸

➢ သံဝိဇာနသတ္တိ = စေတနာစိစဉ်တိုက်တွန်းခြင်း။

➢ ဗီဇနိဇာနသတ္တိ = အကျိုးပေးခြင်း။

စေတနာကံ (၂) မျိုး ကွဲပြားသဖြင့် “ကမ္မသတ္တိ”သည်လည်း (၂) မျိုး ကွဲပြား၏။

၁။ ကုသိုလ် ၊ အကုသိုလ် (၃၃)ပါး၌ ယှဉ်သော “နာနာက္ခဏိကကံ စေတနာ”သည် အကျိုးတရားနှင့် ကမ္မဇရုပ်တို့ကို တိုးပွားစေခြင်း “ဗီဇနိဇာနသတ္တိ”လည်းရှိ၏။ “သံဝိဇာနသတ္တိ”လည်းရှိ၏။

၂။ ဝိပါက် (၃၆) ၊ ကြိယာ (၂၀) အဗျာကတ တရားတို့၌ ယှဉ်သော “သဟဇာတကံ စေတနာ”သည် အတူဖြစ်ဖက် သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို စေတနာစိစဉ် တိုက်တွန်းခြင်း “သံဝိဇာနသတ္တိ”သာရှိ၏။ အကျိုးပေးခြင်း “ဗီဇနိဇာနသတ္တိ”ကား မရှိ။

နာနာက္ခဏိက ကမ္မ	
အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
ကု (၂၁) ၊ အကု (၁၂) အတိတ်စေတနာကံ (၃၃)	ဝိ (၃၆) ၊ စေ (၃၈) ၊ နာမ်ခန္ဓာ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ် ၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်

သဟဇာတ ကမ္မ	
အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
စိတ် (၈၉) ၌ ရှိသော စေတနာ (၈၉)	ယှဉ်ဖက်စိတ် (၈၉)၊ စေတနာ ကြည့် စေ (၅၁) စိတ္တဇရုပ် ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်

သဟဇာတ ကမ္မ

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	သင်္ချာ (၇)		အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
ကု (၂၁) ၌ ရှိသော စေတနာ	ကု	ကု အဗျာ	ကု (၂၁) ၊ စေတနာ ကြဉ် စေ (၃၇) စိတ္တဇရုပ်
အကု (၁၂) ၌ ရှိသော စေတနာ	အကု	အကု အဗျာ	အကု (၁၂) ၊ စေတနာ ကြဉ် စေ (၂၆) စိတ္တဇရုပ်
ပဝတ္တိအခါ ဝိ (၃၆) ၊ ကြံ (၂၀) ၌ ရှိသော စေတနာ ပဋိသန္ဓေအခါ ပဋိသန္ဓေစိတ် (၁၉) ၌ ရှိသော စေတနာ	အဗျာ	အဗျာ	ဝိ (၃၆) ၊ ကြံ (၂၀) သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေစိတ် (၁၉) ၊ စေတနာ ကြဉ် စေ (၃၄) သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ၊ ကဋတ္တာရုပ်

နာနာက္ခယက ကမ္မ

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား			အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
အတိတ် ကု (၂၁) ၌ ရှိသော စေတနာ	ကု	အဗျာ	ကုသလဝိပါက် (၂၉) နာမ်ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်များ
အတိတ် အကု (၁၂) ၌ ရှိသော စေတနာ	အကု	အဗျာ	အကုသလဝိပါက် (၇) နာမ်ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်များ

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော - ကုသလာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော — သဟဇာတာ, နာနာက္ခဏိကာ [နာနာခဏိကာ (က။)]။ **သဟဇာတာ** - ကုသလာ စေတနာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

နာနာက္ခဏိကာ - ကုသလာ စေတနာ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော - ကုသလာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော — အကုသလာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တ ကာနံ ခန္ဓာနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော — သဟဇာတာ, နာနာက္ခဏိကာ။

သဟဇာတာ - အကုသလာ စေတနာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ **နာနာက္ခဏိကာ** -

အကုသလာ စေတနာ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော - အကုသလာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော - ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာ ဗျာကတာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ, စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ စေတနာ ဝတ္ထုဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

 ပုဂ္ဂိုလ် ၊ သန္တာန် ၊ ကာလ နှင့် ကမ္မသတ္တိ

- “နာနာက္ခယကံ စေတနာ”သည် အသည်သတ် ကြည့် ဘုံ (၃၀) ၌ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ချန်ထား၍ အခြားပုဂ္ဂိုလ် (၁၁) ယောက်တို့၏ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာ အတိတ်ကာလ၌ ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုသည်။
- “သဟဇာတကံ စေတနာ”သည် အသည်သတ် ကြည့် ဘုံ (၃၀) ၌ ပုဂ္ဂိုလ် (၁၂) ယောက်တို့၏ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌သာ ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုသည်။

 ကံ (၂) ခု

“သတ္တဝါတစ်ခု ကံတစ်ခု”ဟု လောက၌ ပြောဆိုနေကြသော်လည်း၊ ကမ္မသတ္တိသဘောအရ...

- နာနာက္ခယကံ (အတိတ်ကံ) နှင့်
- သဟဇာတကံ (ပစ္စုပ္ပန်ကံ)

ဟု ကံနှစ်ခု (နှစ်မျိုး) ရှိ၏။ (သတ္တဝါတစ်ခု ကံနှစ်ခု)

သတ္တဝါတစ်ဦးမှာ “ကံနှစ်မျိုး”တို့ကို ပိုင်ဆိုင်၏။

- ပဋိသန္ဓေအခါ အမိဝမ်းတွင်း ပဋိသန္ဓေတည်နေချိန်မှစ၍ ဘဝတစ်ခုအတွင်း၌ “အတိတ်ကံ”၏ အစွမ်းသတ္တိသည် အရိပ်ပမာ ထပ်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါ အကျိုးပေး၏။
- ပဝတ္ထိအခါ အသက်ရှင် လှုပ်ရှားနေသမျှ အချိန်တိုင်း၌လည်း “ပစ္စုပ္ပန်စေတနာကံ” များစွာတို့ သည် ဖြစ်တည် အကျိုးပေးနေ၏။

“ကမ္မပစ္စည်း”ကို အားပါးထုတ်ထ လုံ့လသည်းစွာ အမှုအရာဟူသော “ကမ္မသတ္တိထူး”ဖြင့် ဟု မိန့်ဆိုရာ၌ “အားထုတ်လုံ့လပြုမှု”ကို “ဗျာပါရ”ဟုခေါ်၏။

ထို “ဗျာပါရ”သည်...

- (၁) ပုဂ္ဂလဗျာပါရ = ပုဂ္ဂိုလ်က ကြောင့်ကြလုံ့လစိုက်ပြီး ပြုလုပ်ရမည့်တာဝန်၊
- (၂) ဓမ္မဗျာပါရ = ပုဂ္ဂိုလ်က ကြောင့်ကြစိုက်စရာမလိုဘဲ ဓမ္မသတ္တိက သူ့သဘော သူဆောင်ပြီး အကျိုးတရားတွေ ဖြစ်ပေါ်အောင် ကြောင့်ကြလုံ့လ စိုက်သွားသော သဘော

ဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။

ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးတို့တွင်...

- ❖ “ကံ”သည်... “ပုဂ္ဂလဗျာပါရ”၊
- ❖ “ကံ၏အကျိုး”သည်... “ဓမ္မဗျာပါရ” ဖြစ်၏။

ကံပြုသူ၏တာဝန်သည် မိမိပြုလုပ်သောကံကို ပီပြင်အောင်၊ မြင့်အောင်... သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ဆိုသော စွမ်းအားဖြင့် ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း ဖြစ်၏။

ကံ၏အကျိုးတရားကို ကိုယ်က ကြောင့်ကြစိုက်စရာမရှိဘဲ ကံတရားက သူ့သဘော သူဆောင်ပြီး ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း ဖြစ်၏။

ကံပြုသူ၏တာဝန်သည် ပြုလုပ်နေသောကံပေါ်၌ စေတနာထားရခြင်း ဖြစ်၏။ ကံ၏ အကျိုး တရားပေါ်၌ မျှော်ကိုးသော စိတ်စေတနာ ထားရခြင်း မဟုတ်ပါ။

လယ်တီဆရာတော်ကြီး သည်...

ယခုကာလ၌ နိဗ္ဗာန်ကို ရရလိုပါ၏။ အကြင်မျှလောက် နိဗ္ဗာန်ကို မရသေး၊ ထိုမျှလောက် ကာလ၌ ဘဝသမ္ပတ္တိတို့ကို ရေစက်ချဆရာ အာဝဇ္ဇန်းရှိတိုင်း ချဲ့ကြကုန်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် အသံမျှသာ ပါတော့ သည်။

အများကြိုက်ရာ နောက်ပိုင်းမှာမူ အာဝဇ္ဇန်းရှိသမျှ ဆန်းကြယ်ကြကုန်၏။

ဤသို့သော ကုသိုလ်ကြောင့်ခြစ်များကို ပယ်ရှားတော်မူခြင်းငှါ “လောကုတ္တရာကုသိုလ်”၏ သာလျှင် မျိုးစေ့မူလ သမ္ဘာရ ဖြစ်သော ကုသိုလ်အစုသည် “အနိဿိတကုသိုလ်”မည်၏ဟုသာလျှင်... ဟူသော ကန့်သတ်စကားဖြင့် မိန့်တော်မူသည်။

(ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ၊ ၃၇၈။ လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ်၊ စတုတ္ထတွဲ)

ကုသိုလ်ကံများနှင့်ပတ်သက်၍ ပြုလုပ်သူ၏ “စေတနာ”နှင့် “ရည်ရွယ်ချက်”များကို အကြောင်းပြုပြီး “ကံသုံးမျိုး” ကွဲပြား၏။

(၁) **ဟိနကုသိုလ်**

- (က) ဆန္ဒ ၊ စိတ် ၊ ဝီရိယ ၊ ပညာ တို့ အားနည်းစွာဖြင့် ပြုလုပ်သော အောက်တန်းစားကုသိုလ်၊
- (ခ) ဂုဏ်သတင်း ကျော်စောမှုကို မျှော်လင့်တောင့်တပြီး ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်၊
- (ဂ) မိမိကိုယ်ကို မြှောက်၍ သူတစ်ပါးကို နှိမ်ချလိုသော စိတ်မျိုးရှိသော ကုသိုလ်၊
- (ဃ) ဘဝစည်းစိမ်ချမ်းသာကို တောင့်တပြုလုပ်သော ကုသိုလ်။

(၂) **မဇ္ဈိမကုသိုလ်**

- (က) “ဆန္ဒ”စသည်တို့ အလယ်အလတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်၊
- (ခ) ကောင်းမှုကုသိုလ်ကြောင့် ရမည့် ကောင်းကျိုးကို မျှော်ကိုးတောင့်တပြုလုပ်သော ကုသိုလ်၊

- (ဂ) မိမိကိုယ်ကို မြှောက်၍ သူတစ်ပါးကို နှိမ်ချလိုစိတ်ကင်းပြီး လောကီချမ်းသာကို တောင့်တ ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်၊
- (ဃ) မိမိ၏ ဘဝသံသရာမှ လွတ်မြောက်ရေးကို မျှော်ပြီး ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်။

(၃) **ပဏိတကုသိုလ်**

- (က) “ဆန္ဒ”စသည်တို့ ထက်သန်စွာဖြင့် ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်၊
- (ခ) အကျိုးကို မမျှော်ဘဲ ပေးမှုဆိုတာ စိတ်ကောင်းနှလုံးကောင်းရှိသူမှန်လျှင် ကေနိပြုလုပ်ရမည့် အလုပ်ဖြစ်၏ဟု သဘောပေါက်၍ ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်၊
- (ဂ) မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို တောင့်တ၍ ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်၊
- (ဃ) သတ္တဝါအပေါင်း၏ ဘဝသံသရာလွတ်မြောက်ရေးအတွက် ရည်ရွယ်၍ ပြုလုပ်သော “ပါရမီ” ဖြစ်သော ကုသိုလ်။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၂၁၂)

လောကဂုဏ်သိန် စည်းစိမ်မဖက် သက်သက်အလှူ ခံယူသူသာ
ချမ်းသာစေကြောင်း ငဲ့ညှာရှောင်း အလောင်းတော်တို့ ဒါန(ကုသိုလ်)မှတ်။

မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်

ပေါ်လွင်မပြု ကောင်းရာတုလျက်
ကောင်းမှုမြတ်နိုး ကောင်းအောင်ကြိုး၍
ကောင်းကျိုးကိုယ်၌ တည်စေမင်း။

လောကသာရပျို့

🌸 **လူ့ဘဝ၏ အရေးအကြီးဆုံးသော လိုအပ်ချက်** 🌸

- ❖ “သမ္မတ္တိစက်လေးပါးတို့တွင်... ‘ပုဗ္ဗေကတပုညတာ’သည်သာ လိုရင်းဖြစ်၏”... ဟု စက္ကသုတ်အဖွင့် (အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၈၉) သင်္ဂီတိသုတ်အဖွင့် (ဒီ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၅၃) တို့၌ မိန့်ဆို၏။
- ❖ “‘သပ္ပုရိသပနိဿယ’သည်သာ အဓိကဖြစ်၏”... ဟု ကလျာဏမိတ္တသုတ် (သံ၊ ၁၊ ၈၇၊ သဂါထာဝဂ္ဂ) ၌ မိန့်တော်၏။

“ဆိုခဲ့ပြီး အချက်များမှာ တကယ်ပါရမီပြည့်စုံသော ပစ္စိမာဝိကတို့အတွက် လုံလောက်ရာ၏။ သာမန်ကောင်းမှုရှင်များ၌ကား စိတ်မချရသေး။

အရှင်ဒေဝဒတ်သည်...

- “ပတိရူပဒေသ”၌လည်းဖြစ်ရ၊
- တကယ့် “သပ္ပုရိသ” ဘုရားရှင်ကိုလည်း မှီရ၏။
- ရှေးကောင်းမှုလည်း ရှိခဲ့သည်သာ။

သို့သော် “အတ္တသမ္မာပဏိဓိ”ပျက်ကာ အကျိုးမဲ့ ဆုံးရှုံးခဲ့ရရှာ၏။

အဇာတသတ်သည်လည်း...

- ကောင်းမှုရှင်တစ်ဦးပင်။
- ဖခင်သောတာပန် သူတော်ကောင်း ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးကို မှီရပါလျက်...

ဒေဝဒတ်နှင့် အပေါင်းမှားကာ “အတ္တသမ္မာပဏိဓိ”ပျက်ခဲ့၍ နစ်နာရရှာသည်။

ဤအချက်များကား “ပုထုဇ္ဇနဂတိ”၏ စိတ်မချရသည့် အဖြစ်ကို ဖော်ပြလျက်ရှိရာ “ပုထုဇ္ဇနဂတိ”မှ စိတ်ချရသော “အရိယဘူမိ”သို့ ရောက်ရေး အလေးပေးကာ ကြိုးစားသင့်ကြောင်း သတိပေးလျက် ရှိပေသည်။” (၉၄)

သပြေကန် ပရိတ်ကြီး နိဿယသစ်ဆရာတော် အရှင်ဝါသေဋ္ဌာဘိဝံသ

 ပစ္စိမာဘဝိက ပုဂ္ဂိုလ် (၂) မျိုး

၁။ နိယတပစ္စိမာဘဝိကပုဂ္ဂိုလ် = မုချသေချာသော ဆုကြီးပန်။ (အင်္ဂုလိမာလ)

၂။ အနိယတပစ္စိမာဘဝိကပုဂ္ဂိုလ် = မုချမသေချာသော ပုဂ္ဂိုလ်။ (ကုဋေရှစ်ဆယ်သူဌေးသား ဇနီးမောင်နှံ)

“ဗီဇ” နှင့် “ပတ်ဝန်းကျင်” နှစ်မျိုးတည်းသာ ပြောရမည်ဆိုလျှင်...

- “နိယတပစ္စိမာဘဝိကပုဂ္ဂိုလ်”မှာ... “ဗီဇ (ပုဗ္ဗေကတပုညတာ)” သည် အဓိကကျ၏။
- “အခြားပုဂ္ဂိုလ်”များမှာကား... “ပတ်ဝန်းကျင်”သာ အဓိကကျ၏။

သပြေကန်ဆရာတော်သည် သမ္မတ္တိစက်လေးပါးတို့တွင် “အတ္တသမ္မာပဏိဓိ”သာ အဓိကကျ၏ ဟု ဆုံးဖြတ်တော်မူ၏။ “အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နာထော = မိမိသည်သာ မိမိ၏ အားထားရာအစစ် ဖြစ်၏” ဟူသော ဒေသနာတော်နှင့်လည်း ညီ၏။

ကမ္မံ သတ္တေ ဝိဘဇတိ ယဒိဒံ ဟိနုပ္ပဏိတတာယ

(သတ္တဝါတို့၏ ကောင်းဆိုး အမြတ်အယုတ်ကို “ကံ”သည် ခြယ်လှယ်ဝေဖန်၏။)

စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ် (မ၊ ၃၊ ၂၄၄)

စေ့ဆော်မှု (စေတနာ) နှင့် အတ္တဘော (၄)မျိုး

၁။ မိမိ၏ စေ့ဆော်မှု (စေတနာ) သာ ဖြစ်၍၊ သူတစ်ပါးတို့၏ စေ့ဆော်မှု (စေတနာ) မဖြစ်သော “အတ္တဘော”ကို ရခြင်း။

◆ ခိဉ္စာပဒေါသိကနတ်များ = အပျော်ကြူးနေမိ၍ အစာစားချိန်ကို လွန်သွားသဖြင့် အစာပြတ်ခြင်းကြောင့် စုတေသော နတ်များ။

၂။ သူတစ်ပါးတို့၏ စေ့ဆော်မှု (စေတနာ) သာ ဖြစ်၍၊ မိမိ၏ စေ့ဆော်မှု (စေတနာ) မဖြစ်သော “အတ္တဘော”ကို ရခြင်း။

◆ မနောပဒေါသိကနတ်များ = အခြားနတ်သားတစ်ပါး၏ စည်းစိမ်ကို ငြူစုသော ‘ဣဿာ’ ဖြင့် ကြည့်ရှု၍ အလကားသက်သက် အမျက်ထွက်၏။ ထိုအကြောင်းကို ငြူစုခံရသော နတ်က သိသဖြင့် ပြန်၍ ဒေါသထွက်လျှင် တစ်ယောက်တစ်ခွန်း စကားများကြ၏။ ထိုအခါ ဒေါသမီးအရှိန်သည် လွန်စွာပြင်းထန်သဖြင့် အလွန်နုနယ်သော နတ်တို့၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို တခဏချင်း လောင်ကျွမ်းစုတေသော နတ်များ။

၃။ မိမိ၏ စေ့ဆော်မှု (စေတနာ) ၊ သူတစ်ပါးတို့၏ စေ့ဆော်မှု (စေတနာ) နှစ်ပါးလုံးဖြစ်သော “အတ္တဘော”ကို ရခြင်း။

◆ လူများ = လူတို့သည် မိမိဘာသာလည်း သတ်၍ သေကြ၏။ သူတစ်ပါးတို့၏ ပယောဂကြောင့်လည်း သေကြရ၏။

၄။ မိမိ၏ စေ့ဆော်မှု (စေတနာ)လည်း မဖြစ်၊ သူတစ်ပါးတို့၏ စေ့ဆော်မှု (စေတနာ) လည်း မဖြစ်သော “အတ္တဘော”ကို ရခြင်း။

◆ နေဝသညာနာသညာယတန ဗြဟ္မာများ။

စေတနာသုတ် (အံ ၊ ၁ ၊ ၄၇၆) စတုက္ကနိပါတ်။

“ကံ”ဟုမူလ သမ္မုဒ္ဒတို့ ဟောပြသည်မှာ အရင်းသာရှင်
ဥစ္စာဘောဂ ဇီဝိတနှင့် သုခပွားရန် ဤလူ့ဌာန်၌
ဉာဏ်ဝီရိယ ပယောဂတည်း။

(မဃဒေဝလင်္ကာသစ် ၊ ၂၄၅)

အမြဲသတိ အသိရှေ့ထား လုံ့လအားဖြင့်
ဉာဏ်သွားမပေ ထက်မြက်စေလော
ပြုလေသမျှ ကိစ္စများမြှောင် ဆောင်တိုင်းအောင်လိမ့်။

ရှေးဆရာတော်များ

🌸 ခေါင်းဆောင်၊ မိဘ၊ ဆရာ၊ အကြီးအကဲ ဟူသည်... 🌸

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် သီဟစစ်သူကြီး နှင့် ဥပါလိသူကြွယ် တို့ကို...

အနုဝိစ္စကာရံ ခေါ သီဟ (ဂဟပတိ) ကရောဟိ။

အနုဝိစ္စကာရော တုမှာဒိဿာနံ ဉာတမနုဿာနံ သာဓုဟောတိ။

သင်တို့ကဲ့သို့သော ထင်ရှားကျော်ကြားသူများမှာ...

သတိဉာဏ်ဖြင့် စူးစမ်းဆင်ခြင်၍ ပြုလုပ်ခြင်းသည် ကောင်း၏ ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(ဝိနည်း ၊ မဟာဝါ ၊ သီဟသေနာပတိဝတ္ထု ၊ ၃၃၃။ ဥပါလိသုတ် ၊ မ ၊ ၂ ၊ ၄၂)

 ပယောဂ (၂) မျိုး

- ၁။ ဉာဏ ပယောဂ = အချိန်ကာလ ဒေသစသည်ကို စဉ်းစားဝေဖန်ခြင်း။
- ၂။ ဝီရိယ ပယောဂ = ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း။

 လုံ့လဝီရိယ (၂) မျိုး

- ၁။ ဉာဏ်ရှေ့ရှိသော လုံ့လဝီရိယ = အလုပ်ကိစ္စ၌ စနစ်ကျ၏။ မပင်ပန်း၊ သက်သာလွယ်ကူ၏။
- ၂။ ဉာဏ်ရှေ့မရှိသော လုံ့လဝီရိယ = အလုပ်ကိစ္စ၌ စနစ်မကျ၊ ပင်ပန်း၏၊ ခက်ခဲ၏။

ကံကိုယုံ၍ မီးပုံအတွင်း မဆင်းထိုက်စွာ
ကျားရဲရာလည်း ကြမ္မာအကြောင်း မရိုးကောင်းဟု
သူဟောင်းရှေးက ဆိုကုန်ကြ၏။
လုံ့လမကူ ဉာဏ်မကူဘဲ အယူတစ်ချောင်း
ကံတစ်ကြောင်းမျှ မကောင်းလည်းကံ ကောင်းလည်းကံဟု
ကံကိုချည်းသာ မကိုးရာဘူး ပညာဉာဏ်ဖြင့်
သင့်၊မသင့်ကို အခွင့်ရှု၍ အပြုလုံ့လ ရှိအပ်စွာတည်း။
တံငါလက်တွင်း ရောက်လျင်းတုံငြား သုံးကောင်ငါးကို
မှတ်သားဝမ်းထဲ နည်းယူစွဲလော့။
ကံမွဲဉာဏ်နဲ့ မလုံ့မလ နတ် မ၊မဘူး
အလသမျိုး အကျိုးယွင်းယို အလိုလျော့ရည်း
မကျော့ကျည်းလင့် လူလည်းလုံ့လ နတ်လည်းမ၊၍
တောင့်တကြိရာ မြန်မကြာလျှင် လွယ်ကာကိစ္စ ပြီးနိုင်ကြ၏။
အန္တဗာလ လူထိုမျှတို့ ကမ္မဝီရိယ မယုံကြဘူး
သိဝမဟေ ပရမေသွာ ဗြဟ္မာဗိဿနိုး ကမ္ဘာစိုးနှင့်
တန်ခိုးကြီးမား နတ်ဘုရားတို့ ပေးစားဖန်ဆင်း
ဖြစ်တုံလျင်းဟု ချွတ်ယွင်းသမှု အမှားရှုသည်
တောင်သူယူလေ့ ယူလာတည်း။

(မဃဒေဝလင်္ကာ)

 အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုသူ လေးမျိုး

- ၁။ **ဥဋ္ဌာနဖလူပဇိဝိပုဂ္ဂိုလ်** = ဝီရိယအကျိုးကိုသာ မှီပြီး အသက်မွေးသော ပုဂ္ဂိုလ်။
 - ကျေးကျွန်များ၊ တိရစ္ဆာန်လောက၌ ဆင်၊ မြင်း၊ နွား စသည်။ (ဆင်းရဲသား)
- ၂။ **ပုညဖလူပဇိဝိ ပုဂ္ဂိုလ်** = ကံအကျိုးကိုသာ မှီပြီး အသက်မွေးသော ပုဂ္ဂိုလ်။
 - ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တီနတ်ဘုံမှ အထက်ဗြဟ္မာဘုံများ၌ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များ။
(စတုမဟာရာဇ် စသော နတ်များ)
- ၃။ **ဥဋ္ဌာနဖလူပပုညဖလူပဇိဝိပုဂ္ဂိုလ်** = ဝီရိယအကျိုး၊ ကံအကျိုး နှစ်မျိုးလုံးကို မှီပြီး အသက်မွေးသော ပုဂ္ဂိုလ်။
 - လူ့ပြည်၌ ထင်ရှားကျော်ကြားသော မင်း၊ ပုဏ္ဏား၊ သူဌေး၊ နတ်ပြည်၌ ဘုမ္မစိုးနတ်မှစ၍ နိမ္မာနရတိနတ်ဘုံအထိ ပုဂ္ဂိုလ်များ။ (မင်း ၊ မင်းအမတ်)
- ၄။ **နောဥပဋ္ဌာနဖလူပနော ပုညဖလူပဇိဝိ ပုဂ္ဂိုလ်** = ဝီရိယအကျိုး၊ ကံအကျိုး နှစ်မျိုးလုံးကို မှီပြီး အသက်မွေးခွင့်မရသော ပုဂ္ဂိုလ်။
 - အပါယ်ငရဲ၌ ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်များ။ (ငရဲသား)
(ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ၊ ၁၅၈-၉။ ဥဋ္ဌာနဖလသုတ် ၊ အံ ၊ ၁ ၊ ၃၅၂ ၊ စတုက္ကနိပါတ်)

 အဆိုးအမစကား

ကံကောင်းသည်ကား ကောင်းခြင်းငါးဖြာ ထောက်ပံ့ပါမှ ကောင်းကျိုးရ၏။
 ဆိုးခြင်းငါးဖြာ ကြိုရပါမှ ကောင်းရာနှင့်ဝေး ကံနုနဲ့နှေး၏။
 ကံဆိုးသည်ကား ဆိုးခြင်းငါးဖြာ ထောက်ပံ့ပါမှ ဆိုးကျိုးရ၏။
 ကောင်းခြင်းငါးဖြာ ကြိုရပါမှ ဆိုးရာနှင့်ဝေး ကံနုနဲ့နှေး၏။

ရှေးဆရာတော်များ

“ကောင်းခြင်းငါးဖြာ”ဟူသည်... “သမ္မတ္တိငါးပါး”ကို ဆိုလို၏။

🌸 သမ္မတ္တိ ငါးပါး 🌸

- ၁။ ဂတိသမ္မတ္တိ = ကောင်းသောဘဝ၊ ကောင်းသောနေရာဌာနနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။
- ၂။ ဥပဓိသမ္မတ္တိ = လူအများ လေးစားကြည်ညိုနှစ်သက်စေလောက်သော ရုပ်အဆင်းအင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။
- ၃။ ကာလသမ္မတ္တိ = မိမိ၏ ကိုယ်စွမ်း၊ ဉာဏ်စွမ်းတို့ကို အသုံးချခွင့် ရလောက်အောင် တန်ဖိုးထားသော အခါကာလနှင့် ကြိုကြိုက်ပြည့်စုံခြင်း။
- ၄။ ပယောဂသမ္မတ္တိ = အချိန်အခါနှင့်အညီ ကြိုးစားသော လုံ့လဝီရိယကောင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။
- ၅။ ဉာဏသမ္မတ္တိ = အမြော်အမြင် ဉာဏ်ပညာ ဗဟုသုတနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။

“ဆိုးခြင်းငါးဖြာ”ဟူသည်... ကောင်းခြင်းငါးဖြာ ချို့ယွင်းပျက်စီးသော “ဝိပုတ္တိငါးပါး” ဖြစ်၏။

 ဥပဓိသမ္ပတ္တိ (၂) မျိုး

၁။ **ဇာတိ ဥပဓိသမ္ပတ္တိ**

- (က) မွေးရာပါ ရုပ်ရည်လှပတင့်တယ်ခြင်း။ (“ကံ”သည်သာ ပိုင်၏။)
- (ခ) အိုပယ် ဥပဓိရုပ်။
- (ဂ) သူတစ်ပါးအတွက် ဥပဓိရုပ်။
- (ဃ) တစ်ဘဝသာခံသော ဥပဓိရုပ်။

၂။ **အာစာရ ဥပဓိသမ္ပတ္တိ**

- (က) ကိုယ်ကျင့်တရားဖြင့် ဣန္ဒြေကို စောင့်စည်း ကျင့်သုံးခြင်း။
(ကိုယ်ပိုင်အစစ်ဖြစ်၏။)
- (ခ) အိုကြွယ် ဥပဓိရုပ်။ (အိုမင်းတင့်တယ်မှု)
- (ဂ) ကိုယ့်အတွက် ဥပဓိရုပ်။
- (ဃ) နိဗ္ဗာန်အထိ ကြာရှည်ခံသော ဥပဓိရုပ်။

 ပယောဂသမ္ပတ္တိ (၂) မျိုး

၁။ **ကာယ ပယောဂ** (ဝီရိယ ပယောဂ)။

၂။ **ဉာဏ ပယောဂ**။

🌸 ဉာဏသမ္ပတ္တိ 🌸

📖 “အလုပ်ကို ဉာဏ်နဲ့ မစီမံ မလုပ်တတ်သူ၊ ကောင်းဆိုး ယုတ်မြတ်ကို သိတတ်တဲ့ ဉာဏ်ပညာမရှိဘဲ ပညာမဲ့သူတို့နဲ့သာ အခါခပ်သိမ်း တိုင်ပင်လုပ်ကိုင်လေ့ရှိသူ ‘လူမိုက်’ကို စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့က စွန့်ခွါမြဲဖြစ်တယ်။

ဥပမာပြောရရင်တော့... မြေသတ္တဝါဟာ ဆွေးမြေ့ဟောင်းမြင်းတဲ့ အရေဟောင်း ကို စွန့်ခွါသွားသလိုပါပဲ”

... ဟု ဇာတကပါဠိတော်၌ မိန့်၏။ (ဇာတက၊ ပ၊ ၃၂၂၊ ၅၊ ပ၊ ၁၀၄)

📖 “ဉာဏ်ပညာ၊ ဗဟုသုတရှိတဲ့ လူကောင်းသူကောင်းတို့မှာရှိတဲ့ ရွှေ၊ ငွေ၊ ဘဏ္ဍာ၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဆိုတာ မပြောပလောက်တဲ့ အနည်းငယ်လေးပင်ဖြစ်စေ တွင်းရေလို ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်တယ်၊ အားထားမှီခိုရာလည်း ဖြစ်တယ်။

ဉာဏ်ပညာ၊ ဗဟုသုတ မရှိသူတို့ရဲ့ ရွှေ၊ ငွေ၊ ဘဏ္ဍာ၊ စည်းစိမ်တွေကတော့ ဘယ်လောက်ပဲ များနေများနေ၊ ပင်လယ်ဆားငံရေလို မှီခိုအားထားရာ မဖြစ်ဘူး”

...ဟု နီတိကျမ်းဆရာတို့ ဆိုကြ၏။

စံကျောင်းဆရာတော် (ဏ၊ ဉာဏ၊ ဝီရိယ အကျယ် လက်စွဲကျမ်း)

🌸 လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံ ကိစ္စအစွမ်းအားဖြင့် ကံ (၄) ပါး 🌸

- ၁။ **ဇနကကံ** = ကိုယ်တိုင် ပဋိသန္ဓေအကျိုး ၊ ပဝတ္ထိအကျိုး ကို **ဖြစ်စေနိုင်သောကံ။**
- ၂။ **ဥပတ္တမ္ဘကံ** = ဇနကကံတို့ အကျိုးပေးခွင့်သာအောင် ၊ အကျိုးပေး ထက်သန်အောင် **ထောက်ပံ့ကူညီပေးတတ်သောကံ။**
- ၃။ **ဥပပိဋကကံ** = ဆန့်ကျင်ဘက်ကံတို့ အကျိုးပေးခွင့် မရအောင်၊ ရပြန်ရင်လည်း အကျိုးပေး မထက်သန်အောင် **နှောက်ယှက်ဟန့်တားနှိပ်စက်တတ်သောကံ။**
- ၄။ **ဥပဃာတကကံ** = ဆန့်ကျင်ဘက်ကံတို့၏ အကျိုးပေးခွင့်ကို နှောက်ယှက်ဟန့်တားရုံမျှမက အကျိုးပေးခွင့်ကို လုံးဝဆိတ်သုဉ်းသွားအောင် **ပယ်သတ်တတ်သောကံ။**

🌸 အတိတ်ကံ (၃) ပါး 🌸	🌸 ပစ္စုပ္ပန်ကံ (၃) ပါး 🌸
၁။ မဟန္တ = ကြီးသော အတိတ်ကံ။	၁။ ဝုဒ္ဓိဘာဂိယ = ကြီးပွားရန် အဖို့ရှိသောကံ။
၂။ မဇ္ဈိမ = အလတ်ဖြစ်သော အတိတ်ကံ။	၂။ ဌိတိဘာဂိယ = တည်တံ့ရုံသာ အဖို့ရှိသောကံ။
၃။ အပ္ပက = နည်းငယ်သော အတိတ်ကံ။	၃။ ဟာနုဘာဂိယ = ယုတ်လျော့ရန် အဖို့ရှိသောကံ။

🌸 အကျိုးပေးရာ၌... 🌸

- ၁။ အားကြီးသော “အတိတ်ကံ” နှင့် အားကြီးသော “ပစ္စုပ္ပန်ကံ” သည် ...
လွန်ကဲစွာ ကြီးပွားတိုးတက်ကြောင်းကို ဖြစ်စေ၏။
- ၂။ အားကြီးသော “အတိတ်ကံ” နှင့် အားအလတ်ရှိသော “ပစ္စုပ္ပန်ကံ” သည် ...
တည်တံ့ရုံသာ ဖြစ်စေ၏။
- ၃။ အားကြီးသော “အတိတ်ကံ” နှင့် အားနည်းသော “ပစ္စုပ္ပန်ကံ” သည် ...
ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးစေ၏။
- ၄။ အားအလတ်ရှိသော “အတိတ်ကံ” နှင့် အားကြီးသော “ပစ္စုပ္ပန်ကံ” သည် ...
ကြီးပွားတိုးတက်ကြောင်းကို ဖြစ်စေ၏။
- ၅။ အားအလတ်ရှိသော “အတိတ်ကံ” နှင့် အားအလတ်ရှိသော “ပစ္စုပ္ပန်ကံ” သည် ...
တည်တံ့ရုံသာ ဖြစ်စေ၏။
- ၆။ အားအလတ်ရှိသော “အတိတ်ကံ” နှင့် အားနည်းသော “ပစ္စုပ္ပန်ကံ” သည် ...
ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးစေ၏။
- ၇။ အားနည်းသော “အတိတ်ကံ” နှင့် အားကြီးသော “ပစ္စုပ္ပန်ကံ” သည် ...
ကြီးပွားတိုးတက်စေ၏။
- ၈။ အားနည်းသော “အတိတ်ကံ” နှင့် အားအလတ်ရှိသော “ပစ္စုပ္ပန်ကံ” သည် ...
တည်တံ့ရုံသာ ဖြစ်စေ၏။
- ၉။ အားနည်းသော “အတိတ်ကံ” နှင့် အားနည်းသော “ပစ္စုပ္ပန်ကံ” သည် ...
ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးစေ၏။

(သမ္မာဒိဋ္ဌိဒီပနီ ၊ ၁၀၁) (လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ် ၊ ပထမတွဲ)

အထက်ပါ “အတိတ်ကံ” နှင့် “ပစ္စုပ္ပန်ကံ” တို့၏ ပေါင်းစပ်အကျိုးပေးပုံကို လေ့လာကြည့်လျှင်-

“ပစ္စုပ္ပန်ကံ”

- ❖ အားကောင်းပါက → တိုးတက်ကြီးပွားနိုင်ပြီး၊
- ❖ အားအလတ်ရှိပါက → တည်တံ့ရုံသာဖြစ်နိုင်လျက်
- ❖ အားနည်းပါက → ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးမည်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

တနည်းဆိုလျှင်... “ပစ္စုပ္ပန်ကံ”သည်သာ ကံကောင်းခြင်း ၊ ကံမကောင်းခြင်း တို့အပေါ်အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်သော ‘ပဓာနတရား’ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

အရာဝတ္ထုတစ်ခုတွင် “မူရင်းတန်ဖိုး” နှင့် “အခြံအရံတန်ဖိုး” ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသကဲ့သို့ ၊ ကံကောင်းမှုကို ချင့်တွက်ရာ၌...

“မူရင်းတန်ဖိုး”ဖြစ်သော -

- ❖ အရာဝတ္ထုအားဖြင့် ပြည့်စုံမှု (ဥပဓိသမ္ပတ္တိ) နှင့်

“အခြံအရံတန်ဖိုး” များ ဖြစ်ကြသော -

- ❖ အချိန်အခါ ပြည့်စုံမှု (ကာလသမ္ပတ္တိ)
- ❖ အခြေအနေ ပြည့်စုံမှု (ဒေသသမ္ပတ္တိ)
- ❖ အသုံးချ ပြည့်စုံမှု (ပယောဂသမ္ပတ္တိ) တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။

တခါတရံ ကံကောင်းမှု သတ်မှတ်ထားသောအရာများသည် ရှုထောင့်တစ်မျိုးမှ ကြည့်လျှင် ကံဆိုးမှုများ ဖြစ်သွားတတ်သည်။ ပစ္စည်းဥစ္စာ ရှာဖွေ၍ ရရှိသဖြင့် ထပ်၍ထပ်၍ လိုချင်သော မရောင့်ရဲ နိုင်သည့် ‘လောဘတဏှာ’ ဖြစ်လာသည်။ ‘ငါတယ်တော်ပါလား၊ ငါမှန်တယ်၊ ငါတော်တယ်’ဟူသော ‘မာန’ နှင့် ‘ဒိဋ္ဌိ’ လည်း ဝင်လာတတ်သည်။ ထိုအခါ ကိုယ်ကျင့်တရားပါ ပျက်စီးလာတတ်သည်။ ‘ငါနှင့် ငါသာ နှိုင်းစရာ’ဟု ဝင့်ဝါဂုဏ်မောက်၍ အခြောက်တိုက် အကုသိုလ်ရတတ်သည်။ ဤသည်မှာ

မြေဆိုးကို မဖမ်းတတ်သောအခါ ဖမ်းသူကို မြွေကပြန်ကိုက်သော အလင်္ကာပမာ သဘောမျိုးပင် ဖြစ်၏။

ကံကောင်းခြင်း - မကောင်းခြင်း ၊ ချမ်းသာခြင်း - ဆင်းရဲခြင်း ၊ ပညာကြီးခြင်း - ပညာမဲ့ခြင်း စသည်တို့သည် “အတိတ်ကံ” နှင့် ဆိုင်သည်လည်းရှိ၏။ မဆိုင်သည်လည်း ရှိ၏။ အရာရာ “အတိတ်ကံ” နှင့်ဆိုင်သည်ဟုဆိုလျှင် “ပုဗ္ဗေကတဟေတုဒိဋ္ဌိ” ဖြစ်၏။

မီးကို ကိုင်၍ ပူလောင်ခြင်း၊ အရက်ကို သောက်၍ မူးယစ်ခြင်း ၊ စာမကြိုးစား၍ စာမေးပွဲ ကျရှုံးခြင်း စသည်တို့မှာ “ပစ္စုပ္ပန်ကံ” ၏ သတ္တိပင် ဖြစ်၏။ ဘိန်းဖြူစွဲ၍ အသက်တိုခြင်းကို “အတိတ်ကံ” ချည်းသက်သက် ဖြစ်သည်ဟုဆို၍ မဖြစ်။

🌸 အကုသိုလ်ကံမှ လွတ်နည်း 🌸

ပုထုဇဉ်သည် မကောင်းသောအပြုအမူများကို ပြုလုပ်မိတတ်၏။ ထိုအပြုအမူအပေါ်၌ တွေး၍ စိုးရိမ်သောကများဖြစ်ပြီး စိတ်မချမ်းသာမှု မဖြစ်စေဘဲ ယင်းအကုသိုလ်ကံမှ လွတ်အောင် -

- ၁။ မိမိလုပ်သော အပြုအမူသည် မှားမှန်း မကောင်းမှန်း သိရမည်။
- ၂။ ထိုအမှားကို မိမိ၏ မိတ်ဆွေထံ၌ဖြစ်စေ ၊ ဆရာထံ၌ ဖြစ်စေ ဝန်ခံရမည်။
- ၃။ ဝန်ခံသည့်အတိုင်း ထိုအမှားမျိုးကို နောင်ထပ်မဖြစ်အောင် ထိန်းရမည်၊ ရှောင်ရမည်။
- ၄။ ထိန်းသိမ်း ရှောင်ကြဉ်ပြီး ကောင်းသော အပြုအမူများကိုသာ ဆက်လုပ်နေရမည်။

ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းများသည် အကုသိုလ်ကံကို ပယ်ဖျက်ခြင်းမဟုတ်၊ အကုသိုလ်ကံမှလွတ်အောင် လုပ်နည်းသာ ဖြစ်၏။

သင်္ခမေသုတ် ၊ သဗ္ဗာယတနဝဂ္ဂ ၅၀၂

 ခံစားခွင့်ရှိသည် အားလျော်စွာ ခံစားရ

“ရဟန်းတို့... ဤသတ္တဝါသည် အကြင်ကြင်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ခံစားအပ်သော အကျိုးရှိသော ကံကို ပြု၏။ ထိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ထိုကံ၏ အကျိုးကို ခံစားရ၏ ဟူ၍ တစ်စုံတစ်ယောက်က ပြောဆိုငြားအံ့၊ ထိုသူတို့ ပြောဆိုတိုင်း ဖြစ်ခဲ့သော် အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးခြင်း သည် ဖြစ်နိုင်၏။ ကောင်းစွာ ဆင်းရဲဒုက္ခကုန်ဆုံးခြင်းကို ပြုရန်အခွင့်အလမ်းသည် ထင်ပေါ်နိုင်၏။”

ဆိုလိုရင်းမှာ သတ္တဝါတစ်ဦး ပြုလုပ်ခဲ့သောကံတို့တွင် အချို့ကံသည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ အကျိုး ပေးနိုင်၏။ အချို့ကံသည် ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုးပေးနိုင်၏။ အချို့ကံသည် တတိယဘဝ မှစ၍ ဘဝအဆက်ဆက်၌ အကျိုးပေးနိုင်၏။ ဤသို့ မိမိတို့ အကျိုးပေးခွင့်ရှိသည် အားလျော်စွာသာ အကျိုးပေးနိုင်သည်။

မိမိတို့၏ အကျိုးပေးရမည့်ဘဝ၌ အကြောင်းမညီညွတ်၍ အကျိုးမပေးနိုင်သော ကံများ သည် “အဟောသိကံ” ဖြစ်သွား၏ဟု ဆိုလျှင်ကား “အရိယာမဂ်”ဖြင့် ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံတို့ကို ကုန်ခန်းစေနိုင်သောကြောင့် အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်၏။ ကံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဝဋ်ဒုက္ခကို မဖြစ်ပေါ်လာအောင်လည်း ပြုလုပ်နိုင်၏။

“ရဟန်းတို့ အဘယ်သို့ သဘောရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ အနည်းငယ်မျှ ပြုအပ်သော မကောင်းမှု ကံသည် မျက်မှောက်ဘဝ၌သာ ခံစားအပ်သည်ဖြစ်၍ ၊ ဒုတိယဘဝ၌ အနည်းငယ်မျှပင် အကျိုးမထင် သနည်း - ဆိုလျှင် ဤလောက၌ အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပွားများအပ်သော ကိုယ်ရှိ၏။ ပွားများ အပ်သော သီလ ၊ စိတ် ၊ ပညာ ရှိ၏။ မသေးသိမ်သော ဂုဏ်ရှိ၏။ အကျင့်ဂုဏ်အားဖြင့် မသေးသိမ်သော ကိုယ်ရှိ၏။ **နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကို ပြုတတ်သည့် ‘ရာဂ’စသည်တို့ မရှိသည်ဖြစ်၍ နေလေ့ရှိ၏။**

ဤသို့ သဘောရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ အနည်းငယ်မျှ ပြုလုပ်သော မကောင်းမှုကံသည် မျက်မှောက် ဘဝ၌သာ ခံစားအပ်သည်ဖြစ်၍ ဒုတိယဘဝ၌ အနည်းငယ်မျှ အကျိုးမထင်ချေ။ ရဟန်းတို့... ဥပမာကား သေးငယ်သော ရေခွက်ထဲ၌ ဆားကိုထည့်လျှင် ဆားငန်ရေဖြစ်သွားသော်လည်း ဂင်္ဂါမြစ်ထဲ၌ ဆားကိုထည့်သော် ဆားငန်ရေ မဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။”

ရှင်းလင်းချက် ။ ။ သတ္တဝါတို့၏ စိတ်ဓာတ်ကို သာမန်အချိန်အခါ၌ ထင်ရှားစွာ မသိနိုင်။

ရာဂ၊ ဒေါသ ၊ မောဟ တို့ ဖြစ်ပေါ်လာသောအချိန်အခါ၌ကား သူတို့၏စိတ်ဓာတ်သည် မည်သို့ ရှိကြောင်း မှာ ထင်ရှားစွာ ပေါ်လာ၏။ ရာဂ ၊ ဒေါသ ၊ မောဟ တို့သည် သတ္တဝါတို့ကို ဤသူသည် အကျင့် ဂုဏ်အားဖြင့် ဤရွှေဤမျှ ပမာဏရှိ၏ ဟူ၍ နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာမှုကို ပြုပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထို့ကြောင့် ယင်းတရားသုံးပါးသည် နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာမှုကို ပြုတတ်သောတရား ဖြစ်၏။ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကို ပြုတတ်သည့်တရားများမရှိသည်ဖြစ်၍ နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် “ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်” သာ ဖြစ်၏။

လောဏကပလ္လသုတ် (အံ ၊ ဝ ၊ ၂၅၀ ၊ ဋ ၊ ၂ ၊ ၂၂၅ ၊ တိကနိပါတ်)

“ကံတရား”ဟူသည်

- > မိမိက အရှုံးပေးရမည့်အရာ မဟုတ်ပါ။ မိမိက ပြုပြင်ရမည့်အရာသာ ဖြစ်၏။
- > “မကောင်းသောအမှုကိစ္စ”ကို “ကောင်းသောအမှုကိစ္စ”ဖြင့် အစားထိုးရမည်။
- > “မကောင်းမှုကံ”ကို “ကောင်းမှုကံ”ဖြင့် ဖယ်ရှားပစ်ရမည်။

ဝိပါကဝစ္စယော

ဝိပါက = ဝိ + ပါက

ဝိ = သဘာဝချင်း ကွဲပြားခြားနားသော အကြောင်းတရားများ။

- “ကုသိုလ်ကံ” နှင့် “အကုသိုလ်ကံ” တို့သည် သဘာဝချင်း မတူကြ။
- “ကုသိုလ်ကံ”သည် အပြစ်ကင်းခြင်း ၊ ကောင်းကျိုးချမ်းသာပေးခြင်း သဘာဝရှိ၏။
- “အကုသိုလ်ကံ”ကား အပြစ်ရှိခြင်း ၊ ဆင်းရဲသော အကျိုးပေးခြင်း သဘာဝရှိ၏။

ပါက = သဘာဝချင်း မတူသော ကံနှစ်ခုတို့၏ အကျိုးတရား။

- “ကုသိုလ်ကံ” ၊ “အကုသိုလ်ကံ” တို့၏ အကျိုးတရားမှန်သမျှကို “ဝိပါက” ခေါ်သလားဟု မေးလျှင်...
“ကုသိုလ်ကံ” ၊ “အကုသိုလ်ကံ” တို့၏ အကျိုးဖြစ်တိုင်း “ဝိပါက”ဟု မခေါ်ပါ။
- ပသာဒရုပ် (၅) ခု တို့၏ အကြောင်းတရားသည် “ကံ”ဖြစ်၏။ “ကံ”ကြောင့်ဖြစ်သည့် ပသာဒရုပ် (ကမ္မဇရုပ်) များကို “ဝိပါက”ဟု မခေါ်နိုင်။ “ဝိပါက”သည် “ကံ”နှင့်တူသော နာမ်တရားကို ခေါ်၏။ ပသာဒရုပ် (ကမ္မဇရုပ်) တို့သည် “ကံ”နှင့် မတူကြ။
- “ကံ” (စေတနာ) သည် နာမ်တရား၊ ပသာဒရုပ် (ကမ္မဇရုပ်) သည် ရုပ်တရား ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အကြောင်းဖြစ်သော “ကံ”နှင့်တူသော နာမ်အကျိုးတရားကိုသာ “ဝိပါက”ဟု ခေါ်၏။

အညမညဝိသိဋ္ဌာနံ ကုသလာကုသလာနံ ပါကာတံ ဝိပါကာ။

ဝိပက္ကဘာဝသမာပန္နာနံ အရူပဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ။

(ဓမ္မသင်္ဂဟီအဋ္ဌကထာ ၊ ၈၄)

“ဝိပါက”ဟူသည် ရင့်ကျက်ခြင်းသဘောသို့ ရောက်သော “နာမ်တရားသက်သက်”၏ အမည်ဖြစ်၏။

? “ဝိပိက်”သည် ကံတရားတို့၏ အကျိုးဖြစ်သော နာမ်တရားဟုဆိုလျှင် ပဋ္ဌာန်း၌ “ဝိပိကပစ္စယော” ဟု ဘာကြောင့် ဟောရပါသလဲ?

ပစ္စယော = “ပစ္စယ”သည် ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရား ၊

တည်စေတတ်သောအကြောင်းတရား နှစ်မျိုးရှိ၏။

အကျိုးတရားသည်လည်း “ပစ္စယ”တစ်ခု ဖြစ်၏။ “ပစ္စယ”သည် အကြောင်းနှင့်သာ ဆိုင်သည် မဟုတ်။ တရားတော်များကို သေချာလေ့လာကြည့်လျှင် အကြောင်းသက်သက်ချည်း မဖြစ်သကဲ့သို့ အကျိုး သက်သက်ချည်းလည်း မဖြစ်နိုင်။ အကြောင်းဖြစ်လိုက် ၊ အကျိုးဖြစ်လိုက်ဖြင့် ကြောင်းကျိုး အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ဆက်စပ်ဖြစ်နေကြ၏။

“အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ” စသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်ကို လေ့လာ ကြည့်ပါ။ “အဝိဇ္ဇာ”ကို ထောက်လျှင် “သင်္ခါရ”သည် အကျိုးတရား ဖြစ်၏။ “ဝိညာဏံ”ကို ထောက်လျှင် “သင်္ခါရ”သည် အကြောင်းတရား ဖြစ်၏။

“ဝိပိက” နာမည်အနေဖြင့် အကျိုးတရား ဖြစ်၏။ “ဝိပိက်”သည် ဖြစ်စေတတ်သော အကျိုးတရား များကို ကြည့်လျှင် “ဝိပိက်”သည် အကြောင်းတရား ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပဋ္ဌာန်း၌ “ဝိပိကပစ္စယော”ဟု ဟောထား၏။

**နိရုဿာဟသန္တာဘဝေန နိရုဿာဟသန္တာဘဝါယ ဥပကာရကော ဝိပိက ဓမ္မော ဝိပိကပစ္စယော။
သော ပဝတ္တေ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ပဋိသန္ဓိယံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ၊
သဗ္ဗတ္ထစ သဗ္ဗယုတ္တဓမ္မာနံ ဝိပိကပစ္စယော ဟောတိ။**

(ပဉ္စပကာရဏအဋ္ဌကထာ ၊ ၃၅၀)

- ❖ “ဝိပိကသတ္တိ”သည် အားထုတ်ခြင်းမရှိ ၊ ငြိမ်သက်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- ❖ “ဝိပိက်စိတ်”သည် ဖြစ်စေသော စိတ္တဇရုပ်တို့ကို “ဝိပိကသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- ❖ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ပဋိသန္ဓေစိတ် (ဝိပိက်စိတ်) နှင့် အတူ ကမ္မဇရုပ်တို့သည် ဖြစ်ကြ၏။ ပဋိသန္ဓေစိတ် နှင့် ကမ္မဇရုပ်တို့သည် အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

လူတွေသည် စိတ်တစ်ခုတည်းနှင့် အသက်ရှင်နေခြင်း ဖြစ်၏။

ကေစိတ္တသမာယုတ္တာ

(မဟာနိဒ္ဒေသ ၊ ၃၂ ၊ ၉၀)

စိတ်သည်နှစ်ခုပြိုင်တူ မဖြစ်။ စိတ်တစ်မျိုးပျက်သွားမှ နောက်စိတ်တစ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
စိတ်အစဉ်အတန်းကြီးဖြစ်၏။ စိတ်၏ ဖြစ်ပျက်များသည် မြန်လွန်းသောကြောင့် တစ်စိတ်တည်းထင်မှတ်
ကြ၏။ ထို့ကြောင့် “တစ်ယောက်ထဲနေ တစ်စိတ်ထဲထား” ဟူ၍ ပြောကြ၏။

အခိုက်အတန့်အချိန်လေးမှာ စိတ်သည် တစ်မျိုးစီသာ ဖြစ်နေ၏။ အထူးပြုလုပ်စရာ မလိုပါ။
သတိဉာဏ်လွတ်သွားလျှင် အကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်၏။ သတိဉာဏ်ရှိနေလျှင်ကား ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်နေ၏။
ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်စိတ်များ (စိတ်ကောင်းများ) ဆက်တိုက်ဖြစ်နေအောင် သတိဉာဏ်ဖြင့် နေတတ်ဖို့
လိုပါ၏။ “တစ်ယောက်တည်းနေ စိတ်ကောင်းရှိအောင်ကြိုးစား” နေရမည်။

ဝိပါက = ရင့်ကျက်ခြင်း၊ မှည့်ခြင်း = အကျိုးတရား။

- “မှည့်ရင့်ခြင်း” သို့ရောက်သော သစ်သီးသည် အားအစွမ်းကုန်ခမ်း၍ ၊ အားထုတ်မှု ဗျာပါရ ကင်း၍
ငြိမ်သက်ခြင်းဖြစ်သကဲ့သို့ သိမ်မွေ့ငြိမ်သက်သော အကျိုးဝိပါကစိတ် (၃၆)ပါးတို့သည်
“ဝိပါကပစ္စည်းတရား” ဖြစ်၏။
- ကိုယ် ၊ နှုတ် ၊ စိတ် အမှုအရာ ဖြစ်စေဖို့ရာ ဗျာပါရကင်းသော ငြိမ်သက်လှသည့်တရားများ
ဖြစ်ကြ၏။
- ဝိပါကစိတ် (၃၆)ပါး တို့၌ စေတသိက် (၃၈)ပါးတို့သည် အတူဖြစ်ကြ၏။ ထို ဝိပါကစိတ် (၃၆) နှင့်
စေတသိက် (၃၈) ဟူသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အချင်းချင်းအား၎င်း ၊ မိမိတို့နှင့် အတူဖြစ်ဖက်
စိတ္တဇရုပ် ၊ ကမ္မဇရုပ် တို့အား၎င်း **“ဝိပါကပစ္စယသတ္တိ”** ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

ဆိုလိုရင်းမှာ ထို “ဝိပါက်” စိတ် ၊ စေတသိက် နာမ်တရားတို့တွင် တစ်ပါးပါးသည် ငြိမ်သက်စွာ ဖြစ်နေလျှင် မိမိနှင့်အတူဖြစ်ဖက် ကျန် စိတ် ၊ စေတသိက် နှင့် ရုပ်တရား တို့အားလည်း ငြိမ်သက်စွာ ဖြစ်စေရန် ကျေးဇူးပြုခြင်းဖြစ်၏။

ဥပမာ ➡ လုံ့လဗျာပါရကင်းလျက် အေးဆေးငြိမ်သက်စွာ နေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် မိမိနှင့်အတူ နေထိုင်သူတို့အား အေးဆေးငြိမ်သက်စွာနေစေရန် စီမံသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ တရားတစ်ပါးသည် မိမိကိုယ်တိုင် ဗျာပါရကင်းလျက် ငြိမ်သက်စွာဖြစ်၍ ၊ အတူဖြစ်ဖက်တရားများအားလည်း ဗျာပါရကင်းလျက် ငြိမ်သက်ဖို့ရာ ကျေးဇူးပြုတတ်သော သတ္တိသည် **“ဝိပါကပစ္စယသတ္တိ”** မည်၏။

ဤ “ဝိပါကပစ္စည်း”၏ သဘောကို ဖော်ပြရာ၌ ...

“ချမ်းအေးသော လေသည် ချမ်းအေးသည့်အရိပ်ထဲ၌ နေသောသူအား ချမ်းအေးစေခြင်းငှါ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့” ဟူ၍ ဥပမာပေးကြ၏။

အမှန်စင်စစ်မှာ ...

❌ “ဝိပါကပစ္စည်း”၏ သတ္တိသည် ချမ်းအေးသည့် သဘောကို မဆောင်ဘဲ ကိုယ် ၊ နှုတ် ၊ စိတ် အမှုအရာ ဗျာပါရကင်းသော ငြိမ်သက်ခြင်းသဘောကိုသာ ဆောင်သောကြောင့် ထိုဥပမာသည် “ဝိပါကပစ္စည်းသတ္တိ”သဘောနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိ။

✅ ထိုဥပမာထက် - အေးဆေးငြိမ်သက်စွာနေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး - ဥပမာက သာ၍ သင့်မြတ်၏ ဟူ၍ အချို့ပညာရှိများက ယူကြ၏။ ယင်းသို့ ယူဆရာ၌ ဗျာပါရ မရှိသော ငြိမ်သက်အေးဆေးသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဗျာပါရ မရှိသော ငြိမ်သက်အေးဆေးစေရန် အကျိုးငှါ ကျေးဇူးပြုတတ်သော အကျိုးတရားသည် “ဝိပါကပစ္စည်း” မည်၏ ... ဟူသော ပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်စကားကို ကိုးကားပြကြ၏။

🌸 စိတ်ကို သုံးမျိုး ခွဲခြားခြင်း 🌸

စိတ် (၈၉) ပါးကို သဘောလက္ခဏာခြင်း တူရာပေါင်း၍ အမျိုးအစားခွဲခြားရလျှင်...

၁။ ကုသိုလ်စိတ် (၂၁) ၊ အကုသိုလ်စိတ် (၁၂) → ပေါင်း (၃၃) ပါး တို့သည်...

- ❖ “အကျိုးဝိပါက်”များကို ဖြစ်ပေါ်စေသော “အကြောင်းကံစိတ်”များ ဖြစ်ကြ၏။
- ❖ လှုပ်ရှားတက်ကြွကြ၏။
- ❖ ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးကို ပေးတတ်သည့် ကောင်း-မကောင်းသော “ကံတရား”များသာ ကွာခြားကြ၏။

၂။ ဝိပါက်စိတ် (၃၆) ပါး တို့သည်...

- ❖ “အကျိုးစိတ်”များ ဖြစ်ကြ၏။
- ❖ လှုပ်ရှားတက်ကြွမှု မရှိဘဲ ငြိမ်သက်သည့် သဘောရှိ၏။

၃။ ကြိယာစိတ် (၂၀) တို့တွင်...

“အာဝဇ္ဇန်း”နှစ်ပါးမှ ကျန်သော ကြိယာစိတ် (၁၈)ပါးတို့သည်...

- ❖ ကောင်းသောစိတ်များ ဖြစ်ကြ၏။
- ❖ တက်ကြွမှုရှိသော စိတ်များဖြစ်၏။
- ❖ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌သာ ဖြစ်ကြပြီး၊ မည်သည့်အကျိုးကိုမျှ မပေးသော (ပြုကာမတ္တဖြစ်သော) စိတ်များ ဖြစ်၏။

အာဝဇ္ဇန်း နှစ်ပါး သည်...

- ❖ “ဒွါရခြောက်ပါး”ထဲသို့ ဝင်ရောက်လာသည့် အာရုံတစ်ခုခုကို ဆင်ခြင်၏။
ပြောင်းလဲပေး၏။
- ❖ လှုပ်ရှားမှု အနည်းငယ်ရှိ၏။

- ❖ အကျိုးတစ်စုံတစ်ရာကို ပေးစွမ်းခြင်းမရှိ။
- ❖ ထို့ကြောင့် ကြိယာစိတ်အားလုံးသည် “ကြောင်းကျိုးမှ လွတ်သောစိတ်”များ ဖြစ်ကြ၏။

အကြောင်း “ကံ”စိတ် (၃၃) ပါးတို့သည် တစ်စုံတစ်ခုသော အကျိုးဝိပါက်တရားကို ရရှိရန်အတွက် ကာယကံ ၊ ဝစီကံ ၊ မနောကံ ဟူသော သုစရိုက် ၊ ဒုစရိုက် များကို ပြုလုပ်တိုင်း အရှိန်အဟုန်ဖြင့် တက်ကြွစွာ ပါဝင်လှုပ်ရှားကြသော “ဇော”စိတ်များ ဖြစ်ကြ၏။ (“ကမ္မပစ္စည်း”တရားများ ဖြစ်ကြ၏။)

ထိုသို့ “အကြောင်းကံစိတ်”များဖြင့် ကြိုးစားအားထုတ်ခဲ့သော အမှုကံတို့မှ “အကျိုးဝိပါက်” တရားများ ပေါ်ထွက်လာကြ၏။ (“ဝိပါကပစ္စည်း”တရားများ ဖြစ်ကြ၏။) “အကျိုးဝိပါက်စိတ်” တို့သည် တက်ကြွစွာ အလုပ်လုပ်ခဲ့သော “အကြောင်းကံစိတ်”တို့၏ “အကျိုးတရား”များသာ ဖြစ်၍ လှုပ်ရှားတက်ကြွမှု မရှိဘဲ ငြိမ်သက်မှုသာ ရှိကြ၏။

လောကူပမာအားဖြင့်...

- လူတစ်ယောက်သည် ချမ်းသာကြွယ်ဝရေးကို မျှော်မှန်းပြီး သက်စွန့် ကြိုးပမ်း နေ့ရောညပါ ကာလကြာမြင့်စွာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို လုပ်ဆောင်၏။ အလွန်ထကြွလှုပ်ရှား ရသည့်အခါ ဖြစ်၏။
- စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အောင်မြင်၍ လုပ်ငန်း၏ အသီးအပွင့်အနေဖြင့် ဥစ္စာများစွာ ကြွယ်ဝ ချမ်းသာသောအခါတွင် ထိုသူသည် မိမိဥစ္စာဖြင့် စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားလျက် အေးအေး ဆေးဆေးနေ၏။ အလွန်ငြိမ်သက်စွာ နေထိုင်ရသည့်အခါ ဖြစ်၏။
- ဤဥပမာဖြင့် “အကြောင်းကံစိတ်”များနှင့် “အကျိုးဝိပါက်စိတ်”တို့၏ သဘောလက္ခဏာ ခြားနားခြင်းကို နားလည်ရာ၏။

ထို့ကြောင့် “အကြောင်းကံစိတ် (၃၃) ပါး”တို့သည် လုံ့လအားထုတ်ဖျာပါရ ရရှိသော ကြမ်းတမ်း သော တရားများ ဖြစ်ကြ၏။ “အကျိုးဝိပါက် (၃၆) ပါး” တို့ကား လုံ့လအားထုတ် ဖျာပါရကင်းလျက်

အေးဆေးငြိမ်သက်လှသည့် အကျိုးခံစားရုံမျှ သက်သက်ဖြစ်သော နူးညံ့သိမ်မွေ့သည့် စိတ်များဖြစ်၏။ ကြိယာစိတ် (၂၀) တို့သည် “အကြောင်းကံစိတ်”များ မဟုတ်သော်လည်း လုံ့လအားထုတ် ဗျာပါရ ရှိသော တရားများ ဖြစ်ကြ၏။

🌸 ဝိပါကံစိတ်တို့၏ သဘော 🌸

ဝိပါကံစိတ် (၃၆) ပါး တို့တွင်...

❖ **ဖိုလ်စိတ် (၄) ပါး**တို့သည်...

- “ဇော”စိတ်များ ဖြစ်သောကြောင့် အနည်း ငယ်လှုပ်ရှားမှုရှိသဖြင့် အခြားဝိပါကံစိတ်များ ထက် သန်စွမ်းထက်မြက်၏။
- သို့သော် ထိုစိတ်တို့သည် “အကျိုးဝိပါကံစိတ်”များ ဖြစ်ကြသည့်အလျောက် “အကြောင်းကံစိတ်”များလောက် တက်ကြွမှု၊ ပြင်းထန်မှု၊ ကြမ်းတမ်းမှု မရှိ။

❖ **ကျန် ဝိပါကံ (၃၂) ပါး**တို့တွင်...

- ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိ ကိစ္စတပ်သော **စိတ် (၁၉) ပါး**တို့သည်...
 - “အနန္တရပစ္စည်း”ကိုလျှင် အငြိမ်သက်ဆုံး ဖြစ်၏။
 - စိတ်ဖြစ်မှန်းပင် မသိရ၊ မသိနိုင်လောက်အောင် ငြိမ်သက်သိမ်မွေ့လှ၏။
[ဥပေက္ခာသန္တီရဏ (၂)၊ မဟာဝိ (၈)၊ မဟာဂုတ် (၉) → ပေါင်း (၁၉)]
 - အိပ်ပျော်နေစဉ် ဘဝင်ကျနေသည့်အခါ၊ ဘဝင်စိတ်များ ဖြစ်နေသည့်အခါ၌ ယင်းဝိပါကံစိတ်တို့၏ ဖြစ်နေပုံသည် စိတ်ဖြစ်မှန်းပင် မသိရအောင် ငြိမ်သက်လှ၏။ ထို နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် အိပ်ပျော်ခိုက်၌ မည်သည့် ကိုယ်မှု၊ နှုတ်မှု၊ စိတ်၏ ပယောဂမှု ကိုမျှ မဖြစ်ကြ။
- ထို့ပြင် (၃၂ - ၁၉ = ၁၃) **ကျန် စိတ် (၁၃) ပါး** တို့တွင်...

- အဆင်း ၊ အသံ ၊ အနံ့ ၊ အရသာ ၊ အတွေ့အထိ ဟူသော အာရုံ (၅) ပါးကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ယင်းအာရုံတို့ကို သိကာမျှ ဖြစ်ကြသော **ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် (၁၀)** တို့သည် လုံ့လပယောဂ ဗျာပါရ ကင်းပြီး ဖြစ်မှန်းပင် သိရမည်မဟုတ်။
- **နောက်ဆုံးကျန်သည့် (၁၃ - ၁၀ = ၃) စိတ် (၃) ပါး** (သမ္ပဋိစိုင်းစိတ် နှစ်ပါး ၊ သန္တီရဏစိတ် တစ်ပါး) တို့သည်...

- ထင်လာသည့် အာရုံကို လက်ခံရုံ ၊ စုံစမ်းရုံ ဖြစ်သော စိတ်များဖြစ်၍ ဇောစိတ်များ ကဲ့သို့ လှုပ်ရှားတက်ကြွမှု မရှိ၊ ဖြစ်မှန်းပင် မသိရလောက်အောင် ငြိမ်သက်သည့် စိတ်များ ဖြစ်ကြ၏။

ထို့ကြောင့် “ဝိပါက်စိတ်”တို့သည် “အကြောင်းကံစိတ်”များ ၊ “ကြိယာစိတ်”များနှင့် မတူဘဲ ဖြစ်မှန်းပင် မသိရလောက်အောင် အလွန်ငြိမ်သက် သိမ်မွေ့လှသည့်တရားများ ဖြစ်ကြ၏။

 ကာလ ၊ ဋ္ဌာန ၊ ပုဂ္ဂိုလ် နှင့် ဝိပါက သတ္တိ

“ဝိပါက်အကျိုးတရား”တို့သည်...

- ကာလအားဖြင့် “ပစ္စုပ္ပန်”၌ ကျေးဇူးပြု၏။ ဘုံအားဖြင့် အသညသတ်ဘုံ မှတစ်ပါး ကျန် (၃၀) ဘုံ တို့၌ ပုဂ္ဂိုလ် (၁၂)ယောက်လုံးတို့၏ “အဇ္ဈတ္တသန္တာန်” ၌ မိမိနှင့်အတူဖြစ်ဖက် တရားတို့အား အကျိုးပေးမှုဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဤ “ဝိပါကပစ္စည်း”သည် “နာမ်ခန္ဓာ” မရှိ၊ “ရုပ်ခန္ဓာ”သာ ရှိသော အသညသတ်ဘုံ၌ မဖြစ်နိုင်၍ ကျေးဇူး မပြုနိုင်။

ဝိပါက်စိတ် (၃၆) ပါးတို့တွင်...

- ❖ အရူပဘုံ၌သာဖြစ်သော “အရူပဝိပါက်စိတ် လေးခု”တို့သည်၎င်း၊ ထို အရူပဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက်တွင် ဖိုလ်စိတ်လေးပါးတို့သည်၎င်း ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်၊ ကျေးဇူးမပြုနိုင်သော ကြောင့် အတူဖြစ်ဖက် နာမ်ခန္ဓာ နာမ်တရားတို့အားသာ “ဝိပါကသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- ❖ အရူပဝိပါက် (၄) ပါးမှ ကျန်သော ဝိပါက်စိတ် (၃၂) ပါးတို့သည် နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးစုံရှိသော ပဉ္စဝေါကာရ (၂၆) ဘုံ၌ (ရူပ - ၁၅ ဘုံ၌ ယာနု၊ ဇိဝှိ၊ ကာယ ဝိညာဉ်စိတ်များ မဖြစ်သောကြောင့်) အတူဖြစ်ဖက် နာမ်တရားတို့အား၎င်း၊ ကမ္မဇရုပ်တို့အား၎င်း၊ ဝိညာဉ်ရုပ်နှစ်ပါး ကြင်သော စိတ္တဇရုပ် တို့အား၎င်း “ဝိပါကသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏

🌸 ဝိညာဉ်ရုပ် နှစ်ပါးတို့ကို ကျေးဇူးမပြုခြင်း 🌸

ကာယဝိညာဉ် ၊ ဝစီဝိညာဉ် ဟူသော “ဝိညာဉ်ရုပ်” နှစ်ပါးတို့သည် လှုပ်ရှားသောသဘောရှိသည့် ရုပ်များဖြစ်သောကြောင့် “ဝိပါက်စိတ်”တို့က “ဝိပါကသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်။

🌸 “ကံ” နှင့် “ဝိပါက်” တွဲစပ်ခြင်း 🌸

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
အတိတ် ကုသိုလ် (၂၁) ၌ ရှိသော စေတနာ အတိတ် အကုသိုလ် (၁၂) ၌ ရှိသော စေတနာ	ကုသလဝိပါက် (၂၉) ကမ္မဇရုပ် အကုသလဝိပါက် (၇) ကမ္မဇရုပ်

🌸 အကျိုးကောင်းလိုချင်လျှင် အကြောင်းကံ ကောင်းအောင်ပြု 🌸

“ကံ” နှင့် “အကျိုး” တို့ကို တစ်သီးတစ်ခြား ခွဲခြားထား၍ မရ။ “ကံ” ရှိလျှင် “အကျိုး” ရှိ နေမည်။ “အကျိုး” ကို လိုချင်ပါက “ကံ” ကို မလွဲမသွေ ပြုရ၏။ “ကံ” ပြုပြီးလျှင် ရရှိသော “အကျိုး” တို့ကို မလိုချင်၍ ငြင်းပယ်မရ။ ကြောက်သဖြင့် ရှောင်ပုန်း၍ မလွတ်။ “အကျိုး” ကို မလိုချင်ပါက “ကံ” ကို “ဉာဏ်” ဖြင့် ပယ်သတ်နိုင်ရမည်။

“ကံလမ်း” သည် 🌀 သင်္ခါရစက်ကွင်းအတွင်းမှ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ ချမ်းသာ အမျိုးမျိုး၊ ဆင်းရဲ အဖုံဖုံ ဟူသော “အကျိုးတရား” လျှင် အဆုံးရှိ၏။

“ဉာဏ်လမ်း” ကား 🌀 မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ် ကိစ္စတပ်နိုင်ပါက၊ “နိဗ္ဗာန်” ဟူသော “သန္တိသုခ” လျှင် အဆုံးရှိ၏။

“ဝိပါကသတ္တိ” ၌ အကျိုးတရားတို့ကို ခွဲခြားပါက “ကုသိုလ်အကျိုး” ၊ “အကုသိုလ်အကျိုး” ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ “ကြိယာ” သည်ကား အကျိုးမရှိ။

“ကုသိုလ်” ဟူသော “ကောင်းကံ” ကို ပြုလုပ်လျှင်...

- ကုသလဝိပါက (၂၉) ဟူသော ကောင်းကျိုးများကို ရရှိပိုင်ဆိုင်နိုင်၏။

“အကုသိုလ်” ဟူသော “ဆိုးကံ” ကို ပြုလုပ်လျှင်...

- အကုသလဝိပါက (၇) ဟူသော အကျိုးဆိုးများ ကို ရရှိခံစားရ၏။

အကြောင်းကံကို ပြုသူတိုင်း အကျိုးကို ရရှိ၏။ သို့သော် အကျိုးတိုင်းကား မကောင်း။

အကျိုးကောင်းကို လိုချင်သူသည် တောင့်တ ဆုတောင်း နေရုံမျှ မရနိုင်။ “အကြောင်းကံ” ကောင်းကို ပြုလုပ်အားထုတ်မှာ ရနိုင်၏။

 အဆုံးအမ သြဝါဒစကား

ရှေးကကောင်းလို့ ခုကောင်းပါသည်၊
အခုကောင်း နောင်ကောင်းပါလိမ့်မည်။
ရှေးကဆိုးလို့ ခုဆိုးပါသည်၊
အခုဆိုး နောင်ဆိုးပါလိမ့်မည်။

ရှေးပညာရှိများ

 ကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုး ထက်သန်ဖွံ့ဖြိုးစေရန်...

“ကုသိုလ်ကံ”တစ်ခုကို ပြုလုပ်လျှင် ကုသိုလ်အကျိုးတို့ကို ရရှိခံစားရ၏။ ထိုအကျိုးသည်...

- ❖ ထက်သန်ဖွံ့ဖြိုးသော အကျိုး၊
- ❖ အားနည်းပိန်လှိသော အကျိုး ဟူ၍ နှစ်မျိုး ကွဲပြား၏။

ကွဲပြားခြင်း အကြောင်းရင်းမှာ... ထိုကုသိုလ်ကံကို ပြုလုပ်စဉ် အချိန်အခါ၌ အသိဉာဏ်ပါမှု ၊

မပါမှု တို့ကြောင့် ဖြစ်၏။

ကုသိုလ်ပြုစဉ် ကံကျိုးမြင်သိ ဉာဏ်ယှဉ်ဘိ “တိဟိတ်”ကုသိုလ်ခေါ်။

ကုသိုလ်ပြုစဉ် ကံကျိုးမြင်သိ ဉာဏ်မရှိ “ဒွိဟိတ်”ကုသိုလ်ခေါ်။

ရှေ့နောက်နှစ်ရပ် ကုသိုလ်ညှပ် “ဥက္ကဋ္ဌ”အမြတ်ခေါ်။

ရှေ့နောက်နှစ်တန် အကုခြံ ညွှဲဟန်“ဩမက”ခေါ်။

မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်

ဒွိဟိတ် ၊ တိဟိတ် ကုသိုလ်စိတ်တို့၌...

- ❖ ရှေ့ပုဗ္ဗစေတနာ အခိုက်တုန်းက ဖြစ်စေ၊ လှူပြီးနောက် အပရ စေတနာအခိုက်ဖြစ်စေ ၊
ကုသိုလ်စေတနာ ခြံရံနေလျှင် အကုသိုလ် မဖြစ်ဘဲ၊ ကုသိုလ်စိတ်တွေ ရှေ့နောက်ပါနေလျှင်
မြင့်မြတ်သော **“ဥက္ကဋ္ဌ”ကုသိုလ်** ဖြစ်၏။
- ❖ မလ္လမီ ရှေ့အဖို့နှင့် လှူပြီးနောက်အဖို့ **အကုသိုလ်များ ခြံရံနေလျှင် ညွှဲယှဉ်သော**
“ဩမက”ကုသိုလ် ဖြစ်နေ၏။

အကျဉ်းချုပ်မှာ...

- ပုဗ္ဗစေတနာ ၊ အပရစေတနာ ထက်သန်သော “တိဟိတ်ကုသိုလ်”သည်
 - **“တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်”** ဖြစ်၏။
- ပုဗ္ဗစေတနာဖြစ်စေ ၊ အပရစေတနာဖြစ်စေ တစ်ခုခုချို့တဲ့လျှင်ဖြစ်ဖြစ် ၊ နှစ်ခုစလုံး ချို့တဲ့လျှင်
ဖြစ်ဖြစ်
 - **“တိဟိတ်ဩမကကုသိုလ်”** ဖြစ်၏။

 “ဒွိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်” ၊ “ဒွိဟိတ်ဩမကကုသိုလ်” ဖြစ်ပုံကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်းပင် မှတ်ပါ။

စားသမျှ မစင် ထားသမျှ မသေခင် ၊
 ပြုသမျှ ကုသိုလ်အပင် ယခုကာလ ဘဝကောင်းတွင်
 စားလည်းစား ထားလည်းထား
 ပြုလည်းပြုကြမှ တော်မည်ထင်။

ဒီပဲယင်းဆရာတော်

လင်္ကာဆိုလိုရင်းမှာ...

စားလည်း စားကြပါ၊
 မသေခင် စားဖို့နဲ့ အမွေအနှစ် ပေးဖို့လည်း
 နောင်သံသရာအတွက် ကုသိုလ်ပဒေသာပင်ကိုလည်း စိုက်ပျိုးကြပါ...

ဟူ၍ တိုက်တွန်းလိုရင်း ဖြစ်၏။

အကုသလ ကုသလ၏ ကမ္မသကာ လက္ခဏာကို မြဲစွာဝမ်းတွင်း နှလုံးသွင်းလော့ ။
 မပျင်းကုသိုလ် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကား ကိုယ့်ကိုချစ်သူ မည်သောဟူ၏
 အယူမယွင်း ဆောက်တည်ခြင်းဖြင့် ကံရင်းမူလ ဝီရိယနှင့် ဉာဏထောက်ကူ
 ထိုသည့်သူမှ လူတွင်လူလွန် လွှားတံခွန်သို့ လူမွန်တစ်ယောက်
 တစ်ခေါ်လောက်အောင် ခါရောက်ချိန်ဆုံး တုမဲ့နှုန်း၍ ရွှေဘုန်းမော်ရမည်ကား။

မဃဒေဝလင်္ကာ

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ ဝိပါကပစ္စည်းဟောခြင်းသည်...

🌸 သာဝသေသ ဒေသနာ 🌸

“ပစ္စယနိဒ္ဒေသ”၌ “ဝိပါကနာမ်ခန္ဓာလေးပါး”တို့သည် အချင်းချင်း “ဝိပါကသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏ - ဟူ၍ ဟောထားသဖြင့် ကမ္မဇရုပ် ၊ စိတ္တဇရုပ်တို့ ကျန်နေခဲ့ကြ၏။ သို့သော် ဖြစ်စဉ် သဘောတရားကို လေ့လာကြည့်လျှင် “ပဋိသန္ဓေ ဝိပါကစိတ်”တို့သည် ကမ္မဇရုပ် ၊ စိတ္တဇရုပ် တို့ကို ဖြစ်စေကြ၏။

“ကမ္မပစ္စည်း”၌ ကမ္မဇရုပ် ၊ စိတ္တဇရုပ် တို့ကို ဟောတော်မူသကဲ့သို့ “ဝိပါကပစ္စည်း”၌လည်း ဟောတော်မူသင့်၏။ အဖွင့် အဋ္ဌကထာတို့၌လည်း ထိုရုပ်တရားတို့ကို ပါသင့်၏ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုကြ၏။

“ပညာဝါရ”၌ “ဝိပါကစိတ်”တို့သည် ပဋိသန္ဓေအခါ ကမ္မဇရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ပဝတ္တိအခါ စိတ္တဇရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့်...

- ဤ “ပစ္စယနိဒ္ဒေသ”၌ အကျဉ်းအားဖြင့် “ဝိပါကပစ္စည်း”ဟောခြင်းကို
 - 📌 “သာဝသေသ ဒေသနာ = အကြွင်းရှိသော ဒေသနာ”ဟူ၍ ခေါ်ပါသည်။
- “ပညာဝါရ”စသော ဝါရကြီးများ၌ အကျယ်အားဖြင့် ဟောခြင်းကို
 - 📌 “အနဝသေသ ဒေသနာ = အကြွင်းမဲ့ ဒေသနာ” ဟု ခေါ်ပါသည်။

အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော - ဝိပါကာဗျာကတော ဧကော
ခန္ဓော တိဏ္ဏန္တံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဠာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓော ဧကဿ ခန္ဓဿ
စိတ္တသမုဠာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒေ ခန္ဓော ဒွိန္တံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဠာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဝိပါက
ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္တံ ခန္ဓာနံ ကဋ္ဌတ္တာ စ ရူပါနံ
ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓော ဧကဿ ခန္ဓဿ ကဋ္ဌတ္တာ စ ရူပါနံ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။
ဒေ ခန္ဓော ဒွိန္တံ ခန္ဓာနံ ကဋ္ဌတ္တာ စ ရူပါနံ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။ ခန္ဓော ဝတ္ထုဿ ဝိပါကပစ္စယေန
ပစ္စယော။ (၁)

အာဟာရပစ္စယော

အာဟာရပစ္စယော = အာဟာရ + ပစ္စယော။

အာဟာရ = အာ + ဟာရ။

အာ = လွန်စွာ ၊

ဟာရ = ဆောင်ခြင်း။

“လွန်စွာဆောင်ခြင်း” ဟူသည်...

- “အာဟာရပစ္စည်းတရား”သည် မိမိ၏အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို အခွန်ရှည်စွာ ဆက်လက် တည်တံ့အောင် ထောက်ပံ့မှု “ဥပတ္တမ္ဘက” သဘောပင် ဖြစ်၏။
- ထို့ကြောင့် ဤအာဟာရပစ္စည်းကို အိမ်စသည်၌ မယိမ်းမယိုင် ခိုင်မြဲအောင် ထောက်ထားသည့် (ထောက်ကန်ထားသည့်) ‘ကျား’ ဟုခေါ်သော ထောက်တိုင်နှင့် တူ၏ (ကျားကန်ပေးခြင်းနှင့် တူ၏) ဟူ၍ ဥပမာပြုကြ၏။

ဤ“အာဟာရပစ္စည်း”၌ ရုပ်တရားအပေါင်းအား အခွန်ရှည်စွာ ဆက်လက်တည်တံ့ခိုင်မြဲအောင် ထောက်ပံ့ပေးမှု “ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ” မျိုးသာ ရှိသည်မဟုတ်၊ အချို့နေရာများ၌ ရုပ်တရားများကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းဟူသော “ဇနကသတ္တိ”လည်း ရှိ၏။

ထို့ကြောင့် “အာဟာရပစ္စယသတ္တိ” ဟူသည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် ရုပ်တရားတို့အား အရာဌာနအားလျော်စွာ “ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ” ၊ “ဇနကသတ္တိ” နှစ်မျိုးလုံး ပါဝင်၏။

🌸 အာဟာရ (၂) မျိုး 🌸

အာဟာရပစ္စည်း၌ “အာဟာရ”သည် ရုပ်နှင့်သက်ဆိုင်သော အာဟာရကိုသာ ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ နာမ်နှင့်သက်ဆိုင်သော အာဟာရကိုလည်း ဆိုလို၏။

- “**ရုပ်အာဟာရ**”သည် ရုပ်တရားများအားသာ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း ၊ ထောက်ပံ့ပေးခြင်းကို ကျေးဇူးပြု နိုင်၏။
- “**နာမ်အာဟာရ**”သည်ကား နာမ်တရားများအား သာမက အချို့ရုပ်တရားများအားလည်း ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း ၊ ထောက်ပံ့ပေးခြင်းကို ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။

ဩဇာ ၊ ဖဿ ၊ စေတနာ ၊ ဝိညာဉ် → တရားလေးပါးတို့သည် သတ္တဝါတို့၏ အဇ္ဈတ္တသန္တာန် (ခန္ဓာအစဉ်)မှာ လွန်စွာကျေးဇူးများသော တရားများဖြစ်၍ ထိုတရားလေးပါးတို့ကိုသာ “အာဟာရ”ဟူ၍ အမည်ပေးခြင်း ဖြစ်၏။

 ရုပ်အာဟာရ ကျေးဇူးပြုခြင်း

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
အဗျာ	အဗျာ
ကဗဠိကာရာဟာရဟူသော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်	ဩဇာ ကြင်သော စတုဇကာယရုပ်

 နာမ်အာဟာရ ကျေးဇူးပြုခြင်း

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	သင်္ချာ (၇)		အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
ဖဿ ၊ စေတနာ ၊ ဝိညာဏ်	ကု	ကု	ကု (၂၁) ၊ စေ (၃၈)
	ကု	ဗျာ	ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်။
ဖဿ ၊ စေတနာ ၊ ဝိညာဏ်	အကု	အကု	အကု (၁၂) ၊ စေ (၂၇)
	အကု	ဗျာ	အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်။
ဖဿ ၊ စေတနာ ၊ ဝိညာဏ်	ဗျာ	ဗျာ	ဝိ (၃၆) ၊ ကြိ (၂၀) ၊ စေ (၃၈) ၊ စိတ္တဇရုပ် ၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်။

🌸 ရုပ်အာဟာရ (၂) မျိုး 🌸

၁။ ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ = ဗဟိဒ္ဓဩဇာ။

➢ အစားအစာ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ် စသည်တို့၌ ပါရှိသောဩဇာ။

၂။ အဇ္ဈတ္တိကအာဟာရ = အဇ္ဈတ္တိကဩဇာ။

➢ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းရှိ ရုပ်တရားစု၌ ပါရှိသောဩဇာ။

🌀 ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ 🌀

“ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ”က ဖြစ်စေအပ်သောရုပ်ကို “အာဟာရသမုဋ္ဌာနိကရုပ်” (အာဟာရဇရုပ်)ဟု ခေါ်၏။ ဤ“ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ”သည် အာဟာရဇရုပ်များကိုသာ ဖြစ်စေရုံ ကျေးဇူးပြုသည်မဟုတ်၊ အခြား ကမ္မဇရုပ် ၊ စိတ္တဇရုပ်များကိုလည်း အခွန်ရှည်စွာ တည်တံ့ခိုင်မြဲစေရန် ထောက်ပံ့ပေးခြင်းဖြင့် လည်း ကျေးဇူးပြု၏။

❓ “ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ”သည် ဘယ်သို့သောရုပ်မျိုး ဖြစ်သနည်း။

အလုံးစုံသော သက်ရှိသက်မဲ့အရာတို့၌ ပါရှိသောရုပ်ဟူသမျှသည် “**တေဇောဓာတ်**”အပေါ်၌ မှီနေကြရ၏။ တေဇောဓာတ်လျှင် အသက်ရှိကြ၏။ တေဇောဓာတ်လျှင် အားကြီးသောမှီရာ ရှိကြ၏။ ရုပ်မှန်သမျှသည် တေဇောဓာတ် ခြယ်လှယ်သမျှကို ခံနေကြရ၏။ တေဇောဓာတ်လျှင် အုပ်ထိန်းစိုးရ ပစာနဖြစ်ကြ၏။

ယင်းတေဇောဓာတ်မှာ သြဇာကိုမှီမှ တည်တံ့နိုင်သဖြင့် သြဇာသည် တေဇောဓာတ်၏ မူလဖြစ် ၏။ ထို့ကြောင့် အနုစိတ်၍ လိုရင်းတရားအစစ်ကိုဟောရာ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်၌ သြဇာတစ်ပါးတည်း ကိုသာ အဓိကထား၍ ပစ္စည်းတစ်မျိုးခေါ်လောက်အောင် “ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း”ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

“တေဇာဓာတ်”ကိုမူ အတူဖြစ်ဖက်တရားမျိုးမှာသာ ပါဝင်၏။ “ဩဇာရုပ်”ဟူသော “ဥတုဇဩဇာ” ဖြစ်၏။ ထို“ဥတုဇဩဇာ”သည် ဥတုဇရုပ်၌ပါရှိသော “ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်”၌ဖြစ်သော ဩဇာဖြစ်၏။

“ရုပ်အာဟာရသတ္တိ” နှစ်မျိုးရှိရာတွင် -

- ❖ ပထမ၌ “ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ”က အာဟာရသမုဋ္ဌာန်က = အာဟာရဇရုပ် အား “ဇနကသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်မှုကိုသာ ရည်ရွယ်၏။ သို့သော် “ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ” သည် “ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်သောတရားများစွာ ကျန်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယသတ္တိကို ဆိုရ၏။
- ❖ ထိုဒုတိယ၌ “ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ”သည် “အခြားဩဇာ = အာဟာရက ဖြစ်စေအပ်သော အာဟာရဇရုပ်” အား၎င်း ၊ ကြွင်းသော ကမ္မဇရုပ် ၊ စိတ္တဇရုပ် ၊ ဥတုဇရုပ် → “တိဇရုပ်” အား၎င်း “ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ကြောင်းကို ပြ၏။

ဆိုလိုရင်းမှာ 🙌 “ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ”သည် အာဟာရဇရုပ်ကို ဖြစ်စေအောင် ကျေးဇူးပြုရုံ သာမကပဲ စတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ် (စတုဇရုပ်)တို့အားလည်း ထောက်ပံ့၏။

🌀 အဇ္ဈတ္တိကအာဟာရ 🌀

“ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ”သည် ရုပ်တရားတို့အား ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ “ဇနကသတ္တိ” ၊ “ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ”တို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ပင် “အဇ္ဈတ္တိကအာဟာရ”သည်လည်း ရုပ်တရားတို့အား “ဇနကသတ္တိ” ၊ “ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။

? “အဇ္ဈတ္တိကအာဟာရ”ဟူသည် အဘယ်သို့သော ရုပ်မျိုးဖြစ်သနည်း။

သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ ကမ္မဇရုပ် ၊ စိတ္တဇရုပ် ၊ ဥတုဇရုပ် ၊ အာဟာရဇရုပ်ဟူ၍ ရုပ်စုလေးမျိုး ရှိ၏။ ထိုရုပ်လေးမျိုးလုံး၌ ပါရှိသော ဩဇာဓာတ်များကို “အဇ္ဈတ္တိကအာဟာရ” ဟုခေါ်၏။ ထိုအာဟာရ သည် “အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ရုပ်”ကို “ဇနကသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည့်အပြင် အခြားတိဇရုပ် (ကမ္မဇ ၊ စိတ္တဇ ၊ ဥတုဇရုပ်)များကိုလည်း “ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

🌸 အာဟာရနှစ်မျိုး ကျေးဇူးပြုခြင်း 🌸

အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေရသောသတ္တဝါတို့အား အမိ၏ အာဟာရမပျံ့နှံ့မီ “တိဇရုပ်” (ကံ ၊ စိတ် ၊ ဥတု)များ၌ပါရှိသည့် “အဇ္ဈတ္တိကဩဇာ”က “ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

အလိုလို ကိုယ်ထင်ရှားဖြစ်ကြသော ဥပပတ်နတ်တို့အား ဖြစ်စေ နတ်ဩဇာကို မသုံးဆောင်ရမီအခါ တို့၌ ထို“တိဇရုပ်ဩဇာ”က “ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဆိုလိုသည်မှာ 🖐️ “ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ”၏ အထောက်အပံ့မရသေးသော အဇ္ဈတ္တိက “စတုသမုဋ္ဌာနိက ဩဇာ” သည် “ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ”ကိုသာ ဆောင်နိုင်၏။

🖐️ “ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ”၏ အထောက်အပံ့ကို ရသောအခါမှသာ “ဇနကသတ္တိ” (ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်း)ကို ဆောင်နိုင်၏ဟူ၍ မှတ်ရမည်။

ကမ္မဇရုပ်အားကြီးသော အချို့သောနတ် ၊ ဗြဟ္မာ ၊ ပြိတ္တာ ၊ ငရဲ သတ္တဝါတို့မှာ “ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ”နှင့် ကင်းရှုပ်ပင် (အစာမစားရပဲနှင့်ပင်) အဇ္ဈတ္တိကအာဟာရဖြင့် ကာလကြာမြင့်စွာ တည့်တံ့နိုင်သော ခန္ဓာကိုယ်ရှိကြ၏။

ထိုသတ္တဝါတို့သည် လူများ ၊ တိရစ္ဆာန်များကဲ့သို့ အစာအာဟာရကို မစားသုံးကြ။ ထိုသတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်များမှာ ကမ္မဇရုပ်အားကြီးသည့် ခန္ဓာကိုယ်များဖြစ်သောကြောင့် အဇ္ဈတ္တိကအာဟာရဖြင့်သာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကမ္ဘာများစွာတိုင်အောင် ဖြစ်စေပကတိရုပ်သွင်အတိုင်း တည်နေနိုင်ကြ၏။ ကံတရားတို့ ၏ အစွမ်းသတ္တိသည် ကြီးမား၏။

အနှစ်ချုပ်အားဖြင့်...

“ဗဟိဒ္ဓါဩဇာ”သည် ပါစကတေဇာဓာတ်က ချက်ပြီးသည့်အခါ ကမ္မဇရဏလေသည် တစ်ကိုယ်လုံးကို ဖြန့်လိုက်၍ “အဇ္ဈတ္တိကစတုဇဩဇာ”နှင့် သဘောချင်း ရောမိသောအခါမှ “ဇနကသတ္တိ”ဖြင့် အာဟာရဇရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။

“အာဟာရဇရုပ်”ဟူသည် သမတေဇာ ထက်သန်အားကောင်းသောရုပ်အပေါင်းဖြစ်၏။ ထိုရုပ်အပေါင်းမှတစ်ဆင့် “ဥတုဇရုပ်”ကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုရုပ်သည် “ဩဇာပစ္စယဥတုဇ”တည်း။ ထို “ဗဟိဒ္ဓါဩဇာ” သည် အခြား“အဇ္ဈတ္တိကဩဇာ”က ဖြစ်စေအပ်သော အလုံးစုံသော “စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်” အပေါင်းအား “ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

“အဇ္ဈတ္တိကစတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာ”သည် ဗဟိဒ္ဓါဩဇာ၏ အထောက်အပံ့ကို ရသောအခါ စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်အပေါင်းအား “ဇနကသတ္တိ”ဖြင့်၎င်း၊ ယင်း ဗဟိဒ္ဓါဩဇာ၏ အထောက်အပံ့ကို မရပါမူ “ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ”ဖြင့်၎င်း ကျေးဇူးပြု၏။

 နာမ်အာဟာရ

“အာဟာရ”သည် မိမိနှင့်အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့အား အခွန်ရှည်စွာ ဆက်လက်တည်တံ့အောင် လွန်စွာထောက်ပံ့ခြင်း အဓိပ္ပါယ်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “အာဟာရ”၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အစာအာဟာရ၌ရှိသော ဩဇာဓာတ်ကိုသာ ယူရမည်မဟုတ်ပါ။

ရုပ်တရားတို့၌ရှိသော အဇ္ဈတ္တိ၊ ဗဟိဒ္ဓါ ဩဇာတို့သည် အတူဖြစ်ဖက် ရုပ်တရားတို့အား အခွန်ရှည်စွာ ဆက်လက်တည်တံ့အောင် လွန်စွာထောက်ပံ့ကျေးဇူးပြုသည့်နည်းတူ ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်ဟူသော နာမ်အာဟာရတရားသုံးပါးတို့သည်လည်း အတူဖြစ်ဖက် နာမ်တရားတို့အား၎င်း၊ နာမ် (စိတ်) ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား၎င်း အခွန်ရှည်စွာ ဆက်လက်တည်တံ့နေအောင် ထောက်ပံ့ကျေးဇူးပြုကြ၏။

- “ဖဿ”ဟူသော နာမ်အာဟာရကို “ဖဿာဟာရ” ဟု၎င်း ၊
- “စေတနာ”ဟူသော နာမ်အာဟာရကို “စေတနာဟာရ” (ဝါ) “မနောသဉ္ဇေတနာ” ဟု၎င်း ၊
- “ဝိညာဉ်”ဟူသော နာမ်အာဟာရကို “ဝိညာဏာဟာရ” ဟု၎င်း ခေါ်ကြ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် “ဖဿ” နှင့် “စေတနာ” တို့သည် စေတသိက်တရားများ ဖြစ်ကြပြီး ၊ စိတ် (စုတ)ပါးလုံး၌ ယှဉ်၍ ဖြစ်ကြ၏။ “ဝိညာဏ်”ဟူသော စိတ် (စုတ)ပါးကို ဆိုလို၏။

- “ဖဿ”သည် အာရုံကို တွေ့ထိခြင်းသဘောဖြစ်၍ “ဖဿာဟာရ” သည် အာရုံတို့၌ ကောင်းသောအရသာ ၊ မကောင်းသော အရသာ ၊ သာမန်အရသာ တို့ကို ထုတ်ယူတွေ့ထိ ပေးလျက် အတူဖြစ်ဖက် နာမ်တရားတို့သို့ လွန်စွာပို့ဆောင်တတ်၏။
- “စေတနာ”သည် အတူဖြစ်ဖက် နာမ်တရားတို့ကို ဆိုင်ရာကိစ္စ၌ ဆောင်ရွက်ကြဖို့ရာ စေ့ဆော်တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခြင်းသဘောဖြစ်၍ “စေတနာဟာရ”သည် ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ တို့၌ လုံ့လကို ဖြစ်စေလျက် အတူဖြစ်ဖက်နာမ်တရားတို့ကို ပြင်းစွာ ဆောင်တတ် ၏။
- “ဝိညာဉ်”သည် အာရုံကို သိခြင်းသဘောဖြင့် ရှေ့သွားသဖွယ်ဖြစ်၍ ပြဇာန်းခြင်းကိစ္စကို ဆောင်ရွက်လျက် အတူဖြစ်ဖက် နာမ်တရားတို့ကို လွန်စွာဆောင်တတ်၏။ မြဲမြံစွာ ဖြစ်စေ တတ်၏။ အခွန်ရှည်စွာ ဆက်လက်တည်တံ့စေတတ်၏။

ဤအာဟာရသုံးပါးတို့သည် မိမိတို့၏သတ္တိဖြင့် အတူဖြစ်ဖက် နာမ်တရားတို့ကို ဆောင်သည် ရှိသော် အတူဖြစ်ဖက်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ၊ ကမ္မဇရုပ်တရားတို့ကိုလည်း လွန်စွာ ထောက်ပံ့ဆောင်သည် သာ ဖြစ်၏။

🌸 ကျေးဇူးပြုခြင်း 🌸

“ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်” → နာမ်အာဟာရသုံးပါးတို့သည် အခါခပ်သိမ်း အတူတကွ တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်လေ့ရှိကြသောကြောင့် အချင်းချင်းအားလည်း “အာဟာရသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူး ပြုကြ၏။ ထို့ကြောင့်...

“ဖဿ”သည် “ပစ္စည်း”ဖြစ်ခိုက် “စေတနာ နှင့် ဝိညာဉ်” တို့သည် “ပစ္စယုပ္ပန်” ဖြစ်ကြ၏။

“စေတနာ”သည် “ပစ္စည်း”ဖြစ်ခိုက် “ဖဿ နှင့် ဝိညာဉ်”တို့သည် “ပစ္စယုပ္ပန်” ဖြစ်ကြ၏။

“ဝိညာဉ်” သည် “ပစ္စည်း”ဖြစ်ခိုက် “ဖဿ နှင့် စေတနာ” တို့သည် “ပစ္စယုပ္ပန်” ဖြစ်ကြ၏။

ဥပမာအားဖြင့် အာရုံခြောက်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကြောင့် လောဘမူစိတ် တစ်ခုခု ၊ အတူ ဖြစ်ဖက် စေတသိက်များ ၊ စိတ္တဇရုပ်များ တပြိုင်နက်ဖြစ်ကြသောအခါ ...

- “ဖဿ”သည် “ပစ္စည်း” ဖြစ်လျှင် လောဘမူစိတ် ၊ “ဖဿ”မှ အခြားသော အတူဖြစ်ဖက် စေတသိက်များ၊ စိတ္တဇရုပ်များသည် “ပစ္စယုပ္ပန်” ဖြစ်ကြ၏။
- “စေတနာ”သည် “ပစ္စည်း”ဖြစ်လျှင် လောဘမူစိတ် ၊ “စေတနာ”မှ အခြားသော အတူဖြစ်ဖက် စေတသိက်များ ၊ စိတ္တဇရုပ်များသည် “ပစ္စယုပ္ပန်” ဖြစ်ကြ၏။

“လောဘမူစိတ်”သည် “ပစ္စည်း”ဖြစ်လျှင် ထိုစိတ်နှင့် ယှဉ်သော ဖဿ ၊ စေတနာ အပါအဝင် အတူဖြစ်ဖက် စေတသိက်များ ၊ စိတ္တဇရုပ်များသည် “ပစ္စယုပ္ပန်” ဖြစ်ကြ၏။ အခြားသောစိတ်များ ဖြစ်ရာ၌လည်း နည်းတူမှတ်ပါ။

ပဋိသန္ဓေနေသောအခါ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်အတူ ဖြစ်ဖက်စေတသိက်များ ၊ ကမ္မဇရုပ်များ ဖြစ်ကြရာ၌လည်း နည်းတူမှတ်ပါ။

 ကာလ ၊ ဌာန ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် အာဟာရသတ္တိ

“အာဟာရသတ္တိ”တို့သည်...

- ကာလအားဖြင့် “ပစ္စယုပ္ပန်”အဖြစ်၌ ကျေးဇူးပြုကြ၏။
- “နာမ်အာဟာရ”သည် အသညသတ်ဘုံမှတစ်ပါး အခြားဘုံ (၃၀) တို့၌ ကျေးဇူးပြုကြ၏။
“ရုပ်အာဟာရ”သည် ရူပ ၊ အရူပဘုံတို့၌ ဗဟိဒ္ဓအာဟာရစားသုံးမှုမရှိသဖြင့် ကာမ (၁၁) ဘုံ၌သာ ကျေးဇူးပြု၏။
- ပုဂ္ဂိုလ် (၁၂) ယောက်လုံးတို့၌ ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။

 သုတ္တန်နည်း (ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း) နာမ်အာဟာရတို့သည် ကျေးဇူးပြုခြင်း

- ❖ “ဖဿာဟာရ”သည် ဝေဒနာ ၊ တဏှာ ၊ ဥပါဒါန် ၊ ကမ္မဘဝတရားများကို ကျေးဇူးပြု၏။ သတ္တဝါတို့သည် ထိခိုက်တွေ့ထိလာသော အာရုံ၏အရသာကို “ဖဿ”ဖြင့် ခံယူတွေ့ထိပေး၍ ၊ “ဝေဒနာ”ဖြင့် ခံစားပြီး ၊ “တဏှာ ၊ ဥပါဒါန်”တို့ ထက်သန်အားကောင်း၍ ဝဋ်သုံးပါးတို့မှ မလွတ်နိုင်ဘဲ ရှိနေကြ၏။
“ဖဿာဟာရ”မဖြစ်ခဲ့ပါမူ “ဝေဒနာ”သည် ခံစားမှုမရှိ၍ “တဏှာ ၊ ဥပါဒါန်”တို့ မဖြစ်ပေါ်ကြ သဖြင့် “ကမ္မဘဝ”မဖြစ်။ “ကမ္မဘဝ”မဖြစ်လျှင် “ဝိပါကဝဋ်” ၊ “ကိလေသဝဋ်”တို့ မဖြစ်ကြ။
- ❖ “စေတနာဟာရ”သည် ကာမ ၊ ရူပ ၊ အရူပ ဟူသော ဥပပတ္တိဘဝကို ကျေးဇူးပြု၏။ “စေတနာဟာရ” မရှိလျှင် ဘဝသုံးပါး မဖြစ်။
စေတနာဟာရ ၊ သင်္ခါရ ၊ ကမ္မဘဝ ၊ ကမ္မဝဋ် တို့သည် အဓိပ္ပါယ်တူကြ၏။
- ❖ “ဝိညာဏာဟာရ”သည် “နာမ်ရုပ် ၊ သဗ္ဗာယတန” တို့ကို ကျေးဇူးပြု၏။ “ဝိညာဉ်”မဖြစ်လျှင် “နာမ်ရုပ် ၊ သဗ္ဗာယတန” တို့ မဖြစ်။

နာမ်အာဟာရသုံးပါးတို့ကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတို့သည် မပြတ်ဖြစ်ကြ၏။

🌸 အသက်ကို ဉာဏ်စောင့် 🌸

“အသက်ကို ဉာဏ်စောင့် ၊ ဥစ္စာကို ကံစောင့်”

မိမိခန္ဓာကိုယ်အတွင်း၌ “ရုပ်ဇီဝိတ = ရုပ်သက်” ၊ “နာမ်ဇီဝိတ = နာမ်သက်” တို့ကို ရှည်ကြာစွာ ရှင်သန် နေနိုင်အောင် သတိဉာဏ်တို့ဖြင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရ၏။

ရုပ်တရားတို့သည် ကံ ၊ စိတ် ၊ ဥတု ၊ အာဟာရ အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ရှင်သန်ရသဖြင့် ကံကို ကောင်းအောင် ပြုပြင်ပေးမှု ၊ စိတ်အပူများကို မယူဘဲ စိတ်အေးချမ်းအောင် နေထိုင်မှု ၊ ဥတုရာသီ နှင့် မျှတအောင် နေထိုင်မှု ၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်အောင် အစာအာဟာရကို စားသုံးမှုတို့ဖြင့် ရုပ်ခန္ဓာ ကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်ရမည်။

နာမ်တရားတို့သည် နာမ်အာဟာရတရားသုံးပါးတို့၌ မှီ၍ အသက်ရှင်သန်ရသဖြင့် အတူဖြစ်ဖက် နာမ်ခန္ဓာအား စိတ်ပူလောင်ဆင်းရဲမှုများကိုဖြစ်သော ကာမဂုဏ်အာရုံများကို ရှောင်၍ စိတ်အေးချမ်းမှုကို ရရှိစေနိုင်သော သမထ ၊ ဝိပဿနာတရားများကို မပြတ်ကျင့်ကြံအားထုတ်သဖြင့် နာမ်ခန္ဓာကို ပြုပြင် စောင့်ရှောက်ပေးရမည်။

ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်အား ရုပ်အစားအစာကိုသာ ကျွေးပြီး ၊ နာမ်စာကို မကျွေးခဲ့လျှင် ရုပ်ရေအဆင်း လှပတင့်တယ်သော်လည်း အသိဉာဏ် မရှိ ၊ စိတ်ဓာတ်အောက်တန်းကျနေဖြင့် အများက ချစ်ခင် ကြည်ညိုလေးစားမှု မရှိနိုင်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို အသားသာတိုးပြီး အသိဉာဏ်မတိုးသဖြင့် ဝက်မျိုးနှင့် တူ၏ ဟူ၍ ပညာရှိများက မိန့်ကြသည်။

ရုပ်ရေအဆင်း တင့်တယ်လှပဖို့ လိုအပ်သကဲ့သို့ အသိဉာဏ်ပြည့်ဝပြီး စိတ်ကောင်းရှိဖို့လည်း လိုအပ်၏။ စိတ်ကောင်းရှိဖို့အတွက် နာမ်စာကိုလည်း ကျွေးရမည်။ နာမ်စာတို့တွင် နှစ်သက်မြတ်နိုးစရာ၊ ပျော်စရာ အာရုံငါးဖြာ ကာမဂုဏ်စာတို့သည် ခဏတာ စိတ်ပျော်ရုံမျှသာ

ဖြစ်စေ၏။ ထိုအစာတို့သည် အလိုသာသာကို မပြေနိုင်သဖြင့် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ကို ပူလောင်စေ ၊
ပျက်စီးစေသောကြောင့် အဆိပ်နှင့်တူ ၏။

သမထ ၊ ဝိပဿနာ ဓမ္မအာရုံအစာတို့သည်ကား စိတ်နှလုံးသားကို အေးချမ်းမှုပေး၍
အသိဉာဏ် ကို ပြည့်ဝစေကြ၏။ သုဂတိဘဝတို့ကို ဖြစ်စေ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်အောင်
ကျေးဇူးပြုနိုင်ကြ၏။

ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကို ရှင်သန်နိုင်ရေးအတွက် ရုပ်အာဟာရအစာကို နေ့စဉ်စားသုံးရသကဲ့သို့ နာမ်ခန္ဓာ
ကို ရှင်သန်၍ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် ကျေးဇူးပြုနိုင်သော နာမ်အာဟာရ သမထ ၊ ဝိပဿနာ
ဓမ္မအာရုံစာတို့ကို လည်း နေ့စဉ် နေ့စဉ်ဘဝတစ်လျောက်လုံး အသိဉာဏ်တို့ဖြင့် မပြတ်စားသုံး
ကျင့်သုံးသင့်၏။

 အာဟာရအတွက် သုံးဆောင်မှု ရည်ရွယ်ချက်များ

ရုပ်အာဟာရ ၊ နာမ်အာဟာရတို့ကို သုံးဆောင်မှီဝဲနေသူတို့သည် မိမိအသက်အရွယ် ၊ အလုပ်
အကိုင် ၊ အသိဉာဏ်ဆင်ခြင်မှုတို့အားလျော်စွာ ရည်ရွယ်ချက်အမျိုးမျိုး ကွဲပြားကြ၏။

လူငယ်လူရွယ်တို့သည် ပျော်ပါးဖို့၊ ကစားဖို့ အတွက် သုံးဆောင်ကြ၏။ အလှမောင် ၊ အလှမယ်
တို့သည် ပြည့်ဖြိုးလှပဖို့ ၊ ပျော်မြူးဖို့အတွက် သုံးဆောင်ကြ၏။ လက်ဝှေ့သမား ၊ အားကစားသမား ၊
ကာယအလုပ်သမား ၊ ဉာဏအလုပ်သမားတို့သည် ခွန်အားဗလရှိဖို့ ၊ ကျန်းမာသန်စွမ်းဖို့အတွက်
သုံးဆောင်ကြ၏။ ယောဂီသူတော်ကောင်းတို့သည်ကား ဆာလောင်မှုကို ပယ်ဖျောက်၍ အသက်ရှင်
တည်နေလျှက် အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်ကြံအားထုတ်ဖို့အတွက် သုံးဆောင်ကြ၏။

အစာအာဟာရအတွက်သာ ရည်ရွယ်၍ အသက်ရှင်သန်နေသူတို့အား ထိုအစာအာဟာရတို့က
အပူကိလေသာများကို တိုးပွားစေပြီး ၊ ဒုစရိုက်များကို ပြုလုပ်ကြသဖြင့် ဒုဂ္ဂတိဘုံဘဝသို့သာ
ဆောင်ရွက်ပေးကြ၏။

အသက်ရှင်သန်ဖို့အတွက် ရည်ရွယ်၍ အစာအာဟာရကို စားနေသူတို့အား ထိုအစာအာဟာရ တို့က အပူကိလေသာများကို နည်းပါးစေပြီး၊ အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်ကြံပွားများနိုင်ကြသဖြင့် သုဂတိ ဘုံဘဝ ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးကြ၏။

 အဆုံးအမ ဩဝါဒစကား

အကြိုက်ရယ် ၊ အသင့်ရယ် နှစ်မျိုးရှိတယ်။

အကြိုက်သည် ရုပ်ကြိုက် ၊ စိတ်ကြိုက် နှစ်မျိုးရှိပြန်တယ်။

ရုပ်သည် အပူကို ကြိုက်တယ် ၊ စိတ်ကတော့ အအေးကို ကြိုက်တယ်။

ထိုအကြိုက်နှစ်မျိုးအနက် စိတ်ကြိုက်ကိုသာ မလိုက်ရဘူး ၊ စိတ်ကိုချည်း လိုက်မိရင် ရောဂါရတတ်တယ်။

ရုပ်ကြိုက်ကို လိုက်မှ ကျန်းမာမယ်။

ရုပ်ကြိုက်ကို လိုက်ရပေမယ့် သင့်မသင့် ၊ တော်မတော် ရွေးချယ်တတ်သော အသိဉာဏ်ရှိဖို့ လိုတယ်။ အသိဉာဏ်ရှိမှ စားသင့် ၊ မစားသင့်ဆိုတာကို သိနိုင်တယ်။ လုပ်သင့် မလုပ်သင့် ၊ ပြောသင့် မပြောသင့် ၊ တွေးသင့် မတွေးသင့်ဆိုတာကိုလည်း သိနိုင်တယ်။

ယင်းသို့ သိနားလည်နေလျှင် စားသင့်မှ စားမယ်။ သွားသင့်မှ သွားမယ်။ လုပ်သင့်မှ လုပ်မယ်။ ပြောသင့်မှ ပြောမယ်။ တွေးသင့်မှ တွေးမယ်။ ယင်းသို့ အပြစ်ကင်းစွာ ပြုလုပ်နိုင်လျှင် လောကအကျိုး ဓမ္မအကျိုးများကို ကောင်းစွာစွမ်းဆောင်နိုင်မယ်။ ဒီလိုစွမ်းဆောင်နိုင်မှသာ လူတော်လူကောင်းလို့ ခေါ်ရမယ်။

ပဏ္ဍိတာရာမ ဆရာတော်

ရူပါရူပါနံ ဥပတ္တမ္မကဋ္ဌေန ဥပကာရကာ စတ္တာရော အာဟာရာ အာဟာရပစ္စယော။

(ပဉ္စပကာရဏအဋ္ဌကထာ ၊ ၃၅၀)

ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အထောက်အပံ့ပေးသောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုသော အကြောင်းတရားလေးပါး သည် “အာဟာရပစ္စည်း”ဖြစ်၏။

- > သြဇာအာဟာရကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်ကို တိုက်ရိုက် ကျေးဇူးပြု၏။
- > ကံ ၊ စိတ် ၊ ဥတု ကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်များကို ကူညီထောက်ပံ့၏။ ထောက်ပံ့မှုဟူသည် ပြုလဲမသွားအောင် ရပ်တည်နိုင်အောင် ထောက်ပံ့ပေးမှုကို ဆိုလို၏။
- > ရုပ်အာဟာရသည် ရှိနေသည့်အခိုက်သာ ထောက်ပံ့ခြင်း ဖြစ်၏။ (အတ္ထိသတ္တိ)
- > သြဇာရုပ်သည် ကျန်သောရုပ်တို့အား အာဟာရသတ္တိ ၊ အတ္ထိသတ္တိ ၊ အဝိဂတသတ္တိ (၃) မျိုးတို့ ဖြင့်သာ ကျေးဇူးပြုသည်။

“ဖဿ ၊ စေတနာ ၊ ဝိညာဉ်” နာမ်အာဟာရ (၃) ပါးတို့သည် အခြားနာမ်တရားတို့၏ စွမ်းဆောင်မှုထက် လွန်ကဲသောစွမ်းဆောင်မှုရှိသောကြောင့် “အာဟာရ”မည်ကြ၏။

သဗ္ဗေသတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ = သတ္တဝါမှန်သမျှတို့သည် အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် တည်ရှိနေ ကြ၏ဟူ၍ယူလျှင် ပိုကောင်း၏။

“အာဟာရ = အစာ”ဟူ၍ယူလျှင် ငရဲသားတွေ၏ အစာအာဟာရသည် ကိုယ့်တံတွေးကို မျိုချခြင်း ဖြစ်၏။ ဗြဟ္မာများ၏ အစာအာဟာရသည် ပီတိဘက္ခာ = ဈာန်ပီတိ ဖြစ်၏။

- > အစာစားသော သတ္တဝါများအတွက် အစာသည် အာဟာရ
- > အစာမစားသော သတ္တဝါများအတွက် အကြောင်းတရားသည် အာဟာရ

သတ္တဝါအားလုံးတို့သည် အကြောင်းတို့ကြောင့် တည်ရှိနေကြ၏ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ယူဆလျှင် အားလုံးကို ခြုံငုံမိ၏။

🌸 အာဟာရလေးပါးတို့နှင့် ဥပမာများ 🌸

ရဟန်းတို့ ဖြစ်ပြီး သတ္တဝါတို့အား တည်တံ့ခြင်းငှါ ၊ ဖြစ်ဆဲသတ္တဝါတို့အား ထောက်ပံ့ခြင်းငှါ ၎င်း ဆောင်တတ်သော အာဟာရတို့သည်...

- ❖ ကဗဠိကာရအာဟာရ
- ❖ ဖဿအာဟာရ
- ❖ မနောသဉ္ဇေတနာ အာဟာရ
- ❖ ဝိညာဏအာဟာရ ဟူ၍ လေးပါးရှိ၏။

🌀 ရဟန်းတို့ “ကဗဠိကာရအာဟာရ”ကို မည်သို့မှတ်အပ်သနည်းဆိုလျှင်...

ရိက္ခာအနည်းငယ်ဖြင့် ကန္တာရခရီးကို ဖြတ်သန်းသွားလာသော မိသားစုသုံးယောက်တို့သည် လမ်းခရီး၌ ရိက္ခာပြတ်သောအခါ ခရီးပင်ပမ်း၍ သေသွားသော ချစ်လှစွာသော သားငယ်လေး၏ အသားကိုစားပြီး ထိုကန္တာရခရီးကို လွန်မြောက်ကြ၏။

ယင်းသို့ ကန္တာရခရီးကို လွန်မြောက်ကြရာ၌ ထိုဇနီးမောင်နှံတို့ သားငယ်လေး၏ အသားကို ကြေကွဲဝမ်းနည်းစွာ စားရခြင်းသည် ပျော်ပါးဖို့မဟုတ် ၊ ကန္တာရခရီးမှ လွန်မြောက်ဖို့သာ ဖြစ်၏။ ကဗဠိကာရ အာဟာရကို စားသုံးသောအခါ သားငယ်လေး၏အသားကဲ့သို့ သဘောထားအပ်၏။

ရဟန်းတို့ အစာစားသောအခါ၌ ပျော်ပါးဖို့ စားခြင်းမဟုတ် ၊ မာန်မာနတွေ တက်ဖို့ ၊ ခွန်အား ဗလတွေတိုးဖို့ ၊ အသားအရေလှပတင့်တယ်ဖို့ စားခြင်းလည်းမဟုတ်။ ဤခန္ဓာကိုယ်ကြီး တည်တံ့ပြီး အကျင့်မြတ်တွေကို ကျင့်နိုင်ဖို့အတွက် စားခြင်းဖြစ်၏ဟူ၍ ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ စား၏မည်။

ကဗဠိကာရအာဟာရကို ဉာဏ်ဖြင့်ပိုင်းခြား၍ သိမြင်လျှင် အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ်တရားတို့၌ ဖြစ်သောတဏှာကို ပိုင်းခြားသိ၏။ (တဏှာကို ဖယ်ရှားနိုင်၏)။ (မသိလျှင် မဖယ်ရှားနိုင်)။

တဏှာတို့တွင် ရသတဏှာသည် မပယ်နိုင်လျှင် အဆိုးဆုံးဖြစ်၏။ အစားအစာကြောင့် သတ္တဝါ တို့သည် သေဆုံးကြရ၏။

ယင်းကဗဠိကာရအာဟာရကို ဉာဏ်ဖြင့်ပိုင်းခြားသိမြင်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အား ကာမဘုံသို့ လာရောက်ကြောင်းဖြစ်သော သံယောဇဉ် မရှိတော့ပေ။

ကာမဂုဏ = ကာမ + ဂုဏ။

ကာမ = နှစ်စရာ အာရုံများ။

ဂုဏ = အနှောင်အဖွဲ့။

နှစ်သက်စရာ အာရုံများသည် စိတ်ကိုနှောင်ဖွဲ့ထား၏။ ထို့ကြောင့် ဖြုတ်ဖို့ ၊ ဖြုတ်ဖို့ ခက်၏။

🌀 ရဟန်းတို့... “ဖဿအာဟာရ”ကို အဘယ်သို့ မှတ်အပ်သနည်းဆိုလျှင်...

အရေခွံခွါထားသောနွားသည် နံရံ ၊ သစ်ပင်စသည်ကို တစ်စုံတစ်ခုသောအရပ်ကို မှီပြီးနေသော အခါ ထိုအရပ်၌ရှိသော ခြင်္သင်စသော သတ္တဝါတို့သည် ထိုနွားကို ကိုက်ခဲကြ၏။ (ဒုက္ခဝေဒနာများကို ပြင်းထန်စွာခံစားရ၏။)

“ဖဿအာဟာရ”ကို အရေခွံခွါထားသောနွားကဲ့သို့ မှတ်သားအပ်၏။

“ဖဿအာဟာရ”ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိမြင်လျှင် ဝေဒနာသုံးပါးကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏။

(ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ)

“ဖဿ”ကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ရှုလျှင် ဝေဒနာသုံးပါးတို့၏ သဘာဝတွေကို ပိုင်နိုင်စွာ သိ၏။ ဝေဒနာသုံးပါးတို့၏ သဘာဝတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် သေချာသိပြီဆိုလျှင် (ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ) ဝေဒနာ ကြောင့် တဏှာ မဖြစ်တော့ပေ။

ဝေဒနာသုံးပါးတို့၏ သဘာဝများကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားသိမြင်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အား တစ်စုံ တစ်ရာ ပြုဖွယ်ကိစ္စမရှိတော့ပြီဟူ၍ ငါဘုရားဟောကြားတော်မူ၏။

“ဖဿ”ကို ဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်လျှင် “ဝေဒနာ”တို့၏ သဘာဝကို သေချာသိ၏။ “ဝေဒနာ”များကို ဉာဏ်ဖြင့် သိသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် “တဏှာ” မဖြစ်။ “တဏှာ”ကုန်ဆုံး ချုပ်ငြိမ်းသွားလျှင် ဘာမှ လုပ်စရာ မရှိတော့ပါ။ ထို့ကြောင့် “ဖဿအာဟာရ”ကို ဟော၏။

 ရဟန်းတို့... “မနောသဉ္စေတနာဟာရ”ကို အဘယ်သို့ မှတ်အပ်သနည်းဆိုလျှင်...

ချမ်းသာစွာ အသက်ရှည်လိုသော လူတစ်ယောက်ကို အားကောင်းသော ရန်သူများက လက်ခုပ် တစ်ဖောင်မျှနက်သော မီးကျိုးတွင်းထဲသို့ ဆွဲချ၏ (တွန်းချ၏)။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား မီးကျိုးတွင်းမှ ဝေးလို လွတ်လိုသော စိတ်တောင့်တမှုသည် ဖြစ်၏။

“မနောသဉ္စေတနာဟာရ”ကို မီးကျိုးတွင်းကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

“စေတနာ”ဟူသော ကံတရားက စီမံပေးလိုက်သော ဘဝတစ်ခုသည် မီးကျိုးတွင်းထဲကို ဆွဲချ (တွန်းချ)ခြင်းနှင့် တူပါ၏။ ဘဝသည် ပူလောင်နေရ၏။ မွေးလာသဖြင့် တစ်ဖြည်းဖြည်း အသက်ကြီး အိုလာ၏။ ရောဂါဝေဒနာတွေ အမျိုး မျိုးဖြစ်၍ နာကျင်လာ၏။ အိုရင်း နာကာ နောက်ဆုံးသေရ၏။ မသေမီ ကြားကာလမှာ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးရခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲ ဖြစ်ရခြင်း၊ စိတ်ပူ လောင်မှုများ ပြင်းထန်သဖြင့် မူးမေ့ရခြင်း ပြဿနာမျိုးစုံလည်း ကြုံတွေ့ရ၏။

ထို“မနောသဉ္စေတနာဟာရ”ကို ဉာဏ်ဖြင့်ပိုင်းခြားသိပြီးဆိုလျှင် တဏှာသုံးပါးကို ပိုင်းခြားသိ၍ ဖယ်ရှားနိုင်၏။ ယင်းသို့သိပြီး ဖယ်ရှားနိုင်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် တစ်စုံတစ်ရာပြုဖွယ်ကိစ္စ မရှိတော့ ပြီဟူ၍ ငါဘုရား ဟောကြားတော်မူ၏။

❁ ရဟန်းတို့... “ဝိညာဏအာဟာရ”ကို အဘယ်သို့မှတ်အပ်သနည်းဆိုလျှင်...

လူဆိုးလူမိုက် ရာဇဝတ်သားတစ်ယောက်ကို ဘုရင်က တရားရုံး၌ နံနက်တစ်ကြိမ် ၊ နေ့လည် တစ်ကြိမ် ၊ ညတစ်ကြိမ် လှုံဖြင့် အချက်တစ်ရာစီထိုးဖို့ အမိန့်ချ၏။ ထိုအမိန့်အတိုင်း ပြုလုပ်ကြလျှင် ထိုရာဇဝတ်သားအား ပြင်းထန်စွာဆင်းရဲကို ခံစားရ၏။

“ဝိညာဏအာဟာရ”ကို လှုံဖြင့်ထိုးခံရခြင်းကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

“ဝိညာဉ်”ဟူသည် “ပဋိသန္ဓေစိတ်”ကို ဆိုလို၏။ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ = ပဋိသန္ဓေစိတ် ကြောင့် နာမရူပံတရားတွေ ဖြစ်လာ၏။

မွေးလာရင် ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း၏ ဆင်းရဲဒုက္ခသည် လွန်စွာပြင်းထန်၏။ လောကကြီး၌ ကြုံတွေ့ခံစား ရသောဒုက္ခများသည် မွေးလာ၍ ဖြစ်၏။ မွေးလာသဖြင့် အသက်ကြီး အိုလာခြင်း ၊ ရောဂါမျိုးစုံ ဖြစ်ရ ခြင်း၊ သေခြင်း တို့ ဖြစ်ကြရ၏။ မသေမီ စိုးရိမ်ပူဆွေးငိုကြွေးခြင်းများ ၊ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး၏ နာကျင် ကိုက်ခဲခြင်းများ ၊ စိတ်မချမ်းသာခြင်းများ ၊ ဒေါသဖြင့် ရှက်ပြီး အလွန်ပူလောင်ခြင်းများလည်း ဖြစ်ကြ ရ၏။ ထို “ဝိညာဏအာဟာရ”ကို ဉာဏ်ဖြင့်ပိုင်းခြားသိလျှင် နာမရူပံကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ နာမရူပံကို ပိုင်းခြားသိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အား တစ်စုံတစ်ရာပြုဖွယ်ကိစ္စမရှိတော့ပြီဟူ၍ ငါဘုရား ဟောကြား တော်မူ၏။

ပုတ္တမံသုပမသုတ် (သံ ၁၁၂၂) နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်

ဤသုတ်ဟောစဉ်နှင့် အဘိဓမ္မာ တူ၏။

- “**ဖဿ** ၊ **စေတနာ** ၊ **ဝိညာဉ်**” ဟူသော နာမ်အာဟာရပစ္စည်းတို့က... စိတ် ၊ စေတသိက် ၊ စိတ္တဇရုပ် “ပစ္စယုပ္ပန်တရား”တို့အား အာဟာရသတ္တိ ၊
- “**ဖဿ**”က သဟဇာတသတ္တိ ၊ အညမညသတ္တိ ၊ နိဿယသတ္တိ ၊ သမ္ပယုတ္တသတ္တိ ၊
- “**စေတနာ**”က ကမ္မသတ္တိ ၊
- “**ဝိညာဉ်**”က အဓိပတိသတ္တိ ၊ ဣန္ဒြိယသတ္တိ၊ ထိုတရားတို့ရှိခိုက်သာ ကျေးဇူးပြုသဖြင့် အတ္တိသတ္တိ ၊ မကင်းကွာမီ အချိန်၌သာ ကျေးဇူးပြုသဖြင့် အဝိဂတသတ္တိ တို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

အဆုံးအမ သြဝါဒ

နိဗ္ဗာန်ကို လိုချင်လျှင် ခန္ဓာကိုယ်၏ အပြစ်ကို မြင်အောင်ကြည့်။
တစ်ဦးတစ်ယောက် ချစ်ခင်လိုလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ကောင်းကွက်ကို မြင်အောင်ကြည့်။

ဆရာတော် ဒေါက်တာနန္ဒမာလာဘိဝံသ

ဒေသနာဟောစဉ်အရ နာမ်အာဟာရသုံးပါးကို ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ် ဟူ၍ ဟောသော်လည်း ဖြစ်စဉ် (ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) အရ ကြည့်လျှင် စေတနာ၊ ဝိညာဉ်၊ ဖဿ ဖြစ်၏။

၁။ သက်ရှိဘဝတစ်ခုသည် “ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်စိတ်”ဖြင့် စခဲ့၏။

ဆိုင်ရာဘဝတစ်ခုအတွက် “ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်စိတ်”ဖြစ်ပေါ်လာအောင် စေတနာ (ကံ) က ပြုလုပ်ပေး၏။

သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ = သင်္ခါရ (စေတနာ) ကြောင့် “ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်စိတ်” ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် အတိတ်ကံ (သင်္ခါရ) စေတနာကို “အာဟာရ” ဟုခေါ်၏။

၂။ “ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်စိတ်” စပြီးဖြစ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ထိုပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်အတူ ကာယဒဿက

ကလာပ်၊ ဘာဝဒဿက ကလာပ် (ဣတ္ထိဘာဝရုပ်၊ ပုရိသဘာဝရုပ်)၊ ဝတ္ထုဒဿက ကလာပ်

(ဟဒယဝတ္ထု) ကလာပ်သုံးစည်း (ရုပ်ပေါင်းသုံးဆယ်) ကမ္မဇရုပ် လည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီအိုက်အတန်မှာ ဥတုဇရုပ်လည်း ဖြစ်လာ၏။ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ နောက်၌

ဘဝင် စိတ်များ ဆက်တိုက်ဖြစ်၏။ ပထမဘဝင်စိတ်၏ ဥပါဒ်အိုက်အတန်မှာ စိတ္တဇရုပ်များ

ဖြစ်ကြ၏။ သြဇာပျံ့နှံ့ရာ အခါ၌ အာဟာရဇရုပ်များ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုရုပ်များသည် စိတ္တက္ခဏ

(၁၇)ချက်အထိ သက်တမ်းရှိကြ၏။ နောက်ဖြစ်သော ဘဝင်စိတ်များကြောင့် ရုပ်များသည်

သက်တမ်းပြည့်နေနိုင် ကြ၏။ ယင်းသို့ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် နာမ်တရား၊ ရုပ်တရားများ

ဖြစ်လာအောင် ထောက်ပံ့ပေး၏။

ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ = ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်၏ ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

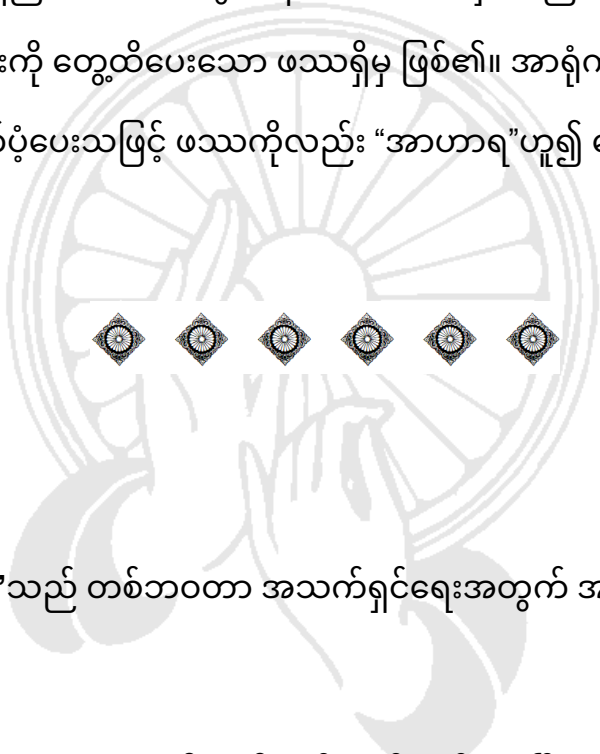
ထို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်ကိုလည်း “အာဟာရ”ဟုခေါ်၏။

၃။ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ ဖြစ်လာကြရာ၌ ဒွါရ (၆) ပါး နှင့် အာရုံ (၆) ပါးတို့ ပေါင်းဆုံ

တိုက်ဆိုင် မိသဖြင့် ဝိညာဉ်စိတ် (၆) ပါး ဖြစ်ကြ၏။ ထို ဒွါရ၊ အာရုံ၊ ဝိညာဉ် (၃) ပါး

ပေါင်းဆုံမိခြင်းကြောင့် အာရုံ ကို တွေ့ထိပေးသော ဖဿများ ဖြစ်ကြ၏။ ထို ဖဿက အာရုံ၏ ကောင်းသောသဘော ၊ မကောင်းသော သဘော၊ သာမန်အလယ်အလတ်သဘော ပေါ်လာအောင် တွေ့ထိပေး၏။ ယင်းသို့ တွေ့ထိပေးသဖြင့် ဝေဒနာများက ခံစားကြ၏။

ထို ဝေဒနာများ ခံစားကြရာ၌ ဝေဒနာများနှင့်အတူ တဏှာက သာယာနှစ်သက်၏။ သာယာ နှစ်သက်ခြင်းကြောင့် စွဲလမ်း၏။ စွဲလမ်းတော့ ပြုလုပ်ကြ၏။ ပြုလုပ်ကြသဖြင့် ဘဝများ ဖြစ်လာ ကာ ဘဝသံသရာခရီးရှည် ဆက်လက်သွားနေ၏။ ဘဝတဏှာသည် ဝေဒနာရှိမှ ဖြစ်၏။ ခံစားမှု ဝေဒနာသည် အာရုံများကို တွေ့ထိပေးသော ဖဿရှိမှ ဖြစ်၏။ အာရုံကို ခံစားနိုင်မှုမှာ ဖဿက အဓိက ပြုလုပ်ထောက်ပံ့ပေးသဖြင့် ဖဿကိုလည်း “အာဟာရ”ဟူ၍ ခေါ်၏။

အာဟာရလေးပါးတို့တွင်...

“ရုပ်အာဟာရဩဇာ”သည် တစ်ဘဝတာ အသက်ရှင်ရေးအတွက် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေသော အာဟာရပစ္စည်းဖြစ်၏။

“နာမ်အာဟာရ - ဖဿ ၊ စေတနာ ၊ ဝိညာဉ်” တို့သည် တစ်ဘဝပြီး တစ်ဘဝဖြစ်နေသည့် သံသရာ ခရီးရှည်ကြီး မဆုံးနိုင်အောင် စဉ်ဆက်မပြတ် ရှင်သန်ရေးအတွက် ထောက်ပံ့ပေးသော အာဟာရပစ္စည်း ဖြစ်၏။

🌸 သတ္တဝါဖြစ်ခြင်း 🌸

ဘဝသစ်တစ်ခုမှာ ပဋိသန္ဓေကစ၍ ကံ ၊ စိတ် ၊ ဥတု ၊ အာဟာရ တို့၏ အကြောင်းထောက်ပံ့မှုဖြင့် ကလလရေကြည်မှ တိုးတက်လာသော ဖြစ်စဉ်များကို မသိခဲ့လျှင် လူများသာမက နတ်များသည်လည်း သံသယ ဖြစ်ကြ၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီး ကုန္ဒကုဋတောင်မှာရှိသော ကုန္ဒကနတ်ဘီလူး၏ ဗိမာန်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ကုန္ဒကနတ်ဘီလူးက မြတ်ဗုဒ္ဓကို ...

“အရှင်ဘုရား... ဘုရားရှင်တို့သည် ရုပ်ကို အသက်ကောင် ၊ အတ္တကောင် ၊ ဝိညာဉ်ကောင် မဟုတ် ဟူ၍ ဟောတော်မူကြပါတယ်။ အဲဒီလို မဟုတ်လျှင် အဘယ့်ကြောင့် သတ္တဝါသည် ဒီခန္ဓာကိုယ်ကို ရရှိနိုင် ပါသလဲ? သတ္တဝါတို့၏ အရိုးများ ၊ အသားများသည် ဘယ် က ရောက်လာပါသလဲ? ဒီသတ္တဝါသည် အဘယ့်ကြောင့် မိခင်ဝမ်းတွင်း၌ ကိန်းအောင်း ငြိတွယ်နေနိုင်ပါသလဲ?” ဟု မေးရာ...

မြတ်ဗုဒ္ဓက...

“နတ်ဘီလူး ...

- (၁) ပထမံ ကလလံ ဟောတိ = ပထမရက်သတ္တပတ်မှာ ကလလရေကြည် ဖြစ်တယ်။
- (၂) ကလလာဟောတိ အမ္ပုဒံ = ဒုတိယရက်သတ္တပတ်မှာ အမြှုပ်လေး ဖြစ်တယ်။
- (၃) အမ္ပုဒါ ဇာယတေ ပေသိ = တတိယရက်သတ္တပတ်မှာ အသားတစ်လေးဖြစ်တယ်။
- (၄) ပေသိ နိဗ္ဗတ္တတေ ဃနော = စတုတ္ထရက်သတ္တပတ်မှာ အသားတုံးလေး ဖြစ်တယ်။

(၅) ဃနာ ပသာခါ ဇာယန္တိ = ပဉ္စမရက်သတ္တပတ်မှာ ခေါင်း ၊ ခြေနှစ်ဘက် ၊ လက်နှစ်ဘက် ဖြစ်မည့်နေရာမှာ ခက်မင်းဖြာ အဖုလေး-ငါးခု ဖြစ်လာတယ်။

(၆) ဧကသာ လောမာ နခါပိစ = ယင်းနောက်မှာ ဆံပင် ၊ မွေးညှင်း ၊ ခြေသည်း ၊ လက်သည်း စသော အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတို့သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာကြတယ်။

မိခင်ဝမ်း၌ တည်သောသတ္တဝါသည် မိခင်စားအပ်သော အစာဖြင့်ပင် မျှတနေရတယ်” ဟူ၍ ရှင်းပြတော်မူပါ၏။

(သံ ၊ ၁ ၊ ၂၀၈) ဣန္ဒကသုတ် ၊ ၁၀ ၊ ယက္ခသံယုတ်။

သတ္တဝါဟူသည် အသက်ကောင် ၊ အတ္တကောင် ၊ ဝိညာဉ်ကောင် ဟုခေါ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါက မိခင်ဝမ်းတွင်းမှာ ဖြစ်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ခြေလက်အင်္ဂါ အပြည့်အစုံဖြစ်ပြီး ကြီးလာခြင်း ဖြစ်၏။ အသက်ကောင် ၊ အတ္တကောင် ၊ ဝိညာဉ်ကောင် မရှိဘဲ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ခြေလက်အင်္ဂါများ၊ မျက်စိ-နား စသည်များ ၊ အသိစိတ်များသည် ဖြစ်နိုင်မလဲ? ဟူ၍ အတွေးအယူအဆများလျှင် ဖြစ်တတ်သော မေးခွန်း ဖြစ်၏။

🌸 ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ် ပဋိသန္ဓေတည်နိုင်ဖို့ အကြောင်း (၃) မျိုး 🌸

- ၁။ မိခင်၏ သားအိမ်၌ လစဉ်စွန့်ပစ်ရမည့် ဥတုသွေးညစ်တို့ ပယ်စွန့်သန့်စင်ပြီးချိန် ဖြစ်ခြင်း။
- ၂။ မိဘနှစ်ဦးတို့ ဗီဇသွေးနှစ်ခု ပေါင်းဆုံခြင်း။
- ၃။ ဘဝဟောင်းမှ ဘဝသစ်ကို ကူးပြောင်းဖြစ်ပေါ်မည့် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ရှေးရှုတည်ခြင်း။

မြတ်ဗုဒ္ဓက ဣန္ဒြေကနတ်ဘီလူးကြီးကို...

“သင် ထင်မြင်ယူဆထားသလို အတ္တကောင်လေးကြောင့် ရုပ်အင်္ဂါတွေ ပြည့်စုံကြီးထွားလာကြခြင်း မဟုတ်။ ကံ ၊ စိတ် ၊ ဥတု ၊ အာဟာရ အကြောင်းတရားလေးပါးတို့က စုပေါင်းထောက်ပံ့ပြီး တည်ဆောက်ပေးကြခြင်း ဖြစ်တယ်” ဟူ၍ မိန့်တော်မူလိုရင်း ဖြစ်၏။

တေဇောဝါယော အာပေါပထဝီ စဉ်စီကာသ ဓာတ်ထိုမျှတို့ ဆုံးစအသင့် ရှေ့နှင့်
နောက်ပိုင်း အစဉ်တိုင်းလျက် ခိုင်းနှိုင်းသမှု ပစ္စည်းပြုသည်
ဤလူ့ဘဝ သဏ္ဍနကား အစရေကြည် အမြှုပ်တည်မှ သွေးရည်သားတစ်
ခက်မဖြစ်၍ တလစ်ချိန်လျှင် ဖွားမြင်မြော်၏ ထိုရော်ကစ မသေမျှလျှင်
ကာလအဖို့ ထိုဓာတ်တို့နှင့် မချို့မယွင်း မကွင်းမကွေ လေးထွေကုရိယာ
ဖြစ်ကြရာ၏။

နရသုခိဆေးကျမ်း ၊ အခန်း (၆) ၊ အင်းဝခေတ် ဝန်စာရေးကြီး ဦးကောင်း။

အထူးပြဆိုချက်သည်...

- ပထမသတ္တဟမှာ တေဇောဓာတ် ဦးဆောင်သည့် ရေကြည်လေး ဖြစ်၏။
- ဒုတိယသတ္တဟမှာ ဝါယောဓာတ် ဦးဆောင်၍ အမြှုပ်လေးဖြစ်၏။
- တတိယသတ္တဟမှာ အာပေါဓာတ် ဦးဆောင်သဖြင့် သွေးရည်ခဲလေး ဖြစ်၏။
- စတုတ္ထသတ္တဟမှာ ပထဝီဓာတ် ဦးဆောင်၍ နံနံမာသော သားတစ်လေး ဖြစ်၏။
- ပဉ္စမသတ္တဟမှာ အာကာသဓာတ် ဦးဆောင်၍ ခက်မငါးဖြာ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ဓာတ်များသည် အဓိက ဦးဆောင်ပြီး ဆောင်ရွက်ကြခြင်း ဖြစ်၏။ အတ္တ၏ အစွမ်းကြောင့် မဟုတ်ဟု ပြလိုရင်း ဖြစ်၏။

“စိတ်ထောင်းတော့ ကိုယ်ကြေ ၊ စိတ်ပျိုမှ ကိုယ်နု”

ကျန်းမာသန်စွမ်း အသက်ရှည်စွာ အနာမဲ့ရေးအတွက် ရုပ်အာဟာရတစ်ခုတည်းဖြင့် မဖြစ်နိုင်ပါ။
နာမ်အာဟာရတရားတို့လည်း ရှိကြမှ ဖြစ်၏။

“အသက်ကို ဉာဏ်စောင့် ဥစ္စာကို ကံစောင့်”

ကံ ၊ စိတ် ၊ ဥတု ၊ အာဟာရ အကြောင်းတရားလေးပါးကို စိစစ်ခွဲခြားကြည့်လျှင် ကံနှင့် စိတ်တို့
သည် နာမ်တရား ၊ ဥတု နှင့် အာဟာရ တို့ကား ရုပ်တရား ဖြစ်၏။

စုတေခြင်းဟူသည် ရုပ်ဇီဝိတ ၊ နာမ်ဇီဝိတ ဟုခေါ်သော အသက် ၊ ဝိပါက် ဝိညာဏ်၊
ကမ္မဇတေဇော ဟုခေါ်သော ကိုယ်ငွေ့ဤသုံးမျိုး မရှိခြင်းကို ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် ကိုယ့်၏အသက်ကို
ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ် ဖြင့် စောင့်ရှောက်တတ်ဖို့ လိုပါ၏။

သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဝသဘမင်းသည် ရဟန်းသံဃာတော်များကို အသက်ရှည်စွာ အနာမဲ့ကြောင်း
ကောင်းမှု ကုသိုလ်တရားများကို မေးလျှောက်ရာ ရဟန်းသံဃာတော်များက...

ရေစစ် ၊ ဆေး ၊ ကျောင်း

အဟောင်းပြုပြင်

သီလစင်

ငါးအင်သက်ရှည်ကြောင်း...

ဟူ၍ ညွှန်ပြတော်မူကြ၏။

(မဟာဝင်ဝတ္ထု)

အာဟာရပစ္စယော

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော - ကုသလာ အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော - ကုသလာ အာဟာရာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော - ကုသလာ အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော - အကုသလာ အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော - အကုသလာ အာဟာရာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော - အကုသလာ အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော - ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာ ဗျာကတာ အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋိသန္ဓေက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋ္ဌတ္တာ စ ရူပါနံ အာဟာရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကဗဠိကာရော အာဟာရော ဣမဿ ကာယဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

ဣန္ဒြိယပစ္စယော

ဣန္ဒြိယပစ္စယော = ဣန္ဒြိယ + ပစ္စယော။

ဣန္ဒြိယ = အစိုးရခြင်း ၊ ချုပ်ကိုင်ခြင်း ၊ အုပ်ချုပ်ခြင်း။

- “အစိုးရခြင်း”ဟူသည် မိမိဆိုင်ရာကိစ္စ၌ အစိုးရခြင်း ဖြစ်၏။
- မိမိဆိုင်ရာကိစ္စ၌ အစိုးရခြင်း ချုပ်ကိုင်အုပ်စိုးလျက် ကျေးဇူးပြုသောသဘောသည် “ဣန္ဒြိယပစ္စည်း” ဖြစ်၏။

🌸 ဣန္ဒြိယ (၃) မျိုး 🌸

“ဣန္ဒြိယပစ္စည်း” သည်... (၁) ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယ
 (၂) ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ
 (၃) သဟဇာတိန္ဒြိယ ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။

(၁) စက္ခုစသော ဣန္ဒြေ (ဝတ္ထုရုပ်) ငါးပါးတို့သည် စက္ခုစသော ဝိညာဏဓာတ်ငါးပါးဖြစ်သည့် ပဉ္စဝိညာဉ်စိတ် (၁၀) ပါးနှင့် အတူဖြစ်ဖက် စေတသိက် (၇) ပါးတို့အား “ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယ ပစ္စယသတ္တိ” ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

(၂) ရုပ်ဇီဝိတ ဖြစ်သည့် ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ သည် ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ ကြဉ်သော ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ်တို့အား “ဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိ” ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

(၃) စိတ် ၊ ဇီဝိတ ၊ ဝေဒနာ ၊ သဒ္ဓါ ၊ ဝီရိယ ၊ သတိ ၊ ဧကဂ္ဂတာ ၊ ပညာ ဟူသော နာမ်ဣန္ဒြေ (၈) ပါး တို့သည် အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့အား၎င်း ၊ မိမိတို့ကြောင့်ဖြစ်ကြသော စိတ္တဇရုပ် ၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် တို့အား၎င်း “သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိ” ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

🌸 “အဓိပတိပစ္စည်း” နှင့် “ဣန္ဒြိယပစ္စည်း” ထူးခြားချက် 🌸

“အဓိပတိပစ္စည်း”သည်...

- မိမိနှင့်အတူဖြစ်ဖက် တရားတို့အပေါ်၌ ပိုင်နိုင်စွာ (ပြိုင်ဘက်မရှိ) လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်နိုင်သဖြင့် ပြည့်ရှင်မင်း ၊ စကြာဝတေးမင်း နှင့် တူ၏။

“ဣန္ဒြိယပစ္စည်း”ကား...

- မိမိဆိုင်ရာ အမှုကိစ္စ၌သာ ပိုင်နိုင်အုပ်စိုးလွှမ်းမိုးနိုင်သဖြင့် မှူးကြီးမတ်ကြီး (ဝန်ကြီး) နှင့် တူ၏။

၁။ ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယ

“ဝတ္ထုပုရေဇာတ”ဟူသည် ဝတ္ထုရုပ်တို့သည် ကျေးဇူးပြုအပ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားများ မဖြစ်သေးမီ ရှေးဦးစွာကြိုတင်၍ ဖြစ်နှင့်ခြင်းကို ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် ရှေးဦးစွာဖြစ်နှင့်၍ မိမိဆိုင်ရာကိစ္စများ ၌ အစိုးရသော စက္ခုန္ဒြေ စသည့် ဣန္ဒြေငါးပါး ရုပ်တရားများကို “ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း”များဟု ခေါ်၏။

- “စက္ခုပသာဒဝတ္ထုရုပ်”သည် “မြင်ခြင်းကိစ္စ”၌ မိမိကိုမှီ၍ဖြစ်သော “စက္ခု”ဝိညာဉ်စိတ်နှစ်ပါး နှင့် အတူဖြစ်ဖက် စေတသိက် (၇) ပါးအား ၎င်း ၊
- “သောတပသာဒဝတ္ထုရုပ်”သည် “ကြားခြင်းကိစ္စ”၌ မိမိကိုမှီ၍ဖြစ်သော “သောတ”ဝိညာဉ်စိတ်နှစ်ပါးနှင့် အတူဖြစ်ဖက် စေတသိက် (၇) ပါးအား ၎င်း ၊
- “ဃာနပသာဒဝတ္ထုရုပ်”သည် “အနံ့ရခြင်းကိစ္စ”၌ မိမိကိုမှီ၍ဖြစ်သော “ဃာန”ဝိညာဉ်စိတ်နှစ်ပါးနှင့် အတူဖြစ်ဖက် စေတသိက် (၇) ပါးအား ၎င်း ၊
- “ဇိဝှါပသာဒဝတ္ထုရုပ်”သည် “အရသာခံခြင်းကိစ္စ”၌ မိမိကိုမှီ၍ဖြစ်သော “ဇိဝှါ”ဝိညာဉ်စိတ်နှစ်ပါးနှင့် အတူဖြစ်ဖက် စေတသိက် (၇) ပါးအား ၎င်း ၊

➢ “ကာယပသာဒဝတ္ထုရုပ်”သည် “ထိတွေ့ခြင်းကိစ္စ”၌ မိမိကိုမှီ၍ဖြစ်သော “ကာယ”ဝိညာဉ်စိတ် နှစ်ပါးနှင့် အတူဖြစ်ဖက် စေတသိက် (၇) ပါးအား ၎င်း ...

... အစိုးရခြင်း “ဣန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဤတွင် “အစိုးရခြင်း”ဟူရာ၌ စက္ခုပသာဒစသည့် ပသာဒဝတ္ထုရုပ်တို့ အားကောင်းထက်သန်ပါမှ စက္ခုဝိညာဉ်စသည့် ဝိညာဉ်စိတ်တို့သည် မြင်ခြင်းကိစ္စတို့၌ အားကြီးထက်သန်နိုင်ကြ၏။ အိုမင်းကြီးရင့်၍ ဇရာဖိစီးလာသောအခါ ပသာဒဝတ္ထုရုပ်ငါးပါးတို့ကို မှီ၍ဖြစ်ကြသည့် စက္ခုဝိညာဉ်စသည်တို့သည် မြင်ခြင်းကိစ္စစသည့် ကိစ္စတို့ကို အားနည်းကြ၏။

 ဟဒယဝတ္ထုရုပ်

? ဝတ္ထုပုရေဇာတ နှင့် ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းတို့၌ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်နှင့်တကွ ဝတ္ထုရုပ် ခြောက်ပါးကို ဟောပါလျက် ဤဣန္ဒြိယပစ္စည်း၌ အဘယ့်ကြောင့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မဟောပါ သနည်း?

ဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည် ရှေးဦးစွာဖြစ်နှင့်၍ မနောဓာတ် ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်ဟူသော စိတ် (၇၉)ပါး တို့၏ မှီရာဖြစ်သော်လည်း ထိုဝိညာဉ်စိတ်တို့၌ အစိုးမရ။ စက္ခုပသာဒ စသည့် ရှေးပသာဒရုပ်ငါးခု တို့ သည် မိမိတို့ကို မှီ၍ဖြစ်ကုန်သော စက္ခုဝိညာဉ်စသည့် ဝိညာဉ်စိတ်တို့ကို နှံ့ခြင်း ၊ ထက်ခြင်း စသည်ဖြစ် အောင် အမြဲစွမ်းဆောင်နိုင်သကဲ့သို့ ဤဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည် မိမိကိုမှီ၍ဖြစ်သော ဝိညာဏ်စိတ်များကို နှံ့ခြင်း ၊ ထက်ခြင်း စသည်ဖြစ်အောင် အမြဲမစွမ်းနိုင်။ အစိုးမရနိုင်။

- ❖ အမှီခံရခြင်း ၊
- ❖ ရှေးဦးစွာဖြစ်နှင့်ခြင်း ၊
- ❖ မိမိကိုမှီ၍ဖြစ်သည့် ဝိညာဉ်စိတ်ကို မိမိကိစ္စဖြင့် ထက်ခြင်း ၊ နှံ့ခြင်းအရာ၌ အစိုးရခြင်း...

...ဟူသော အင်္ဂါသုံးပါးနှင့် ညီညွတ်မှသာ “ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း” ဖြစ်နိုင်သည်။ “ဟဒယဝတ္ထု” သည် နောက်ဆုံးအင်္ဂါနှင့် မညီညွတ်၍ “ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း” မဖြစ်နိုင်ခြင်း ဖြစ်၏။

၂။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ

သတ္တဝါတို့၏ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဇီဝိတသည် ရူပဇီဝိတ = ရုပ်သက် ၊ နာမဇီဝိတ = နာမ်သက် ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ ဤရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ၌ “ရူပဇီဝိတ = ရုပ်သက်”ကို ယူရမည်။ “နာမဇီဝိတ = နာမ်သက်”သည် “သဟဇာတိန္ဒြိယ”၌ ပါဝင်၏။

ဇီဝိတရုပ်သည် ကမ္မဇရုပ်တို့၏ အသက်ဖြစ်၏။ သတ္တဝါတို့၏ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ဖြစ်စေ ၊ ပဝတ္တိအခါ၌ ဖြစ်စေ ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်တွေ ဖြစ်တိုင်း ဇီဝိတရုပ်ပါ၏။

ထိုဇီဝိတရုပ်သည် မိမိနှင့် တစ်ကလာပ်တည်းဖြစ်ကြသော ကမ္မဇရုပ်များကို အရှည်တည်တံ့စေ ရန် စောင့်ရှောက်၏။ အသက်၏ကိစ္စဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ စောင့်ရှောက်ခြင်းကိစ္စ၌ အစိုးတရဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေ ၊ ပဝတ္တိအခါတို့၌ ဖြစ်သော ရုပ်ဇီဝိတသည် “ဣန္ဒြိယပစ္စည်း”ဖြစ်၏။ ထို ရုပ်ဇီဝိတသည် ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ်ကိုစောင့်ရှောက်မှု၊ အစိုးရမှုသာရှိ၍ “ဥပတ္တမ္ဘက = ထောက်ပံ့ခြင်း” ကိစ္စတစ်ခုသာရှိ၏။ ကမ္မဇရုပ်ကို ဖြစ်စေခြင်း → “ဇနကသတ္တိ” မရှိ။

စက္ခုဒသကကလာပ် ၊ သောတဒသကကလာပ် ၊ ဃာနဒသကကလာပ် ၊ ဇိဝှါဒသကကလာပ် ၊ ကာယဒသကကလာပ်များ၌ “ဇီဝိတရုပ်”သည် ပါဝင်၏။ ထိုဒသကကလာပ်တို့၌ရှိသော ဇီဝိတရုပ် သည် မိမိနှင့် တစ်ကလာပ်တည်းဖြစ်သော မိမိမှကြွင်းကျန်သော ကမ္မဇရုပ်ကိုးခုတို့အား အရှည်တည်တံ့ စေရန် စောင့်ရှောက်ခြင်း “ဣန္ဒြိယသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

🌸 ရုပ်ဇီဝိတကို သီးခြားထုတ်ဟောရခြင်း 🌸

“ရုပ်ဇီဝိတ”သည် အတူဖြစ်ဖက် ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုသော်လည်း နာမ်ဣန္ဒြေများကဲ့သို့ ဥပါဒ်အခိုက်၌ အထင်အရှား ကျေးဇူးမပြုနိုင်။ “ဩဇာရုပ်”ကဲ့သို့ ဌီအခိုက်

ရောက်မှ စောင့်ရှောက်ထောက်ပံ့သောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ထို့ကြောင့် “ရုပ်ဇီဝိတ”ကို သဟဇာတ ၊ ပုရေဇာတ ဟူသော ဣန္ဒြိယပစ္စည်းနှစ်မျိုး၌ မထည့်သွင်းဘဲ သီးခြားထုတ်ဟောရသည်။

၃။ သဟဇာတိန္ဒြိယ

ဇီဝိတ ၊ ဝေဒနာ ၊ သဒ္ဓါ ၊ ဝီရိယ ၊ သတိ ၊ ဧကဂ္ဂတာ ၊ ပညာ စေတသိက် (၇)ပါး ၊ “စိတ်” ဟူသော နာမ်ဣန္ဒြိယတရားရှစ်ပါးတို့သည် အတူဖြစ်ဖက် စိတ် ၊ စေတသိက် ၊ စိတ္တဇရုပ် ၊ ကမ္မဇရုပ် တို့အား စောင့်ရှောက်ခြင်း ၊ အစိုးရခြင်းအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် “သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း”များ ဖြစ်ကြ၏။

၁။ “ဇီဝိတ”သည် “ဇီဝိတိန္ဒြိယ”စေတသိက်ဖြစ်၍ အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို စောင့်ထိန်းခြင်း သဘော ဖြစ်၏။ ယင်းသည် နာမ်တရားတို့၏ အသက်ဖြစ်၏။ စိတ် (၈၉)ပါးလုံး၌ အတူဖြစ်၏။

၂။ “ဝေဒနာ”သည် အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားခြင်းသဘောဖြစ်၏။ စိတ်အားလုံး၌ အတူဖြစ်၏။

၃။ “သဒ္ဓါ”သည် ရတနာသုံးပါး ၊ ကံ, ကံ၏အကျိုး စသည်ကို ယုံကြည်ပြီး အတူဖြစ်ဖက်တရား တို့ကို ကြည်လင်စေတတ်၏။ သောဘနစိတ် (၅၉)ပါးတို့၌သာ အတူဖြစ်၏။

၄။ “ဝီရိယ”သည် အားထုတ်ခြင်း ၊ အားတက်သရောရှိခြင်းသဘော ဖြစ်၏။ စိတ် (၇၃)ပါးတို့၌ အတူဖြစ်၏။

၅။ “သတိ”သည် ရတနာသုံးပါး ၊ ကုသိုလ်တရားတို့ကို အောက်မေ့အမှတ်ရမှုသဘော ဖြစ်၏။ သောဘနစိတ် (၅၉)ပါးတို့၌သာ အတူဖြစ်၏။

၆။ “ဧကဂ္ဂတာ”သည် အာရုံတစ်ခုတည်း တည်နေခြင်း သဘောဖြစ်၏။ စိတ် (၈၉)ပါးလုံး၌ အတူ ဖြစ်၏။

၇။ “ပညာ”သည် အနိစ္စ စသည်ဖြင့် သိခြင်းသဘောဖြစ်၏။ “ပညိန္ဒြိယ”ဟုလည်း ခေါ်၏။ သောဘန စိတ် (၅၆)ပါးတို့တွင် ဉာဏ်ပါသောစိတ် (၄၇)ပါးတို့၌သာ အတူဖြစ်၏။

၈။ “စိတ်”သည် အာရုံကို သိခြင်းသဘောဖြစ်၏။ စိတ် (၈၉)ပါးရှိ၏။ ထိုစိတ်ဖြစ်တိုင်း ၊ ချုပ်တိုင်း စေတသိက် (၅၂)ပါးတို့သည်လည်း လိုက်၍ ဖြစ်ကြ ၊ ချုပ်ကြ၏။

နာမ်ကုဋေရှစ်ပါးတို့သည် မိမိနှင့်အတူ ဖြစ်ဖက်တရားတို့၌ မိမိ၏သဘောသတ္တိအားဖြင့် အစိုးရမှု ရှိ၏။ နာမ်ကုဋေတရားရှစ်ပါးတို့တွင် စေတသိက် (၇)ပါး ပါဝင်၏။ ထိုတွင် ဇီဝိတ ၊ ဝေဒနာ ၊ ဧကဂ္ဂတာ တို့သည် စိတ် (၈၉)ပါးလုံး၌ အတူဖြစ်၍ ကျန်စေတသိက်လေးပါးတို့သည် စိတ်အများစု၌သာ အတူ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုသို့ စိတ်အများစု၌ ထိုစေတသိက် (၇)ပါးတို့သည် အတူဖြစ်ကြရာတွင် တစ်ပါးသည် ပစ္စည်းတရားဖြစ်ပါက စိတ်နှင့်တကွ ကျန်စေတသိက် (၆)ပါးတို့သည် ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ကြ၏။

စိတ်တစ်ခုဖြစ်ပေါ်တိုင်း စေတသိက်များစွာတို့ အတူဖြစ်ကြရာ၌ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းထိုက်သည့် စေတသိက် (၇)ပါးတို့သည် ထိုက်သည့်အားလျော်စွာဖြစ်သောကြောင့် စိတ်သည် ပစ္စည်းတရားဖြစ်လျှင် အတူဖြစ်ဖက် နာမ်ကုဋေစေတသိက်တရားတို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ကြရ၏။ ထိုသို့ စိတ် ၊ စေတသိက်များ ဖြစ်ကြရာ၌ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သည့် စိတ္တဇရုပ်တို့သည်လည်း ပါဝင်ကြရ၏။ စိတ္တဇရုပ်တို့သည် ပစ္စည်း တရားမဟုတ် ၊ ပစ္စယုပ္ပန်သာ ဖြစ်၏။

ပဝတ္တိအခါ၌ လောဘမူစိတ် တစ်ခုခု ၊ အတူဖြစ်ဖက် စေတသိက်များ ၊ စိတ္တဇရုပ်များ ဖြစ်ကြရာ တွင် ဇီဝိတိန္ဒြေသည် ပစ္စည်းဖြစ်လျှင် ကျန် စိတ် ၊ စေတသိက် ၊ စိတ္တဇရုပ် တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ကြ၏။

လောဘမူစိတ်နှင့်အတူဖြစ်သည့် ဝေဒနာ ၊ ဝီရိယ ၊ ဧကဂ္ဂတာဟူသော ဣန္ဒြေထိုက်သော စေတသိက်တစ်ခုခုက ပစ္စည်းတရားဖြစ်လျှင် ကျန် စိတ် ၊ စေတသိက် ၊ စိတ္တဇရုပ် တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ကြ၏။

လောဘမူစိတ်သည် ပစ္စည်းတရားဖြစ်လျှင် ယင်းနှင့်အတူဖြစ်သည် ကုန္ဒေထိုက်သော စေတသိက်များ ၊ စိတ္တဇရုပ်များသည် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ဖြစ်ကြ၏။

ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ကမ္မဇရုပ်သာဖြစ်ပြီး ၊ စိတ္တဇရုပ် မဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၌ ကမ္မဇရုပ် ကို အမြဲထားရ၏။

ဖော်ပြပါ ကျေးဇူးပြုခြင်းတို့သည် ပဉ္စဝေါကာရ (၂၆)ဘုံနှင့်သာ ဆိုင်၏။ အရူပလေးဘုံ၌ နာမ်ကုန္ဒေတရားတို့သည် အချင်းချင်းအားသာ ကုန္ဒိယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ စိတ္တဇရုပ် ၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့အား ကျေးဇူးမပြုနိုင်။ အသညသတ်ဘုံ၌ နာမ်ကုန္ဒေများ လုံးဝမဖြစ်သောကြောင့် ကုန္ဒိယပစ္စည်း မဖြစ်နိုင်။

 ကုန္ဒေများ

ကုန္ဒေသည် ငါးမျိုး ၊ ခြောက်မျိုး ၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်မျိုးဟူ၍ ရှိ၏။

သူ့နေရာဌာနအလိုက် နားလည်သဘောပေါက်ဖို့ လိုပါ၏။ “ကုန္ဒေရတယ် ၊ ကုန္ဒေမရှိဘူး ၊ ကုန္ဒေကို စောင့်ထိန်းပါ”ဟူသောစကားသည် **“စက္ခု ၊ သောတ ၊ ဃာန ၊ ဇိဝါ ၊ ကာယ ၊ မန”** ဆိုသည့် **“ကုန္ဒေခြောက်ပါး”**ကို ရည်ညွှန်း၏။ သီလပိုင်း၌ ကုန္ဒိယသံဝရသီလသည် ရှိ၏။ ကုန္ဒေကို စောင့်ထိန်းမှု ဟူသည် အာရုံများ ကြုံလာသောအခါ မကြည့်ရ ၊ နားမထောင်ရဟူ၍ ဆိုလိုသည်မဟုတ်။ မျက်စိရှိလျှင် မြင်ရမှာ ၊ နားကလည်း ကြားစရာကို ကြားရမှာပါ။ အာရုံများတွေ့ကြုံလာသောအခါ လောဘ ၊ ဒေါသ ၊ မောဟ စသော ကိလေသာတွေ မဖြစ်ရအောင် စောင့်ထိန်းမှုကို ဆိုလိုပါ၏။ ဤ“ကုန္ဒေခြောက်ပါး” သည် “ကုန္ဒိယပစ္စယော”၌ အကျုံးဝင်၏။

ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇)ပါး၌ ပါဝင်သော **“သဒ္ဓါ ၊ ဝီရိယ ၊ သတိ ၊ သမာဓိ ၊ ပညာ”**ဟူသော **“ကုန္ဒေငါးပါး”**သည် အသိဉာဏ်ရဖို့အတွက် အလွန်အရေးကြီး၏။ သဒ္ဓါ နှင့် ပညာ ၊ ဝီရိယ နှင့် သမာဓိ ညီမျှအောင် ထိန်းပေးရ၏။ သတိဖြင့် ထိန်းပေးဖို့ လို၏။

သဒ္ဓါကို ပညာဖြင့် ထိန်းပေးရ၏။ မထိန်းနိုင်လျှင် မကြည်ညိုသင့်သော အရာများကို ကြည်ညို ၊ စိတ်မဝင်စားသင့်သော အရာများကို စိတ်ဝင်စားသဖြင့် လွဲမှားတတ်၏။ ပညာမပါသည့် အတွက်ကြောင့် မျက်ကန်းယုံကြည်မှုမျိုး ဖြစ်တတ်၏။

ပညာကို သဒ္ဓါဖြင့် ထိန်းပေးရ၏။ မထိန်းနိုင်လျှင် ဝေဖန်မှု ၊ စိစစ်မှုတွေများပြီး ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲတတ်၏။ အသိဉာဏ်ရှိပြီး ကောက်ကျစ်တတ်လျှင် အထိန်းရခက်၏။ ဆေးလွန်မှုကြောင့်ဖြစ် သည့်ရောဂါသည် အကုရခက်သကဲ့သို့ သဒ္ဓါမရှိဘဲ ပညာလွန်ကဲနေလျှင် အပြောရခက်၏။ သူသိ သူတတ် ဖြစ်နေသဖြင့် ပြောဆိုဖို့ ခက်ခဲ၏။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဓါ နှင့် ပညာကို ညီမျှအောင် ထိန်းပေးရ၏။

ဝီရိယကို သမာဓိဖြင့် ထိန်းပေးရမည်။ မထိန်းနိုင်လျှင် အတိတ်အာရုံ ၊ အနာဂတ်အတွေးအာရုံ များအပေါ်၌ အတွေးဝင်ပြီး ပျံ့လွင့်နေတတ်၏။ “ချုပ်မရှုရ ၊ လုပ်မရှုရ” ထိုအတွေးအာရုံများကို အတင်းထိန်းချုပ်ပြီး ရှုနေသည့် အဓိကကမ္မဋ္ဌာန်းကို လုပ်မရှုရဟူ၍ ဆိုလို၏။

သမာဓိကို ဝီရိယဖြင့် ထိန်းပေးရမည်။ မထိန်းနိုင်လျှင် အာရုံတစ်ခုတည်း စူးစိုက်ရှုနေရသဖြင့် ပျင်းရှိငြီးငွေ့ကာ အိပ်ချင်ငိုက်မြည်းနေတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝီရိယ နှင့် သမာဓိ ကို ညီမျှအောင် ထိန်းဖို့ လို၏။ ဣန္ဒြေငါးပါးညီမျှမှသာ သဘာဝတရားများကို အမှန်အတိုင်းသိမြင်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု နိုင်ပါ၏။ ဤဣန္ဒြေငါးပါးကိုလည်း “ဣန္ဒြိယပစ္စည်း”၌ ဟောထား၏။

◆ ဣန္ဒြေ (၂၂) ပါး ◆

စက္ခုဣန္ဒြေမှ ကာယိန္ဒြေအထိ ဣန္ဒြေငါးပါးတို့သည် “ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း”တရား၌ ပါဝင် ၏။ ဇီဝိတိန္ဒြေသည် ရုပ်ဇီဝိတ ၊ နာမ်ဇီဝိတ ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိရာတွင် ရုပ်ဇီဝိတသည် “ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ ပစ္စည်း”တရား၌ ပါဝင်၏။ နာမ်ဇီဝိတသည် “သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း”တရား၌ ဇီဝိတစေတသိက်ဖြင့် ပါဝင်၏။ မနိန္ဒြေသည် “သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း”တရား၌ ပါဝင်၏။

သုခိန္ဒြေအစ ဥပေက္ခိန္ဒြေအထိ ဣန္ဒြေငါးပါးတို့သည် ခံစားမှုဝေဒနာချည်းသာဖြစ်၍ “သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း”တရား၌ ဝေဒနာစေတသိက်ဖြင့် ပါဝင်၏။

သဒ္ဓါန္တေ၊ ဝီရိယိန္တေ၊ သတိန္တေ၊ သမာဓိန္တေ တို့သည် သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ စေတသိက်များဖြစ်၍ “သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း”တရား၌ ပါဝင်၏။

ပညိန္တေ၊ အနညာတညာဿာမီတိန္တေ၊ အညိန္တေ၊ အညာတာဝိန္တေ တို့သည် ပညာစေတသိက် ချည်းသာဖြစ်၍ “သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း”တရား၌ ပါဝင်၏။

🌸 ဘာဝရုပ် ကုန္ဒေနှစ်ပါးသည် ကုန္ဒြိယပစ္စည်း မထိုက်ခြင်း 🌸

ကုတ္တိန္တေ၊ ပုရိသိန္တေ နှစ်ပါးတို့သည် ကုန္ဒေ (၂၂) ပါးတို့၌ ပါဝင်လျက် အဘယံကြောင့် “ကုန္ဒြိယပစ္စည်း” တရားများ၌ မပါဝင်ပါသနည်း။ “ကုန္ဒြိယပစ္စည်း” မထိုက်သနည်း?

တရားတစ်ခု၏ ပစ္စည်းတရားဖြစ်နိုင်ဖို့မှာ အကြောင်းသုံးမျိုးရှိ၏။

ထိုသုံးမျိုးတို့မှာ...

- (၁) ဇကနသတ္တိ = ဖြစ်စေခြင်းသတ္တိ။
- (၂) ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ = ထောက်ပံ့ခြင်းသတ္တိ။
- (၃) အနုပါလနသတ္တိ = စောင့်ရှောက်ခြင်းသတ္တိ တို့ဖြစ်ကြ၏။

တရားတစ်ခုသည် ဤကိစ္စ (အကြောင်းတရား) သုံးမျိုးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကိုရမှ ပစ္စည်းတရား ဖြစ်နိုင်၏။ ဘာဝရုပ်နှစ်ခုသည် ဤကိစ္စသုံးမျိုးတွင် တစ်မျိုးမျှပင် မရှိ။

ကုန္ဒြိယပစ္စည်း၌ အစိုးရခြင်းဟူသည် မိမိ၏ ပရမတ်သဘောတရား၌ အစိုးရခြင်းကို ဆိုလို၏။ ပညတ်တရားအပေါ်၌ အစိုးရခြင်းကို မဆိုလို။

ဘာဝရုပ်နှစ်ပါးတို့သည် အမ၊ အထီး နှင့် ပတ်သက်သော အရိပ်အသွင် (လိင်)၊ နိမိတ်သဏ္ဍာန် (နိမိတ္တ)၊ ပုံဟန် (ကုတ္တ)၊ အမူအရာ (အာကပ္ပ)ဟူသော အပေါ်ယံ ပညတ်သဘောတို့၌သာ အစိုးရကြ သဖြင့် သာမန်ကုန္ဒေတို့ကား ဖြစ်ကြ၏။

သို့ရာတွင်...

(၁) ထိုဘာဝရုပ်တို့သည် မည်သည့်ပရမတ်တရားအပေါ်၌ အစိုးရခြင်းမရှိ။

(၂) မည်သည့်ပရမတ်တရားတစ်ခုကိုမျှ ဇနကာသတ္တိ ၊ ဥပတ္တမ္မကသတ္တိ ၊ အနုပါလနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ခြင်း မရှိ။

(၃) ဣန္ဒြိယပစ္စည်းသည် အတ္ထိပစ္စည်း၏ သဘောသတ္တိရှိ၍ အတ္ထိပစ္စည်း၌ အကျိုးဝင်၏။

“အတ္ထိပစ္စည်း”၏သဘောသည် ပစ္စည်း ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားနှစ်မျိုးလုံး ဥပါဒ်အခိုက်မှာဖြစ်စေ ၊ ဌီအခိုက်မှာဖြစ်စေ ထင်ရှားရှိစေရမည်။ ဘာဝရုပ်နှစ်ပါးတို့သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြစ်သည့်ခဏ၌ပင် တလလရေကြည်အဆင့်တည်းက ဖြစ်ပေါ်လာကြ၏။ ထိုပဋိသန္ဓေခဏ၌ လိင်္ဂစသည် (ပညတ်တရား) တို့ မရှိကြသေး။

ဘာဝရုပ်ဖြစ်သည့်အခါ လိင်္ဂစသည်တို့က ထင်ရှားမရှိသေးသည့်အတွက် “အတ္ထိသဘော” မသက်ဝင်သောကြောင့် လိင်္ဂစသည်တို့အား “ဣန္ဒြိယသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်။ ဤအကြောင်း အခြင်းအရာတို့ကြောင့် ဘာဝရုပ်နှစ်ပါးတို့သည် ဣန္ဒြိယပစ္စည်းများ မဖြစ်နိုင်ခြင်း ဖြစ်၏။

ဘာဝရုပ်နှစ်ပါးတို့သည် တိတိကျကျအနုစိတ်၍ ဖော်ပြအပ်သော အဘိဓမ္မာပဋ္ဌာန်းနည်းအရ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း မထိုက်သော်လည်း အကြမ်းနည်း (အပေါ်ယံနည်း)အားဖြင့် ဖော်ပြအပ်သော သုတ္တန်နည်း အရ အသွင်အပြင် လိင်္ဂစသည် ပညတ်တရားများ၌ အစိုးရခြင်းကိစ္စရှိသေးသောကြောင့် ဣန္ဒြေအမည်ရ ၍ ဣန္ဒြေ (၂၂) ပါး၌ ပါဝင်ကြ၏။

 “သဟဇာတိန္ဒြေ” နှင့် “အဓိပတိ” ထူးခြားမှု

အဓိပတိတရားလေးပါးတို့တွင် စိတ်တစ်ခု၌ “ဆန္ဒအဓိပတိ”တပ်ခိုက် ကျန်သုံးပါးသည် အဓိပတိ မတပ်၊ နောက်လိုက်သာ ဖြစ်ရ၏။

သဟဇာတိန္ဒြေတရား (၈) ပါး တို့သည်ကား စိတ်တစ်ခု၌ (၈) ပါးလုံးပါလျှင် တစ်ပြိုင်နက်တည်း ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။

ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ ကျေးဇူးပြုပုံ

အကြောင်း (ပစ္စည်း)		အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်)	
ရူပဇီဝိတိန္ဒြေယရုပ်	အဗျာ	အဗျာ	ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ ကြည့် ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ် (၉) ခု

ဇီဝိတရုပ်သည် ရုပ်တို့ကို အစိုးရခြင်း

ရုပ်တရားတို့သည် ကံ ၊ စိတ် ၊ ဥတု ၊ အာဟာရ ဟူသော အကြောင်းတရားလေးပါးတို့ကြောင့် ဖြစ်လာကြ၏။ ထိုတွင် စိတ္တဇ ၊ ဥတုဇ ၊ အာဟာရဇရုပ်တို့သည် မိမိတို့၏ မူလအကြောင်း စိတ် ၊ ဥတု ၊ အာဟာရတို့ ထင်ရှားရှိခိုက်သာ တည်နိုင်၍ ထိုအကြောင်းများ ချုပ်ငြိမ်းလျှင် ဆက်လက်၍ မဖြစ်တည်ကြ။

ကမ္မဇရုပ်သည်ကား အတိတ်ကပြုခဲ့သော ကံအဟောင်းကြောင့် ဤဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေတည်ချိန်မှ စ၍ ကမ္မဇရုပ်များ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုကမ္မဇရုပ်များမှာ မူလအကြောင်းဖြစ်သော အတိတ်ကံနှင့် ကင်းသော်လည်း ထိုကံအရှိန်ကြောင့် နှစ်ပေါင်းရာထောင်ကြာအောင် ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်၍ သက်တမ်းအတိုင်း တည်နိုင်ကြ၏။

ထိုသို့ တည်နိုင်ခြင်းသည် ကမ္မဇကလာပ်တိုင်းတွင် ပါဝင်သော ဇီဝိတရုပ်က “အနုပါလနသတ္တိ” ဖြင့် စောင့်ရှောက်ထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

ထိုဇီဝိတရုပ်သည် မိမိနှင့်အတူဖြစ်ဖက် ကမ္မဇရုပ်များကို ကြာရှည်စွာတည်နိုင်အောင် အစိုးရသည်ဖြစ်၍ “ဣန္ဒြိယသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုထား၏။ ထိုဇီဝိတရုပ်ကိုပင် “ရုပ်ဇီဝိတပစ္စည်း”ဟု ခေါ်၏။ ဇီဝိတရုပ်သည် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း ကမ္မဇရုပ်ပင် ဖြစ်၏။

🌸 သဟဇာတိန္ဒြိယ ကျေးဇူးပြုပုံ 🌸

အကြောင်း (ပစ္စည်း)	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်)
ဇီဝိတ ၊ စိတ် ၊ ဝေဒနာ ၊ သဒ္ဓါ ဝီရိယ ၊ သတိ ၊ ဧကဂ္ဂတာ ၊ ပညာ (၈) ပါး	စိတ် (၈၉) ၊ စေ (၅၂) ၊ စိတ္တဇရုပ် ၊ ကမ္မဇရုပ်

ဇီဝိတ ၊ စိတ် ၊ ဝေဒနာ ၊ သဒ္ဓါ ၊ ဝီရိယ ၊ သတိ ၊ ဧကဂ္ဂတာ ၊ ပညာ → နာမ်ကုဋေတရား (၈) ပါး တို့သည် အတူဖြစ်ဖက် စိတ် ၊ စေတသိက် နာမ်တရားတို့ကို အစိုးရသကဲ့သို့ စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ္တဇရုပ်တို့ကိုလည်း အစိုးရ၏။

ပဋိသန္ဓေအခိုက်၌ စိတ္တဇရုပ် မဖြစ်သေးချိန်တွင် ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်အတူဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်ကိုလည်း အစိုးရလျက် ကျေးဇူးပြု၏။

အကြောင်း (ပစ္စည်း)	သင်္ချာ (၇)		အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်)
ဇီဝိတ ၊ စိတ် ၊ ဝေဒနာ ၊ သဒ္ဓါ ၊ ဝီရိယ ၊ သတိ ၊ ဧကဂ္ဂတာ ၊ ပညာ (၈) ပါး	ကု ကု	ကု အဗျာ	ကု (၂၁) ၊ စေ (၃၈) ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်
ဇီဝိတ ၊ စိတ် ၊ ဝေဒနာ ၊ ဝီရိယ ၊ ဧကဂ္ဂတာ (၅) ပါး	အကု အကု	အကု အဗျာ	အကု (၁၂) ၊ စေ (၂၇) အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်
ဇီဝိတ ၊ စိတ် ၊ ဝေဒနာ ၊ သဒ္ဓါ ၊ ဝီရိယ ၊ သတိ ၊ ဧကဂ္ဂတာ ၊ ပညာ (၈) ပါး	အဗျာ	အဗျာ	ဝိ (၃၆) ၊ ကြိ (၂၀) ၊ စေ (၃၈) စိတ္တဇရုပ် ၊ ကမ္မဇရုပ်

 အချိန်ကာလ ၊ ဌာန ၊ ပုဂ္ဂိုလ် နှင့် ကုန်သွယ်ရေး

“ကုန်သွယ်ရေး”တို့သည်...

ကာလအားဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ ကျေးဇူးပြု၏။

ဘုံအားဖြင့် -

“သဟဇာတိကုန်သွယ်ရေး”သည် အသညသတ်ဘုံမှတစ်ပါး ဘုံ (၃၀) ၊

“ပုရေဇာတိကုန်သွယ်ရေး”သည် ပဉ္စဝေါကာရ (၂၆) ဘုံ ၊

“ရူပဇီဝိတိကုန်သွယ်ရေး”သည် အရူပ (၄) ဘုံမှတစ်ပါး (၂၇) ဘုံတို့၌

ပုဂ္ဂိုလ် (၁၂) ယောက်တို့အား ကျေးဇူးပြု၏။

စက္ခုနာ ရူပံ ပဿတိ။

မျက်စိအကြည်ဖြင့် ရူပံအဆင်းအာရုံကို မြင်သိ၏။

ရူပါရုံအဆင်းကို မြင်သိမှုသဘောသည် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၏ ဒဿနကိစ္စ = မြင်သိခြင်းကိစ္စ ကို ဆောင်ရွက်မှုသာ ဖြစ်၏။ ငါ ၊ သူတစ်ပါး ၊ ယောက်ျား ၊ မိန်းမ ၊ အတ္တကောင် ၊ ဝိညာဉ်ကောင် တို့က မြင်သိခြင်းမဟုတ်ဘဲ ထိုမြင်သိစိတ် (စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်)သည် စက္ခုပသာဒဝတ္ထုရူပံအပေါ်၌ “ပုရေဇာတသတ္တိ”ဖြင့် မှီ၍သာ ဖြစ်၏။

စက္ခုစ ပဋိစ္စ ရူပဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ။

မျက်စိအကြည်ကို၎င်း ၊ အဆင်းအာရုံကို၎င်း စွဲ၍ မြင်သိစိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်၏။

မြင်သိစိတ် အကျိုးတစ်ခု ဖြစ်ဖို့ရာ မျက်စိအကြည်နှင့် အဆင်းအာရုံအကြောင်းတို့က အာရမ္မဏ၊ ပုရေဇာတ ၊ နိဿယ ၊ အတ္တိ ၊ ကုန်သွယ်ရေး သတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးရ၏။

စက္ခု ရူပေန သံဝါသာ ၊ ရာဂပုတ္တံ ဝိဇယတံ။

မျက်စိအကြည်နှင့် အဆင်းအာရုံတို့ ပေါင်းဆုံတိုက်ဆိုင်မိခြင်းကြောင့် “ရာဂ”ဟူသော သားသမီးကို မွေးဖွားလာ၏။

နှစ်သက်စရာ ဣဋ္ဌာရုံကို တွေ့ကြုံရာ၌ သတိဉာဏ်လွတ်နေလျှင် ရာဂ ၊ မနှစ်သက်စရာ အနိဋ္ဌာရုံကို တွေ့ကြုံရာ၌ သတိဉာဏ်လွတ်နေလျှင် ဒေါသ စသော ကိလေသာများ ဝင်လာ၍ အကုသိုလ်ဖြစ်၏။

ဣဋ္ဌာရုံ ၊ အနိဋ္ဌာရုံများကို တွေ့ကြုံရာ၌ သတိဉာဏ်ဖြင့် နေတတ်လျှင် မြင်လျှင် မြင်ကာမျှ ၊ ကြားလျှင် ကြားကာမျှသာ ဖြစ်၍ ပျက်သွားသဖြင့် ကိလေသာများ မဝင်နိုင်၍ ကုသိုလ်ဖြစ်၏။

🌸 တိပိဋကဓရဆရာတော် အရှင်ပေါဠိလ၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုနည်း 🌸

တိပိဋကဓရဆရာတော် အရှင်ပေါဠိလမထေရ်သည် ခုနစ်နှစ်အရွယ်ရှိ သာမဏေငယ်လေးထံ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းနည်းကို တောင်းခံခဲ့ရာ သာမဏေငယ်က “အရှင်ဘုရား အပေါက်ခြောက်ပေါက်ရှိသော တောင်ပို့တစ်ခု၌ ဖွတ်ကြီးတစ်ကောင် ဝင်သွား၏။ ထိုဖွတ်ကြီးကို ဖမ်းလိုလျှင် ဝင်ပေါက်မှ တစ်ခြားသော အပေါက် (၅)ခုကိုပိတ်၍ ဝင်ပေါက်တစ်ပေါက်တည်းဖြင့်သာ စောင့်ဖမ်းသည်ရှိသော် ထိုဖွတ်ကြီးကို မိနိုင်၏”ဟု ဖွတ်ဖမ်းနည်းဥပမာဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုနည်းကို ပေးတော်မူ၏။

ဓမ္မပဒ ၊ ဋ္ဌ ၊ ဒု ၊ ၂၆၂ (၂၀) မဂ္ဂဝဂ်

ဤနည်းအတိုင်း သမထ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရှုလိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ စက္ခုဒွါရ စသော ဒွါရ (၅)ခုကို ပိတ်၍ မနောဒွါရ တစ်ပေါက်တည်းဖြင့်သာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို ဖမ်းယူရှုမှတ် အားထုတ်လျှင် ဈာန် ၊ မဂ်ဖိုလ် တရားတို့ကို ရနိုင်၏။

ယောဂါ ဝေ ဇာယတိ ဘူရိံ ၊ အယောဂါ ဘူရိံ သင်္ခယော။

ဧတံ ဒွေဇာပထံ ဥတော ၊ ဘဝါယ ဝိဘဝါယစ။

တထာ'တ္တာနံ နိဝေသေယျ ၊ ယထာ ဘူရိံ ပဝမုတိ။

(ဓမ္မပဒ ၊ ၂၈၂)

ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ အားထုတ်မှုလုံလောက်ကြောင့် ပညာဖြစ်ပွား၏။ အားထုတ်မှုလုံလောက်ခြင်းကြောင့် ပညာဆုတ်ယုတ်ကုန်ခမ်း၏။ ပညာဖြစ်ပွားခြင်း ၊ ပညာဆုတ်ယုတ်ခြင်း၏ ဤလမ်းသွယ်ကိုသိ၍ ပညာ တိုးပွားသောလမ်းဖြင့် မိမိကိုယ်ကို သိမ်းသွင်းရ၏။

🌸 နာမ်ကုဋေတရားတို့ကို အသုံးပြုခြင်း 🌸

နာမ်တရားတို့တွင် အစိုးရမှုသတ္တိရှိသော စိတ် ၊ ဝေဒနာ ၊ သဒ္ဓါ ၊ ဝီရိယ ၊ သတိ ၊ ဧကဂ္ဂတာ ၊ ပညာ၊ ဇီဝိတ တို့ကို မိမိအတွက် တန်ဖိုးရှိအောင် အသုံးပြုဖို့လိုပါ၏။

မျက်စိ စသော ကုဋေ (၆) ပါးတို့သည် မြို့တံခါး (၆) ပေါက်နှင့် တူကြ၏။

ကိုယ်တွင်းအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ရှိသော သဒ္ဓါ ၊ သီလ ၊ သုတ စသည်တို့သည် မြို့တွင်း၌ အဖိုးတန် ရတနာနှင့် တူကြ၏။ လောဘ ၊ ဒေါသ ၊ မောဟ ၊ မာန စသော ကိလေသာ (၁၀)ပါးတို့သည် လူဆိုး သူခိုးကြီး (၁၀) ဦးတို့နှင့် တူကြ၏။

မြို့တံခါးပေါက်တို့ကို လုံခြုံစွာ ပိတ်ဆို့နိုင်သူသည် လူဆိုးသူခိုးတို့၏ အန္တရာယ်မကျရောက်ဘဲ စည်းစိမ်ဥစ္စာရတနာတို့ဖြင့် ပြည့်စုံချမ်းသာသကဲ့သို့ မျက်စိစသော ကုဋေ (၆) ပါးတို့ကို သတိပညာဖြင့် စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းနိုင်လျှင် လောဘ ၊ ဒေါသ စသော ကိလေသာတို့ မဝင်ရောက် မနှောက်ယှက်နိုင်၊ သဒ္ဓါစသော သူတော်ကောင်းတရားများသည် တစ်နေ့တစ်ခြား တိုးပွားပြည့်စုံလာမည်။

မိမိက ဣန္ဒြေအကြိုက်ကို မလိုက်ဘူး။

ဣန္ဒြေကသာ မိမိအကြိုက်ကို လိုက်ရမည်။

သပြေကန်ပရိတ်ကြီး နိဿယသစ်ဆရာတော်

🌸 မီး (၁၁) မျိုးဖြင့် တောက်လောင်နေသော အရာများ 🌸

ဂယာမြို့အနီး ဂယာသီသအရပ်၌ မြတ်ဗုဒ္ဓသီတင်းသုံးနေစဉ် ဥရုဝေလကဿပ ညီနောင်သုံးဦး အမှူးရှိသော ရဟန်းတစ်ထောင်တို့အား ဟောကြားတော်မူ၏။

? ရဟန်းတို့ အလုံးစုံသည် တောက်လောင်နေ၏။ ထိုတောက်လောင်နေသော အလုံးစုံဟူသည် အဘယ်နည်း? မျက်စိသည် တောက်လောင်နေ၏။ အဆင်းအာရုံတို့သည် တောက်လောင်နေ၏။ မြင်သိစိတ်သည် တောက်လောင်နေ၏။ မျက်စိအတွေ့သည် တောက်လောင်နေ၏။ မျက်စိအတွေ့ကြောင့်သာ ချမ်းသာခံစားမှု ၊ ဆင်းရဲခံစားမှု ၊ ချမ်းသာဆင်းရဲမဟုတ်သောခံစားမှု တို့သည် တောက်လောင်နေ၏။ အဘယ်ဖြင့် တောက်လောင်နေသနည်း?

ရာဂဂိုနာ ဒေါသဂိုနာ မောဟဂိုနာ အာဒိတ္တံ ၊

ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန ၊

သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒေါမနုဿေဟိ ဥပါယာသေဟိ အာဒိတ္တံ။

ရာဂမီး ၊ ဒေါသမီး ၊ မောဟမီး တို့ဖြင့် တောက်လောင်နေ၏။

မွေးခြင်း ၊ အိုခြင်း ၊ သေခြင်းမီးတို့ဖြင့် တောက်လောင်နေ၏။

စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း ၊ ငိုကြွေးခြင်း ၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း ၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း ၊ ပြင်းထန်စွာ
ပူလောင်ခြင်း မီးတို့ဖြင့် တောက်လောင်နေ၏။

ဤသို့ရှုမြင်သော အရိယာတပည့်သည် မျက်စိ၌လည်း ငြီးငွေ့၏။ အဆင်းအာရုံတို့လည်း
ငြီးငွေ့၏။ မြင်သိစိတ်၌လည်း ငြီးငွေ့၏။ မျက်စိအတွေ့၌လည်း ငြီးငွေ့၏။ မျက်စိအတွေ့ကြောင့်
ဖြစ်သောခံစားမှု၌လည်း ငြီးငွေ့၏။ ငြီးငွေ့လျှင် တပ်မက်မှုကင်း၏။ တပ်မက်မှုကင်းခြင်းကြောင့်
လွတ်မြောက်၏။ လွတ်မြောက်လျှင် လွတ်မြောက်ပြီဟု သိသောဉာဏ်ဖြစ်၏။

ခိဏာဇာတိ ၊ ဝုသိတံ မြဟ္မစရိယံ ၊ ကတံ ကရဏိယံ ၊ နာပရံ ဣတ္ထတ္တယာ'တိ ပဇာနာတိ။

ဤသုတ်ကို ဟောကြားစဉ် ထိုရဟန်းတစ်ထောင်တို့၏စိတ်တို့သည် တစ်စုံတစ်ခုသော အာရုံကို
မစွဲယူဘဲ အာသဝေါတရားတို့မှ လွတ်မြောက်သွားကြ၏။

(သံ ၊ ၂ ၊ ၂၅၂) အာဒိတ္တသုတ် ၊ သဗ္ဗဝဂ် ၊

သဗ္ဗာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်။

အာဒိတ္တသုတ် ၊ ဥပယဝဂ် ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် (သံ ၊ ၂ ၊ ၅၈) ၌ ခန္ဓာငါးပါးသည် တောက်လောင်နေ၏ဟု
မိန့်တော်မူ၏။

🌸 စောင့်စည်းမှုအကျိုး 🌸

- စက္ခုနာ သံဝရော သာဓု ၊ သာဓု သောတေန သံဝရော။
- ဃာနေန သံဝရော သာဓု ၊ သာဓု ဇိဝှိယ သံဝရော။ (ဓမ္မပဒ ၊ ၃၆၀)
- ကာယေန သံဝရော သာဓု ၊ သာဓု ဝါစာယ သံဝရော။
- မနသာ သံဝရော သာဓု ၊ သာဓု သဗ္ဗတ္ထ သံဝရော။
- သဗ္ဗတ္ထ သံဝရော ဘိက္ခု ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ။ (၃၆၁)

အကုသိုလ်မဖြစ်စေရန် ဒွါရ (၆)ပါးတို့၌ သတိပညာဖြင့် စောင့်စည်းပိတ်ဆို့မှုသည် ကောင်း၏။ အလုံးစုံသော ဒွါရတို့၌ သတိပညာဖြင့် စောင့်စည်းပိတ်ဆို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆင်းရဲအားလုံးမှ လွတ်မြောက်နိုင်၏။

ဒွါရ (၆) ပါးတို့၌ အာရုံ (၆)ပါးတို့ ပေါင်းဆုံတိုက်ဆိုင်မိသောအခါ ကောင်းသောအာရုံမှာ လောဘ မဖြစ်အောင် ၊ မကောင်းသောအာရုံမှာ ဒေါသမဖြစ်အောင် ၊ မောဟမဖြစ်အောင် သတိပညာဖြင့်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒွါရတို့၌ စောင့်ရှောက်ပိတ်ဆို့တားမြစ်လိုခြုံစေခြင်းကို ပြုလုပ်၏။

စက္ခုဒွါရစသည်တို့၌ လောဘစသည့် ကိလေသာများ မဖြစ်သေး၍ စောင့်စည်းမှု၊ မစောင့်စည်းမှု တို့သည် မဖြစ်သေး။ ဇောစိတ်အစဉ်ဖြစ်မှသာ လောဘစသည့် ကိလေသာများဖြစ်၍ စောင့်စည်းမှုကို လိုအပ်၏။

စောင့်စည်းသင့်ရာ၌ မစောင့်စည်းဘဲနေလျှင် မယုံကြည်မှု ၊ သည်းမခံနိုင်မှု ၊ ပျင်းရိမှု ၊ သတိလွတ်မှု အသိဉာဏ်မရှိမှု ဟူသော အကုသိုလ်တရားများကို ရနိုင်၏။ စောင့်စည်းသင့်ရာ၌ စောင့်စည်း၍ နေလျှင် ယုံကြည်မှု ၊ သည်းခံနိုင်မှု ၊ ဝီရိယရှိမှု ၊ သတိရှိမှု ၊ အသိဉာဏ်ရှိမှုဟူသော ကုသိုလ်တရားများကို ရနိုင်၏။

ကာယဒွါရဟူသည် ပသာဒဒွါရ ၊ စောပနဒွါရ နှစ်မျိုးကို ယူရမည်။ ထိုတွင် ပသာဒဒွါရ၌သာ စောင့်စည်းမှု ၊ မစောင့်စည်းမှုကို ဆိုလို၏။

လှုပ်ရှားမှု၏ တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သော ကာယဒုစရိုက်သုံးပါးကို ကျူးလွန်ခြင်းသည် စောပနဒွါရ ဖြစ်၏။ သတိဉာဏ်လွတ်သဖြင့် အကုသိုလ်ဇောများဖြစ်နေလျှင် ထိုစောပနဒွါရကို စောင့်စည်းမှုမရှိ။ သတိဉာဏ်ရှိသဖြင့် ကုသိုလ်ဇောများဖြစ်နေလျှင် ထိုစောပနဒွါရကို စောင့်စည်းမှု ရှိသည်။

ဝါစာသည် ဝစီဝါစာ ၊ စောပနဝါစာ နှစ်မျိုးရှိ၏။ ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးကို ကျူးလွန်ခြင်းသည် စောပနဝါစာ ဖြစ်၏။ အကုသိုလ်ဇောများဖြစ်နေလျှင် ထိုစောပနဝါစာကို စောင့်စည်းမှု မရှိ။ ကုသိုလ်ဇော များဖြစ်နေလျှင် ထိုစောပနဝါစာကို စောင့်စည်းမှုရှိ၏။

ဇောစိတ်မှ အခြားသောစိတ်များ၌ မနောဒုစရိုက်သုံးပါးသည် မဖြစ်။ ဇောစိတ်ဖြစ်ခိုက်၌သာ မနောဒုစရိုက်ဖြစ်သောကြောင့် သတိပညာဖြင့်နေလျှင် မနေဒွါရကို စောင့်စည်း၏။ သတိပညာ လွတ်နေပါ မူကား မနေဒွါရကို စောင့်စည်းမှုမရှိ။ (ဓမ္မပဒ ၊ ဋ္ဌ ၊ ၂ ၊ ၃၅၈) ပဉ္စဘိက္ခုဝတ္ထု (၂၅) ဘိက္ခုဝဂ်

ဟတ္ထသံယတော ပါဒသံယတော ၊ ဝါစာသံယတော သံယတုတ္တမော။

အဇ္ဈတ္တရတော သမာဟိတော ၊ ဧကော သန္တုသံတော တမာဟု ဘိက္ခု။ (၃၆ ၂)

လက် ၊ ခြေ တို့ကို စောင့်စည်းခြင်း ၊ နှုတ်ကို စောင့်စည်းခြင်း ၊ တစ်ကိုယ်လုံးကို စောင့်စည်းခြင်း အဇ္ဈတ္တ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ မွေ့လျော်၍ တည်ကြည်သော စိတ်ရှိခြင်း ၊ တစ်ယောက်တည်းနေ၍ ရသမျှဖြင့် ရောင့်ရဲနိုင်သူကို ရဟန်းဟူ၍ ဆိုကြ၏။

တစ်ကိုယ်လုံးကို စောင့်စည်းခြင်း ဟူသော ကိုယ်ကိုလှုပ်ခြင်း ၊ ဦးခေါင်းကို မော့ခြင်း ၊ မျက်မှောင် ကုတ်ခြင်း စသည်ကို မပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်၏။

ဓမ္မပဒ ၊ ဋ္ဌ ၊ ၂ ၊ ၃၆၀) ဟံသဃာတကဘိက္ခုဝတ္ထု (၂၅) ဘိက္ခုဝဂ်

🌸 ကုန္ဒြေသိက္ခာရှိခြင်း (သန္တိန္ဒြေယော) 🌸

“ကုန္ဒြေသိက္ခာရှိခြင်း”ဟူသည် မွေးရာပါဗီဇ တည်ငြိမ်သည့် ကုန္ဒြေပါလာမှုကို ဆိုလိုရင်း မဟုတ်ဘဲ သတိပညာတို့ဖြင့် စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းနေမှုကိုသာ ဆိုလို၏။

ကုန္ဒိယပစ္စယော

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော - ကုသလာ ကုန္ဒိယာ

သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော - ကုသလာ ကုန္ဒိယာ

စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော - ကုသလာ

ကုန္ဒိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော - အကုသလာ ကုန္ဒိယာ

သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော - အကုသလာ ကုန္ဒိယာ

စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော -

အကုသလာ ကုန္ဒိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော - ဝိပါကာဗျာကတာ

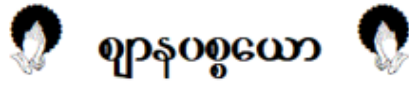
ကိရိယာဗျာကတာ ကုန္ဒိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ ကုန္ဒိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ ကုန္ဒိယပစ္စယေန

ပစ္စယော။ စက္ခုန္ဒိယံ စက္ခုဝိညာဏဿ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ သောတိန္ဒိယံ သောတဝိညာဏဿ

...ပေ... ဃာနိန္ဒိယံ ဃာနဝိညာဏဿ...ပေ... ဇိဝိန္ဒိယံ ဇိဝိညာဏဿ...ပေ... ကာယိန္ဒိယံ ကာယ

ဝိညာဏဿ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ရူပဇီဝိတိန္ဒိယံ ကဋတ္တာရူပါနံ ကုန္ဒိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

“စိုက်စိုက်စူးစူး အထူးမြဲမြံ ရှုအားသန် ဈာန်ဟုခေါ်သတတ်။”

(ပရမတ္ထသံခိပ်)

- အာရုံတစ်ခုတည်း၌ စူးစိုက်ပြီး အထူးမြဲမြံစွာ ထက်သန်သောစိတ်ဖြင့် ရှုနေမှုသဘောကို “ဈာန်” ဟု ခေါ်၏။
- ဥပမာ -
 - သစ်ပင်၊ တောင်ထိပ်ပေါ်သို့ တက်ရောက်ကြည့်သူသည် ပတ်ဝန်းကျင်မြင်ကွင်းကို ကျယ်ပြန့်ပြီး ထင်ရှားသဲကွဲစွာ မြင်ရသကဲ့သို့ ဈာန်တရားများသည်လည်း ကြာလေ အမြင်စူးစိုက်ပြီး ကြီးကျယ်လာ၏။
 - မုဆိုးသည် ချုံတစ်ခုအတွင်း၌နေ၍ မြှားဖြင့် သားကောင်ကို တည့်တည့်ချိန်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဗျိုင်းသည် ရေအိုင်ကမ်းစမှာ နေ၍ ငြိမ်သက်စွာ ငါးကိုချောင်းနေသကဲ့သို့၎င်း၊ ထို့အတူ “အာရုံနှင့် တည့်မတ်စူးစိုက်နေအောင် ချိန်၍ပေးခြင်းကိစ္စ”သည် “ဈာန်ကိစ္စ”ဖြစ်၏။
- စိတ်တစ်ခု၏သက်တမ်းသည် ဥပါဒ် ၄ ဘင် (ဖြစ် တည် ပျက်) သာရှိသဖြင့် အလွန်တိုတောင်း သည့် အချိန်ပိုင်းသာဖြစ်၏။ ထိုတိုတောင်းသည့်အချိန်မှာ ဖြစ်သောစိတ်အားလုံးသည် သတ်မှတ်ထားသောအာရုံတစ်ခုတည်းအပေါ်၌ ထပ်ထပ်ပြီးဖြစ်နေမှုကို အာရုံကို စူးစိုက်ပြီး ရှုကြည့်နေသည်ဟုဆိုလို၏။
- ကောင်းသောအမှု ၊ မကောင်းသောအမှုတို့၌ စိတ်၏ဖြောင့်မတ်စွာ စူးစိုက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော “ဈာန်၏ကိစ္စ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောတရားစုသည် “ဈာနပစ္စည်း”မည်၏။
- ကောင်းမှု ၊ မကောင်းမှုကိစ္စမှန်သမျှမှာ “ဈာနကိစ္စ”မပါလျှင် မပြီးစီးနိုင်။ ဈာန်၏အင်္ဂါငါးရပ် တို့ ဖြင့် စိတ်ကိုတည်ငြိမ်အောင်ပြု၍ အာရုံတစ်ခုကို ထင်ရှားအောင်ပြုလျှက် စူးစိုက်ကပ်၍ ရှုပြီး ကာယကံအမှုကိုဖြစ်ဖြစ် ၊ ဝစီကံအမှုကိုဖြစ်ဖြစ် ၊ မနောကံအမှုကိုဖြစ်ဖြစ် ပြုလုပ်အပ်သော အမှုသည် တည့်မတ်စွာပြီးစီး၏။

အကြောင်း (ပစ္စည်း)	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်)
ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာ ဈာန်တရား (၅) ပါး	ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် (၁၀) ကြည့် စိတ် (၇၅)၊ စေ (၅၂) စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်

“ဒါနစသော ကုသိုလ်ကောင်းမှု” ၊ “သူ့အသက်သတ်ခြင်းစသော အကုသိုလ်မကောင်းမှု” တို့ကို ဈာန်၏အင်္ဂါရပ်များ၌ မပါဝင်၊ အားနည်းသောစိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်ပေးသောကိစ္စသည် ထိရောက်အောင်မြင်မှု မရှိနိုင်။

🌸 “ဈာန်အင်္ဂါ” နှင့် “ဈာန်” 🌸

ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာ → တရား (၅) ပါးတို့သည် အာရုံတစ်ခုကို စူးစိုက်ရှုမြင်နိုင်မှု ကိစ္စတစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်းအင်္ဂါများဖြစ်သောကြောင့် “ဈာန်အင်္ဂါ” ဟုခေါ်၏။

ဝင်ရိုး ဘီး အကွပ် စသည်တို့ကို လှည်း၏အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းခေါ်သကဲ့သို့ဖြစ်၏။

“ဈာန်အင်္ဂါ (၅) ပါးတို့၏ စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကိစ္စ”ကို “ဈာန်” ဟုခေါ်၏။ အာရုံတစ်ခုကို စူးစိုက်နိုင်မှုသည် ဈာန်အင်္ဂါတစ်ခုချင်း၏ကိစ္စ မဟုတ်၊ ဈာန်အင်္ဂါ (၅) ပါးတို့၏ စုစည်းမှုကိစ္စဖြစ်၏။

ဝင်ရိုး ဘီး အကွပ် စသော အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတို့၏ စုစည်းတည်ဆောက်ထားမှုကိုသာ လှည်းဟု ခေါ်သကဲ့သို့ဖြစ်၏။

ဈာန်အင်္ဂါ (၅)ပါးတို့တွင် ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ → ရှေ့ဈာန်အင်္ဂါ (၄) ပါးတို့သည် မိမိတို့ ဆိုင်ရာကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ပေးကြသဖြင့် နောက်ဆုံးဈာန်အင်္ဂါဖြစ်သည့် “ဧကဂ္ဂတာ”သည် အာရုံတစ်ခုအပေါ်၌ တွဲကပ်နေသလိုဖြစ်အောင် ငြိမ်သက်စွာဖြင့် အာရုံကို စူးစိုက်ရှုနိုင်သောသတ္တိသည် “ဈာန်သတ္တိ” ဖြစ်၏။

🌸 **ဈာန်အင်္ဂါ (၅) ပါး နှင့် (၇) ပါး** 🌸

ဝိတက် ဝိစာရ ပီတီ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာ → ဈာန်အင်္ဂါ (၅) ပါးတို့တွင် “ဝေဒနာ”စေတသိက် ကို တစ်ပါးတည်းယူ၍ ဈာန်အင်္ဂါ (၅)ပါးဟု ဆို၏။ ထိုဝေဒနာကို ခွဲခြားလျှင် **သုခ ဒုက္ခ သောမနဿ ဒေါမနဿ ဥပေက္ခာ** ဟု (၅) မျိုးကွဲပြား၏။

ထိုတွင် ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် (၁၀) သည် ဈာန်မထိုက်သောတရားဖြစ်၍ ထိုဒွေပဉ္စဝိညာဏ်၌ရှိသော ကာယဝိညာဏ်ဒွေ၌ “သုခဝေဒနာ” နှင့် “ဒုက္ခဝေဒနာ” တို့သည် ဈာန်အင်္ဂါ၌ မပါဝင်၊ ထို့ကြောင့် ဝေဒနာ (၅)ပါးတို့တွင် **သောမနဿ ဒေါမနဿ ဥပေက္ခာ** → ဝေဒနာ သုံးပါးကို ခွဲခြားယူလျှင် ဈာန်အင်္ဂါ (၇) ပါး ဖြစ်၏။

သစ်ပင်ပေါ်တောင်ထိပ်ပေါ်သို့ တက်ရောက်သူသည် အရပ်လေးမျက်နှာမှ ထူးဆန်းသော အမျိုးမျိုးသော အရာဝတ္ထုများကို ကိုယ်တိုင်လည်း ကြည့်မြင်ရ၏။ မိမိမြင်သမျှကို အောက်မှာရှိသည့် လူများအားလည်း ပြောပြနိုင်၏။

ထို့အတူပင် ဝိတက်...စသော ဈာန်တရားတို့သည် အာရုံကို မိမိတို့လည်း စူးစိုက်စွာယူ၏။ အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့လည်း မိမိတို့ကဲ့သို့ အာရုံကိုစူးစိုက်ဖို့ ဈာန်သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

ဝိတက်...စသည်တို့၏ ကူညီမှုဖြင့် အာရုံတစ်ခု၌ “ဧကဂ္ဂတာ”ကျ၍ သမာဓိ ရနေသည့်အခါ အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့လည်း ထိုအာရုံ၌ စွဲမြဲစွာ အာရုံပြုကြရသည်။

 ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ စွမ်းရည်များ

- (၁) **“ဝိတက်”**သည် အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို အာရုံသို့ ရှေ့ရှုတင်ပေးခြင်း၊ ချိန်ပေးခြင်း သဘော သတ္တိရှိ၏။ စိတ်ကို အာရုံ၌ မြဲစွာ နေစေ၏။
- (၂) **“ဝိစာရ”**သည် ထိုဝိတက်က တင်ပေးလိုက်သည့် အာရုံမှ မခွာပဲ ရစ်ဝဲလှည့်လည်နေခြင်း၊ ထိုအာရုံ ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် သုံးသပ်နေခြင်း သဘောသတ္တိ ရှိ၏။ စိတ်ကို အာရုံ၌ ကောင်းစွာမြဲစွာ အတူနေစေ၏။
- (၃) **“ပီတိ”**သည် ထို ဝိစာရက အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် သုံးသပ်နေသော အာရုံ၌ ကောင်းစွာ နှစ်သက် မြတ်နိုးနေခြင်း သဘောသတ္တိရှိ၏။ စိတ်ကို အာရုံ၌ နှစ်သက်မြတ်နိုးနေအောင် ပြုတတ်၏။
- (၄) **“ဝေဒနာ”**သည် ထိုပီတိက နှစ်သက်မြတ်နိုးနေသော အာရုံ၏ ကောင်း၊ မကောင်း၊ အလယ် အလတ်ဖြစ်သော အရသာကို သုံးဆောင်ခံစားခြင်း သဘောသတ္တိရှိ၏။ စိတ်ကို အာရုံ၌ ကောင်း၊ မကောင်း၊ အလယ်အလတ်ဖြစ်သော အရသာမှန်သမျှကို ခံစားခြင်းဖြင့် စွဲမြဲစွာ ဖွဲ့နှောင်တတ်၏။
- (၅) **“ဧကဂ္ဂတာ”**သည် ထိုဝေဒနာက ခံစားနေသော အာရုံတစ်ခု၌ မလှုပ်မယှက် ငြိမ်သက်နေခြင်း သဘောသတ္တိရှိ၏။ စိတ်ကို အာရုံတစ်ခုတည်း၌ မပျံ့မလွင့် မလှုပ်မယှက် တည်ငြိမ်နေအောင် ပြု၍ ထားတတ်၏။

ဤသို့ သဘောသတ္တိများနှင့် ပြည့်စုံသည့် ဈာန်အင်္ဂါ (၅) ပါးတို့သည် စိတ်ကို တည်ငြိမ် အားကောင်းပြီး တန်ခိုးထက်မြက်အောင် ပြုလုပ်ပေးကြသည်။ ထို ဈာန်အင်္ဂါတို့ဖြင့် ထောက်ပံ့ ထားအပ်သောစိတ်သည် ထက်သန်အားကောင်း၏။

ထိုသို့ သဘောရှိသောစိတ်ဖြင့် ကောင်းမှုကိုဖြစ်စေ ၊ မကောင်းမှုကိုဖြစ်စေ ကံသုံးပါးလုံးကို ပြုလုပ်ပါလျှင် ပြုလုပ်အပ်သော ကိစ္စမှန်သမျှသည် မုချပြီးစီးအောင်ဖြစ်နိုင်၏။

🌸 ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် (၁၀) သည် ဈာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုခြင်း 🌸

ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် (၁၀) တို့သည် မိမိတို့မှီရာ စက္ခုစသော ပသာဒ ဝတ္ထုရုပ် (၅) ပါး အပေါ်သို့ ထိခိုက်လာသော အာရုံ (၅) ပါးတို့ကို ယူနိုင်သော၊ အာရုံကို သိရှိမှုဖြစ်သော စိတ်မျိုးဖြစ်သောကြောင့် “ဈာနသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်။

စိတ်တစ်ခုခုဖြစ်လာသောအခါ အခြားစေတသိက်များအပြင် ဈာန်အင်္ဂါစေတသိက်များသည် အတူဖြစ်ကြသောကြောင့် ဈာန်အင်္ဂါတရားတစ်ခုက “ပစ္စည်း”ဖြစ်လျှင်၊ ထို ဈာန်အင်္ဂါနှင့်အတူ ဖြစ်သောစိတ်၊ ကျန်ဈာန်အင်္ဂါစေတသိက်များ၊ အခြားစေတသိက်များ၊ စိတ္တဇရုပ်များသည် “ပစ္စယုပ္ပန်တရား”များဖြစ်ကြသည်။

လောဘမှုစိတ်တစ်ခု၊ စေတသိက် (၁၉)၊ စိတ္တဇရုပ်များ အတူဖြစ်ကြရာ၌ ဝိတက်သည် “ပစ္စည်း” ဖြစ်လျှင် လောဘမှုစိတ်တစ်ခု၊ ဝိတက်မှ ကျန်သော စေတသိက် (၁၈)၊ စိတ္တဇရုပ်များမှာ “ပစ္စယုပ္ပန်” ဖြစ်ကြ၏။

ထို့အတူ ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာ အသီးသီးတို့သည် “ပစ္စည်း”တရားဖြစ်လျှင်၊ ထို လောဘမှုစိတ်တစ်ခု၊ ကျန်သော စေတသိက် (၁၈)၊ စိတ္တဇရုပ်များမှာ “ပစ္စယုပ္ပန်”ဖြစ်ကြ၏။ အခြားစိတ်များဖြစ်ရာ၌လည်း အတူဖြစ်သော စေတသိက်များကို ကြည့်၍ အလားတူသိနိုင်၏။ ဤကား ပဝတ္တိအခါ၌ ကျေးဇူးမပြုပုံဖြစ်၏။

ပဋိသန္ဓေအခါ၌မူ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ပုံမှာ စိတ္တဇရုပ်အစား ကမ္မဇရုပ်သည် ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ် ပါဝင်လာခြင်းသာ ထူး၏။

🌸 ဈာန်စွမ်းရည်ရှိသော စိတ်များ 🌸

စိတ် (၈၉)ပါး တို့တွင် ဒေဝပဉ္စဝိညာဏ် (၁၀) တို့သည် ဝတ္ထုအာရုံတို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု အားကြီးသဖြင့် ပင်ကိုယ်ကပင် ‘ဝိတက်’တင်စရာမလို၍ ဈာန်မထိုက်ပါ။ ကျန်စိတ် (၇၉) ပါး တို့၌ ဈာန်သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၌ကား မဟဂ္ဂုတ်စိတ် (၂၇)ပါးကိုသာ ဈာန်စိတ်ဟု သီးခြားခေါ်၏။ အကြောင်း မှာ - ကာမစိတ်တို့သည် အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရုံမျှဖြင့်ပင် ဖြစ်နိုင်ကြ၏။ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တို့မှာ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရုံမျှဖြင့် မဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြ၊ စူးစိုက်ရှုနေမှသာ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကြ၏။ ပေါ်လာသော အခါ၍လည်း ကာမစ္ဆန္ဒ စသည်တို့ ဝေးကွာသဖြင့် ကြာရှည်စွာ တည်နိုင်၏။ ကာမစိတ်တို့ကဲ့သို့ အာရုံအမျိုးမျိုးသို့ ပြောင်းလဲမှု မမြန်ပေ။

လောကုတ္တရာစိတ်တို့ကား နိဗ္ဗာန်အာရုံတစ်ခုတည်း၌ စူးစိုက် သက်ဝင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဈာန်စိတ်ဟု သီးခြားမခေါ်တော့ပေ။

🌸 ဈာန်စွမ်းရည် သတ္တိ (၂) မျိုး 🌸

မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တို့၌ရှိသော ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ကေဂုတာ ဈာန်အင်္ဂါ (၅) ပါးတို့နှင့် ကာမစိတ်တို့၌ရှိသော ဈာန်အင်္ဂါ (၅) ပါးတို့သည် စွမ်းရည်သတ္တိခြင်း မတူညီနိုင်ကြပေ။

“မဟဂ္ဂုတ်စိတ်”တို့၌ ရှိသော ဈာန်အင်္ဂါ (၅) ပါးတို့သည် -

- (၁) အာရုံကို စူးစိုက်ကပ်၍ ရှုခြင်းကိစ္စ
- (၂) ဈာန်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏတရားတို့ကို လောင်ကျွမ်းစေခြင်း (ဖယ်ရှားခြင်း) ကိစ္စ တို့ကိုဆောင်ရွက်နိုင်၏။

“ကာမစိတ်”တို့၌ရှိသော ဈာန်အင်္ဂါတို့သည်ကား

(၁) အာရုံကို စူးစိုက်ကပ်၍ ရှုနိုင်၏။

(၂) ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏတရားတို့ကို လောင်ကျွမ်းစေခြင်း ကိစ္စသည် လုံးဝမရှိ။

ထို့ကြောင့် ကာမစိတ်တို့သည် အာရုံအမျိုးမျိုးတို့၌ အပြောင်းအရွှေ့များစွာ ဖြစ်ကြ၏။ ဈာန်၏ စွမ်းရည် သတ္တိ (၂) မျိုးလုံး မပြည့်စုံသဖြင့် ထိုကာမစိတ်တို့ကို တကယ့်ဈာန်စိတ်ဟုမခေါ်ရ၊ ဈာန်၏ စွမ်းရည် သတ္တိ (၂) မျိုးလုံးရှိသော မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တို့ကိုသာ ဈာန်စိတ်အစစ်ဟု ခေါ်ရ၏။

🌸 ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ လောင်ကျွမ်း (ဖယ်ရှား) မှု စွမ်းရည် 🌸

၁။ ဝိတက်သည် ထိန မိဒ္ဓ နီဝရဏတရားတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ ထို နီဝရဏတရားတို့ကို လောင်ကျွမ်း ဖယ်ရှားစေ၏။

ထိန မိဒ္ဓ သည် ထိုင်းမှိုင်းတွေဝေခြင်းသဘော ဖြစ်၏။ အကြံအစည်ကင်းမဲ့သည့် လူပြိန်း လူအနှင့်တူ၏။ ဝိတက်ကား အတူဖြစ်ဖက်တရားများကို ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံသို့ ရောက်၍ နေအောင် မနေမနားတင်ပေးသော သဘော ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိတက်သည် ထိန မိဒ္ဓ နှင့် ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်၏။ ဝိတက်ဈာန်သည် ထိန မိဒ္ဓ နီဝရဏ တရားများကို စိတ်အစဉ်မှာ ဝင်မလာရအောင် လောင်ကျွမ်းဖယ်ရှားလျှက် ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံသို့ စိတ်အစဉ်ကို တင်ပေးသည်။

၂။ ဝိစာရသည် ဝိစိကိစ္ဆာ နီဝရဏ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ ထို နီဝရဏတရားကို လောင်ကျွမ်း ဖယ်ရှားစေ၏။

ဝိစိကိစ္ဆာသည် အာရုံတစ်ခု၌ ကောင်းစွာမနေဘဲ အာရုံများစွာ၌ ယုံမှားသံသယဝင် တတ်သော သဘောဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိတက်သည် တင်ပေးသော ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံသို့ ရောက်နေသော စိတ်အစဉ်မှာ ဝိစိကိစ္ဆာ နှောင့်ယှက်နေလျှင် ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံသည် ပျောက်သွားနိုင်၏။

ဝိစာရကား အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံမှ ကွာမသွားအောင် ထိုပဋိဘာဂ
နိမိတ်အာရုံကို ထပ်တလဲလဲ စွဲမြဲစွာ သုံးသပ်ခြင်းသဘောဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် ဝိစာရသည်
ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်၏။ ဝိစာရဈာန်သည် ဝိစိကိစ္ဆာ နိဝရဏတရားကို စိတ်အစဉ်မှာ
ဝင်မလာရအောင် လောင်ကျွမ်းဖယ်ရှားလျက် ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို ထပ်တလဲလဲ သုံးသပ်
နေ၏။

၃။ ပီတိသည် ဗျာပါဒ နိဝရဏ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ ထို နိဝရဏကို လောင်ကျွမ်း
ဖယ်ရှားစေ၏။

ဗျာပါဒသည် တရားကိုယ်အားဖြင့် ဒေါသပင်ဖြစ်သဖြင့် ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းပြီး အာရုံကို
မနှစ်သက်သော သဘောဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် ဝိစာရက ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို အဖန်ဖန်
အထပ်ထပ် သုံးသပ်နေသော်လည်း ဗျာပါဒက နှောင့်ယှက်နေသဖြင့် အာရုံကို မနှစ်သက်လျှင်
ကြာရှည်စွာ သုံးသပ်ချင်မည်မဟုတ်။ ပီတိကား အာရုံကို နှစ်သက်မြတ်နိုးတတ်သော သဘော
ဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် ပီတိသည် ဗျာပါဒနှင့် ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်၏။ ပီတိဈာန်သည် ဗျာပါဒ နိဝရဏ
ကို စိတ်အစဉ်မှာ ဝင်မလာအောင် ဖယ်ရှားလျက် ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံပေါ်၌ လွန်စွာနှစ်သက်
သဘောကျ နေ၏။

၄။ ဝေဒနာသည် ဥဒ္ဓစ္စ + ကုက္ကုစ္စ နိဝရဏတရားတို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ ထို
နိဝရဏတရားတို့ကို လောင်ကျွမ်း ဖယ်ရှားစေ၏။

ဥဒ္ဓစ္စသည် အာရုံ၌ မကပ် ပျံ့လွင့်နေပြီး မငြိမ်သက်ခြင်း သဘောဖြစ်၏။ ကုက္ကုစ္စကား
နှောင်တရကာ ပူပန်နေခြင်းသဘောဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ၌ စိတ်အစဉ်က
နှစ်သက်အားရ ပီတိဖြစ်နေသော်လည်း သာယာဖွယ်အနေဖြင့် အာရုံကို မခံစားနိုင်လျှင်
ငြိမ်သက်စွာ တည်ရှိနေနိုင်မည်မဟုတ်။ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ တို့၏ နှောင့်ယှက်မှုကြောင့် အာရုံ၌မကပ်
ပူပန်မှုတွေဝင်နေ၍ ပဋိဘာဂနိမိတ် အာရုံမှ ထွက်သွားလိမ့်မည်။

သုခကား ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ၏အရသာကို ခံစားလျှက် ငြိမ်သက်အေးချမ်းနေခြင်း သဘော ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သုခ သည် ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ တို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ သုခဈာန် သည် ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ နိဝရဏတရားတို့ကို စိတ်အစဉ်မှာ ဝင်မလာရအောင် လောင်ကျွမ်း ဖယ်ရှားလျှက် ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ၏အရသာကို ခံစားနေ၏။

၅။ သမာဓိသည် ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏတရား၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ ယင်း နိဝရဏတရားကို လောင်ကျွမ်းဖယ်ရှားစေ၏။

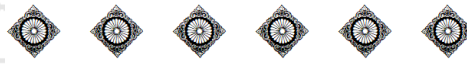
ကာမစ္ဆန္ဒသည် အာရုံ(၅)ပါး ကာမဂုဏ်တရားများကို နှစ်သက်သော လောဘ တဏှာ ပင်ဖြစ်၏။ နှစ်သက်ဖွယ်ရာ အာရုံ (၅) ပါး ကာမဂုဏ်တရားနောက်သို့ တကောက်ကောက် လိုက်ပါနေပြီး စိတ်ဓာတ်ကိုမတည်ငြိမ်အောင် ဖြစ်စေနိုင်သောသဘောဖြစ်၏။ ကာမစ္ဆန္ဒ နိဝရဏက နှောင့်ယှက်လာလျှင် ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခဝေဒနာတို့ ခံနိုင်ကြမည်မဟုတ်၊ ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံမှ စိတ်အစဉ်သည် ခွါရလိမ့်မည်။

ဧကဂ္ဂတာကား ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံတစ်ခုတည်း၌သာ ကပ်ပြီးတည်နေခြင်းသဘောဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဧကဂ္ဂတာသည် ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ ဧကဂ္ဂတာဈာန်သည် ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏကို စိတ်အစဉ်မှာ ဝင်မလာရအောင် လောင်ကျွမ်းဖယ်ရှားလျှက် ရှေ့ဈာန် (၄)ပါးအတွက် ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံပေါ်၌ စူးစိုက်ပြီး ကပ်တည်စေ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏသည် ဈာန်တရားကို မဖုံးကွယ်တတ်၊ မဂ် ဖိုလ် စသည်ကိုသာ ဖုံးကွယ်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဈာန်တို့ဖယ်ရှားအပ်သော နိဝရဏတရားတို့တွင် အဝိဇ္ဇာနိဝရဏ မပါဝင်၊ အနည်းငယ် ဖုံးကွယ်တတ်သောသတ္တိသည် ရှေ့နိဝရဏတရား(၅)ပါးတို့ကို ဖယ်ရှားရာ၌ ပါဝင်လေ၏။

(ဘာသာဋီကာ)

အကြောင်း (ပစ္စည်း)	သင်္ချာ (၇)		အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်)
ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါ (၅) ပါး	ကု ကု	ကု အဗျာ	ကု(၂၁)၊ စေ(၃၈) သမ္ပယုတ်ခန္ဓာ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်
ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါ (၅) ပါး	အကု အကု	အကု အဗျာ	အကု(၁၂) စေ(၂၇) သမ္ပယုတ်ခန္ဓာ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်
ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါ (၅) ပါး	အဗျာ	အဗျာ	ဒွေပဉ္စ ကြဉ် ဝိ(၂၆) ကြိ(၂၀) စေ(၃၈) စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်

ဈာန်ပစ္စယော

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဈာန်ပစ္စယေန ပစ္စယော - ကုသလာနိ ဈာန်ဂီနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဈာန်ပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဈာန်ပစ္စယေန ပစ္စယော - ကုသလာနိ ဈာန်ဂီနိ စိတ္တ သမုဋ္ဌာနာနံ ဣပါနံ ဈာန်ပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

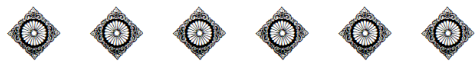
ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ ဈာန်ပစ္စယေန ပစ္စယော - ကုသလာနိ ဈာန်ဂီနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ဣပါနံ ဈာန်ပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ဈာန်ပစ္စယေန ပစ္စယော - အကုသလာနိ ဈာန်ဂီနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဈာန်ပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဈာန်ပစ္စယေန ပစ္စယော - အကုသလာနိ ဈာန်ဂီနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဣပါနံ ဈာန်ပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ ဈာနပစ္စယေန ပစ္စယော -
အကုသလာနိ ဈာနဂီနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဈာနပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဈာနပစ္စယေန ပစ္စယော - ဝိပါကာဗျာကတာနိ ကိရိယာ
ဗျာကတာနိ ဈာနဂီနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဈာနပစ္စယေန ပစ္စယော။
ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာနိ ဈာနဂီနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋုတ္တာ စ ရူပါနံ ဈာနပစ္စယေန
ပစ္စယော။ (၁)

ဤဈာနပစ္စည်းသည် သတ္တဝါတို့အား အစမထင် သံသရာမှစ၍ ရဟန္တာဖြစ်သည်အထိ
ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုးကို ကောင်းစွာခံစားနိုင်ရန်အတွက် ကောင်းမှု မကောင်းမှုတို့ကို စိတ်အား
ထက်သန်စွာ ပြုလုပ်အောင် ကျေးဇူးပြုလျှက်ရှိကြ၏။

ဈာန်အင်္ဂါတရားတို့သည် နာမက္ခန္ဓာလေးပါးသာရှိသော အရူပ (၄) ဘုံ၌ စိတ္တဇရုပ် ကမ္မဇရုပ်
တို့အား ကျေးဇူးမပြုနိုင်။ ရုပ်ခန္ဓာတစ်ခုသာရှိသော အသညသတ်ဘုံ၌ လုံးဝကျေးဇူးမပြုနိုင်။
ပဉ္စဝေါကာရ (၂၆) ဘုံတို့၌သာ ရုပ်နာမ်အပြည့်အစုံရှိသဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။

🌸 ကာလ ၊ နေရာ ၊ ပုဂ္ဂိုလ် တို့နှင့် ဈာန်သတ္တိ 🌸

ဈာန်သတ္တိတို့သည်...

- ကာလအားဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်အနေဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- ဘုံအားဖြင့် အသညသတ်မှတ်ပါး ဘုံ (၃၀)
- နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားဆဲပုဂ္ဂိုလ်မှတ်ပါး ပုဂ္ဂိုလ်(၁၂)ရောက်လုံးတို့၏ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌

ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။

🌸 အာရုံတစ်ခု၌ ဈာန်ဖြစ်ပုံ 🌸

အာရုံတစ်ခုကို စွဲလမ်းထက်သန်စွာ ရှုကြံတွေးနေလျှင် ဈာန်ဝင်စားနေသည်ဟုဆိုနိုင်၏။

အသုဘရုပ်အလောင်းကိုမြင်ရ၍ မတင့်တယ်ပုံကို ဆင်ခြင်နေသူသည် အသုဘဈာန်ဝင်နေ၏။
 နှစ်သက်မြတ်နိုးသူ တစ်ယောက်ကို စွဲလမ်းပြီး စူးစိုက်ကြည့်ရှုကြံတွေးနေသူမှာ ရာဂဈာန်ဝင်နေ၏။
 စာအုပ်တစ်အုပ်ကို စိတ်ဝင်စားပြီးစူးစိုက်ဖတ်နေသူသည် စာဈာန်ဝင်နေ၏။ ဂိန်းကစားနည်းကို စွဲလမ်း
 စွာ မပြတ်ဆော့နေသူသည် ဂိန်းဈာန်ဝင်နေ၏။ ယင်းသို့အာရုံတစ်ခုကို စူးစိုက်ပြီး အရူးအမူး ရှုမြင်
 ကြံစည်တွေးနေမှုကိုပင် ဈာန်ရှုနေခြင်း ဈာန်ဝင်နေခြင်း ဟုခေါ်နိုင်၏။

🌸 “ကုသိုလ်ဈာန်” နှင့် “အကုသိုလ်ဈာန်” 🌸

မကောင်းမှုအာရုံတစ်ခု၌ ဈာန်ဝင်နေသူသည် အကုသိုလ်ဈာန်ဝင်နေသူဖြစ်၏။ ထို အကုသိုလ် ဈာန်ကြောင့် ကောင်းကျိုးတို့ကို ရရှိခံစားနိုင်ခြင်းမရှိ ၊ အကုသိုလ်ဈာန်သဘောမှာ စူးစိုက်မှု သတ္တိသာ ပါ၍ လောင်ကျွမ်းဖယ်ရှားမှု သတ္တိမပါခြင်းကြောင့်ဖြစ်၏။

ဥပမာအားဖြင့် အနည်ထနေသောရေအိုင်၌ ရေအောက်ရှိသတ္တဝါများကို မမြင်နိုင် မတွေ့နိုင် သကဲ့သို့၊ ရေမှော်တို့ ဖုံးအုပ်နေသော ရေကန်အတွင်း၌ မှော်မဖယ်ထားသောရေကို အသုံးမပြုနိုင် သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ကောင်းသောအာရုံတစ်ခု၌ ဈာန်ဝင်နေသူသည် ကုသိုလ်ဈာန်ဝင်နေသူဖြစ်၏။ ထိုဈာန်အာရုံ ကောင်းကြောင့် တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ် အမျိုးမျိုးနှင့် ကောင်းကျိုးများကို ရရှိခံစားနိုင်၏။ ကုသိုလ်ဈာန်၌ နိဝရဏတရားတို့ကို လောင်ကျွမ်းဖယ်ရှားမှုသတ္တိပါခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

ဥပမာအားဖြင့် အနည်ထိုင်၍ ကြည်လင်နေသောရေအိုင်၌ ရေအောက်ရှိ သတ္တဝါများကို မြင်တွေ့နိုင်သကဲ့သို့၊ ရေမှော်တို့ ဖုန်းလွှမ်းနေသော ရေကန်အတွင်း၌ မှော်ဖယ်ထားသောရေကို မိမိလိုရာ အသုံးပြုနိုင်သကဲ့သို့ဖြစ်၏။

ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် (၁၀) ၌ ရှိသော ဥပေက္ခာဝေဒနာ သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာ တို့သည် အာရုံကို စူးစိုက်သော ဝေဒနာဟု မှတ်သားထားရမည်လားဟု မေးစရာရှိလာ၏။

ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် (၁၀) ၌ ရှိသော ဥပေက္ခာ သုခ ဒုက္ခ ဝေဒနာများသည် စူးစိုက်ရှုနိုင်မှု စွမ်းရည် သတ္တိ မရှိသောကြောင့် ဈာနပစ္စည်းတို့၌ မပါဝင်ဟု မှတ်ရမည်။

“ဈာနပစ္စည်း” ဟူသည်... ❀

သမထဈာန်ကိုသာ ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ သာမန်နေ့စဉ်ဘဝမှာ အာရုံကို စူးစိုက်ပြီး ပြုလုပ်ပြောဆို ကြံတွေးနေမှု မှန်သမျှကို ဆိုလို၏။

ဈာနပစ္စယောကို သမထကျင့်စဉ်ဖြင့် ရလာသော ဈာန်တရားကိုသာ ဟောလိုရင်းမဟုတ် ၊ အကုသိုလ်စိတ်နှင့် အတူဖြစ်သော ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခဝေဒနာ ကေဂ္ဂတာ တို့ကိုလည်း ဟောလို၏။

လိုရင်းချုပ်ရလျှင် သမထဈာန် နှင့် သာမန်ပြုလုပ်ပြောဆို ကြံတွေးခြင်းတို့ကို စူးစိုက်ထားခြင်း များသည် **“ဈာနပစ္စယော”**ဟု မှတ်ရမည်။

 အကုသိုလ်ဝိတက် (၉) မျိုး

ကြမ်းကြုတ်သော အကြမ်းစားဝိတက် (၃) မျိုး

- ၁။ ကာမဝိတက် = သက်ရှိသက်မဲ့ကို စွဲလမ်းကာ ရလို့မှု နှစ်သက်မှု စိတ်ကူးအတွေးမျိုးစုံ။
- ၂။ ဗျာပါဒဝိတက် = မိမိ၊ သူတစ်ပါးနှင့်စပ်၍ဖြစ်စေ၊ ရာသီဥတု စသည်ကြောင့်ဖြစ်စေ စိတ်ဆိုးစိတ်ပျက်မှု အတွေးမျိုးစုံ။
- ၃။ ဝိဟိံသာဝိတက် = သူတစ်ပါးကို ဒုက္ခရောက်အောင် နှိပ်စက်ဖို့ အတွေးမျိုးစုံ။

သိမ်မွေ့သော အနုစားဝိတက် (၆) မျိုး

- ၁။ ဉာတိဝိတက် = ဆွေမျိုးသားချင်းနှင့် ဆက်စပ်သောတွေးမှု။
- ၂။ ဇနပဒဝိတက် = တိုင်းပြည် မြို့ရွာနှင့် ဆက်စပ်သောတွေးမှု။
- ၃။ အမရာဝိတက် = မသေဖို့ရာအတွက် တွေးတောမှု။
 - ▶ သေခြင်းကင်းပြီး ချမ်းသာဖို့အတွက်ဟု ယူဆပြီး ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ ကျင့်အပ်သော အကျင့်နှင့် ဆက်စပ်သောတွေးမှု။
 - ▶ နတ်ပြည်ဖြစ်ဖို့ရာအတွက်ဟု ယူဆပြီး ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ ကျင့်အပ်သော အကျင့်နှင့် ဆက်စပ်သောတွေးမှု။
 - ▶ တစ်ဖက်သတ် မရပ်တည်နိုင်သဖြင့် ‘အမရ’မည်သော ငါးလို မပြတ် မသား ရှောင်လွှဲတတ် ငြင်းပယ်တတ်သော ဝိတက်။
 - ▶ အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ = ဆုံးဖြတ်ချက် မချနိုင်သဖြင့် မပြတ်သားသော အယူဝါဒနှင့်တကွ ဖြစ်သောဝိတက်။
- ၄။ ပရာနုဒယတာ ပဋိသံယုတ္တဝိတက် = သူတစ်ပါးကို သနားသဖြင့် ကူညီပေးလိုမှုနှင့် စဉ်းစား တွေးတောခြင်း။

(မိမိကို သူတစ်ပါးက သနားပြီး ကူညီပေးချင်အောင် စဉ်းစားတွေးတောခြင်း)
- ၅။ လာဘသက္ကာရသိလောက ပဋိသံယုတ္တဝိတက် = ပစ္စည်းလာဘ်လာဘရမှု ၊ ရိုသေလေးစားမှု ၊ နာမည်ကျော်ကြားမှုတို့နှင့် ဆက်စပ်သောတွေးတောမှု။
- ၆။ အနဝညတ္တိ ပဋိသံယုတ္တဝိတက် = မိမိအပေါ် သူတစ်ပါးက အထင်မသေးစေလိုသော တွေးတောမှု။ (စူဠနိဒ္ဒေသ၊ ၁၆၀)

🌸 ကုသိုလ်ဝိတက် (၃) မျိုး 🌸

- ၁။ နေက္ခမ္မဝိတက် = နှစ်သက်လိုစရာအာရုံများကို စွန့်လွှတ်သောအတွေး ၊ အလောဘအတွေး။
- ၂။ အဗျာပါဒဝိတက် = သည်းခံခြင်း ၊ ခွင့်လွှတ်ခြင်း အတွေး။
- ၃။ အဝိဟိသာဝိတက် = သနားကြင်နာခြင်းအတွေး။

🌸 နေက္ခမ္မ (၅) မျိုး 🌸

**ပဗ္ဗဇာ ပဌမံ ဈာနံ ၊ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဝိပဿနာ။
သဗ္ဗေပိ ကုသလာဓမ္မာ ၊ နေက္ခမ္မန္တိ ပဝုစ္စရေ။**

(ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ၊ ၁၀၉)

- 🌀 အိမ်ထောင်အနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်မြောက်တတ်သောကြောင့် “**ရဟန်း**” အဖြစ်သည် နေက္ခမ္မ။
- 🌀 နီဝရဏတရားတို့မှ လွတ်မြောက်တတ်သောကြောင့် “**ပဌမဈာန်**” သည် နေက္ခမ္မ။
- 🌀 အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့မှ လွတ်မြောက်တတ်သောကြောင့် “**နိဗ္ဗာန်**” သည် နေက္ခမ္မ။
- 🌀 နိစ္စ ၊ သုခ ၊ အတ္တ ၊ သုဘ ဟု ရှုတတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့မှ လွတ်မြောက်တတ်သောကြောင့် “**ဝိပဿနာ**” သည် နေက္ခမ္မ။
- 🌀 နီဝရဏတရား ၊ ကိလေသာတရားတို့မှ လွတ်မြောက်သောကြောင့် “**ဒုတိယဈာန်စသော ကုသိုလ် ၊ မဂ်ကုသိုလ်**” တို့သည် နေက္ခမ္မ။

🌸 ဈာန်တရား၌ ဝေဒနာအားလုံးကို ဝိပဿနာ ရှုသင့် မရှုသင့် 🌸

- ဈာန်တရား၌ သုခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ တို့သာ ရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနာကို ဝိပဿနာ ရှုဖို့မလိုပါ။
- ဈာန်မရဘဲ ဝိပဿနာသက်သက်ရှုရာ၌ ဝေဒနာအားလုံးကို ဝိပဿနာရှုရမည်။

 ဉာဏ်အမြင် မကြည်လင် မထင်ရှားခြင်း၊ ကြည်လင် ထင်ရှားခြင်း အကြောင်း

သင်္ဂါရဝ ပုဏ္ဏားသည် ဗုဒ္ဓကို “အရှင်ဂေါတမ! တခါတရံ ကြာမြင့်စွာ လေ့ကျက်ထားသော ကျမ်းစာသည် ဉာဏ်အမြင်၌ မကြည်လင် မထင်ရှားဘဲ ရှိပါတယ်။ တခါတရံတွင်မူ ကြာမြင့်စွာ လေ့ကျက်ထားသော ကျမ်းစာသည် ဉာဏ်အမြင်၌ ကြည်လင်ထင်ရှားနေပါတယ်။ အဘယ့်ကြောင့် ထိုသို့ဖြစ်နေပါသလဲ?” ဟု မေးလျှောက်ရာ ဗုဒ္ဓက ...

“ကာမရာဂ စသော နိဝရဏတရား ငါးပါးတို့သည် ထကြွနေသောအခါ၌ ကြာမြင့်စွာ လေ့ကျက်ထားသော ကျမ်းစာသည်ပင် ဉာဏ်အမြင်၌ မကြည်လင် မထင်ရှားဘဲ ရှိတတ်၏။ နိဝရဏတရား ငါးပါးတို့သည် ထကြွမနေသောအခါ၌မူ ကြာမြင့်စွာ လေ့ကျက်ထားသော ကျမ်းစာသည်ပင် ဉာဏ်အမြင်၌ ကြည်လင် ထင်ရှား၏”

ဟု ဖြေတော်မူ၏။

- ❖ ကြည်လင်နေသောရေခွက်ထဲ၌ အမဲ အဝါ စသော အရောင်တစ်မျိုးမျိုးကိုထည့်လျှင် မိမိ၏ မျက်နှာကို ကြည့်သောအခါ ကောင်းစွာမမြင်ရသကဲ့သို့ ကြည်လင်နေသော စိတ်ထဲ၌ “**ကာမစ္ဆန္ဒ**” (ရာဂ) အညစ်အကြေး ဖုံးနေသောအခါ...

ဖြစ်ပေါ်နေသော “**ကာမစ္ဆန္ဒ**”မှ လွတ်ကြောင်းတရား (အသုဘာ ပထမဈာန်၊ ဝိပဿနာ၊ အရဟတ္တမဂ်တရား) ကို မသိသောအခါ၌...
မိမိ၊ သူတစ်ပါး အကျိုးစီးပွားကို မသိမြင်နိုင်။

- ❖ ရေကိုမီးဖြင့် အပူပေးသဖြင့် ဆူပွက် အငွေ့ထွက်နေချိန်တွင် ရေပူထဲ၌ ငုံ့ကြည့်သောအခါ မိမိ၏ မျက်နှာကို မမြင်ရသကဲ့သို့ “**ဗျာပါဒ**” အညစ်အကြေး ဖုံးနေသောအခါ...

ဖြစ်နေသော “**ဗျာပါဒ**”မှ လွတ်ကြောင်းတရား (မေတ္တာဈာန် ၊ ဝိပဿနာ ၊ အနာဂါမိမဂ်တရား) ကို မသိသောအခါ၌...
မိမိ၊ သူတစ်ပါး အကျိုးစီးပွားကို မသိမြင်နိုင်။

❖ ရေမှော် ရေညှိ ဖုံးနေသောရေကန်၌ ကြည့်လျှင် မိမိ၏ မျက်နှာကို မမြင်ရသကဲ့သို့ “ထိန် မိဒွ” အညစ်အကြေး ဖုံးနေသောအခါ...

✓ “ထိန် မိဒွ” မှ လွတ်ကြောင်းတရား (ဥပစာရ၊ အပုနာ အာလောကသညာ၊ ဝိပဿနာ၊ အရဟတ္တမဂ်တရား)ကို မသိသောအခါ၌...

မိမိ၊ သူတစ်ပါး အကျိုးစီးပွားကို မသိမြင်နိုင်။

❖ လေပြင်းတိုက်ခတ်သဖြင့် လှိုင်းထသော ရေကန်ပြင်၌ ကြည့်လျှင် မိမိ၏ မျက်နှာကို မမြင်ရသကဲ့သို့ “ဥဒ္ဒစ္စ ကုက္ကုစ္စ” အညစ်အကြေး ဖုံးနေသောအခါ...

✓ “ဥဒ္ဒစ္စ ကုက္ကုစ္စ”မှ လွတ်မြောက်ကြောင်းတရား (ကသိဏဈာန်စသောဈာန်အားလုံး၊ ဝိပဿနာ၊ အရဟတ္တမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်တရား)ကို မသိသောအခါ၌...

မိမိ၊ သူတစ်ပါး အကျိုးစီးပွားကို မသိမြင်နိုင်။

❖ အနယ်အမှုန်များစွာရှိသော ရေခွက်၊ ရွံ့ညွန်အိုင်ထဲ၌ ကြည့်လျှင် မိမိ၏ မျက်နှာကို မမြင်ရသကဲ့သို့ “ဝိစိကိစ္ဆာ” အညစ်အကြေး ဖုံးနေသောအခါ...

✓ “ဝိစိကိစ္ဆာ”မှ လွတ်မြောက်ကြောင်းတရား (ဓမ္မဝဝတ္ထာန = ကုသိုလ်စသော တရားတို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်ခြင်း [အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ခွဲခြားနိုင်ခြင်း] [ဥပစာရ၊ အပုနာ အဆင့်ရှိသောတရား]၊ ဝိပဿနာ၊ သောတာပတ္တိမဂ်တရား)ကို မသိသောအခါ၌...

မိမိ၊ သူတစ်ပါး အကျိုးစီးပွားကို မသိမြင်နိုင်။

(အံ၊ ၂၊ ၂၀၂၊ သင်္ခါရဝသုတ်၊ ပဉ္စကနိပါတ်)

🌸 ဈာန် (၂) မျိုး 🌸

၁။ သမာပတ် ရှစ်ပါးသည် ပထဝီကသိုဏ်းစသော သမထနိမိတ်အာရုံကို ရှုခြင်းကြောင့် “အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်”မည်၏။

၂။ ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်တို့သည် “လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်”မည်၏။

- ဝိပဿနာသည် ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို “အနိစ္စ”စသည့် လက္ခဏာရေးသုံးပါးဖြင့် ရှုတတ်သောကြောင့် “လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်”။
- မဂ်သည် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ပြုအပ်ပြီးသောကိစ္စကို မဂ်ဖြင့် ရှုတတ်သောကြောင့် “လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်”။
- ဖိုလ်သည် နိရောဓသစ္စာ၏ ငြိမ်းအေးသောလက္ခဏာကို ရှုတတ်သောကြောင့် “လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်”။

(မဟာနိဒ္ဒေသ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၁၂၊ သာရတ္ထ၊ ဋီ၊ ပ၊ ၃၆၃၊ သံ၊ ဋီ၊ ပ၊ အံ၊ ဋီ၊ တ၊ ၁၁၃)

မဂ္ဂပစ္စယော

မဂ္ဂပစ္စယော = မဂ္ဂ + ပစ္စယော။

မဂ္ဂ = လမ်းကြောင်း ။

- “သမ္မာမဂ္ဂင်” (ကုသိုလ်မဂ္ဂင်) များသည် သုဂတိသို့ ရောက်ဖို့ရာလမ်းကြောင်း ဖြစ်၏။
 - ❖ ထို “သမ္မာမဂ္ဂင်လမ်း”ကို အတက်လမ်း ၊ သုဂတိ နိဗ္ဗာန်လမ်း ၊ အဆန်လမ်း ဟု ခေါ်၏။
- “မိစ္ဆာမဂ္ဂင်” (အကုသိုလ်မဂ္ဂင်) များသည် ဒုဂ္ဂတိသို့ ရောက်ဖို့ရာလမ်းကြောင်း ဖြစ်၏။
 - ❖ ထို “မိစ္ဆာမဂ္ဂင်လမ်း”ကို အဆင်းလမ်း၊ ဒုဂ္ဂတိ အပါယ်လမ်း၊ အစုန်လမ်း ဟု ခေါ်၏။

ထို “မဂ္ဂ”မည်သော တရားပေါင်း၏ အစိတ်အင်္ဂါကို မဂ္ဂင်္ဂံ = မဂ္ဂင် ဟု ခေါ်၏။

ထိုထိုဂတိ ရောက်မည့်လမ်းကြောင်း တရားပေါင်းကို မဂ္ဂဆိုဘိ
ထို၏အင်္ဂါ အစိတ်မှာမူ “မဂ္ဂင်”ဟူ မှတ်ယူအမြဲခေါ်။
(အခြေပြု သင်္ဂြိုဟ်)

“မဂ္ဂသဒ္ဓါ”သည် “လမ်းခရီး”ကို ဆိုလို၏။
လမ်းခရီးနှင့်တူသော “ပညာ”စသည့်လမ်းစဉ်ကို “မဂ္ဂ” (မဂ်) ဟုခေါ်၏။

- ❖ ပကတိလမ်းခရီးသည် ကောင်းသောအရပ်သို့၎င်း၊ မကောင်းသောအရပ်သို့၎င်း ရောက်စေ တတ်၏။ ထို့အတူ “ပညာ”စသော “သမ္မာမဂ္ဂင်”တို့သည် ဒုဂ္ဂတိဘုံဘဝမှ သုဂတိဘုံဘဝသို့ ၎င်း၊ စိတ်၏ ညစ်နွမ်းခြင်းမှ ဖြူစင်ခြင်းသို့၎င်း ရောက်စေတတ်၏။
- ❖ “ဒိဋ္ဌိ”စသော “မိစ္ဆာမဂ္ဂင်”တို့သည် သုဂတိဘုံဘဝမှ ဒုဂ္ဂတိဘုံဘဝသို့၎င်း၊ စိတ်၏ ဖြူစင်ခြင်းမှ ညစ်နွမ်းခြင်းသို့၎င်း ရောက်စေတတ်၏။
- ❖ ဤသို့ မှန်သည်ဖြစ်စေ၊ မှားသည်ဖြစ်စေ ထိုထိုဘဝ ထိုထိုစိတ်ထားများသို့ ရောက်စေနိုင်အောင် ပို့ဆောင်နိုင်သောသတ္တိသည် “မဂ္ဂပစ္စည်း”ဖြစ်၏။

🌸 မဂ္ဂပစ္စည်း၏ ဥပမာ 🌸

ဤ “မဂ္ဂပစ္စည်း”ကို ရှေးဆရာမြတ်တို့သည် လှေသင်္ဘောနှင့်တူ၏ဟု မိန့်ကြ၏။ လှေသင်္ဘောသည် ဤဘက်ကမ်းမှ ဟိုဘက်ကမ်းသို့၎င်း၊ ဟိုဘက်ကမ်းမှ ဤဘက်ကမ်းသို့၎င်း ပို့ဆောင်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ မဂ္ဂင်တရားတို့သည် သုဂတိမှ ဒုဂ္ဂတိသို့၎င်း၊ ဒုဂ္ဂတိမှ သုဂတိသို့၎င်း ပို့ဆောင်တတ်ကြ၏။

အမှန်စင်စစ်မှာမူ မဂ္ဂင်တရားတို့သည် သတ္တဝါတို့အား သုဂတိသို့၎င်း၊ ဒုဂ္ဂတိသို့၎င်း ရောက်စေတတ်သည့်လမ်းစဉ်ဖြစ်သောကြောင့် လမ်းခရီးနှင့်တူ၏ဟုဆိုလျှင် အဓိပ္ပါယ်ပေါ်လွင်ထင်ရှား၏။

“မဂ္ဂသဒ္ဓါ”သည် “လမ်းခရီး”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဆိုလိုသောကြောင့် စဉ်းစားကြည့်လျှင် လွယ်လွယ်နှင့် ထိရောက်သည့် ဥပမာဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်၏။ “ပကတိလမ်းခရီး”သည် လမ်းပေါ်၌ သွားလာနေသူကို လိုရာအရပ်သို့ ပို့ဆောင်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာ တို့၌ရှိသော “မဂ္ဂင်တရား”တို့သည် အတူဖြစ်ဖက်တရားများကို လိုရာအရံ လိုရာကိစ္စသို့ ဆောင်ပို့နိုင်သော သတ္တိသည် “မဂ္ဂပစ္စည်း”ဖြစ်၏။

ဒုဂ္ဂတိဘုံဘဝ၊ သုဂတိဘုံဘဝသို့၎င်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့၎င်း ပြေးသွားနေသော စိတ် စေတနာ ၏ လမ်းခရီး သဖွယ် ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားစုသည် “မဂ္ဂပစ္စည်း”ဖြစ်၏။

“စိတ်စေတနာ”ကို ဖြောင့်ဖြောင့်သွားစေရန်၎င်း၊ ကောက်ကောက်သွားစေရန်၎င်း ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရားဟု ဆိုလို၏။

🌸 မဂ္ဂင် (၁၂) ပါး 🌸

သမ္မာမဂ္ဂင် (၈) ပါး	တရားကိုယ်	မိစ္ဆာမဂ္ဂင် (၄) ပါး	တရားကိုယ်
သမ္မာဒိဋ္ဌိ	ပညာ	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	ဒိဋ္ဌိ
သမ္မာသင်္ကပ္ပ	ဝိတက်	မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ	ဝိတက်
သမ္မာဝါစာ	သမ္မာဝါစာ		
သမ္မာကမ္မန္တ	သမ္မာကမ္မန္တ		
သမ္မာအာဇီဝ	သမ္မာအာဇီဝ		
သမ္မာဝါယမ	ဝီရိယ	မိစ္ဆာဝါယာမ	ဝီရိယ
သမ္မာသတိ	သတိ		
သမ္မာသမာဓိ	ဧကဂ္ဂတာ	မိစ္ဆာသမာဓိ	ဧကဂ္ဂတာ
တူရာပေါင်းယူလျှင် မဂ္ဂင်တရားကိုယ် (၉) ပါး			

“မဂ္ဂင်တရားကိုယ် (၉) ပါး”တို့တွင်...

- **ပညာ စေတသိက်၊ ဝီရိယံ စေတသိက် (၃) ပါး၊ သတိ စေတသိက်**
 - ❖ ဤငါးပါးတို့သည် ကုသိုလ်၊ ဝိပက်၊ ကြိယာ စိတ်တို့၌သာ အတူတကွဖြစ်ကြ၏။
- **ဝိတက်၊ ဝီရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ စေတသိက် (၃) ပါး တို့သည်**
 - ❖ အကုသိုလ်၊ ကုသိုလ်၊ ဝိပက်၊ ကြိယာ စိတ်တို့၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ အတူတကွ ဖြစ်ကြ၏။
- **ဒိဋ္ဌိ စေတသိက် သည်ကား**
 - ❖ အကုသိုလ်စိတ်၌သာ အတူတကွဖြစ်ကြ၏။
- **ဝိတက်၊ ဝီရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ တို့သည်**
 - ❖ ကုသိုလ်၊ ဝိပက်၊ ကြိယာ စိတ်တို့၌ ဖြစ်လျှင် “သမ္မာမဂ္ဂင်”များ ဖြစ်ကြ၏။
- **ထို ဝိတက်၊ ဝီရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာတို့သည်**
 - ❖ အကုသိုလ်စိတ်၌ ဖြစ်လျှင် “မိစ္ဆာမဂ္ဂင်”များ ဖြစ်ကြ၏။

“မဂ္ဂင်တရားကိုယ် (၉) ပါး”တို့တွင်...

- အချို့သော မဂ္ဂင်စေတသိက်တို့သည် အဟိတ်စိတ် (၁၈)ပါးတို့၌ အတူတကွဖြစ်ကြသော်လည်း ထိုစေတသိက်တို့သည် မဂ္ဂင်မထိုက်။
- မဂ္ဂင်တရားတို့သည် အဟိတ်စိတ် (၁၈)ပါးတို့အား “မဂ္ဂပစ္စယ”သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်သောကြောင့် **သဟိတ်စိတ် (၇၁)ပါး**တို့အားသာ “မဂ္ဂပစ္စယ”သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

ကျေးဇူးပြုခြင်းများ

- ၁။ “အကုသိုလ်စိတ်”များ၌ အတူတကွဖြစ်ကြကုန်သော လမ်းမှား လမ်းကောက် “မိစ္ဆာမဂ္ဂင်” တရားလေးပါးတို့ဖြင့် အကုသိုလ် ဒုစရိုက်မှုများကိုပြု၍ ဒုဂတိဘုံဘဝသို့ ရောက်ရ၏။
- ၂။ “ကုသိုလ်စိတ်”များ၌ အတူတကွဖြစ်ကြကုန်သော လမ်းမှန် လမ်းဖြောင့် “သမ္မာမဂ္ဂင်”တရား ရှစ်ပါးတို့ဖြင့် ဒါန သီလ ဘာဝနာ → ကုသိုလ်သုစရိုက်တရားတို့ကိုပြု၍ သုဂတိဘုံဘဝသို့၎င်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့၎င်း ရောက်ကြရ၏။
- ၃။ အကြောင်းဖြစ်သည့် ကုသိုလ်တရားကြောင့် ဖြစ်ရသော “အကျိုးဝိပါက်စိတ်”တို့၌ အတူတကွ ဖြစ်ကြသော “သမ္မာမဂ္ဂင်တရားရှစ်ပါး” တို့သည်လည်း “မဂ္ဂပစ္စည်း”ထိုက်ကြ၏။
- ၄။ “ကြိယာစိတ်”များ၌ အတူတကွဖြစ်ကြသော သမ္မာမဂ္ဂင်တရားရှစ်ပါးတို့သည် သုဂတိဘုံဘဝ သို့ ဆောင်နိုင်သောတရားများဖြစ်သော်လည်း၊ ကိလေသာပြတ်၍ ဝဋ်လက်စ ငြိမ်းသတ်ပြီးသော ဘုရားရဟန္တာတို့သန္တာန်၌ ဖြစ်ရသောကြောင့် သုဂတိသို့ မဆောင်ပေ။

လောဘမူစိတ်တစ်ခု၌ ဝိတက်၊ ဝီရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိစေတသိက်တို့ အတူတကွဖြစ်ကြရာ၌ “ဝိတက်သည် ပစ္စည်း”ဖြစ်လျှင် → “လောဘမူစိတ်၊ ဝိတက် ကြံသော စေတသိက် (၁၈)ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်”ဖြစ်ကြ၏။ “စိတ္တဇရုပ်”တို့သည် အမြဲပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ကြ၏။ ပဋိသန္ဓေ အခါ၌ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၌ “ကမ္မဇရုပ်”ပါလာ၏။

အကြောင်း (ပစ္စည်း)	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်)
ပညာ ဝိတက် ဝိရတီ (၃) ပါး၊ ဝီရိယ ၊ သတိ ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် (၉) ပါး	သဟိတ်စိတ် (၇၁)၊ စေ (၅၂) စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်

 ကျေးဇူးပြုပုံအကျယ်

အကြောင်း (ပစ္စည်း)	သင်္ချာ (၇)		အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်)
သမ္မာမဂ္ဂင် (၈) ပါး	ကု ကု	ကု အဗျာ	ကု (၂၁) စေ (၃၈) သမ္မယုတ္တက္ခန္ဓာ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်
မိစ္ဆာမဂ္ဂင် (၄) ပါး	အကု အကု	အကု အဗျာ	အကု (၁၂) စေ (၂၇) သမ္မယုတ္တက္ခန္ဓာ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်
သမ္မာမဂ္ဂင် (၈) ပါး	အဗျာ	အဗျာ	ဒွေပဉ္စ (၁၀) ကြံ ဝိ (၂၆) ကြံ (၂၀) စေ (၃၈) စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်

မဂ္ဂပစ္စယော

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော - ကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂိနိ သမ္ပယုတ္တကာနိ ခန္ဓာနိ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော - ကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂိနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ရူပါနိ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော - ကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂိနိ သမ္ပယုတ္တကာနိ ခန္ဓာနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ရူပါနိ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော - အကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂိနိ သမ္ပယုတ္တကာနိ ခန္ဓာနိ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော - အကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂိနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ရူပါနိ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော - အကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂိနိ သမ္ပယုတ္တကာနိ ခန္ဓာနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ရူပါနိ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော - ဝိပါကာဗျာကတာနိ ကိရိယာဗျာကတာနိ မဂ္ဂင်္ဂိနိ သမ္ပယုတ္တကာနိ ခန္ဓာနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ရူပါနိ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋိသန္ဓေက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာနိ မဂ္ဂင်္ဂိနိ သမ္ပယုတ္တကာနိ ခန္ဓာနိ ကဋတ္တာ စ ရူပါနိ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

🌸 အချိန် ၊ နေရာ ၊ ပုဂ္ဂိုလ် နှင့် မဂ္ဂသတ္တိ 🌸

“မဂ္ဂသတ္တိ”တို့သည်...

- ကာလအားဖြင့် “ပစ္စုပ္ပန်”အနေဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- ဘုံအားဖြင့် “အသညသတ် မှတစ်ပါး ဘုံ (၃၀)” တွင်
- “နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားဆဲပုဂ္ဂိုလ် မှတစ်ပါး ပုဂ္ဂိုလ်(၁၂) ယောက်လုံးတို့ သန္တာန်”၌ ကျေးဇူးပြု၏။

🌸 “လမ်းစဉ်” နှင့် “ပန်းတိုင်” 🌸

“မဂ္ဂင်တရားကိုယ်” စွမ်းအင်သတ္တိတို့သည် သံသရာဘဝခရီးတွင် သတ္တဝါတိုင်း လျှောက်လှမ်းနေရသည့် “လမ်းစဉ်”တို့ ဖြစ်ကြ၏။ လမ်းစဉ်ဆုံးလျှင် ဦးတည်ထားသည့် “ပန်းတိုင်” သို့ ရောက်မြဲဖြစ်၏။ ထိုဦးတည်ရာ “ပန်းတိုင်”သည် လျှောက်လှမ်းခဲ့သည့် “လမ်းစဉ်”အားလျော်စွာ ကွဲပြားမှုရှိ၏။

- “သမ္မာ လမ်းစဉ်” ကို လျှောက်လှမ်းနေသူမှာ လမ်းဆုံးလျှင် “သုဂတိဘုံ ၊ နိဗ္ဗာန် ဟူသော ဦးတည်ရာပန်းတိုင်”သို့ ရောက်ရ၏။
- “မိစ္ဆာ လမ်းစဉ်” ကို လျှောက်လှမ်းနေသူမှာကား တစ်ဘဝလမ်းခရီးဆုံးသည်နှင့် “ဒုဂ္ဂတိဘုံ”သည် ဦးတည်ရာပန်းတိုင်”သဖွယ် ဖြစ်နေ၏။

သတ္တဝါတိုင်း လူတိုင်းသည် မိမိကြိုက်ရာပန်းတိုင်အတွက် ကိုယ်တိုင်လမ်းစဉ်ကို ရွေးချယ်၍ လျှောက်လှမ်းခွင့်ရှိနေကြ၏။

🌸 “လမ်းစဉ်မှန်” နှင့် “လမ်းစဉ်မှား” 🌸

ဘဝသံသရာခရီးတွင် လျှောက်လှမ်းရမည့် လမ်းစဉ်သည်...

- သမ္မာလမ်းစဉ် နှင့်
- မိစ္ဆာလမ်းစဉ်

ဟု နှစ်မျိုးသာရှိ၏။

- “သမ္မာလမ်းစဉ်”သည် ဦးတည်ရာ “ပန်းတိုင်မှန်” ၏။
- “မိစ္ဆာလမ်းစဉ်”ကား ဦးတည်ရာ “ပန်းတိုင်မှားယွင်း” နေ၏။

ထို့ကြောင့် ဦးတည်ရာပန်းတိုင်မှန်ဖို့အတွက် သမ္မာလမ်းစဉ်ကို ရွေးချယ်ပြီး လျှောက်လှမ်းတက်ဖို့ လို၏။

🌸 “လမ်းမှန်” “လမ်းမှား” တို့၏ အကြောင်းတရား 🌸

“လမ်းမှန်” “လမ်းမှား” တို့၏ မူလအကြောင်းရင်းမှာ “ဒိဋ္ဌိ = အသိအမြင်အယူအဆ” ဖြစ်၏။

- သမ္မာဒိဋ္ဌိ = အသိအမြင်“မှန်ကန်ခြင်း”သည် လမ်းမှန်၏အကြောင်းဖြစ်၏။
 - မူလတရားကိုယ်မှာ ဝိဇ္ဇာ ဉာဏ် အလင်းရောင် ဖြစ်၏။
- မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ = အသိအမြင်အယူအဆ“မှားယွင်းခြင်း”သည် လမ်းမှား၏အကြောင်းဖြစ်၏။
 - တရားကိုယ်မှာ အဝိဇ္ဇာ မောဟ အမှိုက်အမှောင် ဖြစ်၏။

 “သမ္မာဒိဋ္ဌိ” ဖြစ်ကြောင်း (၂) ပါး

- ၁။ သူတော်ကောင်းတရား ကြားနာမှု (သူတစ်ပါးဟူသော ဗဟိဒ္ဓ အကြောင်းတရား)
 - ၂။ ယောနိသောမနသိကာရ = သင့်တင့်စွာနှလုံးသွင်းမှု (မိမိဟူသော အဇ္ဈတ္တ အကြောင်းတရား)
- တို့ရှိလျှင် “သမ္မာဒိဋ္ဌိ” ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်၏။

 “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ” ဖြစ်ကြောင်း (၂) ပါး

- ၁။ မသူတော်တရား ကြားနာမှု (သူတစ်ပါးဟူသော ဗဟိဒ္ဓ အကြောင်းတရား)
 - ၂။ အယောနိသောမနသိကာရ = မသင့်တင့်စွာနှလုံးသွင်းမှု (မိမိဟူသော အဇ္ဈတ္တ အကြောင်းတရား)
- တို့ရှိလျှင် “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ” ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်၏။

 “ဒိဋ္ဌိ” ဖြစ်ကြောင်းတရား (၈) ပါး

- ၁။ “ခန္ဓာငါးပါး”ကို အကြောင်းပြု၍ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ခြင်း။
- ၂။ “အဝိဇ္ဇာ”ကို အကြောင်းပြု၍ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ခြင်း။
- ၃။ “ဖဿ”ကို အကြောင်းပြု၍ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ခြင်း။
- ၄။ “သညာ”ကို အကြောင်းပြု၍ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ခြင်း။
- ၅။ “ဝိတက်”ကို အကြောင်းပြု၍ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ခြင်း။
- ၆။ “အယောနိသောမနသိကာရ”ကို အကြောင်းပြု၍ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ခြင်း။
- ၇။ “မကောင်းသည့် မိတ်ဆွေ(ဆရာ)”ကို အကြောင်းပြု၍ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ခြင်း။
- ၈။ “မှားနေသည့်တရားကို နာမိ ၊ သင်ယူလေ့လာမိ ၊ ဖတ်မိခြင်း”ကို အကြောင်းပြု၍ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ခြင်း။

(ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ ၊ ၁၃၂)

ခန္ဓာမသိ အဝိဇ္ဇာရှိ တွေ့ထိအမှတ်မှား။

သူယုတ်ပေါင်းသင်း နှလုံးသွင်းလွဲ ကြံခြင်းမမှန် ကြားနာပြန် ကော်တရားမှား။

ဤရှစ်ပါးတွင် တစ်ခုပင်ကြောင်း အမြင်ယွင်းဖောက် ဒိဋ္ဌိရောက် တောက်လျှောက် အပါယ်သွား။

မိုးကုတ်ဆရာတော်ကြီး၏ အလင်္ကာကို
အနည်းငယ်ပြင်ထားသည်။

 မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ

“မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ = မှားယွင်းသည့်အယူအဆ”သည် ဒီဃာနိကာယ်၊ ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ (၆၂) မျိုးရှိ၏ ဟု
ဟောထား၏။ ထို (၆၂) မျိုးတွင်...

- > “ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ”သည် (၇)မျိုးသာပါရှိ၏။
- > ကျန်အားလုံးမှာ “သဿတဒိဋ္ဌိ”ချည်းသာဖြစ်၏။

အယူဝါဒများကို အကျဉ်းချုပ်ကြည့်လျှင်...

၁။ “အဆိုးဝါးဆုံးအဆင့်ဖြစ်သည့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ”တို့သည်...

(က) ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုတို့၏ ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးကို လက်မခံသည့် အယူအဆသည်
“နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ”၊

(ခ) လောကမှာကြုံတွေ့ရသည့် အကောင်းအဆိုးမှန်သမျှသည် အကြောင်းမရှိဘဲ သူဖြစ်သလို
ဖြစ်နေတယ်ဟု အကြောင်းကိုလက်မခံသည့် အယူအဆသည် “အဟေတုကဒိဋ္ဌိ”၊

(ဂ) ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ တို့ကို ပြုလုပ်သော်လည်း ပြုလုပ်ရာမရောက်ဟု
ပြုလုပ်အပ်သောကံကို လက်မခံသည့်အယူအဆသည် “အင်္ဂရိယဒိဋ္ဌိ” တို့ ဖြစ်ကြ၏။

သုဂတိဘုံဘဝနှင့် ကောင်းကျိုးချမ်းသာအားလုံးတို့ကို တားဆီးပိတ်ပင်တတ်သည့် အဖြစ်ကြောင့် အဆိုးဝါးဆုံး “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ”များ ဖြစ်ကြ၏။

ဤအယူအဆသုံးမျိုးရှိသူများကိုသာ “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ”အစစ်ဟု ခေါ်ဆိုရသည်။

၂။ သုဂတိဘုံဘဝ နှင့် လောကီချမ်းသာသုခကို မတားဆီးသော်လည်း မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် တို့ကို တားဆီးပိတ်ပင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် “ဒုတိယအဆင့်ဆိုရသည့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ”သည် “အတ္တဒိဋ္ဌိ” ဖြစ်၏။

➢ အသက်ကောင် လိပ်ပြာကောင် ဝိညာဉ်ကောင် အတ္တကောင်ဟု စွဲလမ်း ယုံကြည်နေမှုကို “အတ္တဒိဋ္ဌိ”ဟု ဆိုလို၏။ သတ္တသညာ တစ်မျိုးပင်ဖြစ်၏။

ခြိမ်ဝတ္ထုထင်ရှားရှိခြင်းကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်။

- ❖ သက်ရှိ သက်မဲ့ အရာဝတ္ထုများကို ပြုလုပ် ဖန်တီးတတ်သည့် ကာရက-သဘော၊
- ❖ ကောင်းဆိုးအမျိုးမျိုးကို ခံစားတတ်သည့် ဝေဒက-သဘော၊
- ❖ သက်ရှိတို့၏ ခန္ဓာအိမ်ကို ပိုင်ဆိုင်အစိုးရသည့် သာမီ-သဘော၊
- ❖ ခန္ဓာအိမ်တစ်ခု ပျက်စီးသွားသောအခါ နောက်ထပ်ခန္ဓာအိမ်အသစ်၌ ပြောင်းရွှေ့ပြီး အမြဲတည်နေတတ်သည့် နိဝါသီ-သဘော၊
- ❖ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို မိမိစီမံသည့်အတိုင်း လိုက်ပါစေနိုင်အောင် အစိုးရသည့် သယံဝသီ-သဘော ရှိသောအရာကို ဆိုလို၏။

➢ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခန္ဓာငါးပါးအစုအဝေးကြီးကို ငါ သူတစ်ပါး ယောကျ်ား မိန်းမ စသည်ဖြင့် ထင်မှားပြီး စွဲလမ်းယုံကြည်ခြင်းသည် “အတ္တဒိဋ္ဌိ”ဖြစ်၏။ သတ္တသညာ တစ်မျိုးပင်ဖြစ်၏။

ဤ သတ္တသညာ နှစ်မျိုးသည် “သက္ကာယဒိဋ္ဌိ” ဖြစ်၏။

“သက္ကာယဒိဋ္ဌိ”သည် ကံလမ်း ဈာန်လမ်းတို့ကို မပယ်ပါ ၊ ထို့ကြောင့် သုဂတိဘုံဘဝနှင့် လောကီချမ်းသာများကို ရနိုင်၏။

🌸 လမ်းစဉ်မှန် 🌸

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် သာဝတ္ထိမြို့ ဇေတဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မြို့တွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြွ သော ရဟန်းများကို ဘာသာခြား ပရိဖိုဇ်တို့သည်

“ငါ့ရှင်တို့... သင်တို့ဟာ ဘာအကျိုးအတွက် ရဟန်းဂေါတမထံ၌ အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးနေကြသလဲ?” ဟုမေးကြသဖြင့်

ရဟန်းများက...

“ဆင်းရဲဒုက္ခကို ပိုင်းခြားသိလို၍ အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးခြင်း ဖြစ်ကြတယ်”

ဟု ဖြေကြားခဲ့ကြ၏။

ထိုသို့ဖြေခြင်းသည် မြတ်စွာဘုရား၏ဆုံးမဟောကြားမှုနှင့် လျော်ညီ မညီ မြတ်ဗုဒ္ဓကို မေးလျှောက်ကြရာ -

ဗုဒ္ဓက...

“ရဟန်းတို့... သင်တို့၏အဖြေသည် ငါဘုရား၏ဆုံးမ ဟောကြားမှုနှင့် လျော်ညီ၏။ အကယ်၍ ဘာသာခြား ပရိဖိုဇ်တို့က

‘ဤဆင်းရဲဒုက္ခကို ပိုင်းခြားသိဖို့ အကျင့်လမ်းစဉ်ရှိသလား’ဟု မေးခဲ့လျှင်...

‘အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အရိယာမဂ်လမ်းစဉ်ပင် ဖြစ်၏’ ဟု ဖြေဆိုရမည်”

ဖြစ်ကြောင်းကို မိန့်တော်မူ၏။

ကိမတ္ထိယသုတ် (သံ၊ ၃၊ ၆) မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊

(သံ၊ ၂၊ ၄၄၆) သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်။

“မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလမ်းစဉ်”ကို ကျင့်သုံးမှသာ ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ကော်လွတ်မြောက်နိုင်၏။ ၁၀

ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်လိုသူသည် အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ်တရားများ အပေါ်၌ သာယာမက်မောပြီး ရပ်၍နေလျှင် မြုပ်သွားမည်၊ လမ်းမှားကျင့်သုံး၍နေလျှင်လည်း မြောသွားမည်၊ ရပ်၍မနေ မြော၍မသွားဘဲ မဂ္ဂင်ရှစ်တန် လမ်းစဉ်မှန်ဖြင့် ကော်မရပ်မနား ကျင့်ကြံအားထုတ် ပွားများ နေရ၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ရဟန်းများကို...

“ရဟန်းတို့... ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ရှိသော မြက်၊ သစ်ရွက်များကို လူတို့သည် သယ်ယူမီးရှို့ကြလျှင် သင်တို့စိတ်မှာ နာကျင်ခံစားမှု ဖြစ်သလား?”

“မဖြစ်ပါ အရှင်ဘုရား”

“အဘယ့်ကြောင့် မဖြစ်သလဲ?”

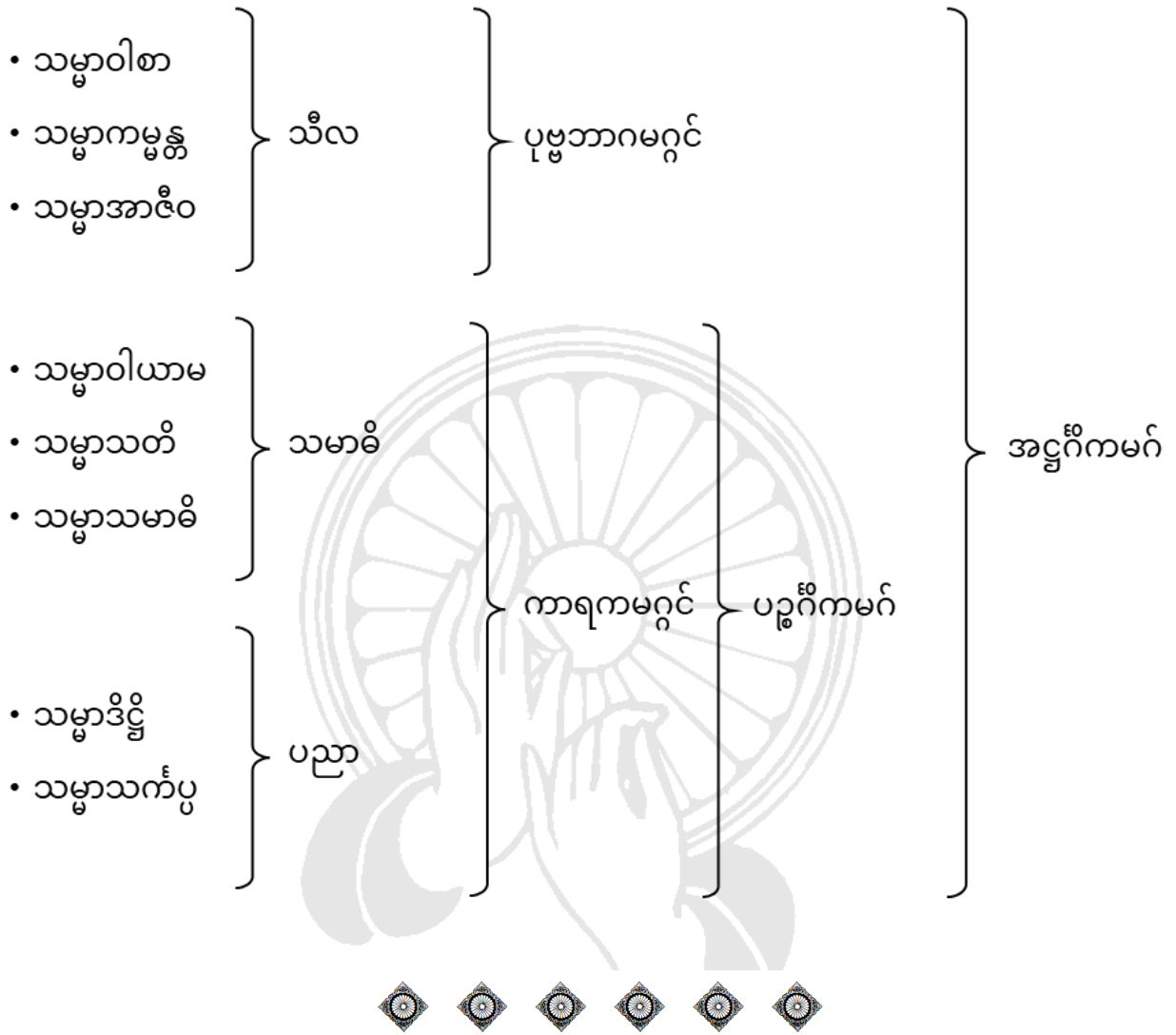
“ဤ မြက်၊ သစ်ရွက်တို့သည် တပည့်တော်တို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ မဟုတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါတယ် အရှင်ဘုရား”

“ရဟန်းတို့... ထို မြက်၊ သစ်ရွက် ဥပမာလို သဘောထားပြီး သင်တို့သည် သင်တို့၏ခန္ဓာငါးပါး အပေါ်၌ ငါဥစ္စာ ငါ ငါအတ္တကောင်ဟူသော အစွဲကို စွန့်ပယ်(နိုင်အောင်ကျင့်) ကြလော့၊ ထိုသို့ စွန့်ပယ်(နိုင်အောင်ကျင့်)ခြင်းသည် အကျိုးစီးပွား ချမ်းသာခြင်းငှာ ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(သံ၊ ၂၊ ၂၈) နတုမှာကံသုတ်၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်။

🌸 ရှစ်ဖြာမဂ္ဂင် အလုပ်ခွင် 🌸

🌸 မဂ္ဂင် (၂) မျိုး 🌸

၁။ လောကီမဂ္ဂင်

၂။ လောကုတ္တရာမဂ္ဂင်

- ဝိပဿနာတရားကို အားထုတ်နေသော အခိုက်အတန့်၌ ဖြစ်နေသော မဂ္ဂင်ကို “လောကီမဂ္ဂင်” ဟု ခေါ်၏။
- မဂ်စိတ်နှင့်အတူဖြစ်သော မဂ္ဂင်ကို “လောကုတ္တရာမဂ္ဂင်” ဟု ခေါ်၏။

“လောကီမဂ္ဂင်”ကို အားထုတ်သောအခါ “ပဉ္စဂီကမဂ်” “အဋ္ဌဂီကမဂ်” ဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။

➢ သီလဆောက်တည်ထားလျှင် “အဋ္ဌဂီကမဂ်” ဖြစ်၏။

➢ သီလမဆောက်တည်လျှင် “ပဉ္စဂီကမဂ်” ဖြစ်၏။

🌸 သမ္မာဒိဋ္ဌိ (၆) မျိုး 🌸

“သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်မှု”သည် → “သမ္မာဒိဋ္ဌိ”

၁။ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ

“ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိ၏”ဟု ယုံကြည်မှု အခြေခံရှိသည့် သိမြင်သော ဉာဏ်ဖြစ်၏။

အလှူသည် အကျိုးရှိ၏။ ကုသိုလ်ကံ ၊ အကုသိုလ်ကံ တို့၏ အကျိုးသည်ရှိ၏။

ဤလောက၊ အခြားလောကသည် ရှိ၏။ မိဘဂုဏ်ကျေးဇူးသည် ရှိ၏။ နတ်မြဟ္မာတို့သည် ရှိ၏။ ဘုရား ရဟန္တာတို့သည် ရှိ၏ ဟု ယုံကြည်သိမြင်သောဉာဏ် ကိုဆိုလို၏။

ပြုလုပ်နေသော ကိစ္စကို ကုသိုလ် ၊ အကုသိုလ် ဖြစ်မှုကို သိ၏။ ထို ကုသိုလ် ၊ အကုသိုလ် တို့၏ အခြေခံအကြောင်းရင်းကို သိမြင်သော ဉာဏ်ဖြစ်၏။

၂။ ဈာန သမ္မာဒိဋ္ဌိ

ဈာန်ရသောအခါ၌ ဈာန်နှင့်အတူဖြစ်သော ပညာကို “ဈာန သမ္မာဒိဋ္ဌိ” ဟုခေါ်၏။

ဈာန်စိတ်သည် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်လာလျှင် ဈာန်ရ၏ဟု ဆိုရသည်။

၃။ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ

ဝိပဿနာ အားထုတ်သောအခါ၌ ရရှိလာသည့် အသိဉာဏ်အမြင်ကို “ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ” ဟုခေါ်၏။ စာဖတ် တရားနာ လေ့လာပြီး သိသည့် အသိအမြင်မျိုးမဟုတ်၊ ရှုမှတ်နေသည့်အာရုံ၊ သင်္ခါရ သဘောတရားများကို ရှုမှတ်ရင်း “အနိစ္စ ၊ ဒုက္ခ ၊ အနတ္တ” ဟု အလိုလို အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာပြီး သိမြင်သည့် ဉာဏ်ကိုဆိုလို၏။

လောက၌ ဖြစ်မှု ပျက်မှု မှန်သမျှသည် “သင်္ခါရ” ချည်းသာဖြစ်၏။ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ကြာကြာမြင်လာလျှင် ဖြစ်မှု ပျက်မှုသည် နှိပ်စက်နေသည့် တရားပဲဟု အသိဉာဏ်တို့၌ အလိုလိုသဘောပေါက်လာ၏။ ဘယ်အာရုံကို ရှုရှု ဖြစ်မှု ပျက်မှုချည်းဟု စိတ်ထဲ၌ ဖြစ်ပေါ်နေလျှင် ငြီးငွေ့လာ၏။ ရှုရမှုသည် မကောင်းသလိုချည်း ဖြစ်နေ၏။ ဘယ်အရာမှ ကျေနပ်နှစ်သက်စရာမရှိဟု ဉာဏ်ဖြင့်သိမြင်ခြင်းကို “ဒုက္ခ” သဘောသိမြင်၏ ဟုဆိုရသည်။

“ဒုက္ခ” ဟူသည် နာကျင်ခံစားနေမှသာ ဒုက္ခဟု ခေါ်ခြင်းမဟုတ်၊ ဝိပဿနာရှုသည့်အခါ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကိုမြင်ပြီး ဖြစ်မှု ပျက်မှုများ၏ နှိပ်စက်နေခြင်းဖြင့် ခံစားနေရမှုကို သိသောဉာဏ်သည် “ဒုက္ခ” ကို သိနားလည်သောဉာဏ်ဖြစ်၏။

“အနိစ္စ” လည်း သိမြင်၏။ “ဒုက္ခ” လည်း သိမြင်၏ ဟုဆိုလျှင် “အနတ္တ” သဘောကို သိမြင် နိုင်၏။ မမြဲမှုကို မြဲအောင်ပြုလုပ်၌ မရသကဲ့သို့ ဖြစ်မှုပျက်မှုဖြင့် မပြတ်နှိပ်စက်ခံနေခြင်းကို ဖြစ်မှုပျက်မှုဖြင့် မပြတ်နှိပ်စက်မခံရအောင် ပြုလုပ်၍ တောင့်တ၍ မရနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဘယ်အရာမှ အနှစ်သာရသည်မရှိဟု နားလည်သဘောပေါက်မှုသည် “အနတ္တ” သဘောဖြစ်၏။

“အနတ္တ” ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည့် “အတ္တ” ဟူသည် အမြဲတည်ရှိ၏။ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုမှ တစ်ခုကို ပြောင်းသွား၏။ နောက်ဆုံး ကောင်းကင်ဘုံနိဗ္ဗာန်ကို ရောက်သွား၏။ မြဟွာကြီးနှင့် တွေ့ရ၏ဟု ယုံကြည်မှုဖြစ်၏။

ဝိပဿနာအားထုတ်သဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်များဖြစ်ပြီး အမြင်မှန်ရလာသောအခါ လောက၌ “ရုပ်တရား” နှင့် “နာမ်တရား” သာ ရှိ၏။ ရှုမှတ်ခံရသည့် အာရုံနှင့် ရှုသိနေရသည့် သဘောသာ ရှိ၏ဟု နားလည်သဘောပေါက်၏။

၄။ **မဂ္ဂ သမ္မာဒိဋ္ဌိ**

မဂ်အခိုက်အတန့်၌ ဖြစ်သော ဉာဏ်ပညာသည် “မဂ္ဂ သမ္မာဒိဋ္ဌိ” တရားထူးရသည့် အခိုက် အတန့်၌ မဂ်စိတ်ဖြစ်၏။ ထိုမဂ်စိတ်နှင့်အတူ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် ဖြစ်၏။ ထိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးထဲမှ “သမ္မာ ဒိဋ္ဌိ” ကို ဆိုလို၏။

၅။ **ဖလ သမ္မာဒိဋ္ဌိ**

တရားထူးရသည့် အခိုက်အတန့်၌ ပထမဆုံးမဂ်စိတ် ဖြစ်၏။ မဂ်စိတ်ဖြစ်ပြီး ဆက်တိုက်ပင် ဖိုလ်စိတ်ဖြစ်၏။ ထို ဖိုလ်စိတ်နှင့်အတူဖြစ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့တွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိကို “ဖလ သမ္မာဒိဋ္ဌိ” ဟု ခေါ်၏။

၆။ **ပစ္စဝေက္ခဏာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ**

ပစ္စဝေက္ခဏာဇောနှင့် အတူဖြစ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့တွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် “ပစ္စဝေက္ခဏာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ” ဖြစ်၏။

❖ ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိ(၆)မျိုးတို့တွင် အရေးအကြီးဆုံးသော သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် “ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ” ဖြစ်၏။

❖ “ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ”ကို အခြေခံ၍ “ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ”ကို ရအောင် အားထုတ်ရ မည်။

❖ “ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ”ကို ရအောင် အားထုတ်လျှင် “မဂ္ဂ သမ္မာဒိဋ္ဌိ” စသည်တို့ကို ရနိုင်၏။

 အနတ္တသဘောကို သိနိုင်ခြင်း

အနိစ္စသဘော၊ ဒုက္ခသဘောတို့သည် မြတ်ဗုဒ္ဓ မပွင့်သော်လည်း သိမြင်နိုင်၏။ အနတ္တသဘောသည်ကား မြတ်ဗုဒ္ဓပွင့်တော်မူလာမှသာ သိမြင်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် **“အနတ္တ”သဘော သိမြင်အောင် ဝိပဿနာတရားကို ကြိုးစားအားထုတ်ရမည်။**

မြတ်ဗုဒ္ဓပွင့်တော်မူသည်ဖြစ်စေ ၊ မပွင့်တော်မူသည်ဖြစ်စေ “သင်္ခါရ”သဘောတရားတို့၏ အနိစ္စသဘော ဒုက္ခသဘော အနတ္တသဘောများသည် ထင်ရှားရှိနေ၏။ ထို သဘောတရားတို့ကို သတ္တဝါ များသည် အဝိဇ္ဇာဖုံးလွှမ်းနေသဖြင့် မသိမြင်နိုင်။ ထို့ကြောင့် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် “သမ္မာဒိဋ္ဌိ”ရအောင် အားထုတ်ရမည်။

 “ဈာနပစ္စယသတ္တိ” နှင့် “မဂ္ဂပစ္စယသတ္တိ” အထူး

- **“ဈာနပစ္စည်း”**သည် အာရုံ၌ စိတ်ကို ဖြောင့်တန်းစွာ ပြုတတ်၏။ စွဲမြဲအောင်ပြုတတ်၏။ ကသိုဏ်းနိမိတ်အစရှိသော နိမိတ်အာရုံ၌ စိတ်ကို စူးဝင်အောင် စူးစိုက်နေအောင် ပြုတတ်၏။
- **“မဂ္ဂပစ္စည်း”**သည်ကား သံသရာစခန်း ခရီးလမ်း၌ စေတနာကံကို၎င်း၊ သံသရာမှလွတ်ရာ နိဗ္ဗာန်လမ်း၌ ဘာဝနာကံကို၎င်း ဖြောင့်တန်းစွာပြုတတ်၏။ ခိုင်မြဲအောင် ပြုတတ်၏။ ကံအထမြောက်ခြင်းသို့ရောက်အောင် ပြုတတ်၏။ ဘုံဘဝ အထူးထူးသို့ ရောက်အောင် ပြုတတ်၏။ ဘုံဘဝမှ လွတ်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်အောင်ပြုတတ်၏။ ဤသို့ထူးကြသည်။

သမ္မယုတ္တပစ္စယော

သမ္မယုတ္တပစ္စယော = သမ္မယုတ္တ + ပစ္စယော။

သမ္မယုတ္တ = သံ + ပ + ယုတ္တ။

သံ = ညီတူညီမျှ။

ပ = တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး မတူသောအမျိုးအစား။

ယုတ္တ = ယှဉ်တွဲနေသည့်သဘောတရား။

- သဘောလက္ခဏာအသီးသီး အမျိုးမျိုးဖြစ်နေကြသော စိတ် စေတသိက် ဟူသော နာမ်တရားတို့သည် ညီတူညီမျှ တစ်စုတည်းအဖြစ်ဖြင့် ယှဉ်တွဲရောနှော၍ ဖြစ်နေကြခြင်းသည် “သမ္မယုတ္တ” ဖြစ်၏။
- စိတ် စေတသိက် ဟူသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အညီအမျှ တစ်ပေါင်းတည်း အဖြစ်ဖြင့် ယှဉ်တွဲရောနှောလျက် ကျေးဇူးပြုမှုသဘောကို “သမ္မယုတ္တပစ္စည်း”ဟုခေါ်၏။

🌸 “သမ္မယုတ္တပစ္စည်း”၏ ဥပမာ 🌸

“သမ္မယုတ္တပစ္စည်း”ကို “စတုမဓု”အနေဖြင့် ဥပမာပြကြ၏။

ထောပတ် ပျားရည် သကာ(တင်လဲ) ဆီ ဟူသော အရသာအချို့အဆီမ့် လေးမျိုးကို အညီအမျှ ထည့်ပြီး သမအောင် ကျိုချက်ထားခြင်းသည် “စတုမဓု” ဖြစ်၏။ ယင်း “စတုမဓု” မှာ ဤအရသာ သည် ထောပတ်အရသာ၊ ဤအရသာကား ပျားရည်အရသာ စသည်ဖြင့် ခွဲခြား၍ မသိနိုင်အောင် ရောနှောသမနေသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အတူတကွယှဉ်၍ တစ်စုတည်းဖြစ်နေ

သည့်အခါ ဤသဘောသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ ဤသဘောကား ဝိညာဏက္ခန္ဓာ စသည်ဖြင့် ခွဲခြား၍ မသိနိုင်အောင် ယှဉ်တွဲရောနှောသမနေကြ၏။

ထို့ကြောင့် “နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ အညီအမျှ အတူတကွ ယှဉ်တွဲရောနှောဖြစ်ကြရာ၌ အချင်းချင်း မဆန့်ကျင်ဘဲ တစ်ပါး၏သဘောကို တစ်ပါးကလိုက်လျောနိုင်သောသတ္တိ” သည် “သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း” မည်၏။

“စိတ် စေတသိက် ဟူသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး” တို့သည် အဘယ်လက္ခဏာအင်္ဂါတို့ဖြင့် အတူတကွ ရောနှော၍ ဖြစ်နေကြသလဲဆိုလျှင် ထိုစိတ်စေတသိက်တို့သည်...

- အတူတကွ ဖြစ်ကြသောအခါ အားလုံးပင် အတူတကွ တပြိုင်နက်တည်း ဖြစ်ကြ၏။
- အတူတကွ တပြိုင်နက် တည်း ချုပ်ကြ၏။
- အာရုံတစ်ခု တည်းကိုသာ အာရုံပြုကြ၏။
- မှီရာဝတ္ထု တစ်ခုတည်း၌သာ မှီ၍ဖြစ်ကြ၏။

ဤသို့ “ဖြစ်အတူ၊ ချုပ် (ပျက်) အတူ၊ အာရုံတူ၊ မှီရာဝတ္ထုတူ” ဟူသော လက္ခဏာအင်္ဂါလေးရပ်နှင့် ပြည့်စုံလျှက် ရောနှော၍ ဖြစ်နေကြ၏။

ဤလက္ခဏာ အင်္ဂါလေးရပ်နှင့် ပြည့်စုံမှသာ “သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း” ဖြစ်နိုင်ကြ၏။ ယင်း လက္ခဏာအင်္ဂါလေးရပ်နှင့် ပြည့်စုံသောတရားတို့သည် စိတ်စေတသိက်ဟူသော နာမ်တရားတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။

🌸 သမ္မယုတ္တပစ္စည်းကိုဟောရခြင်း 🌸

ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၌ ပါရှိသော ရုပ်တရားတို့သည် ဖြစ်အတူ၊ ချုပ် (ပျက်) အတူ၊ တူသော မှီရာ မဟာဘုတ်ရှိကြ၍ “သမ္မယုတ္တပစ္စည်း” ဖြစ်လေသလားဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိ၍၊ ထိုယုံမှားဖွယ် ကို ပယ်ဖျောက်ရန် “သမ္မယုတ္တပစ္စည်း”ကို ဟောရခြင်းဖြစ်၏။

လက္ခဏာအင်္ဂါလေးရပ်နှင့် ပြည့်စုံသည့်တရားမျိုးဖြစ်မှ “သမ္မယုတ္တပစ္စည်း” ဖြစ်နိုင်၏။
“ရုပ်တရား”တို့ကား ထိုလက္ခဏာ အင်္ဂါလေးရပ်နှင့် မပြည့်စုံသဖြင့် “သမ္မယုတ္တပစ္စည်း”မဖြစ်နိုင်။

“သဟဇာတပစ္စည်း”၌ စိတ် စေတသိက် နာမ်ခန္ဓာလေးပါးနှင့် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်ကြသည့် စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် တို့သည်၎င်း၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ပဋိသန္ဓေစိတ် စေတသိက်ဟူသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးနှင့် ဟဒယဝတ္ထုတို့သည်၎င်း၊ ရုပ်တရားအချင်းချင်းတို့သည်၎င်း အတူတကွ ဖြစ်ကြ သဖြင့် “သဟဇာတ”တရားများ ဖြစ်ကြ၏။

ထို “သဟဇာတ”တရားတို့သည် အတူတကွဖြစ်ကြသည့် သမ္မယုတ်တရားများ ဖြစ်ကြလေ သလောဟု ယုံမှားသံသယကို ပယ်ဖျောက်ဖို့ ဤ“သမ္မယုတ္တပစ္စည်း”ကို ထပ်၍ ဟောရခြင်း ဖြစ်၏။

အတူတကွဖြစ်တိုင်း “သမ္မယုတ္တ” မဖြစ်ဟုမှတ်ရမည်။

ဤ“သမ္မယုတ္တပစ္စည်း”သည် “ဣန္ဒြိယ” “ဈာန်” “မဂ္ဂ” ပစ္စည်းများကဲ့သို့ ကိစ္စအထူးဖြင့် “ပစ္စည်း”ပြုထားသော တရားမဟုတ်၊ “သဟဇာတပစ္စည်း”မှခွဲ၍ အတူဖြစ်သော်လည်း “သမ္မယုတ်” ဖြစ်သင့်မှ ဖြစ်၏ဟူသောအနေဖြင့် နာမ်ခန္ဓာတရားများ သက်သက်ကို သီးခြားပြသော ပစ္စည်းဖြစ်၏။

 စိတ် စေတသိက် တို့၏ “သမ္ပယုတ္တ” ဖြစ်ခြင်း

အပြင် “ဗဟိဒ္ဓ” မှ အဆင်းရူပါရုံနှင့် မျက်စိအကြည်ဓာတ်တို့ ပေါင်းဆုံတိုက်ဆိုင်မိသောအခါ “မြင်သိစိတ် = စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်” ဖြစ်၏။ ထိုစက္ခုဝိညာဉ်စိတ်နှင့်အတူ တပြိုင်နက်တည်းပင် “ဖဿ” “ဝေဒနာ” “သညာ” “စေတနာ” “ဧကဂ္ဂတာ” “ဇီဝိတိန္ဒြေ” “မနသိကာရ” စေတသိက် (၇) ခုတို့ ဖြစ်ကြ၏။

ထို “စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်” နှင့် စေတသိက် (၇) ခု → ပေါင်း (၈) ခု တို့သည် တပြိုင်နက်တည်းပင် အတူတကွဖြစ်ကြ၏။ တပြိုင်နက်တည်းပင် အတူတကွချုပ်ကြ၏။ “စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်” သည် ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံကို အာရုံပြုသကဲ့သို့ အတူဖြစ်ဖက် စေတသိက် (၇) ခု တို့သည်လည်း ထို ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကိုပင် အာရုံ ပြုကြ၏။

“စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်”သည် စက္ခုပသာဒဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍ဖြစ်သလို အတူဖြစ်ဖက် စေတသိက် (၇) ခု တို့သည်လည်း ယင်း “စက္ခုပသာဒဝတ္ထုရုပ်”ကိုပင် မှီ၍ဖြစ်ကြ၏။

ဤသို့ “စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်”နှင့် အတူဖြစ်ဖက် စေတသိက် (၇) ခု → ပေါင်း (၈) ခု တို့သည်...

- > အတူဖြစ်ခြင်း
- > အတူချုပ်ခြင်း
- > တူသောအာရုံရှိခြင်း
- > တူသောမှီရာဝတ္ထုရုပ်ရှိခြင်း

လက္ခဏာအင်္ဂါလေးပါးတို့ဖြင့် ရောနှောလျက် တစ်ခုစီခွဲခြား၍ မရအောင် တစ်ခုတည်းအဖြစ်ဖြင့် ယှဉ်တွဲပေါင်းစု၍ ဖြစ်လေ့ရှိကြ၏။

“သောတဝိညာဉ်စိတ်”သည်တို့... ဖြစ်ကြရာ၌လည်း “စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်” နည်းတူ မှတ်သားရမည်။

🌸 ကျေးဇူးပြုခြင်း 🌸

“သမ္မယုတ္တပစ္စည်း”၌ စိတ်တစ်ခုဖြစ်ပေါ်တိုင်း အတူဖြစ်ဖက် ယှဉ်ဖက်စေတသိက်တို့ တစ်ပါတည်း ဖြစ်ပေါ်လာကြရာဝယ်... ထို စိတ်စေတသိက် တို့သည် အချင်းချင်းမဆန့်ကျင်ဘဲ တရားတစ်ပါးသည် တရားတစ်ပါးအား “သမ္မယုတ္တ ပစ္စယ”သတ္တိဖြင့် အချင်းချင်းအပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုကြသောကြောင့် တရားတစ်ပါးက “ပစ္စည်း” ဖြစ်လျှင် ကျန်တရားအားလုံးသည် “ပစ္စယုပ္ပန်”တရားများဖြစ်ကြ၏။

လောဘမူစိတ်တစ်ခုသည် ယှဉ်ဖက်စေတသိက်များနှင့် တပြိုင်နက်ဖြစ်ရာ၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် “ပစ္စည်း” ဖြစ်လျှင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သညာက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဟူသော ကျန်စေတသိက် ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် “ပစ္စယုပ္ပန်” ဖြစ်ကြ၏။

ထို စေတသိက်ခန္ဓာ သုံးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသည် “ပစ္စည်း” ဖြစ်လျှင် ကျန် နာမ်ခန္ဓာ သုံးပါးတို့သည် “ပစ္စယုပ္ပန်” ဖြစ်ကြ၏။

ဤနည်းဖြင့် ဘဝအဆက်ဆက်၌ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်၊ ယှဉ်ဖက် စေတသိက် နာမ်ခန္ဓာတိုင်အောင် ကျေးဇူးပြုခြင်းကိုသိရမည်။

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
စိတ်(၈၉) စေ(၅၂) ဟူသော နာမ်ခန္ဓာ (၄) ပါး ၁ + ၃ + ၂	နာမ်ခန္ဓာ အချင်းချင်း ၃ + ၁ + ၂

🌸 “သမ္မယုတ္တပစ္စည်း” ကျေးဇူးပြုခြင်းအကျယ် 🌸

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	သင်္ချာ(၃)		အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
ကု(၂၁) စေ(၃၈) နာမ်ခန္ဓာ (၁ + ၃ + ၂)	ကု	ကု	ကု(၂၁) စေ(၃၈) နာမက္ခန္ဓာ (၃ + ၁ + ၂)
အကု(၁၂) စေ(၂၇) နာမ်ခန္ဓာ (၁ + ၃ + ၂)	အကု	အကု	အကု(၁၂) စေ(၂၇) နာမက္ခန္ဓာ (၃ + ၁ + ၂)
ဝိ(၃၆) ကြိ(၂၀) စေ(၃၈) နာမ်ခန္ဓာ (၁ + ၃ + ၂)	အဗျာ	အဗျာ	ဝိ(၃၆) ကြိ(၂၀) စေ(၃၈) နာမက္ခန္ဓာ (၃ + ၁ + ၂)

သမ္မယုတ္တပစ္စယော

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ သမ္မယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော – ကုသလော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဍန္တံ ခန္ဓာနံ သမ္မယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။

တယော ခန္ဓော ဧကဿ ခန္ဓဿ သမ္မယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒွေ ခန္ဓော ဒိန္တံ ခန္ဓာနံ သမ္မယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ သမ္မယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော – အကုသလော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဍန္တံ ခန္ဓာနံ သမ္မယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓော ဧကဿ ခန္ဓဿ သမ္မယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒွေ ခန္ဓော ဒိန္တံ ခန္ဓာနံ သမ္မယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော – ဝိပါကာဗျာကတော ကိရိယာ ဗျာကတော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဍန္တံ ခန္ဓာနံ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒေ ခန္ဓာ ဒိန္တံ ခန္ဓာနံ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဍန္တံ ခန္ဓာနံ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒေ ခန္ဓာ ဒိန္တံ ခန္ဓာနံ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

 “သဟဇာတသတ္တိ” နှင့် “သမ္ပယုတ္တသတ္တိ”

- “သဟဇာတသတ္တိ”သည် နာမ်နှင့်ရုပ်တို့ အတူတကွ ဖြစ်နိုင်ရုံမျှသာ ကျေးဇူးပြု၏။
- “သမ္ပယုတ္တသတ္တိ”သည်ကား ဖြစ်တူ ချုပ်တူ အာရုံတူ မှီရာဝတ္ထုရုပ်တူ ဟူသော လက္ခဏာ အင်္ဂါ (၄)မျိုး ပြည့်စုံမှသာ ယှဉ်တွဲရောနှော၍ ကျေးဇူးပြု၏။

 “အညမညသတ္တိ” နှင့် “သမ္ပယုတ္တသတ္တိ”

- “အညမညသတ္တိ”သည် အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြု၏။ သို့သော် အချင်းချင်း အပြန်အလှန်ဖြစ်တိုင်း အညီအမျှ “သမ္ပယုတ်”မဖြစ်နိုင်။ အညီအမျှ “သမ္ပယုတ်” ဖြစ်လျှင် ကား အချင်းချင်းအပြန်အလှန် “အညမညသတ္တိ”ရှိ၏။
- တပြိုင်နက် အတူတကွ ဖြစ်သောတရားတို့သည် “သဟဇာတ” ဖြစ်၏။ ထို့သို့ “သဟဇာတ” ဖြစ်မှသာ အချင်းချင်း အပြန်အလှန် “အညမညသတ္တိ” ဖြစ်နိုင်၏။ “အညမည” ဖြစ်နိုင်မှလည်း “သမ္ပယုတ္တ”ဖြစ်၏။

🌸 “အချိန်” “နေရာ” “ပုဂ္ဂိုလ်” နှင့် “သမ္မယုတ္တသတ္တိ” 🌸

“သမ္မယုတ္တသတ္တိ”တို့သည်...

- ကာလအားဖြင့် “ပစ္စုပ္ပန်”အနေဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- ဘုံအားဖြင့် “အသညသတ်ဘုံမှတစ်ပါး ဘုံ (၃၀)” ၌
- “နိရောဓ သမာပတ်ဝင်စားဆဲပုဂ္ဂိုလ် အသညသတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ တစ်ပါး ပုဂ္ဂိုလ် (၁၂) ယောက်တို့၏ အဇ္ဈတ္တ သန္တာန်”၌ ကျေးဇူးပြု၏။

🌸 **ပစ္စည်း အစုံသုံးစုံကို ဟောရခြင်း** 🌸

“ပဋ္ဌာန်းတရားတော်နည်း”တို့တွင်

- နာမ်တရားအချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုခြင်း
- ရုပ်တရားအချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုခြင်း
- နာမ်တရားသည် ရုပ်တရားအား ကျေးဇူးပြုခြင်း
- ရုပ်တရားသည် နာမ်တရားအား ကျေးဇူးပြုခြင်း

လေးမျိုးတို့နှင့် ပတ်သက်၍ အချို့နေရာများ၌ သံသယဖြစ်စရာများ ရှိကြ၏။

ထိုသံသယများကို ပယ်ဖျောက်ရန် အလို့ငှာ အစုံလိုက်ရှိသောပစ္စည်းများကို ဆက်၍ ဟောတော်မူ၏။ ထိုသို့သော “ပစ္စည်း”တို့သည် သုံးစုံရှိကြ၏။ ယင်းတို့မှာ...

(၁) “သမ္မယုတ္တ” နှင့် “ဝိပုယုတ္တ”

- အချို့သော ပစ္စည်းတရားတို့သည် မိမိ၏ ပစ္စုပ္ပန်တရားတို့နှင့် ညီမျှစွာ ရောနှောလျက် ယှဉ်၍ ဖြစ်ကြ၏။
 - “သမ္မယုတ္တပစ္စည်း”အရ စိတ်စေတသိက် အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ဆိုလို၏။

- အချို့သော ပစ္စည်းတရားတို့သည် အတူတကွဖြစ်ကြသော်လည်း တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ညီမျှစွာ ရောနှောယှဉ်တွဲ၍ မဖြစ်ကြ။
 - “ဝိပယုတ္တပစ္စည်း”အရ ရုပ်တရားက နာမ်တရားအား၎င်း၊ နာမ်တရားက ရုပ်တရားအား၎င်း ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ဆိုလို၏။

(၂) “အတ္တိ” နှင့် “နတ္တိ”

- အချို့သော ပစ္စည်းတရားတို့သည် ထင်ရှားရှိနေခိုက်သာ ကျေးဇူးပြုကြ၏။
 - “အတ္တိပစ္စည်း”အရ နာမ်တရားအချင်းချင်းအား၎င်း၊ ရုပ်တရားအချင်းချင်းအား၎င်း၊ ပဋိသန္ဓေစိတ် နှင့် ဟဒယဝတ္ထု အချင်းချင်းအား၎င်း၊ ဝတ္ထုရုပ် (၆) ပါး နှင့် အာရုံ (၆)ပါးတို့က ဝိညာဉ် (၆) ပါး တို့အား၎င်း ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ဆိုလို၏။
- အချို့သော ပစ္စည်းတရားတို့သည် ထင်ရှားမရှိသည်ဖြစ်လျက် တနည်း ချုပ်ပျောက်ပြီးနောက်မှ ကျေးဇူးပြုကြ၏။
 - “နတ္တိပစ္စည်း”အရ ရှေးရှေး စိတ် စေတသိက် နာမ်တရားတို့က နောက်နောက် စိတ် စေတသိက် နာမ်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ဆိုလို၏။

(၃) “ဝိဂတ” နှင့် “အဝိဂတ”

- အချို့သော ပစ္စည်းတရားတို့သည် ကင်းကွာနေလျက် တနည်း ထင်ရှားမရှိတော့ပဲလျက် ကျေးဇူးပြုကြ၏။
 - “ဝိဂတပစ္စည်း”အရ “နတ္တိပစ္စည်း”ကဲ့သို့ ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ဆိုလို၏။
- အချို့သော ပစ္စည်းတရားတို့သည် မကင်းကွာပဲလျက် တနည်း အတူတကွထင်ရှားရှိခိုက်သာ ကျေးဇူးပြုကြ၏။
 - “အဝိဂတပစ္စည်း”အရ “အတ္တိပစ္စည်း”ကဲ့သို့ ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ဆိုလို၏။

 “သမ္မယုတ္တပစ္စည်း” ၏ အစွမ်းသတ္တိ

“သမ္မယုတ္တပစ္စည်း”သည် နာမ်ခန္ဓာအချင်းချင်းသာ ရောနှောဆက်ဆံ၏။

“သဟဇာတပစ္စည်း” “အညမညပစ္စည်း”တို့ကဲ့သို့ ရုပ်တရားအချင်းချင်းကား မရောနှော
မဆက်ဆံ။

တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို ဆက်ဆံသောအခါ စိတ်ဓါတ်ကို သိပြီးမှ တကယ်ရောနှော
ဆက်ဆံသော မိတ်ဆွေစစ်မျိုးပမာ ဖြစ်၏။ ကိုယ်ပေါင်းစိတ်ခွါ တကယ်မရောနှောသော
မိတ်ဆွေတုမျိုးမဟုတ်။

သတ္တဝါတို့သည် တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရောနှောကြရာ၌ ဓာတ်သဘောတူသူ
အချင်းချင်းသာ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံတတ်ကြ၏။

❖ သူတော်ကောင်းစိတ်ဓာတ်ရှိသူတို့သည် သူတော်ကောင်းစိတ်ဓာတ်ရှိသူတို့နှင့်သာ ပေါင်းသင်း
နေထိုင်ကြ၏။ သူယုတ်မာစိတ်ဓာတ်ရှိသူတို့နှင့်ကား မပေါင်းသင်း မနေနိုင်ကြ။ **(သမဏောန
သာမဏော)**

❖ သူယုတ်မာစိတ်ဓာတ်ရှိသူတို့သည် သူယုတ်မာစိတ်ဓာတ်ရှိသူတို့နှင့် ပေါင်းသင်းနေထိုင်ကြ၏။
သူတော်ကောင်းစိတ်ဓါတ်ရှိသူတို့နှင့်ကား မပေါင်းသင်း မနေနိုင်ကြ။ **(ဂေါဏောန ဂေါဏော)**

သူတော်ကောင်းနှင့် သူယုတ်မာတို့သည် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရောနှောရာ၌ စိတ်ဓာတ်ချင်း
ကွာခြားသဖြင့် ရည်ရွယ်ချက်ချင်းလည်း ကွဲပြားခြားနားကြ၏။

❖ သူတော်ကောင်းတို့သည် ကိုယ်ကျိုးမကြည့်ဘဲ အများအကျိုးကိုသာကြည့်ပြီး ပေါင်းသင်း
ဆက်ဆံသဖြင့် ပါရမီဖြည့်ဆည်းနေသည့် အတွင်းသဘောထင်ရှားကြ၏။

❖ သူယုတ်မာတို့ကား အများအကျိုးကို လုံးဝမကြည့်ဘဲ ကိုယ်ကျိုးသာ ရှေ့တန်းတင်ပြီး
ပေါင်းသင်းဆက်ဆံသဖြင့် ပါရမီကင်းသည့် အပေါ်ယံသဘောထင်ရှားကြ၏။

“အညမညသတ္တိ”ရှိဖို့ထက် “သဟဇာတသတ္တိ”ရှိဖို့က ပိုလိုအပ်၏။

“အညမည”သည် အရာကျဉ်း၍ အမြင်ကျဉ်း၏။ “သဟဇာတ”သည် “အညမည”ထက် အရာကျယ်၍ အမြင်ကျယ်၏။ ထို့ကြောင့်...

◆ “အညမည” ထက် “သဟဇာတ”က ပိုကောင်း၏။

◆ “သဟဇာတ”ထက် “သမ္ပယုတ္တ”သဘောသည်ကား ပို၍လေးနက်သဖြင့် ခိုင်မြဲ၏။

စိတ် စေတသိက် နာမ်တရားနှင့် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်ကြသည့် စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့သည်၎င်း၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာနှင့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တို့သည်၎င်း၊ ရုပ်တရားအချင်းချင်း တို့သည်၎င်း အတူတကွဖြစ်ကြသဖြင့် “သဟဇာတ”ဖြစ်ကြသော်လည်း “သမ္ပယုတ္တ”လက္ခဏာ အင်္ဂါလေးပါး မရှိကြသဖြင့် “သမ္ပယုတ္တ”ကားမဖြစ်။ “သမ္ပယုတ္တ”လက္ခဏာအင်္ဂါလေးပါးရှိမှသာ “သမ္ပယုတ္တ” ဖြစ်သဖြင့် ပို၍လေးနက်၍ ရောနှောဆက်ဆံမှုသည် ခိုင်မြဲ၏။

 ဓါတ်တူမှ အသွင်တူ

လောက၌ အတူနေကြသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်...

- ၁။ သမသဒ္ဓါ = အခြေခံ ယုံကြည်ချက် တူရမည်။
- ၂။ သမသီလ = ကိုယ်ကျင့်တရား တူရမည်။
- ၃။ သမစိတ္တ = စိတ်သဘောထားတူရမည်။
- ၄။ သမပညာ = အသိအလိမ္မာဉာဏ်ပညာတူရမည်...ဟု ဗုဒ္ဓ မိန့်တော်မူ၏။

(အံ၊ ၁၊ ၃၇၂-၃) ပထမ သမဇီဝီသုတ်

ဤလေးချက်ကို သေချာလေ့လာကြည့်လျှင် စိတ်ကောင်းနှလုံးကောင်းရှိခြင်းဆိုသည့် စိတ်ဓာတ်ပေါ်တွင် မူတည်နေ၏။ စိတ်ကောင်းရှိလျှင် အခြားအရာသုံးမျိုးလည်း ပြည့်စုံနိုင်၏။ စိတ်ဓာတ်တူလျှင် အသွင်တူ၏။ အသွင်တူလျှင်ကား ငြူစူစောင်းမြောင်းမှု မရှိနိုင်သဖြင့် ခိုင်မြဲစွာ အတူနေနိုင်၏။ သမ္ပယုတ္တသဘောနှင့် နှိုင်းယှဉ်နိုင်၏။

🌸 တွေ့ဆုံရင်းနှီးရခြင်းအကြောင်းရင်းများ 🌸

လူသားများ၊ သတ္တဝါများ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တွေ့ဆုံရင်းနှီးရခြင်းအကြောင်းရင်းများမှာ...

၁။ ပုဗ္ဗေဝ သန္တိဝါသ = ရှေးဘဝများစွာက အတူနေထိုင်ခဲ့ဖူးခြင်း (ရှေးရေစက်)

၂။ ပစ္စုပ္ပန်ဟိတ = ယခုဘဝ၌ အကျိုးကိုဆောင်ရွက်ပေးခြင်း... တို့ ဖြစ်ကြ၏။

(ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ဒု၊ ၂၁၅) (၂၃၇-သာကေတဇာတ်) (ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ပ၊ ၁၁၆)

ဤနှစ်မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသော အကြောင်းကြောင့် မိဘနှင့်သားသမီး၊ ဆရာနှင့် တပည့်၊ ညီအကို၊ မောင်နှမ၊ ဇနီးခင်ပွန်း စသည်ဖြင့် ဆက်စပ်တော်စပ်ပြီး တွေ့ဆုံရင်းနှီးကြ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ဗုဒ္ဓက “ဘဝသံသရာ၌ ဆွေမျိုးမတော်ဖူးသူမရှိ” ဟူ၍ မိန့်တော်မူ၏။

သူတော်ကောင်းပုဂ္ဂိုလ်များသည် မိမိနှင့် တွေ့ဆုံရင်းနှီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဘဝသံသရာ တစ်လျှောက်တွင် ပါရမီဖြည့်ဆည်းပေးသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် တန်ဖိုးထားကာ အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာ ကြောင့်သော်လည်း စွန့်ခွာပစ်ပယ်ခြင်း ထုံးစံမရှိဘဲ ခိုင်မြဲစွာ အတူနေနိုင်ကြ၏။

ဝိပုယုတ္တပစ္စယော

ဝိပုယုတ္တပစ္စယော = ဝိ + ပယုတ္တ + ပစ္စယော။

ဝိ = ဆန့်ကျင်ဘက်။

ဝိပုယုတ္တ = ဆန့်ကျင်ဘက်သဘာဝနှစ်ခု အတူတကွတည်ရှိနေခြင်း။

သို့သော်...

- တစ်ခုတည်းကဲ့သို့ ပေါင်းစပ်ထားခြင်း မဟုတ်။
- ပေါင်းစပ်၍မရသော သဘာဝတရားတွေသည် အတူတကွတည်ရှိပြီး အပြန်အလှန် အကျိုးပြုကျေးဇူးပြုနေသော ပစ္စည်းတရားကို “ဝိပုယုတ္တပစ္စည်း” ဟုခေါ်၏။

🌸 “သမ္ပယုတ္တ သဘော” နှင့် “ဝိပုယုတ္တ သဘော” 🌸

- “သမ္ပယုတ္တ သဘော”သည် “နွားနို့ နှင့် ရေ” ရောသကဲ့သို့ မှီရာဝတ္ထုချင်းလည်းတူ၊ အာရုံပြုရာချင်းလည်းတူ၊ ဖြစ်ချိန်လည်းတူ၊ ပျက်ချိန်လည်းတူသော သဘာဝတရားတို့သည် တစ်ခုတည်းကဲ့သို့ ပေါင်းစပ်သွားခြင်းမျိုးဖြစ်၏။
- “ဝိပုယုတ္တ သဘော”က “ဆီ နှင့် ရေ” ကဲ့သို့ ပေါင်းစပ်၍မရ၊ သို့သော် ရေပေါ်၌ ဆီရှိနေသလို သဘာဝတရားနှစ်ခုတို့သည် အတူတည်ရှိနေခြင်းမျိုးဖြစ်၏။

တစ်နည်း... “ဝိပုယုတ္တ”သည် “မရှိခြင်း၊ မရောနှောခြင်း” အဓိပ္ပါယ်ရှိ၏။

- ❖ “ဒိဋ္ဌိဂတဝိပုယုတ္တ”စသည်၌ → ဝိပုယုတ္တသည် “မရှိခြင်း”ကို ဆိုလို၏။
- ❖ ဤ “ဝိပုယုတ္တပစ္စယော”၌ကား → “မရောနှောခြင်း”ကို ဆိုလို၏။

ထို့ကြောင့် အတူတကွတည်ရှိကြသော်လည်း သမ္ပယုတ္တ လက္ခဏာ (၄) ပါး တို့နှင့် မရောနှောခြင်းသဘောသည် “ဝိပုယုတ္တ”ဖြစ်၏။

🌸 **သဘာဝချင်းမတူသော တရားများ** 🌸

- “ရုပ်တရား”များသည် → နှေးကွေးစွာ ပြောင်းလဲကြ၏။
- “စိတ် စေတသိက် နာမ်တရား”များကား → လျင်မြန်စွာပြောင်းလဲကြ၏။

ထို့ကြောင့် သဘာဝချင်းမတူကြ။

ရူပဓမ္မာနံ ဒန္တပရိဝတ္တိတာ (ဒီ၊ ဋီ၊ ၁၊ ၂၄၈) (မ၊ ဋီ၊ ၁၊ ၃၅၉) (သံ၊ ဋီ၊ ၂၊ ၄၆၃)
လဟုပရိဝတ္တံ ခေါ် စိတ္တံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ (ဝိ၊ ၃၊ ၂၀၈-၉)

(၂၄) ပစ္စည်းသော စွမ်းရည်သတ္တိတို့သည် တစ်ခုစီဖြစ်နေကြခြင်း မဟုတ်ကုန်၊ သဘာဝတရား တစ်ခုမှာ စွမ်းရည်သတ္တိသည် လေးခု ငါးခု ဖြစ်၏။ အနည်းဆုံး နှစ်ခု ဖြစ်၏။ ထိုစွမ်းရည်သတ္တိများဖြင့် အကြောင်းအကျိုး ဆက်နွယ်ပြီး သက်ရှိသတ္တဝါ၊ သက်မဲ့အရာဝတ္ထုတို့သည် အပြန်အလှန် အထောက်အကူပြုပြီး တည်နေကြ၏။

- စကြာဝဠာလောကကြီးတစ်ခုလုံးသည် အကြောင်းတရားနှင့် ကင်းပြီးမဖြစ်နိုင်သောကြောင့် **“သင်္ခါရလောက”**ဖြစ်၏။
- အကြောင်းတရားများက ပေါင်းစပ်ပြီး အထောက်အကူပြုခံရသည့် အရာအားလုံးသည် **“သင်္ခါတ”**ဖြစ်၏။ အတွေးအထင်မဟုတ်ဘဲ အကြောင်းတရားများက ပေါင်းစုပြီး ဖန်တီးထားသည့် လောကကြီး၌ ရှိသမျှ အစစ်အမှန် သဘာဝတရားတို့သည် **“သင်္ခါတ”**ဖြစ်၏။
- ထိုအစစ်အမှန်တရားများအပေါ်၌ အတွေးအထင်တို့သည် **“ပညတ်”** ဖြစ်၏။
- အကြောင်းတရားတို့က ပေါင်းစပ်ပြီး ပြုလုပ်ထားမှုကင်းသည့် တရားသည် **“အသင်္ခါတ = နိဗ္ဗာန်”** ဖြစ်၏။ ပြုလုပ်ထားသည့်အကြောင်းမရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ထာဝရမြဲ၏။ အကြောင်းတရားတို့ ပေါင်းစပ်ပြုလုပ်ထားမှုမှန်သမျှသည် ဘယ်တော့မှမမြဲဟုမှတ်ရမည်။

🌸 အကြောင်းတရားနှင့်တကွ မမြဲခြင်း 🌸

ရဟန်းတို့...

- ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် မမြဲ၊
- ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခန္ဓာငါးပါးကို ဖြစ်စေတတ်သောအကြောင်းတို့သည်လည်း မမြဲ၊
- မမြဲသောအကြောင်းတရားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခန္ဓာငါးပါး တို့သည် အဘယ်မှာ မြဲပါ့မလဲ။

ဥပမာ **◆** သေတတ်သည့် မိဘကမ္မေးထားသော ပုဂ္ဂိုလ်မှန်လျှင် မသေဘဲ ဘယ်မှာရှိမလဲ။

ရူပံ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ၊ ယောပိဟေတု ရူပဿ ဥပ္ပါဒါယ၊ သောပိ အနိစ္စော။

အနိစ္စသမ္ပူတံ ဘိက္ခဝေ ရူပံ ကုတော နိစ္စံ ဘဝိဿတိ။

ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ၊ ဝိညာဏံ အနိစ္စံ။

(သံ၊ ၂၊ ၂၀) သဟေတုအနိစ္စသုတ်၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်။

☞ **မမြဲသောတရားသည် “အနိစ္စ”။**

☞ **အနိစ္စတရားသည် “ဒုက္ခ”။**

☞ **ဒုက္ခတရားသည် “အနတ္တ”။**

ရဟန်းတို့...

- ရုပ်တရားသည် မမြဲ၊
- မမြဲသောတရားသည် ဆင်းရဲ၏၊
- ဆင်းရဲသောတရားသည် ငါ သူတစ်ပါး အတ္တကောင် ဝိညာဏ်ကောင် မဟုတ်။
- ငါမဟုတ်သောတရားကို ငါ၏ဥစ္စာမဟုတ်၊
- ငါမဟုတ်၊ ငါ့အတ္တကောင်မဟုတ်ဟု ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ပညာဉာဏ်ဖြင့် သိအောင်ရှုရမည်။

ရူပံ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ။ ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ။ ယံ ဒုက္ခံ တဒနတ္တာ၊ ယဒနတ္တာ တံ ‘နေတံ မမ၊

နေသောဟမသ္မိ၊ နမေသောအတ္တတံ’ ဝေမေတံ ယထာဘူတံ သမ္ပပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(သံ၊ ၂၊ ၁၉) ယဒနိစ္စသုတ်၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်။

 အကြောင်းနှင့်တကွ ဆင်းရဲခြင်း၊ အတ္တမဟုတ်ခြင်း

ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ဆင်းရဲ၏။ အတ္တမဟုတ်။

- ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခန္ဓာငါးပါးကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတို့သည်လည်း ဆင်းရဲ၏။ အတ္တမဟုတ်။
- ဆင်းရဲသော၊ အတ္တမဟုတ်သော အကြောင်းတရားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် အဘယ်မှာချမ်းသာပါ့မလဲ။ အဘယ်မှာ “အတ္တ”ဟုတ်ပါ့မလဲ။
- အကြောင်းတရားက ဒုက္ခဖြစ်နေလျှင်... ဒုက္ခကြောင့်ဖြစ်လာသည့် အကျိုးတရားသည် ဘယ်မှာ သုခဖြစ်နိုင်မှာလဲ။

ဒုက္ခသမ္ဘူတံ ဘိက္ခဝေ ရူပံ ကုတော သုခံ ဘဝိဿတိ။ (သံ၊ ၂၊ ၂၀) သဟေတုက ဒုက္ခသုတ်။

အနတ္တသမ္ဘူတံ ဘိက္ခဝေ ရူပံ ကုတော အတ္တာ ဘဝိဿတိ။ (သံ၊ ၂၊ ၂၀) သဟေတုက အနတ္တသုတ်။

အဇ္ဈတ္တိကာယတန (၆) ပါး၊ ဗာဟိရာယတန (၆) ပါး တို့ကိုလည်း ခန္ဓာငါးပါးနည်းတူ ဟောထား၏။

(သံ၊ ၂၊ ၃၄၄) အဇ္ဈတ္တနိစ္စဟေတုသုတ်၊ အဇ္ဈတ္တဒုက္ခဟေတုသုတ်၊
အဇ္ဈတ္တနတ္တဟေတုသုတ်။

(သံ၊ ၂၊ ၃၄၅) ဗာဟိရာနိစ္စ ဟေတုသုတ် ၊ ဗာဟိရာဒုက္ခ ဟေတုသုတ်၊
ဗာဟိရာနတ္တ ဟေတုသုတ်၊ သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်။

“ဝိပဿနာ”ဟူသည်...

အတူတကွဖြစ်ကြ တွေ့ဆုံကြလျက်လည်း အချင်းချင်း မနီးနှော မရောခြင်း အဓိပ္ပါယ်ရှိ၏။

➢ အတူတကွဖြစ်ကြသော်လည်း တရားတစ်ခုနှင့်တစ်ခု တစ်သားတည်းဖြစ်နေအောင် မရောဘဲ သူ့သဘောသူ့ဆောင် အနေဖြင့်သာ ဆက်ဆံကြလျက် ကျေးဇူးပြုတတ်သောပစ္စည်းသည် “ဝိပဿနာပစ္စည်း” ဖြစ်၏။

➢ ဤ “ဝိပဿနာပစ္စည်း”သည် “သမ္မယုတ်ပစ္စည်း”၏ ပြောင်းပြန်ဖြစ်၏။

❖ အတူဖြစ်ခြင်း၊ အတူချုပ်(ပျက်)ခြင်း၊ အာရုံတူခြင်း၊ မှီရာဝတ္ထုတူခြင်း သမ္မယုတ်အင်္ဂါလေးပါးတို့နှင့် မယှဉ်တွဲနိုင်သဖြင့် ပစ္စည်းတရားနှင့် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ အချင်းချင်း မလိုက်လျောနိုင်သော သတ္တိသည် “ဝိပဿနာပစ္စည်း” ဖြစ်၏။

➢ “သမ္မယုတ်”သဘောဖြင့် မယှဉ်သောတရားတိုင်းကို “ဝိပဿနာ”ဟု မဆိုလို။ ပစ္စည်းတရား နှင့် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ အတူတကွဖြစ်ကြ တွေ့ဆုံမိကြရာ၌ သမ္မယုတ်ဖြစ်လေသလား ဟု ယုံမှားဖွယ်ဖြစ်နိုင်သောအရာများ၌သာ “သမ္မယုတ်”မဟုတ်ကြောင်း သိစေဖို့ရာ “ဝိပဿနာ”ဟု ဟောတော်မူ၏။

 “ဝိပဿနာပစ္စည်း”၏ ဥပမာ

➢ “ဝိပဿနာပစ္စည်း”ကို အရသာခြောက်ပါး ရောစပ်ပုံနှင့်တူ၏ဟု ရှေးဆရာတို့သည် ဥပမာပြုကြ၏။

➢ ချို၊ ချဉ်၊ ဖန်၊ ခါး၊ စပ်၊ ငန် အရသာ ခြောက်မျိုးရောစပ်ထားရာ၌ ပင်ကိုယ်သဘာဝချင်း မတူသဖြင့် ရောပင်ရောသော်လည်း ကိုယ့်သဘော ကိုယ်ဆောင်ကာ အရသာတစ်ခုနှင့်တစ်ခု မနီးနှောကြ၍ အညီအမျှ ရောသမမှု မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူပင် ဤအရာ၌ ပစ္စည်းတရား၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ ရောနှောမိ တွေ့ဆုံမိကြသော်လည်း အချင်းချင်းမလိုက်လျောနိုင်ကြသဖြင့် အညီအမျှ ရောသမမှု “သမ္မယုတ်”သဘောမရှိ၊ “ဝိပဿနာ”သဘောသာရှိ၏။

- နာမ်တရားက ရုပ်တရားအား၎င်း၊ ရုပ်တရားက နာမ်တရားအား၎င်း ကျေးဇူးပြုရာတွင် ထိုရုပ်တရားနှင့် နာမ်တရားတို့ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အတူတကွ (သဟဇာတ်) ဖြစ်ကြသော်လည်း၊ တစ်ခုက တစ်ခုကိုမှီ၍ (နိဿယ) ဖြစ်ကြသော်လည်း၊ သမ္ပယုတ်သဘောဖြင့် အညီအမျှ ရောသမ၍မဖြစ်ဘဲ သဘောချင်းမတူသော်လည်း အတူမနေလျှင် မဖြစ်နိုင်၍ အတူနေရ သကဲ့သို့ ကိုယ်ပေါင်းစိတ်ခွါသဘောမျိုးဖြင့် အတူတကွဖြစ်နေကြ၏။

🌸 ဝိပုယုတ္တပစ္စည်း (၃) မျိုး 🌸

“ဝိပုယုတ္တပစ္စည်း”သည်...

- သဟဇာတဝိပုယုတ်
- ပုရေဇာတဝိပုယုတ်
- ပစ္စာဇာတဝိပုယုတ် ဟု သုံးမျိုးရှိ၏။

၁။ **သဟဇာတဝိပုယုတ်**

ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနှာမ်ခန္ဓာလေးပါးနှင့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တို့သည် အချင်းချင်းအား၎င်း၊ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သော အရူပဝိပါက်စိတ်လေးခု၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် (၁၀)၊ ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ် ကြည့်သော စိတ် (၇၅)၊ စေတသိက် (၅၂) ဟူသော ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နှာမ်ခန္ဓာလေးပါး တို့သည် မိမိနှင့်အတူတကွဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့အား၎င်း “**သဟဇာတဝိပုယုတ္တပစ္စယသတ္တိ**”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

၂။ ပုရေဇာတဝိပွယုတ္တ

ပဝတ္တိအခါ၌ ဝတ္ထုရုပ် (၆) ပါး တို့သည် မိမိကိုမှီ၍ ဖြစ်သော နောက်နောက်သော ဝိညာဉ်
ခြောက်ပါး နာမ်တရားတို့အား “ဝတ္ထုပုရေဇာတ ဝိပွယုတ္တပစ္စယသတ္တိ” ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။
 (“ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ”နှင့် တူ၏။)

၃။ ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တ

ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အရူပဝိပါက်စိတ် လေးခုကြည့်သော နောက်နောက်သော စိတ် (၈၅)၊
စေတသိက် (၅၂) နာမ်တရားတို့သည် ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်ခွဲ၍ ဌီသို့ရောက်နေ
သော စတုဇကာယရုပ်တရားအပေါင်းတို့အား “ပစ္ဆာဇာတ ဝိပွယုတ္တပစ္စယသတ္တိ” ဖြင့်
ကျေးဇူးပြုကြ၏။

“ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း”သည် သဟဇာတ၊ ပုရေဇာတနိဿယ၊ ပစ္ဆာဇာတ ပစ္စည်းသုံးမျိုး တို့နှင့်
ဆက်သွယ်နှီးနွယ်နေ၏။ ယင်းပစ္စည်းများ၌ သမ္ပယုတ်ဖြစ်လေသလားဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိသည့်
နေရာများ အတွက်၊ “သမ္ပယုတ်”မဟုတ် “ဝိပွယုတ်”သာဖြစ်၏ဟု သိစေလို၍၊ ဤ “ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း”ကို
ဟော တော်မူသဖြင့် ဤ“ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း”သည် သီးခြားပစ္စည်းတစ်ခု မဟုတ်ဘဲ
ထိုပစ္စည်းသုံးမျိုးထဲ၌ ပါဝင်နေ၏။

ထို့ကြောင့် “ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း”၌ ကိုယ်ပိုင်အမည်ရှေ့တွင် မြစ်ဖျားခံရာ ပစ္စည်းသုံးမျိုး၏ အမည်
အသီးသီးကိုထည့်ပေးရပြီး “သဟဇာတဝိပွယုတ်” “ပုရေဇာတဝိပွယုတ်” “ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ်” ဟူ၍
အမည်သုံးမျိုးခွဲရ၏။

၁။ သဟဇာတဝိပဿနာ

“သဟဇာတဝိပဿနာ”ဟူသည် အတူတကွဖြစ်ကြသော နာမ်တရားနှင့် ရုပ်တရားတို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မရောမနှော တစ်သီးတစ်ခြားစီဖြစ်ကြလျက် ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ဖော်ပြသောပစ္စည်း ဖြစ်၏။

ဤ “သဟဇာတဝိပဿနာ”သည် ပစ္စည်းတစ်မျိုး သီးခြားမဟုတ်၊ သဟဇာတပစ္စည်းကြီးမှ ထုတ်၍ သဟဇာတမျိုးတို့ဖြစ်စဉ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ် တို့အား “သဟဇာတပစ္စည်း” တပ်သော ရုပ်နာမ်တရားစုကို ပိုင်းခြား၍ပြသော ပစ္စည်းဖြစ်၏။

ထိုရုပ်နာမ်တရားစုအရာ၌ “သမ္ပယုတ္တ”ဖြစ်လေသလောဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိ၏။ ယင်းအရာ၌သာ “သမ္ပယုတ်”မဟုတ်ဟု ပြခြင်းငှါ ဤ“ဝိပဿနာပစ္စည်း”ကို ဟော၏။

ဤ “သဟဇာတဝိပဿနာပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်”တို့သည် သဟဇာတပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်၌ ပါဝင်ခဲ့၍ “သမ္ပယုတ်”လေသလောဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိသော တရားများဖြစ်၏။

❀ အကျယ် ရှင်းလင်းချက် ❀

- (က) ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေကိစ္စတပ်သော စိတ် (၁၉)ခု တို့သည် ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ကမ္မဇရုပ်များ နှင့်အတူ ဖြစ်ကြ၏။ ထို ပဋိသန္ဓေစိတ် နှင့် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် တို့သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြစ်သည့် ဥပါဒ်ခဏ၌ အတူတကွ တွေ့ဆုံမိကြလေရာ အချင်းချင်း သမ္ပယုတ်များ ဖြစ်ကြလေသလားဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိ၏။
- (ခ) ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ စိတ်, စေတသိက် → နာမ်ခန္ဓာ နှင့် မှီရာ ဟဒယရုပ် တို့သည် ပဋိသန္ဓေခဏ၌ အတူတကွဖြစ်ပြီး တွေ့ဆုံမိကြ၏။ ထို ပဋိသန္ဓေနာမ်ခန္ဓာ နှင့် ဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်တို့သည် သမ္ပယုတ်များ ဖြစ်လေသလားဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိ၏။

(ဂ) ပဉ္စဝေါကာရသုံး၌ ပဝတ္ထိအခါဝယ် အရူပဝိပါက်စိတ် (၄) ခု၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် (၁၀) ကြည့်သော စိတ် (၇၅)ပါး နှင့် စေတသိက် (၅၂)ပါး နာမ်ခန္ဓာတို့သည် မိမိတို့ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်တို့ နှင့် အတူတကွဖြစ်ကြ တွေ့ဆုံမိကြ၏။ ထို စိတ် စေတသိက် → နာမ်တရားများ နှင့် စိတ္တဇရုပ် တို့သည် သမ္ပယုတ် ဖြစ်လေသလားဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိ၏။

သဟဇာတပစ္စည်း၌ ထိုအချက် (၃)ချက်တို့နှင့် အတူတကွ ဖြစ်ကြသည့်အတွက် သမ္ပယုတ် ဖြစ်လေသလားဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိသောကြောင့် ယင်း ယုံမှားဖွယ်ကို ပယ်ဖျောက်ရန် သမ္ပယုတ်မဟုတ်၊ “ဝိပ္ပယုတ်”သာ ဖြစ်၏ဟု ထုတ်ပြရ၏။

🌀 ရုပ်တရားအချင်းချင်း သဟဇာတဝိပ္ပယုတ် ဖြစ်/မဖြစ် 🌀

“သဟဇာတပစ္စည်း”၌ ပစ္စည်း - ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်မှု အသေးစိတ်အချက် (၆) ချက်ရှိလေရာ ယင်း (၆) ချက်တွင် “သမ္ပယုတ်”ဖြစ်လေသလားဟု ယုံမှားဖွယ်ဖြစ်သည့် အချက်သုံးချက်ကို အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့၏။

ကျန်သုံးချက်တွင် တစ်ချက်မှာ စိတ် စေတသိက် → နာမ်ခန္ဓာလေးပါး အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြု မှုမှာ ကေန် “သမ္ပယုတ်”ဖြစ်၏။ “ဝိပ္ပယုတ်”မဖြစ်နိုင်။

ကျန်နှစ်ချက်သည်ကား...

- (၁) မဟာဘုတ်လေးပါးတို့သည် အချင်းချင်းအား၎င်း၊
- (၂) မဟာဘုတ်လေးပါးတို့သည် ဥပါဒါရုပ်တို့အား၎င်း ကျေးဇူးပြုကြ၏။

အတူတကွဖြစ်ကြ၍ “သဟဇာတပစ္စည်း”၌ပါသော ရုပ်တရားတို့သည် “သမ္ပယုတ်”လည်း မဟုတ်၊ “ဝိပ္ပယုတ်”လည်း မဟုတ်။ သဟဇာတ သက်သက်သာ ဖြစ်သောကြောင့် “သဟဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း”၌ မပါဝင်။

ဓာတုကထာကျမ်း၌...

- နာမ်ခန္ဓာလေးပါးနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ခြင်း
- နာမ်ခန္ဓာလေးပါးနှင့် ဝိပွယုတ်ဖြစ်ခြင်း ဟူ၍...

“သမ္ပယုတ်” “ဝိပွယုတ်” လက္ခဏာကို နာမ်ခန္ဓာနှင့်သာ ပတ်သက်ကြောင်း ဖော်ပြထား၏။

ထို့ကြောင့် မဟာဘုတ်လေးပါး အချင်းချင်းဖြစ်စေ၊ မဟာဘုတ် နှင့် ဥပါဒါရုပ်ဖြစ်စေ အတူဖြစ်ခြင်း၊ အတူချုပ် (ပျက်)ခြင်း၊ မှီရာ မဟာဘုတ်တူခြင်း ရှိကြသော်လည်း “သမ္ပယုတ်” “ဝိပွယုတ်” နှစ်မျိုးလုံးပင် မဟုတ်သဖြင့် **“သဟဇာတ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း”**၌ မပါဝင်နိုင်ခြင်းဖြစ်၏။

ရုပ်တရားအချင်းချင်း သဘောတူဖြစ်၍ “ဝိပွယုတ္တ” မခေါ်နိုင်၊ သမ္ပယုတ် အင်္ဂါလေးပါးနှင့် မညီ၍ “သမ္ပယုတ္တ”လည်း မခေါ်နိုင်ပါ။

၂။ ပုရေဇာတ ဝိပွယုတ်

“ပုရေဇာတ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း”သည်...

- ဝတ္ထု ပုရေဇာတဝိပွယုတ်၊
- ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတဝိပွယုတ် ဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။

ထိုတွင်...

- “ဝတ္ထုပုရေဇာတ ဝိပွယုတ်”သည် ဝတ္ထုပုရေဇာတ (ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ)နှင့်တူ၏။
- “ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတ ဝိပွယုတ်”သည် ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ (ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတ နိဿယ)နှင့် တူ၏။

ထိုပစ္စည်းများ၌ ပဉ္စဝေါကာရဘုံတွင် ပဝတ္တိအခါဝယ် ဝတ္ထုရုပ် (၆) ပါးတို့က မိမိတို့ကို မှီ၍ ဖြစ်ကြသော ဝိညာဉ် (၆) ပါးတို့အား ကျေးဇူးပြုကြသည်ဖြစ်ရာ ထိုပစ္စည်းအားလုံး၌ အစိတ်စိတ်

ပါဝင်သည့် အမည်အသီးသီး၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ကြည့်လျှင် ပစ္စည်းတရားက ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား ကျေးဇူးပြုပုံကို ကောင်းစွာ နားလည်သဘောပေါက်သွားမည်။

(က) “ဝတ္ထု = မှီရာ” ဟူသော အဓိပ္ပါယ်အရ...

→ ဝတ္ထုရုပ် (၆) ပါးတို့သည် ဝိညာဉ်စိတ် (၆)ပါးတို့၏ မှီရာတည်ရာဖြစ်ကြ၏။

(ခ) “ပုရေဇာတ = ရှေးဦးစွာ ကြိုတင်၍ ဖြစ်ခြင်း” ဟူသော အဓိပ္ပါယ်အရ...

→ ထို ဝတ္ထုရုပ် (၆) ပါးတို့သည် ဆိုင်ရာဝိညာဉ် (၆)ပါးတို့ မဖြစ်သေးမီ ကြိုတင်၍ ဖြစ်ကြ၏။

(ဂ) “နိဿယ = မှီ၍နေခြင်း” ဟူသော အဓိပ္ပါယ်အရ...

→ ဝိညာဉ်စိတ် (၆)ပါးတို့ သည် ဆိုင်ရာဝတ္ထုရုပ် (၆) ပါးတို့ကို အမှီပြု၍သာ ဖြစ်ကြ၏။

(ဃ) “ဝိပယုတ္တ = မရောနှော မယှဉ်တွဲခြင်း” ဟူသော အဓိပ္ပါယ်အရ...

→ ဝတ္ထုရုပ် (၆) ပါး နှင့် ဝိညာဉ်စိတ် (၆)ပါးတို့ သည် ထိုသို့အမှီပြု၍ ပစ္စည်း - ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ကြ သော်လည်း တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မရောမနှော မယှဉ်တွဲပဲသာ ဖြစ်ကြ၏။

“သမ္ပယုတ္တသဘော” ဖြင့် ခွဲမရအောင် တစ်ခုတည်းအဖြစ်ဖြင့် သမပြီး ရောနှော၍ မဖြစ်ကြ။

ဝတ္ထုရုပ် (၆) ပါးတို့က တခြား၊ ဝိညာဉ်စိတ် (၆) ပါးတို့က တခြား ဤသို့သီးသန့် တခြားစီ တည်နေ ဖြစ်နေကြ၏။

❀ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတဝိပယုတ္တ ❀

ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ (ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတနိဿယ)၌... ရှင်းပြခဲ့သည့်အတိုင်းပင် ဟဒယဝတ္ထုရုပ် ကို အာရုံပြု၍ ဝိပဿနာရှုသောအခါ၌၎င်း၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို သာယာသောအခါ စသည်တို့၌၎င်း၊ ယင်း ဟဒယဝတ္ထုရုပ်က မိမိကို အမှီပြု၍ အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်း ၊ ကာမဇော (၂၉) ၊ တဒါရုံ (၁၁) ဟူသော မနောဝိညာဉ်စိတ်များနှင့် ဣဿ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊

ဝိရတီ (၃)၊ အပ္ပမညာ (၂) ကြည့် စေတသိက် (၄၄) ပါးတို့အား သမ္ပယုတ်သဘောဖြင့် ယှဉ်တွဲ ရောနှောမနေပဲ “ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယ”သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

❀ အာရုံ (၆) ပါးတို့သည် ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းတရား၌ မပါဝင်ခြင်း ❀

“ပုရေဇာတပစ္စည်း”၌...

- (က) ဝတ္ထုရူပ (၆) ပါးတို့က ဝိညာဉ်စိတ် (၆)ပါးတို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ဖော်ပြသော “ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း”ဟု၎င်း၊
- (ခ) အာရုံ (၆) ပါးတို့ကလည်း ထိုဝိညာဉ်စိတ် (၆)ပါးတို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ဖော်ပြသော “အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်း”ဟု၎င်း...
ပစ္စည်းမျိုးခွဲ (၂)ခု ပါဝင်၏။

ထိုတွင် ဝတ္ထုရူပ (၆) ပါးကဲ့သို့ပင် အာရုံ (၆) ပါးတို့ကလည်း မိမိတို့က ကျေးဇူးပြုအပ်သော ဝိညာဉ်စိတ် (၆)ပါးတို့နှင့် မရောမနှော တသီးတခြား ကင်းကွာနေကြသည်ဖြစ်၍ ထိုအာရုံ (၆) ပါးတို့ကိုလည်း “ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းတရားများ”ဟု ခေါ်ထိုက်သည်မဟုတ်ပါလားဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။

အာရုံ (၆)ပါးတို့သည် ဝိညာဉ်စိတ် (၆)ပါးတို့နှင့် မယှဉ်ကြသည်မှာ၊ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်ကြသည်မှာ အထူးပင် ထင်ရှား၏။ ယှဉ်တွဲဖြစ်ကြသည့် “သမ္ပယုတ်တရားများ”လေလား - ဟူ၍ သာမက အတူတကွဖြစ်ဖက် “သဟဇာတ်တရားများ”လေလားဟူ၍ပင် သံသယဖြစ်ဖွယ်မရှိ။
အကြောင်းပြရပါမူ...

- ❖ အာရုံ (၆) ပါးတို့သည် အများအားဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်ပြင်ပ “ဗဟိဒ္ဓ”၌သာဖြစ်ကြပြီး
- ❖ ဝိညာဉ်စိတ် (၆)ပါးတို့ကား ခန္ဓာကိုယ်တွင်း “အဇ္ဈတ္တသန္တာန်”၌သာ ဖြစ်ကြသောကြောင့်ဖြစ်၏။

ထိုသို့အာရုံ (၆)ပါးတို့သည် ဝိညာဉ်စိတ် (၆)ပါးတို့နှင့် ဖြစ်ရာသန္တာန် ကွဲပြားနေ၍ “သဟဇာတ်” ပင် မဖြစ်နိုင်သော တရားမျိုးဖြစ်နေသဖြင့် “သမ္ပယုတ်”လေလား - ဟုမေးဖွယ်မရှိသောကြောင့် ပင် “ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း”တရား၌ မပါဝင်ခြင်းဖြစ်၏။

ဝတ္ထုရုပ် (၆) ပါး နှင့် ဝိညာဉ်စိတ် (၆)ပါးတို့သည်ကား ခန္ဓာကိုယ်တွင်း “အဇ္ဈတ္တသန္တာန်”၌သာ မှီရာနှင့် အမှီတရားဖြစ်ကြလေသဖြင့် “သမ္ပယုတ်”လေလား - ဟု သံသယဖြစ်ဖွယ် ဖြစ်လာ၏။ ထိုသို့ ယုံမှားသံသယဖြစ်ဖွယ် ဖြစ်နိုင်လောက်သော တရားမျိုးကိုသာ သံသယ ပယ်ဖျောက်ဖို့အတွက် ဝတ္ထုရုပ် (၆) ပါးကိုသာ “ဝိပုယုတ္တပစ္စည်း”၌ ထည့်သွင်းရခြင်းဖြစ်၏။

၃။ ပစ္စာဇာတ ဝိပုယုတ်

“ပစ္စာဇာတဝိပုယုတ်”သည် “ပစ္စာဇာတပစ္စည်း”နှင့် အားလုံးတူ၏။

ထိုသို့တူပါလျက် ထပ်၍ ဟောရခြင်းသည် နောက်နောက်ဖြစ်သော စိတ် စေတသိက် တရား တို့သည် မိမိရှေ့က ဖြစ်နှင့်၍ ဌီအခိုက်၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရားများနှင့် တွေ့ဆုံမိကြရာ ထို စိတ် စေတသိက် နာမ်တရားနှင့် ထိုရုပ်တရားတို့သည် “သမ္ပယုတ်”များဖြစ်လေသလားဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိ၏။

“သမ္ပယုတ်” အင်္ဂါလေးရပ်နှင့်မညီသောကြောင့် “ဝိပုယုတ်”ဟု ထုတ်ဖော်ဟောတော်မူ၏။

❀ “ပစ္စည်း” “ပစ္စယုပ္ပန်” ခွဲယူခြင်း ❀

- (၁) ပဝတ္တိအခါ၌ လောဘမူစိတ်တစ်ခုခု၊ ယှဉ်ဖက်စေတသိက်များ ဟူသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး ကြောင့် စိတ္တဇရုပ်များ ဖြစ်ကြရာ၌ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးသည် ပစ္စည်း၊ စိတ္တဇရုပ်သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ အခြား စိတ် စေတသိက် နာမ်ခန္ဓာလေးပါးနှင့် စိတ္တဇရုပ် ဖြစ်ကြရာ၌ နည်းတူမှတ်ပါ။
- (၂) ပဋိသန္ဓေအခါ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ တစ်ခုခု၊ ယှဉ်ဖက်စေတသိက်များ ဟူသော နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးနှင့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တို့ အတူတကွဖြစ်ရာ၌ ပဋိသန္ဓေ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးနှင့် ဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်တို့သည် အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုနိုင်သောကြောင့် တရားတစ်ခုက “ပစ္စည်း”ဖြစ်လျှင် ကျန်တရားက “ပစ္စယုပ္ပန်”ဖြစ်၏။
- (၃) ပဋိသန္ဓေ အခါဝယ် ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ စိတ် တစ်ခုခု၊ ယှဉ်ဖက် စေတသိက်များ ဟူသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးနှင့် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့ အတူဖြစ်ကြရာ၌ ပဋိသန္ဓေ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးသည် “ပစ္စည်း”၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်သည် “ပစ္စယုပ္ပန်”ဖြစ်၏။

မှတ်ချက် 📌 အရူပဝိပါက်စိတ် (၄) ခု၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် (၁၀)၊ ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်သည် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်။ ထိုတွင် အရူပဝိပါက်စိတ် (၄)ခု တို့သည် အရူပ (၄) ဘုံ၌သာဖြစ်၍ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်။

ဖော်ပြပါစိတ်တို့မှတစ်ပါး အခြားစိတ်တို့မှာ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက်တွင် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သော်လည်း ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ကြ၏။ အသညသတ်ဘုံသည်လည်း နာမ်တရားလုံးဝမရှိ၍ ဤပစ္စည်းနှင့် မသက်ဆိုင်။

ဤပစ္စည်းသည် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးစုံတို့နှင့် ပတ်သက်နေသဖြင့် အရူပလေးဘုံ၊ အသညသတ်ဘုံ တို့နှင့် မသက်ဆိုင်ပဲ ပဉ္စဝေါကာရဘုံနှင့် သက်ဆိုင်၏။

သဟဇာတဝိပ္ပယုတ်

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	သင်္ချာ		အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
ကု(၂၁) စေ(၃၈) နာမ်ခန္ဓာ	ကု	အဗျာ	ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်
အကု(၁၂) စေ(၂၇) နာမ်ခန္ဓာ	အကု	အဗျာ	အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်
အရူဝိ(၄) ဒွေပဉ္စ(၁၀) ကြဉ်	အဗျာ	အဗျာ	ဝိပါက် ကြိယာ ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်
ဝိ(၂၂) ကြိ(၂၀) စေ(၃၈)			
ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမ်ခန္ဓာ			ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်
အချင်းချင်း ပဉ္စဝေါကာရ			ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမ်ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု
ပဋိသန္ဓေ နာမ်ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု			
	အဗျာ	ကု	
	အဗျာ	အကု	

မှတ်ချက် 📌 အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ၊
 အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ၊

ဤနှစ်ချက်ကို “ပုရေဇာတ နိဿယ”အတိုင်း အရကောက်ယူရမည်။

ဝိပုယုတ္တပစ္စယော

ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော - သဟဇာတံ, ပစ္ဆာဇာတံ။

သဟဇာတာ - ကုသလာ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ **ပစ္ဆာဇာတာ** - ကုသလာ ခန္ဓာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော - သဟဇာတံ, ပစ္ဆာဇာတံ။

သဟဇာတာ - အကုသလာ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ **ပစ္ဆာဇာတာ** - အကုသလာ ခန္ဓာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော - သဟဇာတံ, ပုရေဇာတံ, ပစ္ဆာဇာတံ။ **သဟဇာတာ** - ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ ခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ **ပုရေဇာတံ** - စက္ခာယတနံ စက္ခုဝိညာဏဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ သောတာယတနံ သောတဝိညာဏဿ ဝိပုယုတ္တ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဃာနာယတနံ ဃာနဝိညာဏဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဇိဝှိ ယတနံ ဇိဝှိဝိညာဏဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကာယာယတနံ ကာယဝိညာဏဿ ဝိပုယုတ္တ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝတ္ထု ဝိပါကာ ဗျာကတာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ **ပစ္ဆာဇာတာ** - ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော - **ပုရေဇာတံ** ဝတ္ထု ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော - **ပုရေဇာတံ** ဝတ္ထု အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

 ပုရေဇာတ ဝိပုယုတ်

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်)တရား
ဝတ္ထုရုပ် (၆) ပါး	ဝိညာဏဓာတ် (၇) ပါး

 “ပုရေဇာတ” အတိုင်းပင် မှတ်ရမည်။

 ပစ္စာဇာတ ဝိပုယုတ်

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်)တရား
ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် အရူပိပါက် (၄) ကြည့် ပထမဘဝင် စသော နောက်နောက်သော စိတ် (၈၅)၊ စေ (၅၂)	ပဋိသန္ဓေ စသော ရှေးစိတ်နှင့် အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဌီသို့ရောက်သော ဧကဇ, ဒွိဇ, တိဇ, စတုဇကာယ - ဟူသော ရုပ်အပေါင်း

 “ပစ္စာဇာတ”နှင့် တူ၏။

 “ဝိပုယုတ္တသတ္တိ”၏ အချိန်၊ နေရာ နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်

“ဝိပုယုတ္တသတ္တိ”သည်...

- ကာလအားဖြင့် “ပစ္စုပ္ပန်”အနေဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- ဘုံအားဖြင့် “ပဉ္စဝေါကာရ (၂၆) ဘုံ” ၊
- “ပုဂ္ဂိုလ် (၁၂) ယောက်လုံးတို့၏ သန္တာန်”၌ ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။

🌸 ဝိပုယုတ္တ၏ စွမ်းအင် 🌸

“သမ္ပယုတ်” နှင့် “ဝိပုယုတ်” တို့သည် သဘောအားဖြင့် အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက်များ ဖြစ်ကြ၏။

- “သမ္ပယုတ်သဘော”သည် အချင်းချင်း ရောနှော၍ ယှဉ်တွဲနေ၏။
- “ဝိပုယုတ်သဘော”ကား အချင်းချင်း မရောနှောဘဲ ယှဉ်တွဲနေ၏။

- ❖ “သမ္ပယုတ်”သည် နာမ်တရား အချင်းချင်း ရောနှောပြီး ယှဉ်တွဲနေမှု ဖြစ်၏။
- ❖ “ဝိပုယုတ်”ကား နာမ်တရား နှင့် ရုပ်တရား၊ ရုပ်တရား နှင့် နာမ်တရားတို့ အချင်းချင်း ရောနှော ခြင်းမရှိဘဲ ယှဉ်တွဲနေမှုဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့်

- “သမ္ပယုတ်သဘောသတ္တိ”သည် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စိတ်စွမ်းအင် သက်သက်ပေါင်းစပ်ယှဉ်တွဲမှု ဖြစ်၍၊
- “ဝိပုယုတ်သဘောသတ္တိ”ကား စိတ်ပိုင်း နှင့် ရုပ်ပိုင်းတို့ မပေါင်းစပ်ဘဲ ယှဉ်တွဲနေမှု ဖြစ်၏။

မိမိနှင့် ပေါင်းသင်းနေသော သူငယ်ချင်းများ၊ မိသားစုများ၊ မိဘဆရာသမားများ စသည်တို့ သည် မိမိနှင့် အတူနေဖြင့် “သဟဇာတစွမ်းအင်”ရှိနေသည်မှာ သေချာ၏။ ထိုသို့ရှိသော်လည်း အပြန်အလှန် စောင့်ရှောက်မှုစွမ်းအား “အညမညသတ္တိ”ရှိဖို့မှာ ခက်ခဲ၏။

ထိုစွမ်းအင်ထက် စိတ်ဓာတ် အကြိုက်ချင်း စေတနာမေတ္တာ စသည်တို့ချင်း တူညီ၍ “သမ္ပယုတ္တသတ္တိ”ရှိဖို့မှာ အလွန်ပင်ခက်ခဲ၏။ ထိုသို့ အပြန်အလှန် စောင့်ရှောက်မှုမရှိ၊ အပေးအယူ မညီမျှဘဲ စိတ်ဓါတ်ချင်း၊ သီလ၊ သဒ္ဓါတရားရှိမှုချင်း စသည် ကွဲနေသူတို့သည် အတူတူနေထိုင်ကြ သော်လည်း “လူပေါင်းစိတ်ခွဲ” “ဝိပုယုတ္တစွမ်းအင်”ဖြင့်သာ နေထိုင်ဆက်ဆံခြင်းဖြစ်ကြ၏။

🌸 သူတော်ကောင်းများ နေ့နည်း 🌸

လူဖြစ်စေ၊ ရဟန်းဖြစ်စေ လူ့ဘဝရလာခိုက်မှာ အတူနေဖို့ အကြောင်းကံပါလာသဖြင့် ရေစက်ဆုံ ခဲ့ကြလျှင် “လူပေါင်းစိတ်ခွါ” မနေထိုင်ကြဘဲ တစ်ဦးကို တစ်ဦး မြဟ္မစိုရ်တရားတို့ဖြင့် စောင့်ရှောက် ကူညီ၍ အေးအတူပူအမျှ အပေးအယူညီမျှလျှက် အချင်းချင်း သည်းခံပြီး အပြစ်မမြင် ချစ်ကြည် သောမျက်လုံးတို့ဖြင့် ကြည့်ကာ နေထိုင်ကြပါမူ မိမိတို့နေထိုင်သည့် ကမ္ဘာကြီးသည် ငြိမ်းချမ်းသာယာ နေပါမည်။

🌸 ဩဝါဒစကား 🌸

“ကိုရင်ဦးပဉ္စင်းတို့!”

“အခု တပည့်တော်တို့ ဒီကျောင်းတိုက်အတွင်းမှာ ဝါဆိုပြီး အတူနေကြတော့မယ်၊ ဒီလို အတူနေထိုင်ကြတဲ့အခါ လူယုတ်လူညံ့နေထိုင်နည်း၊ လူတော်လူမြတ်နေထိုင်နည်းလို့ နှစ်မျိုးရှိပါတယ်။

လူယုတ်လူညံ့တို့ နေထိုင်နည်းဆိုတာ ကြီးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကဖြစ်စေ၊ ရွယ်တူပုဂ္ဂိုလ်ကဖြစ်စေ၊ ငယ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကဖြစ်စေ အတူနေပုဂ္ဂိုလ်အချင်းချင်း တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး အပြစ်တွေ့မြင်လာတဲ့အခါ ပြောဆိုဆုံးမခြင်း မပြုဘူး၊ အပြစ်ကို ပြောဆိုဆုံးမလျှင်လဲ အပြစ်ကို ဝန်မခံ လက်မခံဘူး၊ အပြစ်ကို ဝန်ခံလက်ခံပေမယ့်လဲ အဲဒီအပြစ်ကို နောင်မဖြစ်ရအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုမရှိ၊ ကုစားမှုမရှိဘူးဆိုလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ နေထိုင်ခြင်းသည် လူယုတ်လူညံ့တို့၏ နေထိုင်မှုဖြစ်တယ်။

လူတော်လူမြတ်တို့ နေထိုင်နည်းဆိုတာကတော့ အတူနေပုဂ္ဂိုလ်အချင်းချင်း အပြစ်တွေ့မြင်လာခဲ့လျှင် မေတ္တာနဲ့ ပြောဆိုတယ်၊ အပြောခံရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကလဲ ဝန်ခံ လက်ခံတယ်၊ ဝန်ခံ လက်ခံတဲ့အတိုင်းလဲ နောင်ဒီအပြစ်မျိုး ထပ်မံမဖြစ်ရအောင် လိုက်နာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နေထိုင်တယ် ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ နေထိုင်ခြင်းသည် လူတော်လူမြတ်တို့ နေထိုင်မှုဖြစ်တယ်။

ဒါကြောင့် ကိုရင် ဦးပဉ္စင်းတို့ အတူတူနေကြတဲ့အချိန်မှာ လူယုတ်လူညံ့လို မနေကြနဲ့။
လူတော်လူကောင်းဖြစ်အောင် ကြိုးစားပြီးနေထိုင်ကြရမယ်။ ဒီလိုနေထိုင်ကြမယ်ဆိုရင်
မိမိအတွက်လဲ ဂုဏ်တက် ဆရာသမားအတွက်လဲ ဂုဏ်ထွက်
တိုက်တာအတွက်လဲ ဂုဏ်လက် သာသနာတော်အတွက်လဲ ဂုဏ်ထက်ကြလိမ့်မယ်။”

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မစိုးရိမ်တိုက်သစ် မဟာနာယကဆရာတော် ဦးနာယကာဘိဝံသ
အသန္တသန္တိဝါသ၊ သန္တသန္တိဝါသ (အံ၊ ၁၊ ၇၇) ပုဂ္ဂလဝဂ်၊ ဒုကနိပါတ်ကို ကြည့်၍ မိန့်တော်မူ၏။

🌸 မိဘ နှင့် သားသမီး နေထိုင်နည်း 🌸

မိဘတို့သည် အသိအလိမ္မာ ဉာဏ်ပညာရှိသော သားသမီးတို့နှင့် အတူနေရသည့်အခါ
“အညမညသတ္တိ”၊ “သမ္ပယုတ္တသတ္တိ”တို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

ဆိုးသွမ်းမိုက်မဲသည့် သားသမီးတို့နှင့် အတူနေရပါမူကား မပစ်ပယ်နိုင်သောကြောင့်
သည်းခံပြီး “အညမညသတ္တိ”၊ “ဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိ”တို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

🌸 “ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း”ကို သဘောပေါက်လျှင် “နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်”ရနိုင် 🌸

ရုပ် နှင့် နာမ် တို့သည် အတူတကွဖြစ်နေသော်လည်း၊ အပြန်အလှန်ကျေးဇူးပြုနေကြ
သော်လည်း ရုပ်သဘောက တစ်ခြား နာမ်သဘောက တစ်ခြားစီသာဖြစ်၏။ ဘယ်တော့မှ ပေါင်းစပ်ပြီး
မဖြစ်ဟု နားလည်သဘောပေါက်ခြင်းသည် “နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်”ကိုသိမြင်ခြင်းဖြစ်၏။

🌸 “သမ္ပယုတ်” “ဝိပုယုတ်” ဥပဒေ 🌸

“သမ္ပယုတ္တပစ္စယော”၊ “ဝိပုယုတ္တပစ္စယော” ဟူ၍ ပစ္စည်း (၂) ခုဖြင့် ရုပ်နှင့်နာမ် ခွဲခြားမှုမှာ...

- “သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း”သည် နာမ်ကို နာမ်ချင်းသာ ကျေးဇူးပြု၏။ ဘယ်တော့မှ ရုပ်နှင့်နာမ် တို့သည် “သမ္ပယုတ္တ”မဖြစ်။
- “ဝိပုယုတ္တပစ္စည်း”သည် ရုပ်ကနာမ်ကို၊ နာမ်ကရုပ်ကို ကျေးဇူးပြု၏။ ဘယ်တော့မှ နာမ်ကိုနာမ် ချင်း “ဝိပုယုတ္တ”မဖြစ်။

🌸 “ပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာ”သည် သာမန်အသိမျိုးမဟုတ်ခြင်း 🌸

ပဋ္ဌာန်းနည်းဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ခဲ့လျှင် အင်မတန်ခက်ခဲ နက်နဲသည့် အသိဉာဏ်မျိုး ဖြစ်၏။ သာမန်အသိဉာဏ်မျိုး မဟုတ်ပါ။ စွဲလမ်းနေသည့် ရုပ်နာမ်တရားများကို “သမ္ပယုတ်” “ဝိပုယုတ်”အနေဖြင့် ခွဲခြားသိမြင်၍ နားလည်သဘောပေါက်ခြင်းသာ ဖြစ်၏။

သိမှုသဘောသည် နာမ်၊ မသိမှုသဘောကား ရုပ်ဟု သာမန်သဘောပေါက်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ ပဝတ္တိအခါ၌... စိတ် နှင့် စိတ္တဇရုပ်များ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌... ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ် နှင့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၊ ထိုသို့ ခွဲခြား၍ ခက်ခဲသည့် အလွန်သိမ်မွေ့သော တရားများကို “သမ္ပယုတ်” “ဝိပုယုတ်” ခွဲခြားသိမြင်၍ ရုပ်နှင့်နာမ်ကို နားလည်သဘောပေါက်ခြင်းဖြစ်၏။

ယုဂဋ္ဌပစ္စည်း (စုံတွဲပစ္စည်းများ)

ကမ္မပစ္စယော ။ ဝိပါကပစ္စယော။

ပုရေဇာတပစ္စယော ။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော။

သမ္ပယုတ္တပစ္စယော ။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော။

အတ္ထိပစ္စယော ။ နတ္ထိပစ္စယော။

ဝိဂတပစ္စယော ။ အဝိဂတပစ္စယော။

အတ္ထိပစ္စယော

အတ္ထိပစ္စယော = အတ္ထိ + ပစ္စယော။

အတ္ထိ = ထင်ရှားရှိနေခြင်း။

“ထင်ရှားရှိသည်”ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သောသတ္တိသည် “အတ္ထိပစ္စည်း”ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အတ္ထိပစ္စည်း၌ အကြောင်း-ပစ္စည်းတရား၊ အကျိုး-ပစ္စယုပ္ပန်တရား နှစ်မျိုးလုံးပင် ပစ္စယုပ္ပန်အခိုက်၌ ထင်ရှားရှိနေရမည်။

ပစ္စယုပ္ပန်အခိုက် ထင်ရှားရှိနေရမည်ဟူသည်...

- ဥပါဒ် (ဖြစ်) အခိုက်မှာဖြစ်စေ၊
- ဌီ (တည်) အခိုက်မှာဖြစ်စေ၊
- ဘင် (ပျက်) အခိုက်မှာဖြစ်စေ... ခဏသုံးပါးလုံး၌ ထင်ရှားရှိနေရမည်ဟု ဆိုလို၏။

အကြောင်းတရားများသည် ထင်ရှားရှိနေ၏။ အကျိုးပြုမည့် သဘာဝတရားများသည်လည်း ထင်ရှားရှိနေ၏။ ထိုသို့ ထင်ရှားရှိနေဆဲမှာ ထင်ရှားရှိနေဆဲဖြစ်သည့် အကျိုးတရားကို အထောက်အကူပြုနေသောပစ္စည်းသည် “အတ္ထိပစ္စည်း”ဖြစ်၏။

ရှိနေပြီးတရားကို ကျေးဇူးပြု၏ဟုဆိုခြင်းကြောင့် ထုတ်လုပ်ခြင်းမဖြစ်နိုင်။

🌸 အကြောင်းတရား (၂) မျိုး 🌸

(က) ဇနကသတ္တိ

- ❖ ဖြစ်စေတတ်သောအကြောင်းတရား။ (ထုတ်လုပ်သည့်အကြောင်းတရား) (ဖြစ်စေ)

(ခ) ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ

- ❖ အထောက်အကူပြုသည့် အကြောင်းတရား။ (တည်စေ)

ဥပမာ...

- ❖ မျိုးစေ့သည် အမြစ်နှင့် အညှောက်ကို “ထုတ်လုပ်ပေး”၏။ (ဇနကသတ္တိ)
- ❖ အမြစ်နှင့်အညှောက်တို့ကို ဆက်လက်ရှင်သန်နေအောင် မြေ နှင့် ရေ (အလင်းရောင် နှင့် အပူငွေ့) တို့သည် “အထောက်အကူပြုပေး”နေကြ၏။ (ဥပတ္တမ္မကသတ္တိ)

 အဋ္ဌကထာကျမ်းတို့ ဖွင့်ဆိုချက်

ပစ္စုပ္ပန်သဘာဝအနေဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသည့်တရားကို အထောက်အကူပြုနေသောတရား၏ သတ္တိထူးကို “အတ္တိပစ္စည်း”ဟုခေါ်၏။

“အကြောင်းတရား”သည်လည်း ထင်ရှားရှိ၏။ “အကျိုးတရား”သည်လည်း ထင်ရှားရှိ၏။ ထိုသို့ “ထင်ရှားရှိခိုက်မှာ အထောက်အကူပြု၏”ဟုဆိုလို၏။

“အတ္တိပစ္စည်း”သည် ထုတ်လုပ်သည့်ပစ္စည်း မဟုတ်ဘူးလားဆိုလျှင် ထုတ်လုပ်သည့်ပစ္စည်း လည်း ဟုတ်ပါ၏။ သို့သော် ထုတ်လုပ်ခြင်းထက် အထောက်အကူပြုခြင်းက ပိုပြီးစွမ်းအားထက်နေ သဖြင့် “အထောက်အကူပြုသည်”ဟူသောစကားကို အဓိကထား၍ ပြောရခြင်းဖြစ်၏။

“အတ္တိပစ္စည်း”၏ သဘောသည်...

- ထင်ရှားရှိနေခိုက်မှာ ကျေးဇူးပြု၏။
- ထင်ရှားမရှိလျှင် ကျေးဇူးမပြုဟု မှတ်ရမည်။

 ရှိခြင်းသဘောတရား (၃) မျိုး

“ထင်ရှားရှိခြင်း” “အတ္တိ”သည် အမျိုးမျိုးရှိ၏။

‘ငါ့မှာ ပြုလုပ်ထားခဲ့တဲ့ ကောင်းမှုကုသိုလ်တွေရှိတယ်’ ဟု ပြောရာ၌... “ထင်ရှားရှိမှု”သည် ပစ္စုပ္ပန်အခိုက်အတန့် အားဖြင့် ထင်ရှားရှိခြင်းမဟုတ်။ အကျိုးမပေးရသေး၍ အကျိုးပေးသတ္တိ အစဉ် လိုက်ပါနေခြင်း “သန္တတိ”အားဖြင့် ထင်ရှားရှိနေခြင်းသာ ဖြစ်၏။

‘ကိုယ်ကျိုးအတွက် ကျင့်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာရှိတယ်’ဟု ပြောရာ၌... ပရမတ်သဘောကို ဆိုလိုရင်းမဟုတ်၊ လောကဝေါဟာရ ပညတ်အားဖြင့် ထင်ရှားရှိနေခြင်း “သမ္မုတိ”သာ ဖြစ်၏။

ဤ “အတ္ထိပစ္စည်း”၌ ထင်ရှားရှိခြင်းသည် ဥပါဒ် ဌီ ဘင်ဟူသော ပစ္စုပ္ပန် “ခဏတ္တယ”သို့ ရောက်ဆဲတည်ဆဲ “ပရမတ္ထ”ထင်ရှားရှိခြင်းဖြစ်၏။

 အတ္ထိသတ္တိ

“အတ္ထိသတ္တိ”သည် ဖြစ် တည် ပျက် “ခဏတ္တယ”အခိုက်အတန့်အားဖြင့် ထင်ရှားရှိခြင်းကို ဆိုလို၏။ ထိုခဏသုံးချက်တွင် “အတ္ထိသတ္တိ”သည် “တည်ခြင်း - ဌီ”အခိုက်အတန့်၌ အလွန်ထင်ရှား ၏။ “ဖြစ်ခြင်း - ဥပါဒ်”၊ “ပျက်ခြင်း - ဘင်” အခိုက်အတန့်၌ ရှိခြင်းသည် မထင်ရှား။

ထို့ကြောင့် “အတ္ထိသတ္တိ”သည် ဇနကသတ္တိ၊ ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ နှစ်မျိုးရှိသော်လည်း ဌီခဏအခိုက်အတန့်၌ “ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ”သာ ပြဋ္ဌာန်း၏။ ဥပါဒ်အခိုက်အတန့် ထင်ရှားသောသတ္တိ၌ “ဇနကသတ္တိ”သည် ပြဋ္ဌာန်း၏။

 အတ္ထိဥပမာ

မြင့်မိုရ်တောင် ပထဝီမြေကြီးတို့သည် မိမိတို့ထင်ရှားရှိခိုက်၌ ဆိုင်ရာမျိုးစေ့ကြောင့် ပေါက်သော သစ်ပင်တို့အား စိမ်းလန်းရှင်သန်အောင် ထောက်ပံ့ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ “ထင်ရှားသော အရှိသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း ဖြစ်၏။

🌸 **ပစ္စယ အဓိပ္ပါယ်** 🌸

သဘာဝတရားများ၌ အကြောင်းတရားများသည် ဖြစ်စေတတ်သည့် အကြောင်းတရားရှိသလို အထောက်အကူပြုသည့် အကြောင်းတရားလည်းရှိ၏။ အချို့ပစ္စည်းတို့သည် “နေကသတ္တိ” → ထုတ်လုပ်သည့် ဖြစ်စေသည့် စွမ်းရည်သတ္တိရှိ၏။ အချို့ပစ္စည်းတို့ကား အထောက်အကူပြုရုံ သက်သက်သာဖြစ်၏။ မထုတ်လုပ်နိုင် ၊ ပစ္စယသဒ္ဒါ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ ဘယ်တရားပဲဖြစ်ဖြစ် ဖြစ်စေတတ်သည့် သတ္တိ၊ တည်စေတတ် (အထောက်အကူပြုတတ်) သည့် သတ္တိနှစ်ခုတို့တွင် တစ်ခုခုဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းဖြစ်၏။

🌸 **အတ္ထိပစ္စည်း(၅)မျိုး** 🌸

“အတ္ထိပစ္စည်း”သည်...

- (၁) သဟဇာတတ္ထိ၊
- (၂) ပုရေဇာတတ္ထိ၊
- (၃) ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ၊
- (၄) ရူပအာဟာရတ္ထိ၊
- (၅) ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ ဟူ၍ (၅)မျိုးရှိ၏။

- (၁) “**သဟဇာတတ္ထိ**”သည် သဟဇာတပစ္စည်းနှင့် တူ၏။
- (၂) “**ပုရေဇာတတ္ထိ**”သည် “ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ” ဟု (၃)မျိုးရှိ၏။
 - > “ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ”သည် ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းနှင့် တူ၏။
 - > “အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ”သည် အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းနှင့် တူ၏။
 - > “ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ”သည် ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းနှင့် တူ၏။

- (၃) “ပစ္စုဗ္ဗဇာတတ္ထိ”သည် ပစ္စုဗ္ဗဇာတပစ္စည်းနှင့်တူ၏။
- (၄) “ရူပအာဟာရတ္ထိ”သည် ရူပအာဟာရပစ္စည်းနှင့် တူ၏။
- (၅) “ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ”သည် ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်းနှင့် တူ၏။

~~~~~

🌸 အတ္ထိပစ္စည်း၏ ဥပမာ 🌸

“အတ္ထိပစ္စည်း”သည် “သစ်ပင်တို့အား ထောက်ပံ့သော မြေကြီး၊ မြင့်မိုရ်တောင်နှင့်တူ၏”ဟု ရှေးဆရာများ ဥပမာပေးကြ၏။

မြေကြီး၊ မြင့်မိုရ်တောင်တို့သည် မိမိတို့ထင်ရှားရှိခိုက်မှာ မိမိအပေါ်၌ ဆိုင်ရာမျိုးစေ့ကြောင့် ပေါက်နေသော သစ်ပင်တို့အား စိမ်းစိုလန်းဆန်းအောင် ထောက်ပံ့သကဲ့သို့၊ ထို့အတူပင် ဤအတ္ထိပစ္စည်း တပ်သောတရားများသည်လည်း မိမိတို့ထင်ရှားရှိခိုက်မှာ မိမိတို့ကဲ့သို့ထင်ရှားရှိနေသောတရားတို့အား ထောက်ပံ့သမှု ကျေးဇူးပြု၏။

“အတ္ထိပစ္စည်း”သည်...

- (၁) သဟဇာတတ္ထိ = အတူတကွဖြစ်၍ ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုခြင်း၊
- (၂) ပုရေဇာတတ္ထိ = ရှေးဦးစွာဖြစ်နှင့်၍ ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုခြင်း၊
- (၃) ပစ္စုဗ္ဗဇာတတ္ထိ = နောက်မှဖြစ်၍ ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုခြင်း၊
- (၄) အာဟာရတ္ထိ = လွန်စွာဆောင်၍ ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုခြင်း၊
- (၅) ကုန္ဒိယတ္ထိ = အစိုးရ၍ ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုခြင်း... ဟူ၍

ပစ္စည်းမျိုးခွဲ ငါးခု၏ အဓိပ္ပါယ်ကို နားလည်ထားရမည်။

- (၁) “သဟဇာတပစ္စည်း”သည် တစ်မျိုးတည်းရှိ၍ ယင်းနှင့်တူသော “အတ္ထိပစ္စည်း”ကို “**သဟဇာတတ္ထိ**”ဟု တစ်ခုတည်း ထား၏။
- (၂) “ပုရေဇာတပစ္စည်း”မှာ “ဝတ္ထုပုရေဇာတ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ”ဟု မျိုးကွဲ သုံးခုရှိရာ ယင်းသုံးမျိုးလုံးနှင့် တူသောကြောင့် “အတ္ထိပစ္စည်း”ကိုလည်း “**ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ**”ဟု အမည်သုံးမျိုးဖြင့် ခွဲခြားထား၏။
- (၃) “ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း”သည် တစ်မျိုးတည်းရှိ၍ ယင်းနှင့်တူသော “အတ္ထိပစ္စည်း”ကိုလည်း “**ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ**”ဟု တစ်မျိုးတည်းထား၏။
- (၄) “အာဟာရပစ္စည်း”သည် “ရုပ်အာဟာရ၊ နာမ်အာဟာရ”ဟု နှစ်မျိုးရှိသော်လည်း၊ “နာမ်အာဟာရ”မှာ “သဟဇာတပစ္စည်း”မျိုးဖြစ်၍ “သဟဇာတတ္ထိ”ပစ္စည်းထဲ၌ပါဝင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်၊ ထိုအတွက် “နာမ်အာဟာရတ္ထိ”ဟု အမည် သီးခြားမဖော်ပြဘဲ ထူးခြားသော “ရုပ်အာဟာရ”အတွက်သာ “**ရုပ်အာဟာရတ္ထိ**”ဟု ခွဲ၍ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်၏။
- (၅) “ဣန္ဒြိယပစ္စည်း”သည် “သဟဇာတိန္ဒြိယ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယ၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ” ဟု ပစ္စည်းမျိုးခွဲ သုံးခုရှိရာ သဟဇာတိန္ဒြိယ မှာ “သဟဇာတပစ္စည်း”ထဲ၌ ပါဝင်သွားပြီးဖြစ်၍၎င်း၊ “ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယ”သည် “ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း”ထဲ၌ ပါဝင်သွားပြီးဖြစ်၍၎င်း၊ ထိုနှစ်မျိုးအတွက် “အတ္ထိပစ္စည်း”အမည်ကို သီးခြားဖော်မပြတော့ဘဲ ထူးခြားသော “ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ”အတွက်သာ “**ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ**”ဟု ခွဲခြားဖော်ပြခြင်းဖြစ်၏။

 အကျယ်ရှင်းလင်းချက်

(၁) သဟဇာတတို့

- ထင်ရှားရှိသော စိတ်စေတသိက် ဟူသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အချင်းချင်း “အတ္ထိပစ္စယသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။
- ထို နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် မိမိတို့ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်တို့အား ထင်ရှားရှိဆဲ “အတ္ထိသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။
- ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေစိတ် (စေတသိက်) တို့သည် မိမိနှင့်အတူဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား “အတ္ထိသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။
- ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေစိတ် (စေတသိက်) နှင့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တို့သည် အချင်းချင်း “အတ္ထိသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။
- မဟာဘုတ် (၄)ပါးတို့သည် အချင်းချင်း “အတ္ထိသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။
- ယင်း မဟာဘုတ် (၄)ပါးတို့ကို မှီ၍ဖြစ်ကြသော ဥပါဒါရုပ်တို့အား “အတ္ထိသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

(၂) ဝတ္ထုပုရေဇာတတို့

- စက္ခုပသာဒ...စသော ပသာဒဝတ္ထုရုပ် (၅) ခုတို့သည် မိမိတို့ကို မှီ၍ ဖြစ်ကြသော ဒွေပဉ္စဝိညဉ် (၁၀)တို့အား ထင်ရှားရှိဆဲ “အတ္ထိသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။
- ပဋိသန္ဓေ...စသော ရှေးရှေးစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒါဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည် နောက်နောက်ဖြစ်သော မနောဝိညဉ်စိတ်များ (မနောဓိတ်၊ မနောဝိညာဏဓိတ်) အား “အတ္ထိသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- သေခါနီးအခါ ဝိထိစိတ်ဖြစ်စဉ်၌ ထို ပသာဒဝတ္ထုရုပ်သည် ခုထိတိုင်အောင် စိတ်တို့အား “အတ္ထိသတ္တိ” ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

(၃) အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ

- “အာရမ္မဏပစ္စည်း”အတိုင်းပင် ရူပါရုံသည် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း စက္ခုဝိညာဉ် စသော ဝီထိစိတ်တို့အား မိမိထင်ရှားရှိဆဲ “အတ္ထိသတ္ထိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ဟူသော အာရုံ (၄)ပါး တို့က ကျေးဇူးပြုပုံများကို နည်းတူသိရမည်။

မှတ်ချက် 📌 ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ သန္တတိပညတ် = အစဉ်မပြတ်ပဲ ဖြစ်နေခြင်း၊
 သမူဟပညတ် = အစိုင်အခဲ တုံးတိုင် မြေရေ ဖြစ်၍ နေခြင်း၊ သဏ္ဌာနပညတ် =
 လူပုံ နတ်ဟန် တိရစ္ဆာန်နှင့် ပန်းမာလ်သစ်ပင် အမျိုးမျိုးဖြစ်၍နေခြင်းတို့သည်
 ဤအတ္ထိပစ္စည်း၊ အဝိဂတပစ္စည်းတို့၏ သတ္တိပင်ဖြစ်ကြ၏။

၄။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ

- အာရုံပြုခံရသော ပစ္စုပ္ပန် ထင်ရှားရှိဆဲ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည် မိမိကို အာရုံပြုသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း (၁)၊ ကာမဇော (၂၉)၊ တဒါရုံ (၁၁)၊ အဘိညာဉ် (၂) ဟူသော စိတ်များနှင့် ယှဉ်ဖက်စေတသိက် (၄၄) ခု တို့အား “အတ္ထိသတ္ထိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

၅။ ပစ္ဆာဇာတသတ္ထိ

- ဘဝသစ်အစဉ် ပထမဘဝစသော နောက်နောက်သော စိတ် (၈၅) ခုတို့သည် ပဋိသန္ဓေ စိတ် စသော ရှေးရှေးစိတ်အဓိက၌ ဥပါဒ်ဖြစ်သော၊ ဌီ (တည်) ရှိဆဲ ရုပ်တို့အား နောက်မှဖြစ်၍ ထင်ရှားရှိဆဲ “အတ္ထိသတ္ထိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။

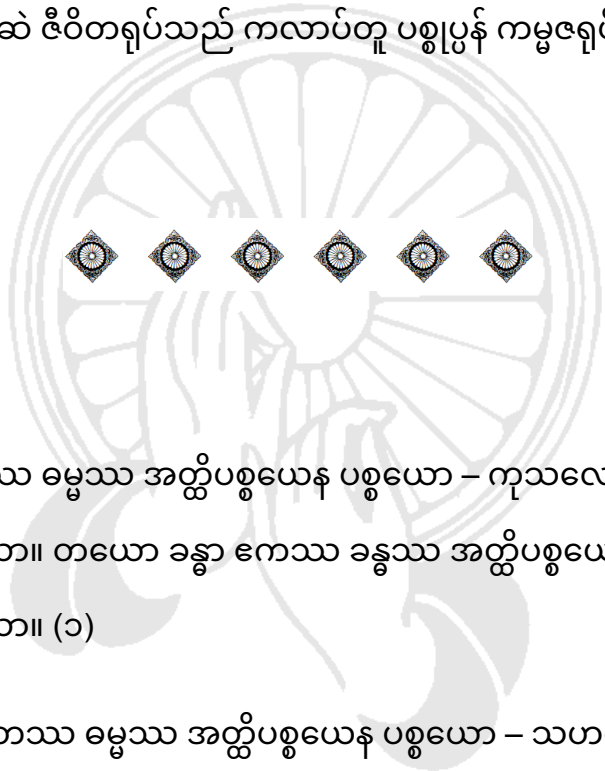
မှတ်ချက် 📌 ရှေးရှေးသောစိတ်၌ ဥပါဒ်ဖြစ်ခဲ့ကြသော ရုပ်စုသည် နောက်နောက်စိတ် ဥပါဒ်ဖြစ်မှ “ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း”ကိုရ၍၊ ၎င်းသည် နောက်နောက်သောစိတ်၏ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်နိုင်၏။ နောက်နောက်သောစိတ်မဖြစ်မီ ပစ္စယုပ္ပန် မဖြစ်နိုင်ကုန်။ “ပစ္ဆာဇာတ ပစ္စည်း”အတိုင်းပင် မှတ်ရမည်။

၆။ ရူပအာဟာရတ္ထိ

- ပစ္စုပ္ပန်ရှိဆဲ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်၌ ပါရှိသည့် ဗဟိဒ္ဓုဩဇာသည် ဌီ (တည်) ရှိနေဆဲဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ စတုဇရုပ်တို့အား “အတ္ထိသတ္ထိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- ဗဟိဒ္ဓုဩဇာ၏ အထောက်အပံ့ကိုရသော အဇ္ဈတ္တုဩဇာသည် ဌီခဏ၌ မိမိရှိနေဆဲ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်၍ စတုဇရုပ်တို့အား “အတ္ထိသတ္ထိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၇။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ

- ပစ္စုပ္ပန် ထင်ရှားရှိနေဆဲ ဇီဝိတရုပ်သည် ကလာပ်တူ ပစ္စုပ္ပန် ကမ္မဇရုပ်တို့အား “အတ္ထိသတ္ထိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

အတ္ထိပစ္စယော

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော – ကုသလော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဍနံ ခန္ဓာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓော ဧကဿ ခန္ဓဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒွေ ခန္ဓော ဒွိန္ဒ ခန္ဓာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော – သဟဇာတံ, ပတ္တဇာတံ။
သဟဇာတာ – ကုသလာ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ **ပတ္တဇာတာ** – ကုသလာ ခန္ဓာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသလော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဍနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓော ဧကဿ ခန္ဓဿ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒွေ ခန္ဓော ဒွိန္ဒ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော - အကုသလော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္တံ ခန္ဓာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒွေ ခန္ဓာ ဒွိန္တံ ခန္ဓာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော - သဟဇာတံ, ပစ္ဆာဇာတံ။ **သဟဇာတံ** - အကုသလော ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ **ပစ္ဆာဇာတံ** - အကုသလော ခန္ဓာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော - အကုသလော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္တံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒွေ ခန္ဓာ ဒွိန္တံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော = သဟဇာတံ, ပုရေဇာတံ, ပစ္ဆာဇာတံ, အာဟာရံ, ဣန္ဒြိယံ။ **သဟဇာတော** - ဝိပါကာဗျာကတော ကိရိယာဗျာကတော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္တံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒွေ ခန္ဓာ ဒွိန္တံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္တံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒွေ ခန္ဓာ ဒွိန္တံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဧကံ မဟာဘူတံ တိဏ္ဏန္တံ မဟာဘူတာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော မဟာဘူတာ ဧကဿ မဟာဘူတဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒွေ မဟာဘူတာ ဒွိန္တံ မဟာဘူတာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ မဟာဘူတာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကဋတ္တာရူပါနံ ဥပါဒါရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဗာဟိရံ... အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ... ဥတုသမုဋ္ဌာနံ... အသညသတ္တာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ တိဏ္ဏန္တံ မဟာဘူတာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော

မဟာဘူတာ ကေသာ မဟာဘူတသာ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒေ မဟာဘူတာ ဒိန္နံ မဟာဘူတာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ မဟာဘူတာ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ ဥပါဒါရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။

ပုရေဇာတံ -

အရဟာ စက္ခံ၊ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ... သောတံ...ပေ... ဃာနံ...ပေ... ဇိဝံ...ပေ... ကာယံ...ပေ... ရူပေ...ပေ... သဒ္ဓေ...ပေ... ဂန္ဓေ...ပေ... ရသေ...ပေ... ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ
...ပေ... ဝတ္ထု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပံပဿတိ၊ ဒိဗ္ဗာယ
သောတဓာတုယာ သဒ္ဓံ သုဏ္ဏတိ။ ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။
သဒ္ဓါယတနံ...ပေ... ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ကာယဝိညာဏဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ စက္ခာ ယတနံ စက္ခု
ဝိညာဏဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ သောတာယတနံ သောတဝိညာဏဿ...ပေ... ဃာနာယတနံ
ဃာနဝိညာဏဿ... ဇိဝါယတနံ ဇိဝါဝိညာဏဿ...ပေ... ကာယာယတနံ ကာယဝိညာ ဏဿ
အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝတ္ထု ဝိပါကာဗျာကတာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ အတ္ထိပစ္စယေန
ပစ္စယော။ **ပစ္ဆာဇာတာ** - ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ
ကာယဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ **ကဗဠိကာရော အဟာရော** ဣမဿ ကာယဿ အတ္ထိပစ္စယေန
ပစ္စယော။ **ရူပ ဇိဝိတိန္ဒြိယံ** ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ **ပုရေဇာတံ** သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ
ဝါ စက္ခံ၊ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ... သောတံ...ပေ... ဃာနံ...ပေ... ဇိဝံ...ပေ...
ကာယံ...ပေ... ရူပေ...ပေ... သဒ္ဓေပေ... ဂန္ဓေ...ပေ... ရသေ...ပေ... ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ...ပေ... ဝတ္ထု
အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပံ ပဿန္တိ၊ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ
သဒ္ဓံ သုဏ္ဏန္တိ။ ဝတ္ထု ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော - **ပုရေဇာတံ** စက္ခံ၊
အဿာဒေတိ၊ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဗ္ဗ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သောတံ...ပေ... ဃာနံ...ပေ... ဇိဝံ...ပေ... ကာယံ...ပေ... ရူပေ...ပေ...

သဒ္ဓေ...ပေ... ဂန္ဓေ...ပေ... ရသေ...ပေ... ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ...ပေ... ဝတ္ထိ အဿာဒေတိ၊ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရမ္မ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ...ပေ... ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝတ္ထု အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃)

ကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာ ကုသလဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော - **သဟဇာတံ၊ ပုရေဇာတံ။** သဟဇာတော - ကုသလော ဧကော ခန္ဓော စ ဝတ္ထု စ တိဏ္ဏန္တံ ခန္ဓာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော...ပေ... ဒေ ခန္ဓာ စ ဝတ္ထု စ ဒိန္တံ ခန္ဓာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

ကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော - **သဟဇာတံ၊ ပစ္ဆာဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ ဣန္ဒြိယံ။** သဟဇာတာ - ကုသလာ ခန္ဓာ စ မဟာဘူတာ စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပစ္ဆာဇာတာ - ကုသလာ ခန္ဓာ စ ကဗဠိကာရော အာဟာရော စ ဣမဿ ကာယဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပစ္ဆာဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာ စ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဉ္စ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

အကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာ အကုသလဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော - **သဟဇာတံ၊ ပုရေဇာတံ။** သဟဇာတော - အကုသလော ဧကော ခန္ဓော စ ဝတ္ထု စ တိဏ္ဏန္တံ ခန္ဓာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ စ ဝတ္ထု စ ဧကဿ ခန္ဓဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒေ ခန္ဓာ စ ဝတ္ထု စ ဒိန္တံ ခန္ဓာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

အကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော - **သဟဇာတံ၊ ပစ္ဆာဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ ဣန္ဒြိယံ။** သဟဇာတာ - အကုသလာ ခန္ဓာ စ မဟာဘူတာ စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပစ္ဆာဇာတာ - အကုသလာ ခန္ဓာ စ ကဗဠိကာရော အာဟာရော စ ဣမဿ ကာယဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပစ္ဆာဇာတာ - အကုသလာ ခန္ဓာ စ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဉ္စ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

 “နိဗ္ဗာန်”သည် “အတ္ထိပစ္စည်း”ထိုက်-မထိုက်

“နိဗ္ဗာန်”သည် ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် ထင်ရှားရှိနေ၍ “အတ္ထိပစ္စည်း”ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလားဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။

“အတ္ထိ”ဟူသောစကားကို စဉ်းစားလျှင် ထင်ရှားရှိသည့်အခါ “ပစ္စည်း”ထိုက်၍၊ ထင်ရှားမရှိသည့်အခါ “ပစ္စည်း”မထိုက်ရဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်နေ၏။

“နိဗ္ဗာန်”သည် ထိုကဲ့သို့ အဓိပ္ပါယ်နှစ်မျိုးမရ ၊ အမြဲတမ်း ထင်ရှားရှိသောကြောင့် “အတ္ထိပစ္စည်း”မထိုက်ပါ။

ပစ္စည်းတစ်ခု၏သတ္တိသည် အခြားသောဆန့်ကျင်ဘက်ပစ္စည်း၏ သတ္တိကို ထောက်ဆလျှင်သာ၍ထင်ရှား၏။ “အတ္ထိ”၏သတ္တိသည် “နတ္ထိပစ္စည်း”၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ “နတ္ထိ”သဘောမှာ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် (ဖြစ်၊ တည်၊ ပျက်) အားဖြင့် ထင်ရှားရှိပြီးနောက် ချုပ်ပျောက်သွား၍ မရှိခြင်းသဘောဖြစ်၏။

“နိဗ္ဗာန်”သည် ထိုကဲ့သို့ “နတ္ထိသတ္တိ”မရှိသဖြင့် နတ္ထိသတ္တိ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော “အတ္ထိသတ္တိ”လည်းမရှိဟု မှတ်ရမည်။

 “အတ္ထိသတ္တိ” နှင့် အချိန် ၊ နေရာ ၊ ပုဂ္ဂိုလ်

“အတ္ထိသတ္တိ” သည်...

- အချိန်ကာလအားဖြင့် “ပစ္စုပ္ပန်”၊
- ဘုံအားဖြင့် (၃၁)ဘုံ၊
- ပုဂ္ဂိုလ် (၁၂) ယောက်တို့၏ “အဇ္ဈတ္တ” “ဗဟိဒ္ဓ” သန္တာန်တို့၌ ကျေးဇူးပြု၏။

🌸 “အတ္ထိသတ္တိ” ၏ စွမ်းအား 🌸

“အတ္ထိပစ္စယသတ္တိ”သည် ပစ္စုပ္ပန်အချိန်၌ ဖြစ် တည် ပျက် စိတ်ဖြစ်စဉ် ခဏထင်ရှားရှိခိုက်သာ ကျေးဇူးပြု၏။

- “အကြောင်းပစ္စည်း”တရားသည်လည်း “ထင်ရှားရှိခိုက်”ဖြစ်၏။
- “အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်”တရားသည်လည်း “ထင်ရှားရှိခိုက်”ဖြစ်၏။

အကြောင်းရှိလျက် အကျိုးမရှိသော်၎င်း ၊ အကျိုးသာရှိလျက် အကြောင်းမရှိသော်၎င်း “အတ္ထိသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးမပြု ၊ အကြောင်းအကျိုး နှစ်ဖက်လုံး ထင်ရှားရှိမှသာ “အတ္ထိသတ္တိ” စွမ်းအားသည်ရှိ၏။

နေ့စဉ်လူနေမှုဘဝ၌ “အတ္ထိသတ္တိ”သည် ထင်ရှား၏။

လူတိုင်း သန္တာန်မှာ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် ထင်ရှားရှိကြ၏။ မျက်စိ၊ နား စသော ဒွါရ (ဝတ္ထု) (၆)ပါး ၊ အဆင်း၊ အသံ စသော အာရုံ (၆) ပါး တို့သည်လည်း ထင်ရှားရှိကြ၏။ ထို ခန္ဓာ(၅)ပါး ရုပ်နာမ်တရားစသည်တို့ကို ဇနီး ခင်ပွန်း၊ မိဘ သားသမီး၊ ဆရာ တပည့် ၊ ငါ၊ သူတစ်ပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ စသည်၊ အတ္တကောင် ဝိညာဉ်ကောင် စသည် ၊ ပစ္စည်းဥစ္စာ၊ ရာထူး အာဏာ စသည်တို့ဖြင့် စွဲလမ်းသာယာ နှစ်သက်မြတ်နိုးနေကြ၏။

သတိဉာဏ်မရှိလျှင် အကြောင်းအကျိုး တိုက်ဆိုင်သဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောထင်ရှားရှိသည့် ပရမတ် သဘာဝ တရားများကို တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ တို့ဖြင့် ငါ့သား ငါ့သမီး ငါ့ပစ္စည်း၊ ငါ၊ အတ္တကောင်၊ ဝိညာဉ်ကောင်ဟု ထင်မှတ်သာယာစွဲလမ်း သိမ်းပိုက်နေမည်သာ ဖြစ်၏။

စွဲလမ်းမှုတွေရှိနေသမျှ စိုးရိမ်ပူဆွေးငိုကြွေးရပြီး ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲမှုတွေမှာလည်း မပြတ်ကြုံတွေ့နေရမည်။ ထိုစွဲလမ်းမှုများ အားကောင်းနေပါမူ အသက်ကြီးလာ၍ ရောဂါဝေဒနာများ ခံစားနေရခြင်း၊ သေဘေးကြုံရခြင်းများ ဖြစ်သည့်တိုင်အောင် ထိုစွဲလမ်းထားသည့် သက်ရှိသက်မဲ့

အရာများကို လွှတ်မချနိုင်ဘဲ စွဲမြဲစွာ ဆုပ်ကိုင်ထားရင်း ဘဝတစ်ခုကို အဆုံးသတ်လိုက်ရလျှင် ဘဝသံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေကို လည်း ဆက်တိုက်ခံရဖို့ သေချာနေပါလိမ့်မည်။

ထို့ကြောင့် တဏှာစွဲ၊ မာနစွဲ၊ ဒိဋ္ဌိစွဲ များကို ကွာသွားဖို့၊ ပျောက်ကင်းဖို့ အကြောင်းအကျိုး တိုက်ဆိုင်သဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ထင်ရှားရှိနေသည့် သဘာဝတရားများကို ထင်ရှားရှိနေခိုက်၌ အသိဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်အောင် ကြိုးစားရမည်။ ထိုသဘာဝတရားတို့၏ အနိစ္စသဘော၊ ဒုက္ခသဘော၊ အနတ္တသဘောကို သိမြင်အောင် ကျင့်ကြံအားထုတ်ရမည်။

 အဆုံးအမစကား

ဂန္ဓေ ဉာတေပိ နော ကာယေ ၊ ဂါဟော ဂါဟတိ ပုဂ္ဂလံ။
ဂန္ဓေ ဉာတေ အဉာတေဝါ ၊ ကာယေ ဉာတေ ဝိဂစ္ဆတိ။
ကိုယ်မှာမတတ် စာမှာတတ် ဂါဟတ်ကိုက်တက်သည်။
စာတတ်မတတ် ကိုယ်မှာတတ် ဂါဟတ်ပြတ်တက်လေသည်။
(ပရမတ္ထစက္ခုကျမ်း၊ ၄၁)

မသိလျှင်တွယ် သိလျှင်ပြယ်
တွယ်သမျှဘေး ပြယ်မှပင်အေးမည်။
(အနာဂတဝင်ကျမ်း၊ ၃၆)

🌸 “အတ္ထိပစ္စည်း”၏ သဘောကို နားလည်ခြင်းအကျိုး 🌸

(က) ဤ“အတ္ထိပစ္စည်း”သည်...

- သန္တတိပညတ်၊
- သမူဟပညတ်၊
- သဏ္ဌာနပညတ်... ဟူသော ပညတ် (၃)ပါး ကို ပယ်ဖျောက်နိုင်၏။

“အတ္ထိသတ္တိ”ဖြင့် ရုပ်နာမ်တရားတို့ အချင်းချင်းကျေးဇူးပြုနေသောကြောင့် လက်ခြေအင်္ဂါ၊ မျက်နှာပုံပန်း ဆန်းကြယ်သော “နိမိတ္တ”အမျိုးမျိုးတွေ ဖြစ်နေသည်ဟု ထင်ရ၏။

ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ပစ္စုပ္ပန်အနေမှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု “အတ္ထိသတ္တိ”ဖြင့် ဖွဲ့စပ်ကျေးဇူးပြုထားခြင်းကြောင့် အထူးထူးသော နိမိတ်သဏ္ဌာန် ဟန်ပန်ပုံပန်း အဆန်းတကြယ်တွေ ဖြစ်၍ နေ၏။

“အတ္ထိပစ္စည်း”၏ သတ္တိကို သေချာစွာ သိမြင်နိုင်လျှင် တခါတည်း ၎င်းနိမိတ်တို့ ပျက်စီးပျောက်ကွယ်နိုင်၏။ အချင်းချင်း ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် အတ္ထိအနေဖြင့် စပ်ဖွဲ့ချိတ်ဆက်ရာ၌ “ပရမတ္ထတရား”တို့၏ ကျေးဇူးပြုသော “အတ္ထိသတ္တိ”ကို သိမြင်သဘောပေါက်လျှင် “နိမိတ္တသညာ”တို့သည် တခါတည်း ကြေကွဲပျက်စီး၏။ “နိမိတ္တ”ပျောက်လျှင် “အနိမိတ္တ”လမ်းပေါက်၏။

ထို့ကြောင့် “အတ္ထိပစ္စည်း”သည် “နိမိတ္တ”ကို ပျောက်အောင် ကြိတ်ချေဖျက်ဆီးဖို့ အရေးမှာ အလွန်အစွမ်းထက်လှသည့် ဝရဇိန်လက်နက်နှင့် တူ၏။

(ခ) ထိုသို့ ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အစဉ်ဖြစ်သော “သန္တတိ၊ သမူဟ၊ သဏ္ဌာန” ပညတ်သုံးပါးတို့ ဖန်ဆင်း၍ “နိမိတ္တ”ရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ဤဝတ္ထုသည် တင့်တယ်လှပ၏။ ဤအရာသည် ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ်ရှိ၏... စသည်ဖြင့် “ပဏိပိတ”တရား တိုးပွားနေ၏။ “နိမိတ္တ” မူလအကြောင်းရင်း မရှိလျှင် “ပဏိပိတ” မရှိ။

နာမ်ရုပ်တရားတို့၏ “အတ္ထိပစ္စယသတ္တိ”ဖြင့် အချင်းချင်းကျေးဇူးပြုနေကြခြင်းကို လက်တွေ့ကျကျ ဉာဏ်ဖြင့် ဒိဋ္ဌသိမြင်လျှင် “နိမိတ္တ”မရှိသဖြင့် “ပဏိဟိတ”တည်း မရှိလေရာ သာယာဖွယ် ထင်မှတ်စရာ တစ်စုံတစ်ခုမျှ မရှိတော့ပါ။ “အတ္ထိပစ္စည်း”ကို သဘောပေါက်လျှင် “ပဏိဟိတ”ပျောက်ကွယ်၍ “အပ္ပဏိဟိတ”လမ်းပေါက်၏။

ထို့ကြောင့် “အတ္ထိပစ္စည်း”သည် “ပဏိဟိတ”ကို ပျောက်ကွယ်အောင် ချေဖျက်ဖို့ အတွက် ဝရဇိန်လက်နက်နှင့် တူ၏။

- (ဂ) ယင်းသို့ ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အစဉ်ဖြစ်သော “သန္တတိ၊ သမူဟ၊ သဏ္ဌာန” ထင်မှားဖွယ်ရာ တို့ကြောင့်ပင် “ငါ၊ သူတစ်ပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါ အတန်တန်၊ တိရစ္ဆာန် အမျိုးမျိုးဟူသော လောက၌ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲသော အတ္တစွဲ၊ အတ္တကောင် ဝိညာဉ်ကောင် အသက်ကောင်ဟူသော “အတ္တဒိဋ္ဌိ”တို့ဖြင့် ထင်မြင်အမှတ်မှားနေကြ၏။

အမှန်စင်စစ် “နိမိတ္တ”သည်ပင် မရှိဟု ဉာဏ်ဖြင့်သိမြင်လျှင် ငါ၊ သူတစ်ပါး စသော “လောကအတ္တစွဲ”၊ အတ္တကောင် စသော “အတ္တဒိဋ္ဌိ”စွဲသည် မရှိနိုင်။ “အတ္ထိပစ္စယသတ္တိ”ဖြင့် ဤတရားရှိခြင်းကြောင့် ဤတရားသည် တည်ရှိ၏။ ဤတရားတည်ရှိဖို့ ဤတရားက ကျေးဇူး ပြု၏... စသည်အားဖြင့်ပစ္စည်းဖြစ်ပုံကို ဉာဏ်ဖြင့်သိမြင်လျှင် လောကအတ္တစွဲ၊ အတ္တဒိဋ္ဌိစွဲများ သည် မရှိ။ ထိုအစွဲများ၏ အခြေခံမူလနိမိတ်သည်ပင် မရှိသောကြောင့် ယင်းအစွဲများသည် ပျောက်ကွယ်သွား၏။

ထို့ကြောင့် “အတ္ထိပစ္စည်း”သည် လောကအတ္တစွဲ၊ အတ္တဒိဋ္ဌိစွဲများကို ချေဖျက်ဖို့အတွက် ဝရဇိန်လက်နက်နှင့် တူ၏။ “အတ္ထိပစ္စယသတ္တိ”ကို ဉာဏ်ဖြင့် ရှင်းလင်းစွာ သိမြင်လျှင် “နိမိတ္တ”ကင်းကွာ၍ “ပဏိဟိတ”ပျောက်ကွယ်လျှင် “သုညတ”လမ်းသို့ တက်ရောက်၏။

(ဃ) ဤ “အတ္ထိပစ္စည်း”ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မသိမြင်ခြင်းကြောင့် ဒိဋ္ဌိအယူအဆ အမျိုးမျိုး ဖြစ်နေကြ၏။

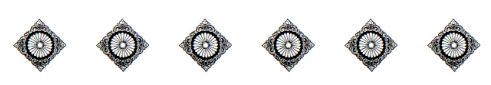
ရူပါရုံတည်းဟူသော “ပုရေဇာတတ္ထိပစ္စည်း”နှင့် စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ဟူသော ပစ္စယုပ္ပန် တို့သည် ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကို မသိမြင်သဖြင့် “ငါမြင်သည်”ဟု “ဒိဋ္ဌိ”ဖြစ်လေ၏။

သဒ္ဓါရုံစသည်တို့၌လည်း ဤနည်းတူပင် “ဒိဋ္ဌိ”ဖြစ်နေကြ၏။

ဤသို့ “အတ္ထိပစ္စယ”သတ္တိဖြင့် ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန် ကျေးဇူးပြု၍ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝ... မျိုးစေ့ကျ၍ ဘဝတစ်ပါး၌ “ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်”ဟူသော ရုပ်နာမ်တို့၏ “ဥပပတ္တိဘဝ” အဖန်ဖန် ဖြစ်ပေါ်နေကြသည်ကို “ငါဖြစ်နေပြန်ပြီ”ဟု “ဒိဋ္ဌိ”ဖြစ်ပြန်၏။

ထို့ပြင် “သမဇာတတ္ထိ၊ ပစ္စာဇာတတ္ထိ၊ အာဟာရတ္ထိ၊ ဣန္ဒြိယတ္ထိ”ပစ္စည်းတို့ဖြင့် အချင်းချင်းဖွဲ့စပ်ချိန်တွဲ၍ အပေါင်းအစည်း ရုပ်ခဲနာမ်ခဲဖြစ်နေသည်ကို “ငါ၏ကိုယ်ထင် ငါပင်ကေန္တ”ဟု “ဒိဋ္ဌိ”ဖြစ်နေ၏။

(င) ဤသို့ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၏ သမုပ္ပါဒ်အကြောင်းအကျိုးဖြစ်စဉ်ကို အတတ်ထင်ထင် ပိုင်းခြား သိမြင်စေသော ဤ“အတ္ထိပစ္စယသတ္တိ”ကို ကျနပိုင်နိုင်စွာ သိမြင်လေလျှင် ယုံမှားကင်္ခါ ဝိစိကိစ္ဆာက္ခာပျောက်၍ “ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ”ပညာဉာဏ် ဖြစ်၏။

🌸 “အတ္ထိပစ္စယသတ္တိ”ကို သိမြင်ခြင်း 🌸

(၁) “အဆင်းရှူပါရုံ”ဟူသော ပုရေဇာတတ္ထိပစ္စည်းကြောင့် မြင်သိစိတ် “ပစ္စယုပ္ပန်”ဖြစ်နေ၏။
အကြောင်းတရားကို အစွဲပြုပြီး အကျိုးတရားဖြစ်နေသော “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်”ဖြစ်၏။
“ငါမြင်သိသည် မဟုတ်”ဟု စက္ခုဒွါရ၌ ယုံမှားခြင်းကင်း၏။

သောတဒွါရ...စသည်တို့၌လည်း နည်းတူသိမှတ်ရမည်။

(၂) “သဟဇာတတ္ထိပစ္စည်း”ကြောင့် ရုပ်နာမ်အစဉ် ဖြစ်နေ၏။ “ငါဖြစ်နေသည် မဟုတ်”ဟုသိ၏။

(၃) “ပစ္ဆာဇာတတ္ထိပစ္စည်း”ထိုက်သော နာမ်တရားတို့ကြောင့် “စတုသမုဋ္ဌာနိက”ရုပ်သည် တည်တံ့
နေ၏။ “ငါတည်နေသည် မဟုတ်”ဟု သိ၏။

(၄) “အာဟာရတ္ထိပစ္စည်း”ထိုက်သော ဩဇာကြောင့် “စတုသမုဋ္ဌာနိက”ရုပ်တရားတို့ အားအင် ပြည့်ဝ
ရွှင်ပြလန်းဆန်းနေသည် မဟုတ်”ဟု သိ၏။

(၅) “ဣန္ဒြိယတ္ထိပစ္စည်း”ထိုက်သော ရုပ်ဇီဝိတကြောင့် သတ္တဝါထင်စရာ အထည်ကိုယ်ဖြစ်သော
ကမ္မဇရုပ်တို့ မပျက်ဘဲ ကြာရှည်စွာ အသက်ရှိကြသည့်အသွင်ဖြင့် တည်နေနိုင်၏။
“ငါတည်နေနိုင်သည် မဟုတ်”ဟု သိ၏။

ဤ “အတ္ထိပစ္စည်း”၏သဘောကို ကျနသေချာစွာ သိမြင်လျှင် ယုံမှားသံသယ အမျိုးမျိုး
ပျောက်ကွယ်၍ “ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ”ပညာဉာဏ်ဖြစ်၏။

ထိုဉာဏ်အမြင်ရှိသူသည် ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကင်းကွာသဖြင့် စူဠသောတာပန်ဖြစ်၏ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်
(ဒု၊ ၂၄၀) ၌ မိန့်ဆို၏။

“အတ္ထိပစ္စည်း”၏သဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သေချာစွာ သိမြင်လျှင် အလွန်အကျိုးများ
၏။ ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာဘာဝနာကို မိတ်ဆွေကောင်း ဆရာကောင်းတို့နှင့် ကြိုးစားအားထုတ်ရမည်။

🌸 “ကုန္ဒိယဗဒ္ဓရုပ်” ၊ “အနိန္ဒိယဗဒ္ဓရုပ်” 🌸

ရုပ်တို့သည်...

- စက္ခုမြွေ၊ သောတိမြွေ၊ ယာနိမြွေ... စသော “ကုန္ဒိယ”တို့နှင့် ဆက်စပ်သောရုပ်ကို “**ကုန္ဒိယဗဒ္ဓရုပ်**”
- စက္ခုမြွေ၊ သောတိမြွေ စသော “ကုန္ဒိယ”တို့နှင့် မဆက်စပ်သောရုပ်ကို “**အနိန္ဒိယဗဒ္ဓရုပ်**”

... ဟု နှစ်မျိုးရှိကြ၏။

အဘိဓမ္မာ၌ ကုန္ဒိယဗဒ္ဓရုပ်ကလာပ်ရှိလျှင် သက်ရှိဖြစ်၏။ သစ်ပင်သည် ရုပ်ဇီဝိတိမြွေ မရှိသဖြင့် သက်မဲ့ဖြစ်၏။

အသညသတ်ဘုံမှာ ရုပ်သက်သက်သာ ဖြစ်နေသော်လည်း သက်မဲ့ရုပ်မျိုးမဟုတ်။ “ရုပ်ဇီဝိတိမြွေ” နှင့် “ကမ္မဇရုပ်” တို့ရှိနေကြ၏။ သက်မဲ့လေလားဟု သံသယဖြစ်ဖွယ်ရှိနေ၍ “အသညသတ္တ”ဟု သတ္တပုဒ်ထည့် ဟောတော်မူသောကြောင့် အသညသတ်ဗြဟ္မာတို့သည် (၃၁)ဘုံ တို့၌ ရှိသော သတ္တဝါတို့ထဲတွင် ပါဝင်ကြ၏။

ထို့ကြောင့်...

- “ကုန္ဒိယ”ရုပ်ရှိလျှင် → သက်ရှိ၊
- “ကုန္ဒိယ”ရုပ်မရှိလျှင် → သက်မဲ့ ... ဟု ဆုံးဖြတ်ကြ၏။

🌸 “အတ္ထိပစ္စည်း”၏ “ဥပတ္တမ္မကသတ္တိ”သည် ယေဘုယျဖြစ်ခြင်း 🌸

“စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။”

- စိတ်စေတသိက်တရားတို့သည် “စိတ္တဇရုပ်”ကို ဖြစ်စေ၏။ ထုတ်လုပ်၏။
- စိတ်သည်...
  - ❖ ရုပ်ကိုမထုတ်လုပ် မဖြစ်စေသည့်စိတ် (ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် (၁၀)၊ အရူပဝိပါက်(၄)၊ ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်)
  - ❖ ရုပ်ကို ထုတ်လုပ်ဖြစ်စေတတ်သည့် စိတ် (ကျန်စိတ်များ)

... ဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။

- ရုပ်ကိုထုတ်လုပ်ဖြစ်စေတတ်သည့် စိတ်တို့သည် စိတ်ဖြစ်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ စိတ်လည်းဖြစ်၊ ရုပ်ကိုလည်းဖြစ်စေ၏။ ထို့ကြောင့် “အတ္ထိပစ္စည်း”ကို “ဥပတ္တမ္မကသတ္တိ” ဟု အဋ္ဌကထာကျမ်းများ၌ ဖွင့်ပြမှုများသည် ယေဘုယျစကားဟု မှတ်ရမည်။

🌸 (၂၄)ပစ္စည်းကို အကျဉ်းချုံးခြင်း 🌸

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်း၌... “(၂၄)ပစ္စည်းကို အကျဉ်းချုံးလျှင် အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ကမ္မပစ္စည်း၊ အတ္ထိပစ္စည်း → (၄)ပစ္စည်းထဲမှာ ထိုက်သလိုဝင်သွား၏”ဟု မိန့်ဆို၏။

ထိုထက်ချုံးရလျှင် စာပေကျမ်းဂန်များ၌ မပြထားသော်လည်း အတ္ထိ၊ နတ္ထိ → နှစ်မျိုးထဲ ဝင်သွား၏။ အတွေးအခေါ်နှင့်ပတ်သက်သည့် “သဿဝါဒ”သည် “အတ္ထိ”၊ “ဥစ္စေဒဝါဒ”သည် “နတ္ထိ”များကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်။

သဘာဝတရားသည်...

- မိမိဖြစ်နေခိုက် ရှိနေခိုက်၌ ကျေးဇူးပြုလျှင် “အတ္ထိပစ္စည်း”
- မိမိမရှိမှ ပျောက်ကွယ်သွားမှ ကျေးဇူးပြုလျှင် “နတ္ထိပစ္စည်း”

... ဟု ဆိုလို၏။

 “အရှိတရား” နှင့် “အဖြစ်တရား”

- “စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်”တရားတို့သည်...
  - ❖ “အရှိတရား”လည်းဖြစ်၏၊ “အဖြစ်တရား”လည်းဖြစ်၏။
- “နိဗ္ဗာန်”သည်...
  - ❖ “အရှိတရား”သက်သက်သာ ဖြစ်၏။

 ပစ္စုပ္ပန် (၃) မျိုး

- ဥပါဒ် ဌီ ဘင် → ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တို့သည် “ခဏပစ္စုပ္ပန်”ဖြစ်၏။
- မွေးသည်မှစ၍ သေသည်တိုင်အောင် မပြတ်ဖြစ်နေသည့် ရုပ်ဖြစ်စဉ် နာမ်ဖြစ်စဉ်များ သည် “သန္တတိပစ္စုပ္ပန်”ဖြစ်၏။
- ဘဝတစ်ခုဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ရုပ်နာမ်အပေါင်းသည် “အန္တိပစ္စုပ္ပန်”ဖြစ်၏။

“ခဏပစ္စုပ္ပန်”အနေဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တို့သည် ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် စစ်ဆေးကြည့်လျှင် “ပရမတ္ထ”အားဖြင့် ထင်ရှားရှိကြ၏။ အကြောင်းကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြ၏။

(သင်္ခတတရား)

“နိဗ္ဗာန်”သည်ကား ဥပါဒ် ဌီ ဘင် မရှိသဖြင့် မပျက်စီးဘဲ အမြဲရှိနေ၏။ **(အသင်္ခတတရား)**

🌸 “အတ္ထိပစ္စည်း” နှင့် “ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိ” 🌸

“အတ္ထိပစ္စည်း”ကို ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ဟောသလဲဆိုလျှင်...

- “ဥစ္စေဒ”အယူရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် ဟောခြင်းဖြစ်၏။

စုတိ = သေပြီး၊ ပဋိသန္ဓေ = မွေးလာခြင်းကို မသိမမြင်နိုင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များသည် သေပြီးလျှင် ပြတ်သွားကြ၏။ ဤရုပ်နာမ်ဖြစ်မှုသည် တစ်ဘဝသာ ဖြစ်၏ဟု - “ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိ” ဖြစ်နေကြ၏။

စိတ် စေတသိက် ရုပ်တရားတို့သည် ဥပါဒိ ဌိ ဘင် အနေဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ပြီး “အတ္ထိသတ္ထိ” (အရှိတရား) ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနေ၏ဟု ဉာဏ်မျက်စိဖြင့်မြင်၍ နားလည်သဘောပေါက်လျှင် “ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိ”အယူအဆများ ပြောင်းသွား၏။

အဝိဂတပစ္စယော

“အဝိဂတပစ္စည်း”သည် “အတ္ထိပစ္စည်း”နှင့် ပစ္စည်းတရား၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား အရကောက် အနေဖြင့်လုံးဝတူ၏။

ထို့ကြောင့် “အတ္ထိပစ္စည်း”ကိုလေ့လာပြီး “အဝိဂတပစ္စည်း”ကို ဆက်လက်လေ့လာလျှင် ကောင်း၏။ “အဝိဂတပစ္စည်း”၏သဘောသည် “အတ္ထိပစ္စည်း”၏သဘောကို ရှင်းပြရာ၌ လွန်စွာ အထောက်အကူပြုသဖြင့် ဤပစ္စည်းနှစ်ခုတို့၏သဘောကို ပေါင်း၍လေ့လာပါက ပို၍ အကျိုး သက်ရောက်မှုရှိမည်။

- “အတ္ထိ”သဒ္ဒါသည် “ထင်ရှားရှိခြင်း” ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရှိ၏။
- “အဝိဂတ”သဒ္ဒါကား “မကင်းသေး၊ မချုပ်သေးမီ” ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရှိ၏။

ထို့ကြောင့် -

- “အတ္ထိသဘော”သည် ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား နှစ်ပါးလုံး “ပစ္စုပ္ပန်အခိုက်၌ ထင်ရှားရှိ”နေ ရမည်။
- “အဝိဂတပစ္စည်းသဘော”သည်လည်း ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန် နှစ်ပါးလုံး “ပစ္စုပ္ပန်အခိုက်၌ ပရမတ္ထသဘောမှ မကင်းသေး၊ မချုပ်ပျောက်သေးမီရှိ”နေရမည်။

တနည်းပြောရလျှင်...

- ❖ ‘ပရမတ္ထတရား ထင်ရှားရှိနေသည့် အခိုက်အတန့်၌ ကျေးဇူးပြုတတ်သော သတ္တိ’သည် “အတ္ထိပစ္စယသတ္တိ”ဖြစ်၏။
- ❖ ‘ပရမတ္ထသဘောမှ မကင်းသေး၊ မချုပ်ပျောက်သေးမီ ပစ္စုပ္ပန်ရှိနေဆဲအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော သတ္တိ’သည် “အဝိဂတပစ္စယသတ္တိ”ဖြစ်၏။

ဤပစ္စည်းနှစ်ခုတို့တွင် ပစ္စည်းတစ်ခု၏သဘောအဓိပ္ပါယ်သည် အခြားပစ္စည်းတစ်ခု၏ သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို ထပ်ဆင့်၍ ရှင်းပြနေသလိုဖြစ်၏။

“အတ္ထိ = ရှိ၏”ဟူသည် ဘယ်လောက်အတိုင်းအတာအထိ ရှိနေတာလဲ... ဟု မေးစရာရှိ၍ “ကင်းကွာသွားခြင်း မရှိသေးမီ အရှိ”ဟု ထပ်မံရှင်းပြလိုသဖြင့် “အဝိဂတပစ္စယော”ဟု ဟော၏။

“အဝိဂတပစ္စည်း”၏ ဥပမာ

“အဝိဂတပစ္စည်း”သည် “မဟာသမုဒ္ဒရာနှင့် တူ၏”ဟု ရှေးပညာရှိတို့ မိန့်ကြ၏။

မဟာသမုဒ္ဒရာရေသည် မကုန်ခန်းသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး သမုဒ္ဒရာ၌ နေကြသော ငါးလိပ်စသည်တို့အား အသက်ရှင်သန် တည်နေကြဖို့ရာ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့၊ ထို့အတူပင် “အဝိဂတပစ္စည်း”သည် “မကင်းသေး၊ မချုပ်ပျောက်သေးမီ”ကျေးဇူးပြု၏။

- “အတ္ထိပစ္စည်း”သည် မြေကြီး နှင့် သစ်ပင် (ပစ္စည်း နှင့် ပစ္စယုပ္ပန်) နှစ်ဖက်လုံး ပစ္စယုပ္ပန်အခိုက်၌ ထင်ရှားရှိနေကြမှသာ ကျေးဇူးပြုနိုင်သကဲ့သို့... “အဝိဂတပစ္စည်း”သည်လည်း မဟာသမုဒ္ဒရာ နှင့် ငါးလိပ် (ပစ္စည်း နှင့် ပစ္စယုပ္ပန်) နှစ်ဘက်လုံး မပျက်သုဉ်းမီ အခါ၌သာ ကျေးဇူးပြု၏။
- “အတ္ထိပစ္စည်း”သည် ငါးမျိုးရှိသကဲ့သို့... “အဝိဂတပစ္စည်း”မှာလည်း ငါးမျိုးရှိ၏။

“အတ္ထိ” နှင့် “အဝိဂတ” ထူးခြားချက်

“အတ္ထိ = ထင်ရှားရှိခြင်း” နှင့် “အဝိဂတ = မကင်းပျောက်ခြင်း” တို့သည် “အဓိပ္ပါယ်တရားကိုယ်”အရတို့ မကွဲပြားကြသော်လည်း၊ ပရမတ္ထတရားတို့၏ ဖြစ် တည် ပျက် ဟူသော “ပစ္စယုပ္ပန် ခဏသုံးပါးသဘော”အနေဖြင့် ထင်ရှားရှိနေမှု သဘောသည် “အတ္ထိပစ္စယသတ္တိ”ဖြစ်၏။ ထိုပရမတ္ထတရားတို့၏ ပစ္စယုပ္ပန်အခိုက်အတန့်၌ ကိုယ်ပိုင်သဘောသတ္တိများ မကင်းသေး မချုပ်ပျောက်မီသဘောသည် “အဝိဂတပစ္စယသတ္တိ”ဖြစ်၏။

ဥပမာပြရလျှင်... ငါး နှင့် ရေ လိုဖြစ်၏။

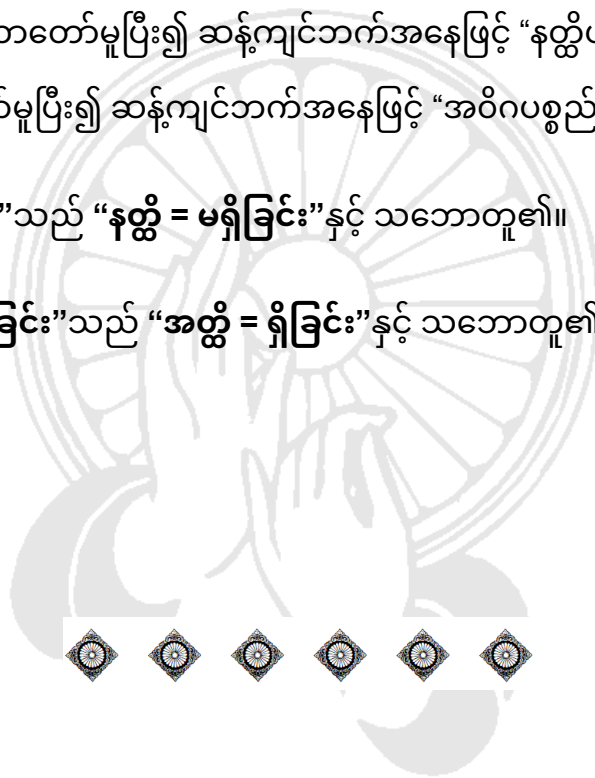
ရေသည် ထင်ရှားစွာ တည်ရှိနေဆဲတွင် ရေတွင်နေကြသော ငါးတို့အား အသက်ရှင်သန်နေဖို့ အတွက် “အတ္ထိသတ္ထိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ငါးတို့သည် ရေနှင့်ကင်း၍ အသက်ရှင်နေဖို့ မဖြစ်နိုင်။ ငါးတို့အား ရေသည် မကင်းကွာ မကင်းကောင်းသည်ဖြစ်၍ “အဝိဂတသတ္ထိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

“အတ္ထိပစ္စည်း”ကို ဟောတော်မူပြီး၍ ဆန့်ကျင်ဘက်အနေဖြင့် “နတ္ထိပစ္စည်း”ကို ဟောတော်မူ ၏။
“ဝိဂတပစ္စည်း”ကို ဟောတော်မူပြီး၍ ဆန့်ကျင်ဘက်အနေဖြင့် “အဝိဂတပစ္စည်း”ကို ဟောတော်မူ ၏။

“ဝိဂတ = ကင်းခြင်း”သည် “နတ္ထိ = မရှိခြင်း”နှင့် သဘောတူ၏။

“အဝိဂတ = မကင်းခြင်း”သည် “အတ္ထိ = ရှိခြင်း”နှင့် သဘောတူ၏။

နတ္ထိပစ္စယော

“နတ္ထိသဒ္ဓါ”သည် “ထင်ရှားရှိခြင်း → အတ္ထိသဒ္ဓါ”နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ပြီး... “မရှိခြင်း၊ ထင်ရှားမှုမရှိခြင်း”ဟု အဓိပ္ပါယ်ရှိ၏။ ဆီမီးငြိမ်းသွားခြင်းသည် အမှိုက်အမှောင်ဖြစ်ရန် အခွင့်အရေး ပေးသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ “ရှေးရှေးတရားတို့သည် မရှိခြင်းဖြင့် နောက်နောက်တရားတို့အား ဖြစ်စေရန် ကျေးဇူးပြုခြင်း”သည် “နတ္ထိပစ္စည်း”ဖြစ်၏။

“မရှိဘဲနှင့်ကျေးဇူးပြုခြင်း”ကို ဆိုလို၏။

ထို့ကြောင့် ချုပ်ပျောက်လေပြီးသော ရှေးရှေး စိတ် စေတသိက် → နာမ်တရားတို့သည် နောက်နောက်သော စိတ် စေတသိက် → နာမ်တရားတို့အား “နတ္ထိပစ္စယသတ္တိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

“နတ္ထိ”၏ “မရှိခြင်းသဘော”သည် “နဂိုကတည်းက ဘာမျှမရှိခြင်း - အဘာဝပညတ်”ကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ခဏအနေဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသော နာမ်တရားတို့သည် သက်တမ်းစေ့၍ ချုပ်ပျောက်သွားသဖြင့် နဂိုကရှိနေသောတရားတို့ မရှိသည့်သဘောကိုသာ ဆိုလို၏။

ထို့ကြောင့် “အတ္ထိ” နှင့် “နတ္ထိ”တို့သည် ဆန့်ကျင်ဘက်သဘောဖြစ်သည့် “စုံတွဲ ပစ္စယသတ္တိ” များ ဖြစ်ကြ၏။

“နတ္ထိပစ္စည်း၊ ဝိဂတပစ္စည်း”တို့သည် “အနန္တရပစ္စည်း၊ သမနန္တရပစ္စည်း”တို့နှင့် ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန် ကျေးဇူးပြုပုံ အားလုံးတူကြ၏။

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်) တရား
ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်ကြဉ်	ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်နှင့်တကွ
ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော စိတ် (၈၉)၊ စေ (၅၂)	နောက်နောက်၌ဖြစ်သော စိတ် (၈၉)၊ စေ(၅၂)

အကြောင်း (ပစ္စည်း) တရား	အကျိုး(ပစ္စယုပ္ပန်)တရား
စက္ခုဝိညာဉ် ဒွေ၊ သမ္မစိတ္တသာဓာရဏ စေ (၇) သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း ဒွေ၊ ဆန္ဒ ပီတိ ဝီရိ ကြံ အညသမာန်းစေ(၁၀)	သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း ဒွေ (မနောဓာတ်) ဆန္ဒ ပီတိ ဝီရိ ကြံ အညစေ(၁၀) သန္တီရဏ (၃)၊ ဆန္ဒ ပီတိ ဝီရိ ကြံ အညသမာန်းစေ(၁၀)

“အနန္တရပစ္စည်း” နှင့် “နတ္ထိပစ္စည်း” ထူးခြားမှု

စိတ္တနိယာမသဘောအတိုင်း ရှေ့စိတ်များဖြစ်ပြီးသည်၏ အခြား၌ နောက်စိတ်များ ဖြစ်ဖို့ ကြားကာလမရှိဘဲ ကျေးဇူးပြုမှုသည် “အနန္တရပစ္စယသတ္တိ” ဖြစ်၏။

နောက်စိတ်များဖြစ်ဖို့အတွက် ရှေးစိတ်များ ချုပ်ပျောက်သွားသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုမှုသည် “နတ္ထိပစ္စယသတ္တိ” ဖြစ်၏။

“နတ္ထိပစ္စည်း”၏ အချိန်ကာလ၊ နေရာ၊ ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည် “အနန္တရပစ္စည်း” နှင့် တူ၏။

“နတ္ထိပစ္စည်း”၏ စွမ်းအင်

“အတ္ထိသတ္တိ”၏ အရှိစွမ်းအင်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုမှုသည် ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်တွေ့ရသကဲ့သို့ ထင်ရှား၏။

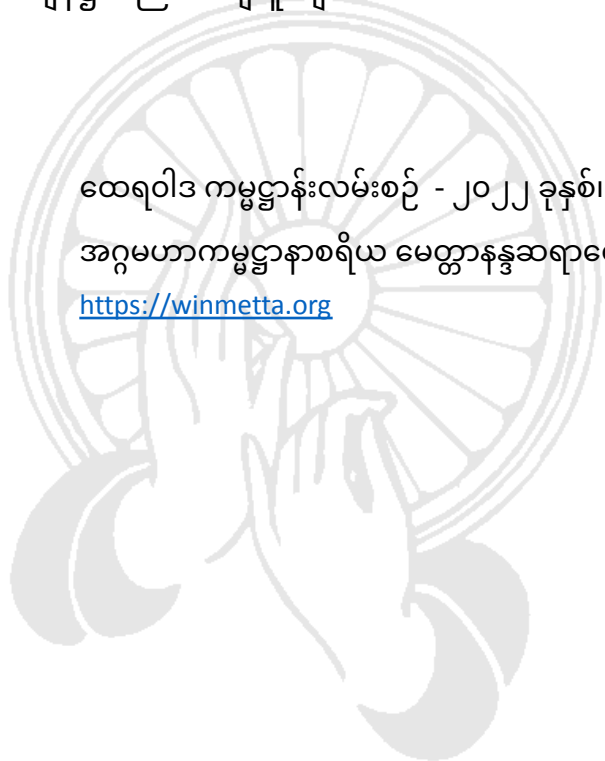
“နတ္ထိသတ္တိ”၏ မရှိစွမ်းအင်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုမှုမှာ ပကတိမျက်စိဖြင့်ကြည့်လျှင် အမှောင်ထဲ၌ ကြည့်ရသကဲ့သို့ မထင်ရှား၍ အသိခက်လှ၏။ ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ကြည့်တတ်မှသာ သိမြင်နိုင်သော အရာဖြစ်၏။

အများသိထားကြသည်မှာ နာမ်တရားများ ချုပ်ပျောက်သွားသဖြင့် ဘာမျှမရှိ၊ ဘာမျှမရှိ တော့လျှင် ဘာသတ္တိမျှ မကျန်ရစ်ဟုဖြစ်၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြင့် နာမ်တရားများ ချုပ်ပျောက်သွားသော်လည်း
နောက်စိတ်များဖြစ်ဖို့အတွက် “နတ္ထိသတ္ထိ”ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏ - ဟု ဟောတော်မူ၏။

ဥပမာ - တိုင်းပြည်၏ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးသည် တိုင်းသူပြည်သားတွေကို ကျေးဇူးပြုမှုမှာ
သူထင်ရှားရှိနေဆဲအချိန်၌လည်း ကျေးဇူးပြု၏။ သူမရှိတော့သည့် အချိန်၌လည်း ကျေးဇူးပြု၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဟောကြားတော်မူသော တရားတော်များသည် သတ္တဝါအားလုံးအတွက်
သက်တော်ထင်ရှားရှိနေစဉ် အချိန်၌လည်း ကျေးဇူးများ၏။

ထေရဝါဒ ကမ္မဋ္ဌာန်းလမ်းစဉ် - ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ (၁၇-) ရက်
အဂ္ဂမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ မေတ္တာနန္ဒဆရာတော် ဦးဃောသိတာဘိဝံသ (USA)
<https://winmetta.org>